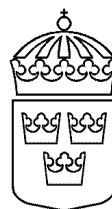

Riksdagens protokoll 1997/98:121

Tisdagen den 9 juni

Kl. 9.00 – 21.52

Protokoll
1997/98:121

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 3 juni.

2 § Anmälan om förlängd ledighet, m.m.

Tredje vice talmannen meddelade att talmannen beviljat *Ingegerd Sahlström* (s) fortsatt ledighet under tiden den 20 september–4 oktober 1998.

Tredje vice talmannen meddelade att *Hans Hoff* (s) skulle fortsätta att tjänstgöra som ersättare för Ingegerd Sahlström.

Meddelande om samlad votering

Tredje vice talmannen meddelade att finansutskottets betänkanden FiU27 och FiU20 samt socialförsäkringsutskottets betänkande SfU14 skulle avgöras i ett sammanhang efter avslutad debatt.

3 § Tilläggsbudget 1 för budgetåret 1998 samt riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, skattefrågor, m.m.

Föredrogs

Finansutskottets betänkande 1997/98:FiU27

Tilläggsbudget 1 för budgetåret 1998 (prop. 1997/98:150 delvis)

Finansutskottets betänkande 1997/98:FiU20

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, skattefrågor, m.m. (prop. 1997/98:150 delvis)

Tilläggsbudget 1 för budgetåret 1998 samt riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, skattefrågor, m.m.

Anf. 1 BO LUNDGREN (m):

Herr talman! En uppgift överskuggar alla andra. Sverige får inte fastna i en arbetslöshetsfälla med en hög och bestående arbetslöshet. Vårt land får under 90-talet inte gå samma väg som land efter land i Europa gick under 80-talet, dvs. att massarbetslösheten permanentas. Sverige får inte bli en eftersläntrare som gör om andra länders gamla misstag. Sveri

**Fel! Okänt
växelargument.**

ge måste i stället gå i täten och visa att det finns en väg bort från arbetslösheten.

Så skrev den dåvarande talesmannen för ekonomiska frågor Göran Persson i maj 1994.

Men nu, fyra år senare, består massarbetslösheten. Drygt en halv miljon människor är öppet arbetslösa, i åtgärder eller i kunskapslyftet. Det innebär att mer än 12 % av arbetskraften är arbetslös – samma nivå som 1995. I fjol, 1997, var antalet sysselsatta lägre än någon gång sedan 1974. Det innebär att andelen svenskar som har arbete är längre än sedan 50-talet.

Den ökning av sysselsättningen vi nu kan se i konjunkturuppgången är svag. Vi har noterat att det i stor utsträckning rör sig om tillfälliga jobb. Vad händer när nedgången kommer?

Jag besökte Malmö i går. I Malmö, kan man konstatera, är det faktiskt inte mer än drygt hälften av dem som skulle kunna arbeta som verkligen har ett arbete.

Löftena från 1994 har svikits. Misslyckandet är kapitalt. Massarbetslösheten består.

Det innebär att basen för välbästand och trygghet har urholkats dramatiskt. Detta drabbar naturligtvis den enskilde, den som är arbetslös, som inte bara får en sämre ekonomi utan ofta också en bristande självkänsla och många gånger sociala problem.

Det innebär också en enorm kostnad för oss alla. Enligt forskare i Växjö är arbetslöshetens kostnader i storleksordningen 150 miljarder kronor. Det stämmer överens med tidigare beräkningar som har redovisats av exempelvis Riksbanken. Omräknat per hushåll i genomsnitt innebär det att arbetslösheten kostar 35 000–40 000 kr om året för varje svenskt hushåll.

Dessutom innebär naturligtvis arbetslösheten, genom de våldsamma resurser som tas i anspråk för att klara de människor som är arbetslösa och de resurser som vi går miste om genom att produktionen blir lägre, att det blir svårt, oavsett ambition, att finansiera den offentliga sektorn, de gemensamma åtagandena.

Det hade kunnat vara annorlunda. Om den uppgång vad gäller sysselsättningen som inleddes 1993 skulle ha fortsatt med samma kraft de senaste åren hade Sverige haft åtminstone 150 000 fler arbetstillfällen. Skatterna hade då kunnat vara ungefär 10 000 kr lägre per hushåll i genomsnitt.

Men socialdemokraterna valde att bryta med den väg mot bättre företagsklimat som den dåvarande regeringen hade åstadkommit. Man valde en väg som innebar kraftfulla skattehöjningar på arbete och på investeringar. Man återreglerade arbetsmarknaden. I många avseenden har krånglet och besvärligheterna för dem som driver företag blivit värre.

Ett exempel på krånglet är den skattekontologsstiftning som riksdagens socialdemokrater och centerpartister enats kring. Denna innebär att nu, till skillnad från för ett år sedan, skall företagaren hålla reda på när hans skattebetalning skall vara skattemyndigheten till handa. Tidigare räckte det att företagaren betalade skatten en viss dag. Varför skall man införa den typen av krångel? Det är ytterligare en sten på den börda som ger det sämre företagsklimatet.

Att företagsklimatet har försämrats innebär att vi har tillfälliga jobb i stället för fasta jobb i den svaga uppgång vi ser. Att företagsklimatet har försämrats innebär att vi har färre företagare. Att företagsklimatet försämrats bidrar till att vid de stora internationella fusioner vi nu ser, senast mellan Stora och Enso, är tendensen att huvudkontoren läggs utanför Sverige. När det gäller just affären Stora–Enso innebär det också att Sverige går miste om ett antal miljoner i skatteintäkter.

OECD:s ekonomer presenterade i slutet av maj en rapport med en mycket kritisk syn på den svenska politiken. Man pekade på vad som hade orsakat den höga arbetslösheten i Sverige och andra länder och tog då fram två viktiga faktorer, nämligen beskattningen av arbete och regleringarna av arbetsmarknaden.

Man kan också läsa vad Moody's skriver. Moody's har uppgraderat Sverige på grund av bättre statsfinanser – sedan ett antal år tillbaka har ju både den borgerliga och den socialdemokratiska regeringen vidtagit budgetsaneringsåtgärder. Man hänvisar till hanteringen av bankkrisen och mycket annat, och det ledde till en uppgradering. Men om det långsiktiga skriver Moody's – jag citerar ur min översättning från engelskan – att man är oroad av att Sveriges ekonomi "fortsätter att karakteriseras av snedvridningar, särskilt när det gäller skatte- och arbetsmarknadsregleringar som hotar landets ekonomiska hälsa och konkurrenskraft på längre sikt".

Årets upplaga av World Competitiveness Yearbook visar att Sverige gått ned till sjuttonde plats, efter att 1994 ha legat på nionde plats. Det har under de senaste åren varit en rejäl nedgång när det gäller bedömningen av det svenska näringsklimatet, av det svenska breda måttet på konkurrenskraft. Också EU-kommissionen lyfter fram behovet av bl.a. sänkt skatt på arbete i Sverige.

Men socialdemokraterna, dagens regering, avvisar de lösningar som anvisas inte bara av oppositionen i Sverige utan också av internationella organisationer och ett stort antal ekonomer i Sverige.

Man talar heller inte längre särskilt högt om att de nya jobben måste växa fram i företagen för att stärka basen för välbefinnande och trygghet. Jobb i offentlig sektor behövs naturligtvis, även om man alltid kan diskutera hur mycket och hur stor omfattning de skall ha. Men ett arbete i den offentliga sektorn innebär inte att medborgarnas behov att finansiera minskar. Det innebär inte att utrymmet för sänkt skatt och ökat välbefinnande för individerna blir bättre. Det är jobben i företagen som behövs för att stärka basen för välbefinnande och trygghet.

Om vi tittar på Socialdemokraternas hemsida på Internet ser vi hur man redovisar de "satsningar", som man säger, som har gjorts för att arbetslösheten skall minska. Står det någonting om vad man har gjort eller vad man borde göra för att förbättra företagsklimatet? Nej, det står att man har byggt ut högskoleutbildningen, att man har satt i gång det s.k. kunskapslyftet och att man har gett ökade statsbidrag till kommunerna.

Det var väl det som gjorde att Margareta Winberg någon gång sade: Nu kan vi kosta på oss nya jobb. Men nya jobb i företagen, Erik Åsbrink – och för den delen Margareta Winberg – kostar inte. De ger någonting. Det är bara er politik som kostar oerhört mycket i förlorade jobb och högre skatter för människor.

***Fel! Okänt
växelargument.***

Vi kunde för en dryg vecka sedan lyssna till Göran Persson på Landstingsförbundets kongress. Vad säger han om framtiden och var de nya jobben finns? Jo, Göran Persson säger att 75 % av de ungdomar som lämnar utbildningen och går ut på arbetsmarknaden skall anställas av den offentliga sektorn. 75 %, tre fjärdedelar, av ungdomarna, säger Göran Persson på kongressen, skall gå till den offentliga sektorn.

Vart tog de privata företagen vägen? Vart tog insikten om var jobben måste växa fram vägen?

Erik Åsbrink och Thomas Östros påminner om Don Quijote och Sancho Panza när de ägnar sig åt att i varje läge gå till attack mot blotta tanken på sänkt skatt på arbete för vanliga inkomsttagare, både för att man skall kunna leva på sin lön och för att fler jobb skall växa fram. Den kamp mot väderkvarnar som Don Quijote ägnade sig åt är det som Erik Åsbrink ägnar sig åt när han åker ned till Bryssel. I stället för att minska byråkratin och kämpa för detta ägnar han sig åt att plocka bort formuleringar om sänkt skatt i Sverige. Det tycker han är det viktigaste i EU-samarbetet.

Jag skulle vilja fråga Erik Åsbrink, och för den delen Jan Bergqvist: Är målet Göran Perssons? Har det socialdemokratiska målet nu blivit att tre fjärdedelar av de nyutträdande på arbetsmarknaden, de ungdomar som lämnar utbildningen, skall anställas av den offentliga sektorn? Vad leder det till för konsekvenser när det gäller medborgarnas skatter i så fall?

Och om det inte är så, om Göran Persson har fel, får ni redovisa hur ni bär er åt för att försöka förklara för statsministern att han hade fel. Men detta kräver en rejäl förklaring i riksdagens ekonomiska debatt. Är socialdemokratiens mål nu att tre fjärdedelar av ungdomarna som går ut på arbetsmarknaden skall anställas av den offentliga sektorn, och vilka konsekvenser får det i så fall?

Herr talman! I reservation 1 redovisar Kristdemokraterna, Folkpartiet och vi moderater en plan för hur man skall kunna skapa förutsättningar för nya jobb, högre tillväxt, ökat välstånd och därmed större trygghet för människorna. Den planen har en grundläggande utgångspunkt, och det är den första punkten i en sådan plan:

1. Byt regering. Denna regering har misslyckats. Denna regering har uppenbarligen ingen insikt om vad det krävs för att skapa förutsättningar för de nya jobben.
2. Vi måste ha en långsiktigt hållbar balans i de offentliga finanserna. Vi har fortfarande konjunkturkänslighet som är alldeles för stor. Vi måste dra ned skatte- och utgiftsandelarna i ekonomin, och vi måste snabbt se till att få ned statsskulden som andel av ekonomin till högst 60 %. Vårt gemensamma mål är senast år 2002.
3. Vi måste slopa överbeskattningen av företagande av kapitalbildning.
4. Vi måste inleda en målmedveten sänkning av skatten på arbete. Det ger fler jobb, men det ger också större möjlighet för vanliga människor att leva på sin egen lön.
5. Vi måste göra särskilda insatser just vad gäller hushållstjänster. I ett program som innebär en snabb förändring av politikens förutsättningar måste vi också se till att den sektor som är helt utstampad, på grund av de höga skatterna på arbete, får möjlighet att över huvud taget existera och ge tiotusentals svenskar arbete.

6. Vi måste skapa förutsättningar för en modern arbetsmarknad, genom mindre regleringar och större flexibilitet. Vi kan inte leva kvar i det förgångna när vi ser framtiden an.
7. Vi måste som politiker ta vårt ansvar för lönebildningens förutsättningar och inte bara fly undan, som dagens socialdemokratiska regering. Ramarna för lönebildningen, förutsättningarna, sätts till stor del av Sveriges riksdag, och här gäller det att få en bättre balans mellan de parter som slutligen avgör hur lönebildningen fungerar. Det är parternas ansvar, men då måste vi också ha en balans mellan parterna. Obalanser leder till problem vad gäller lönebildningen långsiktigt.
8. Vi måste minska krånglet, naturligtvis för alla medborgare men i synnerhet för företagare. De som bestämmer om det blir några nya jobb skall slippa skattekontokrånglet och mycket annat krångel. I dag presenterar den förenklingsdelegation som har arbetat sina förslag, och jag skulle gissa att en ny regering ganska omedelbart kommer att kunna genomföra så gott som alla, eller möjligen alla, de förslagen. Om jag förstår Socialdemokraternas rätt kan det finnas något enstaka, och i övrigt skall man ha kvar krånglet, den politiska styrningen.
9. Vi behöver en ny företagsform för att göra det lättare att starta företagande, att kunna avsäga sig en del krångliga regler och få ett lättare sätt att sköta det administrativa och kunna ägna sig åt det företagande man skall ägna sig åt.

Den viktigaste uppgiften för en ny regering är alltså att skapa förutsättningar för nya jobb ute i företagen runt om i Sverige; dagens företag och de företag som kommer att växa fram. Men det i sin tur innebär också att andra uppgifter, som är nog så viktiga, kan fullföljas. I takt med att de nya jobben växer fram ges nytt utrymme att sänka skatterna på arbete, och det innebär större förutsättningar för alla att kunna leva på sin egen lön.

I fjol var 753 000 människor i Sverige i behov av socialbidrag. 753 000 människor behövde socialbidrag! Trots de höga skatter man tar ut har vi växande sjukvårdsköer, problem i äldreomsorgen och en skola som enligt många uppgifter inte ger de kunskaper som eleverna i Sverige behöver. Det visar att det system som Socialdemokraterna har byggt upp inte förmår leverera valuta för skattepengarna.

Med lägre skatt på arbete och med en inriktning på att ta till vara personalens kompetens i vården, att se till att vi har politiker som prioriterar kärnuppgifterna och effektiviserar verksamheten, kan vi ha både lägre skatt och bra förutsättningar för sjukvård, äldreomsorg, skola och mycket annat som måste finansieras gemensamt.

Ett exempel är den vårdgaranti som under den borgerliga regeringen infördes och bantade bort vårdköerna. Den vårdgarantin kryper man undan från Socialdemokraternas sida och säger att det skulle kosta mycket. Sanningen är att en vårdgaranti kostar inget, om man inte har tänkt sig låta bli att operera – en operation kostar ju alltid. Låt inte människorna vänta och lida, till kostnader både för dem i lidande och för oss alla i form av att man inte kan delta exempelvis i produktionen.

Herr talman! Det finns mycket annat man skulle kunna ta upp om bristerna i politiken och vad som måste komma. Låt mig nämna bara ytterligare en sak, nämligen den olycksaliga snabbavvecklingen av Barsebäck. Här har vi ett fungerande kärnkraftverk, som borde få drivas

Prot. 1997/98:121
9 juni

*Tilläggsbudget 1 för
budgetåret 1998 samt
riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, skattefrågor,
m.m.*

vidare så länge det är tekniskt, ekonomiskt och säkerhetsmässigt rimligt. Men av politiska skäl skall det förtidsavvecklas. Miljön försämrats, och pengar slösas bort som hellre skulle användas till andra ändamål. Det är ett exempel på en politik som mer syftar till att tillfredsställa politiska behov än medborgarnas önskningsar.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservationerna 1, 26 och 32.

Anf. 2 PER-OLA ERIKSSON (c):

Herr talman! Vi närmar oss slutet på den här mandatperioden och står inför ett nytt val. Därför är det naturligt att en dag som denna blickarna riktas mot nästa mandatperiod och 2000-talet.

Inför den nya mandatperioden står Sverige inför nya möjligheter. Det ekonomiska läget för Sverige är nu väsentligt bättre än det var inför någon av mandatperioderna 1991–1994 och 1994–1998.

Räntorna är låga, inflationen är stabilt låg och statens finanser har kraftigt förbättrats. Åratal med budgetunderskott har väntat till balans och överskott. Som ett ytterligare bevis på att styrkan i ekonomin har återvunnits kunde Riksbanken i torsdags sänka styrräntorna med 0,25 %. Dessutom höjer kreditvärderingsinstituten betyget för Sverige.

Till den positiva bilden hör också att läget på arbetsmarknaden förbättras. Sysselsättningen ökar. Arbetslösheten sjunker. Framtidstron återvänder nu hos hushåll och företag runt om i vårt avlånga land. Så långt, herr talman, är det bra, men fortfarande är arbetslösheten som en varböld i vårt samhälle, och fortfarande lever många svenska hushåll med knappa ekonomiska marginaler.

Styrkan i den svenska ekonomin har inte återvunnits utan hårt arbete och en kraftfull politik. Centerpartiet har mer än något annat parti under hela 90-talet tagit ansvar för att bringa ordning och reda i de svenska statsfinanserna. Det är vi stolta över. Vi har satt Sveriges bästa före kortsiktiga partiintressen. Vi har tänkt på Sveriges ekonomi långsiktigt i stället för på kortsiktiga opinionsvinster i kommande opinionsundersökningar. Fler borde ha iklätt sig ansvaret, men förmågan och viljan har saknats hos många.

Det som nu uppnåtts av stabilitet i ekonomin får inte slösas bort. Även om vi närmar oss ett val bör inte partierna förledas till vallöften som innebär en återgång till kasinoekonomin. Det har vi haft nog av. Under de kommande åren behövs det både fasthet och noggranna prioriteringar i den ekonomiska politiken. Vi vet att det behövs ökade resurser för att kunna värna en bra skola och skapa trygghet för människor som blir sjuka eller på ålderns höst, men resurserna måste komma utan att vi lånar pengar. Det måste också handla om att skapa förutsättningar för fler jobb, förbättra villkoren för företagandet – inte minst för de mindre företagen – och skapa hållbar utveckling i hela landet.

Under den kommande mandatperioden finns nu också ett utrymme för att steg för steg sänka skatterna. Från Centerpartiets sida pekar vi ut främst tre områden för sänkta skatter.

Det är för det första sänkta arbetsgivaravgifter med tyngdpunkten för de mindre företagen. Det är för det andra sänkta inkomstskatter med tyngdpunkt för låg- och medelinkomsttagare. Det är för det tredje sänkt skatt på boendet, vilket vi redan nu kan genomföra genom beslut som riksdagen kommer att fatta om några timmar.

Målet för budgetpolitiken ligger fast, och det innebär ett överskott i statens finanser med 2 % per år som ett genomsnitt över en konjunkturcykel. Det målet är viktigt att uppnå. Det är nödvändigt för att kunna minska och steg för steg pressa tillbaka vår stora statsskuld. Ytterst handlar det också om solidaritet med kommande generationer. Dem borde alla här i kammaren vara överens om att vi skall värna.

Styrkan i den svenska ekonomin ger också förutsättningar för Sverige att stå starkt utanför det EMU som innebär mer av överstatlighet och mindre av nationellt självbestämmande. Sverige kan, med den styrka som har skapats under 90-talet och inte minst under denna mandatperiod, stå starkt utanför den ekonomiska monetära unionen med sunda statsfinanser, självständig penningpolitik och en rörlig växelkurs. EMU riskerar enligt vårt sätt att se det att skapa spänningar som motverkar utvidgningen av den europeiska unionen i österled. Vi har ingen anledning att medverka till att man offrar östutvidgningen på detta centraliseringens och likriktningens altare.

I dagsläget tillhör Sverige de länder som betalar den högsta medlemsavgiften till EU räknat per invånare. Detta är orimligt i längden. Därför måste regeringen, oavsett färg och sammansättning, med kraft verka för att den svenska avgiften till Europeiska unionen kan sänkas.

Centerpartiets budgetalternativ – som redovisas i vår partimotion med anledning av vårpropositionen och som finns i betänkandet – är finansierat och, visar det sig, också drygt två miljarder kronor starkare än regeringens alternativ. Vi tummar inte på målsättningen att börja betala av på statsskulden. En del i finansieringen är den ränteeffekt som staten kan tillgodoräkna sig vid utförsäljning av aktieinnehavet i exempelvis Nordbanken, Pharmacia, Assi Domän, Celsius och Wasakronan, med undantag av specialfastigheterna. Vår ekonomiska politik är också mer inriktad på nya jobb och god miljö och att hela Sverige skall leva.

Herr talman! Vi behöver i Sverige en långsiktig och stabil reform på skatteområdet. Lösningen är inte att göra snabba och på en gång stora skattesänkningar. I stället behövs det en plan som visar hur Sverige långsiktigt och i takt med vad ekonomin medger sänker skattetrycket. Det handlar helt enkelt om att peka ut färdriktningen inför nästa mandatperiod och en bra bit in på nästa årtusende. Jag vill fråga Socialdemokraterna om man är beredd att medverka till att peka ut en sådan färdriktning och steg för steg pressa tillbaka skatterna.

Sverige har som bekant höga arbetsgivaravgifter. Skatten på arbete är hög. Det gäller också skatten på vissa företag. Centerpartiet har därför under perioden medverkat till rejäla skattesänkningar. Jag tänker framför allt på sänkningen av arbetsgivaravgifterna. Det ger i dag fem procentenheter lägre avgifter på en lönesumma upp till 850 000 kr, och 180 000 kr för egenföretagare. Nu går vi vidare på den vägen och föreslår att lönesumman höjs till i första hand 2 miljoner respektive 300 000 för egenföretagare redan från 1999. Dessutom bör reduceringen utökas från nuvarande fem procentenheter till åtta procentenheter under de närmaste åren.

Inkomstskatterna bör i första hand sänkas för låg- och medelinkomsttagare. Det kan ske genom att grundavdraget höjs för alla upp till exempelvis 270 000 kronors inkomst, samtidigt som man också måste kompensera kommunerna, vilket vi har föreslagit i vårt budgetalternativ. Från Centerns sida har vi också föreslagit att vi i en första omgång skall göra

***Fel! Okänt
växelargument.***

skattesänkningar på i storleksordningen 3,5 miljarder för låg- och medelinkomsttagare. Det innebär drygt tusenlappen i lägre skatt per år för en person med cirka 150 000 kr i inkomst.

Trots det svåra ekonomiska läge som Sverige har befunnit sig i har Centerpartiet kunnat medverka till sänkt skattetryck under denna mandatperiod genom att prioritera hårt. Genomförda skattesänkningar har finansierats. Den största skattesänkningen utgörs av sänkt matmoms, som främst gynnar dem som använder en förhållandevis stor del av sin disponibla inkomst till mat. Det gäller i synnerhet barnfamiljer.

Genom överenskommelsen mellan Centerpartiet och regeringspartiet kan nu fastighetsskatten sänkas från 1,7 % till 1,5 % redan fr.o.m. år 1998 – en skatt som höjdes av Socialdemokraterna och Vänsterpartiet hösten 1994. Belägenhetsfaktorn slopas för fastboende i områden som är attraktiva för fritidsboende.

Vi förmådde driva fram en garanterad sänkning av fastighetsskatten just nu i stället för att bara demonstrera och riskera fortsatt hög fastighetsskatt efter valet om vänstermajoriteten skulle bestå. Sänkningen av fastighetsskatten var möjlig tack vare förtroendefulla relationer mellan oss och företrädare för regeringen. Jag vill gärna ge uttryck för det mycket tydliga, konstruktiva och pragmatiska förhållningssätt som finansministern visade under förhandlingarna om sänkt fastighetsskatt. Jag vet att den frågan var svår i synnerhet för socialdemokraterna, men överläggningarna präglades av konstruktivitet, fasthet och målmedvetenhet. Jag tycker att det finns anledning att tacka för det.

I vårt program på skatteområdet de närmaste åren ingår dessutom att vi skall fasa ut förmögenhetsskatten stegvis genom att i ett första steg slopa sambeskattningen. Den resterande förmögenhetsskatten avvecklas de närmaste åren. Fram till 2002 bör förmögenhetsskatten vara utfasad ur skattesystemet.

Det behövs skattelättnader för fåmansbolagen. Vi har i budgetalternativet reserverat 500 miljoner kronor i avvaktan på den utredning som inom kort skall presenteras.

Avskaffad särskild löneskatt på avsättning till anställdas vinstandelar ingår, och likaså avskaffad elskatt för jordbruket. Införande av ett yrkesfiskeavdrag enligt dansk modell ingår, liksom sänkt skatt på eldningsolja för jordbruket till samma nivå som gäller för exempelvis industrin.

Sedan måste vi öka lättnadsutrymmet för onoterade bolag, förstärka reserveringsmöjligheterna för enskilda näringsidkare, öka möjligheterna till kvittning av reaförluster på onoterade aktier samt öka friheten för fördelning av avdraget för pensionsavsättningar för enskilda näringsidkare.

Detta är några viktiga men mycket strategiska åtgärder på skatteområdet, riktade till företagen.

Det finns i samhället en diskussion om skattesubventioner av hushållsnära tjänster. Den diskussionen har ibland en förmåga att bli yvig och inte särskilt preciserad. Vi vet inte särskilt mycket om facit, om resultatet på det här området. Låt oss därför, som vi har föreslagit, inleda en försöksverksamhet på ett par ställen i landet.

Herr talman! När det gäller synen på vård, omsorg och skola går det i dag en djup klyfta mellan Moderaterna och alla andra partier i Sveriges riksdag. En enkel summering av partiernas budgetalternativ visar en stark

uppbackning från alla partier utom Moderaterna för de extra resurser som Centerpartiet och Socialdemokraterna drivit fram.

Det här är inget försök att konstla fram en motsättning. Den finns där, och den handlar i grunden om ifall samhället skall stå för ett allomfattande och tillräckligt starkt skyddsnät och en god utbildning, vård och omsorg till alla eller om plånboken skall styra.

För Centerpartiet är det en politiskt prioriterad uppgift att stärka välfärden. Goda kunskaper är en rättighet för alla, inte ett privilegium för en del. Sverige skall bygga världens bästa skola, och vi skall fullfölja kunskapslyftet, som nu ger fler människor än någonsin tidigare personliga utvecklingsmöjligheter. Det är en styrka för ett framtidssamhälle. Vi satsar på fler högskoleplatser i första hand på de mindre högskolorna, medvetna om att det är en politik som lyfter Sverige kompetensmässigt.

Vi vill stärka vård och omsorg genom mer resurser. Det är där begränsningen ligger när det gäller skattepolitiken. Alltför omfattande skattesänkningar drabbar med nödvändighet skola, vård och omsorg i form av nedskärningar – alternativt skapas ett budgetunderskott, som i sin tur framtingar nedskärningar. Det är en väg som Sverige inte skall beträda.

För Centerpartiet är urholkade resurser till skola, vård och omsorg inte något alternativ. Tvärtom skall mer pengar fram. Vårdgarantin skall införas, och för att det skall vara möjligt behövs resurser. Dessutom måste pensionerna förbättras för de äldre som lever med knappa ekonomiska marginaler, pensionärer med låg pension, låg folkpension, kanske låg ATP och pensionstillskott, de pensionärer som har det sämst ställt. Detta kan ske genom en höjning av pensionstillskottet. För Centerpartiet är detta viktigt.

Herr talman! Det pågår nu en ganska allvarlig folkförflyttning från landsbygden och mindre orter till de större städerna. Sverige håller på att kantra, men koncentrationspolitiken korar aldrig några segrare, den skapar bara förlorare – både för koncentrationsorterna och för avfolkningsbygden.

Därför är det viktigt att vi stärker regionalpolitiken. Avgörande är då att stärka den s.k. stora regionalpolitiken, dvs. att koncentrera åtgärderna på ekonomi, skatter, kommunikationer, näringspolitik, inklusive energi, samt utbildningspolitik. Politiken måste i hela dess vidd och på alla dessa områden inriktas på att stärka utvecklingskraften i hela landet. Därför har vi föreslagit ytterligare 500 miljoner kronor till regional utveckling och ökat hänsynstagande till minskat befolkningsunderlag inom ramen för skatteutjämnningssystemet.

Vi har haft anledning att rikta kritik mot regeringen för oförmåga inte bara på det regionalpolitiska området utan också på miljöområdet och det arbetsmarknadspolitiska området.

Nu måste arbetslösheten pressas tillbaka. Även om vi ser ljusningar och förbättringar är arbetslösheten för hög. Den måste pressas tillbaka. Småföretagen är då nyckeln till fler jobb. För att möta framtidens behov måste arbetsmarknadspolitiken göras mer flexibel och decentraliseras. Moderniseringen av regelverket måste fortgå. Det är en högprioriterad uppgift att motverka flaskhalsar och brist på yrkesutbildad arbetskraft inom olika sektorer.

Herr talman! Ibland brukar man i politiken tvista om fel och brister. Det lönar sig föga att tvista om vem som haft mest skuld till oredan i

*Tilläggsbudget 1 för
budgetåret 1998 samt
riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, skattefrågor,
m.m.*

ekonomin. Alltför många debatter under den här mandatperioden har använts till att rikta anklagelser mot än den ena, än den andra. Det ger normalt inte någon lösning på problemet. Alla regeringar, från början av 70-talet och fram till 90-talet, får ta på sig sin del av skulden, alla partier likaså. Skuldfrågan kan sedan lämnas därhän. Det avgörande för Sverige och svenska folket är i stället hur vi inför 2000-talet tillsammans skall kunna lyfta Sverige och motverka en ny kräftgång i ekonomin.

Erfarenheten från de gångna 25 åren, då Sverige gått tillbaka, är att den förstelnade blockpolitiken varit skadlig för landet. Sverige behöver framgent mer av samarbete och gemensamt ansvarstagande. Centerpartiets politik för att lyfta Sverige inför 2000-talet är också inriktad på samarbete och ansvarstagande. Vi tar strid när det behövs, men vi sätter landets intresse och ekonomi i första rummet. Det har vi från Centerns sida visat under innevarande mandatperiod, och det tänker vi fortsätta att visa även efter årets val, helst i en regeringsposition.

Herr talman! Jag står fast vid de reservationer som jag undertecknat för Centerns räkning i de två betänkanden som vi nu behandlar, men av tidsskäl yrkar jag bifall endast till reservationerna 2, 27 och 33 i betänkande FiU20 samt reservation 29 i betänkande FiU27.

Anf. 3 BO LUNDGREN (m) replik:

Herr talman! Det var trevligt att Centern vill regera. Det skulle vara intressant att få höra den aspekten mer utvecklad.

Per-Ola Eriksson har – sannolikt inte med avsikt, men ändå – missuppfattat den moderata politiken. Det är inte på något vis så att vi inte prioriterar sjukvård, äldreomsorg eller skola. Tvärtom innebär vår politik att vi prioriterar de här områdena. Det vi verkligen kritiserar är att Sverige i dag tar ut världens högsta skatter av sina medborgare och ändå inte förmår ha en annan sjukvård än en sådan där köerna växer eller något annat än en skola där man inte ger kunskaper som behövs eller en äldreomsorg med brister i kvalitet och värdighet. Med världens högsta skatter är det en skandal att de som har ansvaret, framför allt socialdemokraterna, inte kan ge valuta för skattepengarna.

Jag vill ställa en fråga till Per-Ola Eriksson. Skattetrycket har ju inte sänkts under den gångna mandatperioden utan ökat – också detta kanske är en missuppfattning. Centern och Per-Ola talar nu om möjligheten att sänka skatten i framtiden, och det gläder mig att vi har fått en debatt om skattesänkningar. Den uppgörelse ni gjorde om fastighetsskatten innebär att man sänker skatten för att sedan kunna höja den och aldrig sänka den mer. Det skulle vara intressant att höra Per-Ola Eriksson utveckla skälen för att vi i Sverige skall ha kvar en mycket hög fastighetsskatt, skälen för att den i framtiden ständigt skall stiga. Den frysning som varit under två år innebär att den sammantagna effekten av sänkningen av fastighetsskatten och lössläppandet av de nya taxeringsvärdena blir betydligt högre skatter än tidigare. Varför gjorde Centern en uppgörelse vars huvudsakliga syfte enligt socialdemokraterna är att hindra fortsatta sänkningar och i stället möjliggöra fortsatta höjningar?

Sedan frågan om skattekontot. Kan vi i den nya riksdagen efter valet, förhoppningsvis med en borgerlig majoritet, vara överens om att ändra på det krångel med skattekonton som ni drev igenom tillsammans med soci-

Anf. 4 PER-OLA ERIKSSON (c) replik:

Herr talman! Jag förstår att Bo Lundgren som talesman för Moderaterna känner sig träffad när vi bara som en sakupplysning talar om att Moderaterna som enda parti har motsatt sig ökade resurser till skolan, vården och omsorgen.

Vi har under de senaste åren under 90-talet, som en följd av de ekonomiska problemen i samhället, tvingats till betydande besparingar som har drabbat skolan, vården och omsorgen. När det nu finns ett ekonomiskt utrymme för att stärka de resurserna är det helt naturligt att man också tillför det området nya resurser. Vi gör det inte med lånade pengar, utan förstärkningarna är finansierade tack vare en förbättrad ekonomi.

Sedan är det andra områden som får stå tillbaka. När moderaterna talar om att de också vill ha en vårdgaranti så klingar det litet falskt. Skall man klara en vårdgaranti krävs det att man tillför resurser. Men det vill inte moderaterna.

Dessbättre är de ensamma om den uppfattningen. Alla andra partier har ställt upp bakom de resurser till kommunerna och landstingen vad gäller vården, omsorgen och skolan som regeringspartiet och Centerpartiet gemensamt har medverkat till att ta fram. Jag tycker att det är bra att vi har en så bred uppgörelse, en så bred uppslutning, bakom välfärdssamhället. Det bådär gott för framtiden.

Det här med skatter, fastighetsskatt och andra skatter, handlar om prioriteringar. Nu görs det en efterlängtat sänkning av fastighetsskatten. Nästa uppgift är att steg för steg pressa tillbaka skatterna på arbete och företagande. Det måste gå före sänkta fastighetsskatter. Nu har vi kommit till en nivå som vi menar att fastighetsskatten under överskådlig tid får ligga på. Det är en rimlig åtgärd för att vi vill prioritera andra skatter i framtiden.

Anf. 5 BO LUNDGREN (m) replik:

Herr talman! Det var ju ett klart besked. Med Centern skall fastighetsskatten fortsätta att ligga på den höga nivå den har. Den skall fortsätta att öka. Det är det besked som hyresgäster och småhusägare får i Sverige – trots att en hyra av tolv i en hyreslägenhet går till fastighetsskatt. Det här med skattekontot fick jag inget svar på. Men det är som sagt intressant att vi i alla fall diskuterar skattesänkningar.

Låt mig sedan säga till Per-Ola Eriksson att det jag tycker är ansvarslöst är politiker som inte kan ge medborgarna valuta för skattepengarna. Kommuner och landsting disponerar i Sverige i år 440 miljarder kronor. Av det går ungefär 330 miljarder till sjukvård, omsorg och skola.

Det är alldeles uppenbart att det går att utnyttja de resurser som i dag finns på ett bättre sätt. Det skrev ju de som arbetar inom vården i en debattartikel i Dagens Nyheter i november i fjol; att med annorlunda styrning kan vi få ut mer för satsade pengar. Det är ansvarslöst att inte ta emot det erbjudandet. Om det skulle behövas mer resurser så finns det ju resurser inom den offentliga sektorn, inom kommuner och landsting. Det

*Fel! Okänt
växelargument.*

*Fel! Okänt
växelargument.*

är de som vi i första hand skall använda. Vi skall prioritera sjukvård, äldreomsorg och annat.

Det Per-Ola Eriksson talar om är ju att vi skall fortsätta med världens högsta skatter och med ett system som trots detta har lett till att vi har problem med sjukvården, äldreomsorgen och skolan. Det är där vår kritik ligger. Vi måste bli effektivare.

När det gäller vårdgarantin vill jag återigen säga: En vårdgaranti kostar bara pengar om man har tänkt sig att låta bli att operera. Annars är det ju aldrig billigare att operera nu i stället för sedan. Det blir lidande för människorna och det blir högre kostnader. Det kan finnas en räntekostnad, en igångsättningskostnad, Per-Ola Eriksson. Men vårdgarantin kostar ingenting.

Anf. 6 PER-OLA ERIKSSON (c) replik:

Herr talman! Jag tror att Bo Lundgren bortser från en sak. För många boende är kombinationen av fastighetsskatt och förmögenhetsskatt en tung börda. Nu sänker vi fastighetsskatten. Och det besked vi har givit är att vi i nästa steg vill fasa ut förmögenhetsskatten ur skattesystemet. Det är också ett mycket starkt stöd till villaägaren, fastighetsägaren osv.

Sedan är det på skatteområdet som på många andra områden. Vi måste prioritera hårt. Jag tror att det farligaste som politiker gör är att i dag lova ut stora skattesänkningar som innebär att man eroderar ekonomin. Vi har skapat ett läge där vi har gått bort från stora budgetunderskott. Det har varit mödosamt. Det har varit tungt och det har varit tufft. Det har inte alltid varit populärt. En del partier har stått vid sidan om och bara kritiserat, andra har tagit ansvar. Centern tillhör de senare.

Nu är det viktigt att inte återfalla till löftespolitik utan att hålla en mycket stram politik för framtiden. Vi måste prioritera mycket hårt. Då prioriterar vi välfärdssystemet; skolan, vården och omsorgen. Vi behöver mer kringpersonal i skolan, fler lärare, för att ge våra barn och ungdomar en god utbildning. Vi skall också korta köerna i sjukvården. Men då behövs det resurser.

På skatteområdet skall vi sedan steg för steg pressa tillbaka skattestrycket. Men vi skall göra det i takt med vad ekonomin medger. Vi skall inte först sänka skatterna – kanske med lånade pengar – och sedan börja reparera. Då återfaller vi till de ekonomiska träskmarker som vi har haft nog av i Sverige.

Vad som är viktigt nu är att vi håller en rak kurs för framtiden, att vi prioriterar mycket tydligt och att vi, även om det råkar vara valår, inte hemfaller åt kortsiktig löftespolitik. Det straffar sig, Bo Lundgren.

Anf. 7 CARL B HAMILTON (fp):

Herr talman! Arbetslösheten, jobben och sysselsättningen, är det mänskligt, ekonomiskt och politiskt viktigaste problemet i Sverige. Sammantaget är alltså 11–12 % arbetslösa. Och detta höga tal för arbetslösheten ser vi, märk väl, i en situation med en uppåtående konjunktur. I stället hade det varit naturligt om arbetslösheten i det här konjunkturläget närmade sig bottenlägen på 4–5 %.

I Sverige talar några partier enligt min mening med dubbel tunga i fråga om arbetslösheten. Alla partier säger att det är ett viktigt problem.

Men sanningen är att sammanhållningen kring dem som redan har ett jobb och bevakningen av uppnådda privilegier för LO ofta förefaller vara en viktigare uppgift än att få ned den totala arbetslösheten.

I valet mellan å ena sidan att säga ja till reformer av arbetsmarknaden, skatterna och företagsklimatet och å den andra en permanent hög arbetslöshet, accepterar alltså enligt min mening regeringspartiet, Vänstern och LO i politisk handling en permanent hög arbetslöshet. Socialdemokraternas nära koppling till LO har blivit en belastning för de arbetslösa.

Arbetslösheten har därigenom blivit en offensivfråga för borgerligheten. De borgerliga partierna går nu till val på denna fråga för att tvinga ned arbetslösheten. Arbetslösheten är en fråga som socialdemokraterna sannolikt kommer att försöka gömma undan under valrörelsen. Men regeringen får inte tillåtas att smita undan ansvaret för arbetslösheten.

I dag har inte fler människor ett riktigt jobb än när regeringen tillträdde 1994. Under tre år och åtta månader har det netto inte tillkommit ett enda nytt riktigt jobb. Den långsamma ökning som vi nu ser handlar bara om en återgång till den sysselsättningsnivå som rådde när socialdemokraterna tog över. I dag har t.ex. 30 000 färre kvinnor riktiga jobb än när regeringen tillträdde hösten 1994. Andelen av Sveriges befolkning som har ett jobb är lägre i år än någon gång sedan 1950-talet. Under 1990-talet har andelen fallit från 85 % till 71 %. Detta är ett mycket allvarligt problem för alla, och för alla partier. Allt färre människor i Sverige får till uppgift att försörja alltfler.

De flesta bedömare är, åtminstone i teorin, överens om att de nya jobben måste komma genom ökat företagande. Göran Persson har talat om 100 000 nya företag under perioden 1998–2000. Men sanningen är att utvecklingen i Göran Perssons Sverige går åt motsatt håll. Antalet egenföretagare har *minskat* sedan 1995. Bara i år har antalet egenföretagare minskat med 7 000.

Arbetsmarknaden fungerar dåligt i den uppåtgående konjunkturen. T.ex. besätts inte de lediga platserna. Trots en arbetslöshet på 11–12 % förblir i dag tre fjärdedelar av antalet lediga platser obesatta. Det är en mycket hög siffra. I den senaste motsvarande uppgången 1994 var det bara fyra platser av tio som inte besattes.

Det här var ett antal siffror över läget på arbetsmarknaden. Jag hade kunnat ta upp fler. Sammanfattningsvis är läget 1998 i Sverige att vi *har* en uppåtgående ekonomisk konjunktur men att denna inte drar med sig, eller bara mycket långsamt drar med sig, en förbättring på arbetsmarknaden. Sverige är därför under socialdemokraterna på väg att fastna i permanent massarbetslöshet och undersysselsättning. Regeringen mörkar detta dystra faktum med mycket optimistiska prognoser.

Folkpartiets politik är därför mycket inriktad på jobbfrågan. Vi ser den som helt central. Och vi vill börja med att formulera ett riktigt mål, nämligen ett mål för sysselsättningen. Det har vi formulerat som att det blir ungefär 300 000 nya jobb om man räknar med en rimlig tillväxttakt, rimliga utbuds- och efterfrågeförhållanden på arbetsmarknaden och om man tar tiden fram till slutet på nästa mandatperiod. Den formuleringen inbjuder inte till manipuleringar av statistiken som Socialdemokraternas formuleringar om den öppna arbetslösheten gör.

För detta mål vill vi sänka skatten på arbete, förutom att vi naturligtvis vill gynna tillväxten i ekonomin. Vi vill sänka arbetsgivaravgifterna

med 6 procentenheter för företag i tjänstesektorn, vi vill sänka skatten på hushållstjänster, och vi vill på olika sätt förbättra lönebildningen så att man kan kombinera en god tillväxt och låg inflation. Lönebildningen måste utformas och ges sådana förutsättningar av riksdagen så att man kan skapa en flexibel arbetsmarknad med både fler jobb och låg inflation.

Detta medför, innebär och kräver reformer av lagar och regler på arbetsmarknaden, inte någon form av inkomstpolitik. Vi måste alltså i riksdagen fatta beslut om regler, praxis och drivkrafter för parterna på arbetsmarknaden som ger detta resultat. Det skall inte löna sig för parterna på arbetsmarknaden att ingå sådana avtal som medför ökad arbetslöshet eller som favoriserar dem som har jobb på bekostnad av dem som inte har jobb. De utanförstående, de arbetssökandes intressen skall beaktas och föras in i fokus redan när avtalen på arbetsmarknaden förhandlas. Därför bör parternas makt över lönebildningen åtföljas av ett ökat finansiellt ansvar för arbetslöshetens kostnader. Arbetslöshetskassan skall vara obligatorisk och ha karaktären av omställningsförsäkring. Det skall löna sig bättre för a-kassan att dess medlemmar tar jobb, och man skall tillämpa regler och praxis som bromsar fusk.

Jobb skapas genom ett bättre företagsklimat i Sverige under de närmaste åren. Företagarperspektivet måste återupprättas och skall vara likvärdigt med löntagarperspektivet. Statsmakten skall stå neutral mellan parterna på arbetsmarknaden. Den skall inte favorisera någondera sidan.

Man skall ändra reglerna så att risken minskar för sympatiåtgärder som kränker individens föreningsrätt och som kränker företagarens faktiska näringsfrihet. De tre borgerliga partierna, med undantag av Centerpartiet, har redan väckt ett förslag om mindre krångel för företagen.

Låt mig sedan gå över till ett annat problem. Professor Assar Lindbeck publicerade för några veckor sedan en bok i vilken han skriver följande om de offentliga finanserna:

”Det finns en uppenbar risk att budgetunderskottet exploderar igen i nästa lågkonjunktur, om den visar sig bli djup.”

De offentliga finanserna är alltså alltför instabila. Då är de inte heller sanerade.

OECD, EU-kommissionen och IMF har gjort olika beräkningar. Även Finansdepartementet har gjort det i vårpropositionen över hur instabila och konjunktur känsliga de offentliga finanserna är. Finansdepartementets kalkyler är enligt min mening realistiskt positiva. De pekar på en alltför stor stabilitet, därför att man antar att kommunerna och arbetsmarknadspolitiken kommer att fungera på ett ganska realistiskt sätt i en krissituation.

Insikten om de offentliga finansernas sårbarhet för konjunktursvängningar ställer krav på stor vaksamhet och försiktighet i finanspolitiken. EU:s stabilitetspakt, med sina regler för budgetpolitiken, bör vara ett centralt måldokument för en borgerlig regering, men anger bara en lägsta ambitionsnivå. De offentliga finanserna, inklusive avsättningen till premiereserven i det nya pensionssystemet, skall, enligt Folkpartiets mening, uppvisa ett tvåprocentigt överskott över konjunkturcykeln, inte för evigt men tills vi med fullständig visshet vet hur känsliga Sveriges offentliga finanser är i lågkonjunkturs kritiska bottenläge. Det kommer att inträffa någon gång mellan år 2000 och 2003. Det kommer att inträffa, till skill-

nad från hur det ser ut i regeringens prognoser, där lågkonjunkturerna är förvisade till historiens skräphög. Det är det ena kriteriet.

Det andra kriteriet är att man skall arbeta med överskott för att minska den offentliga skulden tills den motsvarar högst 60 % av BNP.

Under den bestämda förutsättningen att överskott i de offentliga finanserna faktiskt uppstår och inte bara är tillfälliga, vill vi i Folkpartiet i ett andra steg – jag talade tidigare om sänkt arbetsgivaravgift m.m. – sänka skatten för låg- och medelinkomsttagare. Dessa människor är i dag för hårt beskattade, och barnfamiljerna lider av starka marginaleffekter i kombinationen av skatt, bostadsbidrag och dagisavgifter. Man kan tänka sig olika lösningar, och Folkpartiet tänker på fredag i ett särskilt partiråd redovisa sitt förslag.

Barsebäcks snabbstängning innebär att regeringen skrotar väl fungerande produktionskapacitet. Ingen av oss skattebetalare som skall fota notan för Barsebäcks stängning får i förväg reda på vad det kostar. Regeringen för inte bara riksdagen bakom ljuset utan även, naturligtvis, alla medborgare. Människor runt om i Sverige nekas information om vad de skattevägen kommer att tvingas betala för att regeringen nu vill stänga Barsebäck. Är det 8, 10 eller 12 miljarder kronor eller något annat tal? Ingen väljare i Sverige får före valet reda på vad hon eller han skall betala för Barsebäck utan kommer av regeringen att hållas i mörker och okunnighet. Regeringens sätt att hantera Barsebäcksfrågans ekonomiska konsekvenser är ett förakt för vårt demokratiska sätt att arbeta i Sverige och ett förakt för de svenska väljarna.

Om regeringen hade varit intresserad av kärnkraftssäkerhet hade den och de andra fossilenergipartierna satsat pengarna på andra sidan Östersjön, utanför t.ex. Sankt Petersburg och utanför Murmanskområdet. Där är reaktorerna inte inneslutna. Där är de t.o.m. för farliga för att repareras. Där är personalens säkerhetsmedvetande lågt.

Fokuseringen på svensk kärnkraftssäkerhet blockerar nästan all debatt i Sverige i frågor som rör beredskap, säkerhet och risker med den farliga kärnkraften i öst. Genom att blockera debatten har de svenska kärnkraftsmotståndarna själva med tiden kommit att utgöra det största hotet mot svenska folkets säkerhet inför en kärnkraftsolycka i öst. När det havererar i öst, vilket det faktiskt sannolikt gör förr eller senare, och om vinden blåser från öst den dagen, då hjälper det inte att Barsebäck är stängt.

Jag skall ta upp tre aspekter på EMU. Den första är en ganska nyupptäckt, eller återupptäckt, aspekt, nämligen att euron blir en världsvaluta och att det har ett antal positiva effekter för de länder som är med. Eftersom Sverige inte är med avstår vi från den fördelaktiga effekten. Det uppstår nämligen vinster av olika slag för det land som kan åtnjuta att dess egen valuta uppskattas av andra länder såsom en världsvaluta. Vi skulle, om vi hade varit med i EMU, ha fått en internationell myntningsvinst, vi hade fått en internationell likviditetsbonus som kanske är 25–50 punkter på den långa räntan, och vi hade fått ett antal effektivitetsvinster, bl.a. i obligationshandeln men också i varuhandeln. Sammantaget har dessa vinster för bl.a. Sverige enligt en nyligen gjord studie av två engelska ekonomer uppskattats till 7–8 miljarder kronor varje år. Det är alltså ett mycket ansenligt belopp som Sverige avstår från genom att inte gå med i EMU och som vi skulle vinna genom en anslutning. Man kan

**Fel! Okänt
växelargument.**

t.ex. konstatera att det är tre gånger så mycket som kostnaden för den sänkta fastighetsskatten, varje år.

Den andra aspekten är investeringsflykten som vi nu har börjat se. Det är djupt oroande för Sverige att stora företag som Merita Nordbanken och Stora Enso både av skatteskal och av EMU-skäl väljer att förlägga sina huvudkontor på andra sidan Östersjön, i Helsingfors.

Jag vill också peka på en demokratisk aspekt med EMU-frågans hantering i Sverige. Jag menar att regeringspartiet misskrediterar och skadar svensk demokrati genom att mörka i EMU-frågan på det sätt som man nu gör i två allmänna val, dels i 1998 års riksdagsval, dels i 1999 års EU-val som inträffar om nästan precis ett år.

Valet 1999 handlar enbart om EU, och den viktigaste frågan blir EMU. EU-valet riskerar att bli en rejäl flopp igen om Socialdemokraterna fortsätter med det agerande som de hittills har visat i EMU-frågan. Glöm inte att bara 42 % röstade 1995!

Socialdemokraterna driver EU-valet 1999 mot ett säkert fiasko om man fortsätter att mörka och inte ens som britterna närmar sig euron utan snarare vänder sig bort från euron, som Göran Persson har antytt i ett antal intervjuer.

Herr talman! Jag har tagit upp ett antal frågor här. Den viktigaste av alla frågorna är den om jobben. Att få fler människor i sysselsättning och i riktiga jobb är nyckeln beträffande de flesta samhällsproblemen i Sverige.

Jag vill avslutningsvis ställa två frågor till Erik Åsbrink och Jan Bergqvist. Den ena frågan rör skattesänkningarna: Instämmer ni med statsministern, som menar att en sänkning av skatterna skulle driva på inflationen och att Sverige skulle stå inför risken för en överhettning? Jag undrar alltså om detta är det viktiga argumentet mot att sänka skatter, en linje som statsministern numera förefaller driva.

Min andra fråga är om ni instämmer i den ståndpunkt som statsministern redovisat under senare tid, nämligen att han blir alltmer skeptisk till det monetära samarbetet i Europa och till euron.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation nr 1 och till Folkpartiets reservationer nr 28 och 34.

Anf. 8 LARS BÄCKSTRÖM (v):

Herr talman! Så är vi då framme vid finalen – finansdebatten. Ordet finans handlar om att betala. Priset för en gemensam välfärd heter skatt. Vi i Vänstern är beredda att betala. Andra, som Moderaterna, säger att de allra helst vill ha sänkt skatt, så låt oss föra debatten om att betala eller inte betala. Men debatten måste också handla om någonting mera, om hur vi skall få mer att dela på. När vi får mer att dela på, då tryggar vi välfärden och då behöver var och en betala mindre i skatt. Hög skatt har inget egenvärde. Visst är det sant! Vi behöver därför också en debatt om tillväxtens förutsättningar, om hur vi skall få fler i arbete och få fler arbetade timmar.

Regeringen säger att det går bra för Sverige. Det gör det, om kravet på ”bra” är en budget i balans. Om kravet är ett Sverige i arbete, har det dock inte gått så bra. Om kravet är ett rättvisare och mera jämställt Sverige, går det inte alls bra. För jobben har det faktiskt varit fyra förlorade år.

Budgetsaneringen tryggade vi i Vänstern redan i början av den här perioden. Men när de nödvändiga besluten var tagna bröt regeringen samarbetet med Vänstern. Sedan valde Socialdemokraterna vad somliga kallar för mittens rike. Visst kan det vara bra med uppgörelser över block och gränser men det kan vara nog så farligt att bli inlåst där borta i mittens rike – farligt för dem som vill skilja på höger och vänster, farligt för dem som inte vill ersätta principen om inkomstbortfall med grundtrygghet i socialförsäkringarna, farligt för dem som inte kämpar för vårdnadsbidrag och farligt för dem som inte vill snabbsälja samhällsegendom.

Herr talman! Tidigare generationer byggde det här landet. Min generation får inte bli den som sålde det.

Det finns de som säger att vi i Vänstern inte står pall när det blåser. Men när det gäller att säga nej till sänkt a-kassa handlar det om rättvisa, om att stå fast vid de löften man gett i valet. Förra gången gick vi i Vänstern till val med förslag om 67 miljarder kronor i skattehöjningar. Det sade vi för att sanera den offentliga ekonomin. Vad blev resultatet? Där håller väl Carl Hamilton med mig? Det blev 67 miljarder i skattehöjningar. Det blåste inte medvind när vi sade det i valet men vi fick rätt. Under den här perioden har vi gått Socialdemokraterna till mötes och stött detta med höjd fastighetsskatt. Det har inte precis blåst medvind i den frågan heller. Det vet jag som är från Bohuslän. Men vi i Vänstern har stått pall, också när det blåste från Bildt den där dagen på torget. Men regeringen vek sig. Jag måste, herr talman, säga att jag *nästan* känner mig som han på briggen Blue Bird av Hull, han som stod surrad till rors och glömdes kvar ombord.

Nåväl, nu har vi också gått i land. Vi motsätter oss inte sänkt fastighetsskatt om sänkningen kan finansieras på ett vettigt sätt. Men som statsministern och skatteministern så många gånger har påpekat är inte sänkt fastighetsskatt den fördelningspolitiskt mest motiverade skattesänkningen. Sänkningen med två tiondelar löser ju inte krisårgångarnas problem och undanröjer inte hotet om kraftigt höjda hyror. Skulle man sedan komma tillbaka med en finansiering som innebär att man drar ned på bostadsstödet, ja, då blir det direkt dåligt.

Herr talman! Från denna talarstol behöver jag inte berätta vad alla vet. Det gäller vården. Också vi som är friska vet hur vården mår. God och nära vård får inte bli verklighet bara för dem som sett på Skärgårdsdoktorn i TV, men så håller det faktiskt på att bli. Då har det gått snett. Och vad lär man på lärlösa lektioner? Jag vet inte det, men eleverna lär veta. Sedan har vi äldreomsorgen. Vi som besöker våra nära vet vilka resurser som finns och vilka som inte finns.

Somliga säger då: Tillbaka med Bildt och borgarna! Men, herr talman, den modellen är ju redan prövad och förkastad. I resten av kvartetten som sprängdes finns det inte mycket nytt, om ens något, för att möta framtidens utmaningar. Där finns just ingenting för att främja jämställdhet och kvinnorna som kraft i ekonomin – bortsett från förslaget om skatteavdrag för hemtjänster, som de tror skall ge 100 000 nya jobb. Det skall tydligen bli den stora sektorn i svensk ekonomi. Det finns ingenting för att driva på en miljöomställning av produktion och konsumtion. Det här är dåligt!

Herr talman och ni som lyssnar i denna kammare! En rimlig del, och detta vet vi alla, är principen ett problem, en lösning. Moderaterna har en

*Fel! Okänt
växelargument.*

annan metod: Alla problem kan botas med en medicin – den blå patent-medicinen, som är bra både mot gikt och hjärtbesvär. För Moderaterna är skattesänkningar i grunden inte ett medel. För Moderaterna är skattesänkningar ett mål i sig, eller hur, Bo Lundgren? Det är väl alltid bra med skattesänkningar, oavsett hur de påverkar sysselsättningen? Det är ju den moderata principen.

För Moderaterna är det målet så viktigt att de är villiga att skära så hårt i utgifterna att många med små inkomster förlorar väldigt mycket. Det gäller särskilt kvinnorna. Att Moderaterna föreslår det är en sak, men jag måste fråga Carl Hamilton och Folkpartiet: Har ni verkligen gett upp både socialliberalismen och jämställdheten bara för att vara sams med m? Ni brukar säga att ni vill förbättra vården, omsorgen och skolan och tala om det glömda Sverige, om eget rum i långvården osv. Det är ingen ände på alla vackra paroller. Men vilka pengar vill ni satsa?

Herr talman! Varför förlorade Sverige en halv miljon jobb under 90-talet? Blev det så på grund av Moderaternas misstag? Ja, men naturligtvis inte enbart därför. Var orsaken i stället Socialdemokraternas försyndelser? Ja, men naturligtvis inte bara det. Var det alla politikernas fel – det var väl det Per-Ola Eriksson sade – när det gäller inflationen, devalveringen och överhettningen? Ja, vi bär nog alla vårt ansvar, även vi i Vänstern. Ingen är nog helt skuldfri.

Men vi politiker skall inte klä oss i säck och aska totalt. Allt elände är vårt fel och allt gott är tack vare oss. Det är inte så. Glöm inte marknaden, fallskärmsfolket, yuppisarna, alla ekonomer som hade råd att ge till dem som har råd, yuppisarna som spelade Monopol med riktiga pengar, köpte och sålde Norrmalmstorg till varandra: det får du, det får jag. Så kom kraschen. Det är kanske de människorna som bär en större skuld än vi politiker. Kanske är det själva marknaden – varför inte ta ordet kapitalismen som system – som ger kriser. Den är inte krisfri. Råkar den bli en kris är det inte alldeles säkert att det är politikernas fel.

Att förstå orsakerna gör inte att man självklart har någon lösning. Det är kanske dags för oss politiker erkänna att inte någon av oss har den stora lösningen. Det finns ingen stor ratt här i riksdagen borta i någon korridor som man kan vrida åt höger eller åt vänster, och så ordnar sig jobben automatiskt. Det finns ingen sådan ratt. Ibland när man läser moderata och folkpartiförslag får man intrycket att de tror att det finns en sådan stor ratt. Om man rör den blir det 300 000 nya jobb. Man skulle kunna tro att det var representanter för något gammalt sovjetsamhälle där politiker styr och dirigerar så blir det 200 000, 300 000 eller 400 000 nya jobb. Det är inte så ekonomin fungerar. Även om det inte finns något helt säkert recept för fler jobb finns det några nödvändiga ingredienser. Tre av dem kan sammanfattas i orden: betala, bygga och dela. Betala för välfärden, satsa på vård, omsorg och skola, låt bli att låna till konsumtion. Man kan låna till investeringar, men det är en annan sak. Sedan kan vi betala tillbaka till långivarna men också till skattebetalarna. Enkelt uttryckt: Höj skatten när vi måste, sänk den när vi kan. Det är en väldigt enkel och lättbegriplig princip.

För vänsterprofilen bestäms inte av höjden på skatten. Den bestäms av hur man tar ut den – efter bärkraft eller på annat sätt. Vänsterprofilen syns om man vill och vågar ta striden med makten, med dem som styr

över kassavalven och fonderna, och det oavsett om de sitter i börspalats eller Bryssel.

Herr talman! Det är dags att sätta en politik för arbete i främsta rummet, att börja bygga landet. För i längden är det bara arbete, arbetade timmar som inte betalas genom skatter som bestämmer hur många skattebetalda timmar vi kan ha och som avgör vilken välfärd vi kan ha.

Så vad Sverige behöver är fler arbetade timmar, bättre timmar, delade timmar. Fler timmar och ökad produktivitet gör oss ekonomiskt starkare. Kortare arbetstid pressar ned arbetslösheten.

För att nå det här målet måste vi vara beredda att dela rättvisare så att det finns en vettig efterfrågan. Det här är ingen avancerad socialistisk teori. Detta sade också svenska socialliberala ekonomer som Knut Wicksell, John Leffler och Gustav Cassel runt seklets första decennier. Det är dags att vi politiker vid seklets slut åter börjar förstå vad varje ICA-handlare vet: butiken kräver kunder.

Då är det klokt att inte i EMU-anpassningens namn koncentrera alla pengar på att nå en bruttoskuld om 60 % av BNP år 2000 eller på målet att vara skuldfri år 2007. Därför säger vi i Vänstern: Satsa 60 miljarder fram till år 2001 på kampen för jobben. Därför säger Vänstern: Ge kommunerna ett ökat finansiellt utrymme på 5 miljarder kronor för, som Hamilton sade, vi måste vara beredda att möta nästa lågkonjunktur med en stark ekonomi. Det är en stark ekonomi när fler människor är i arbete. Det är det som avgör om vi klarar nästa lågkonjunktur.

Gör en röd skatteväxling för rättvisans och jobbets skull. Sänk skatten på låga inkomster och för mindre företag. Det är rätt. Men höj då skatten till 30 % för dem som tjänar mer än 32 000 kr i månaden. Det är många här i salen som gör det, ni har råd. Höj skatten till EU-nivån 30 % för börsbolagen. Låt oss i vart fall behålla värnskatten till dess att också de som tjänar litet kan få en liten skattesänkning.

Det kan inte vara en vettig fördelningspolitik att slopa värnskatten och ge en skattesänkning på drygt 8 000 kr till dem som tjänar mer än 32 000 kr i månaden, samtidigt som de som tjänar mindre än 19 000 kr inte får en enda krona i sänkt skatt. Det är inget bra!

Gå vidare och gör en skatteväxling, sänk skatten med 4 miljarder för tjänsteföretagen och låt de mindre företagen slippa sjuklöneperioden. Det är kanske det enskilt viktigaste förslaget för att öka lusten att nyanställa i de mindre företagen.

Satsa på utbildning och kompetenshöjning för ökad produktivitet och bättre arbetstimmar. Inrätta framtidsfonder och ge skatteavdrag för de företag som låter sina anställda utbilda sig. Det är en framtidsatsning som ger möjlighet för nya grupper att få fotfäste på arbetsmarknaden.

Se till att miljöanpassa produktion och konsumtion. Låt energiomställningen bli en satsning för nya jobb. Låt skatterna fungera som styrinstrument och gör en grön skatteväxling: höjd skatt på det som skadar miljön och sänkt skatt på arbete. Trygga riskkapitalförsörjningen och låt AP-fonderna investera friare. Se till att trygga en rimlig finansiering för byggsektorn så att vi åter kan få fart på byggmotorn. Satsa på en lågräntepolitik.

I reservation 5 i betänkandet kräver vi just detta. Men vi var ensamma i utskottet att föreslå en lågräntepolitik. Det var fel att prata om det, sade man i utskottet, tyst på er. I förra veckan återställde äntligen Bäckström –

*Fel! Okänt
växelargument.*

det var inte jag utan min namne borta i Riksbanken – reporäntan till 4,1 %. Det var en bra åtgärd, en direkt stimulans för folkhushållet på 2–3 miljarder. Det är den direkta effekten. Men varför var vi i Vänstern så ensamma om att våga säga det som borde sägas?

Herr talman! Det är dags att besluta om skattelättnader för de avtalsparter som vågar gå före och korta normalarbetstiden. I Frankrike och Italien har man redan i parlamenten lagt fast en plan för 35 timmars arbetsvecka. Det som är möjligt och riktigt där är lika möjligt och riktigt här. Det är dags att inleda processen för kortare arbetstid.

Detta är några av de beslut som vi kan fatta här i riksdagen för att få fart på jobben. Därför yrkar jag bifall till reservationerna 3 och 29.

Om vi i riksdagen beslutar om en sådan här politik då ökar rättvisan och det skapas bättre förutsättningar för fler jobb. Men de avgörande besluten kommer att fattas ute på arbetsplatserna, direkt av det svenska folket. När väljarna känner att de kan lita på sina valda politiker då vågar de satsa på framtiden. När det finns ett tryggt välfärdssamhälle då vågar svenska familjer och löntagare möta framtidens utmaningar. Det är det här som vi i Vänstern kallar den produktiva rättvisan.

Herr talman! Sverige har möjlighet att möta ett nytt århundrade med tillförsikt. Det är dags för rättvisa och jobb.

I detta anförande instämde Johan Lönnroth, Tanja Linderborg, Lennart Beijer, Kenneth Kvist, Ulla Hoffmann och Ingrid Burman (alla v).

Anf. 9 BO LUNDGREN (m) replik:

Herr talman! Det Lars Bäckström framförde var mer en rapsodi i rött än ett traditionellt anförande. Jag skall nöja mig med att kommentera hans synpunkter när det gäller skatterna.

Det finns två huvudsakliga skäl till att sänka skatten. Det ena skälet, som är lika viktigt som det andra, är att människor är överbeskattade. Låg- och medelinkomsttagare betalar över 60 % av sin samlade arbetersättning i skatt. Det innebär att de blir beroende av att politiker här i riksdagen och ute i kommuner och landsting klarar alla de uppgifter de tar på sig. Erfarenheten är den att de gör inte det. Vi betalar världens högsta skatt men har inte världens bästa välfärd. Det innebär att det är bättre att sänka skatterna och se till att vanliga människor normalt klarar sig på sin lön och reservera de offentliga insatserna till det som måste skötas offentligt.

Det andra skälet är också att skapa förutsättningar för fler jobb och bättre tillväxt, minska snedvridningar. Alla skatter snedvrider. Ju högre skattesatser, desto mer snedvridningar. Vissa skatter snedvrider mer än andra i ett samhällsekonomiskt perspektiv.

Det är ett av skälen till att man skall avvisa tanken på ännu högre marginalska, som Lars Bäckström talar om – jag nämner det bara som ett exempel. Det leder till att många svenskar efter sin utbildning i Sverige kommer att bli ännu mer intresserade av att arbeta någon annanstans där man har lägre marginalska.

Det för mig fram till ett tredje skäl för att sänka skatten, och det har samband med de bägge andra skälen. I den internationaliserade värld som vi lever i har vi noterat att skattereglerna gör att Storas och Ensos huvud-

kontor ligger i Finland, vilket vi på flera sätt förlorar på. Men den svenska regeringen måste sänka skatterna för utländska höginkomsttagare för att de skall kunna arbeta i Sverige. Man tar bort förmögenhetsskatten för miljardärer och låter pensionärer betala sådan skatt. Det är vad den svenska regeringen ägnar sig åt. De som råkar illa ut i ett sådant perspektiv är de som har normala inkomster och som inte är flyttbara. Därför måste man också sänka skatten.

Prot. 1997/98:121
9 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 10 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Moderaterna tror att om man bara sänker skatten, så blir det fler jobb. Det är sant, om det var allt som hände i ekonomin. Men om man finansierar skattesänkningen antingen med lån eller med nedskärningar, då händer saker i ekonomin och då är inte allt annat lika.

Om jag får en skattesänkning och samtidigt ser att min sociala försäkring blir sämre och jag själv får betala min sjukdom och arbetslöshet, jag får sämre stöd av samhället och högre avgifter, då måste jag spara mer. Det blir ingen ökad efterfrågan i ekonomin genom skattesänkningar. Det blir kanske t.o.m. en negativ effekt, en åtstramande effekt på efterfrågan, därför att människor blir så rädda och försiktiga att de slutar att efterfråga.

Vi genomförde skattesänkningar i samband med skattereformen, men efterfrågan sjönk. Bo Lundgren, det finns mig veterligen ingen ekonom som hävdar att det finns ett rakt samband mellan skattesänkningar och mer sysselsättning. Jonas Agrell, Anders Forslund och Bertil Holmlund – kända forskare som vi båda två känner till – avvisar teorin om det raka sambandet mellan sänkt skatt och ökad sysselsättning. Ökad sysselsättning får man vid ökad efterfrågan, men sänkt skatt ger inte det.

Er teori går ut på att det är bättre att dela orättvist på en tårta än rättvist på en bakelse. Men er politik ger inga tårtor. Den ger på sin höjd knäckebröd.

Anf. 11 BO LUNDGREN (m) replik:

Herr talman! Från rapsodi i rött till matlagningsrecept. Det är inte så att det bara är skattesänkningar som hjälper. Det krävs flera åtgärder, avregleringar och mycket annat. Men Lars Bäckström frågade om skälet till varför vi vill sänka skatten. Det är att människor är alltför beroende av politiker i dag. De borde bli mer självständiga och mindre bidragsberoende. Det innebär att det är bra att växla lägre skatt mot mindre behov av bidrag och subventioner. Det är bra för människorna och det är bra för ekonomin.

Det finns också snedvridningar, och de bör undvikas. Erik Åsbrink, som finns här i kammaren nu, har varit tvungen att acceptera den som Lars Bäckström borde anse fördelningspolitiskt mycket sneda effekten av att ta bort förmögenhetsskatten för miljardärer. Man tänker sig att lägga fram förslag om skattesänkningar för utländska höginkomsttagare. Det visar på snedvridningar som måste hanteras.

Som jag sade ser jag också ett behov av att tänka på vanliga människor. I ett högskattesamhälle är det annars de som får bära hela skattebördan. Då blir det skatt efter flyttkraft snarare än skatt efter bärkraft.

**Fel! Okänt
växelargument.**

Vi kan hålla på att tvista fram och tillbaka om experter hit och dit. Jag har många tungt vägande synpunkter från ett antal Uppsalaekonomer. Jag kan också hänvisa till Lundaekonomer. Men jag noterar främst de OECD-ekonomer som har gått igenom frågan om arbetslöshetsutveckling och arbetsmarknadspolitik i Europa. De har konstaterat att det krävs sammanlagda åtgärder, bl.a. sänkta skatter på arbete i kombination med flexibilitet på arbetsmarknaden. Så det är inte en sak som krävs, det är många saker som måste göras. Lars Bäckström efterlyste ju skälet för sänkt skatt.

Jag inser ju väl att Lars Bäckström, liksom Erik Åsbrink, gillar hög skatt. Ni vill bestämma åt människorna. Vi tycker att de i första hand skall bestämma själva och att vi skall ge dem det som de inte kan klara själva, nämligen en god sjukvård och det har ju regeringen misslyckats med.

Anf. 12 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Det finns en stor ideologisk skillnad, det är alldeles riktigt. För den som har mycket pengar är det bra med en stor frihet utan några politiker som styr. De klarar sig själva och är sig själva nog. För dem som har litet pengar är det alltid ett stöd att veta att vi har en bra skola, mycket billig barnomsorg, kostnadsfri sjukvård. Man behöver inte köpa tilläggförsäkringar. Det ger frihet för den som har litet. Vi har en skild syn på demokrati och välfärdspolitik. Ni vill inte sänka skatten i första hand för att öka sysselsättningen utan för att få genomslag för er ideologiska syn att få bort den typ av välfärdssamhälle som vi byggt upp i Sverige. Det är därför som ni är så ensamma i politiken.

Ni säger att ni har lärt er att sänka skatterna på ett rättvisare sätt än förr. Men på finansieringssidan med en kostnad på 60 miljarder slår det illa. Kvinnor drabbas oerhört hårt av era nedskärningar. Det kan jag förstå, för ni har aldrig varit bra på det där med jämställdhetspolitik. Ni har kanske inte heller varit bra på många andra saker, men i fråga om jämställdhetspolitik är ni särskilt svaga.

Det är viktigt att få fart på jobben, där har ni rätt. Sänkt skatt på arbete är bra, men det skall finansieras genom en bra fördelningspolitik. Det är en parallell process att ge hushållen mera pengar och öka sysselsättningen. Det går att genomföra. Vänsterpartiet har angett både ett recept och ett politiskt program för det. Det är inget fel med recept. Nu skall vi bara laga till dem.

Anf. 13 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Herr talman! Att lyssna på Lars Bäckström får mig att tänka på en person i *Fänrik Ståls sägner* som heter Kulneff. Runeberg skriver att han älskade och han slog ihjäl med samma varma själ. Det är det som Lars Bäckström gör när han talar. Ibland tror jag nästan att det pajasartade draget tar överhanden litet och döljer att det kanske finns en allvarligare sida under.

Lars Bäckström, ni vänstersocialister talade om kapitalismens kris under många år som ett stort hot och ett stort problem. Samtidigt glömde ni bort att också planekonomin hade sina kriser. Det var ju den motsatsställningen som ni talade om. Nu vet vi att planekonomin har havererat helt och hållet. Visst har marknadsekonomin sina konjunktursvängningar,

men det innebär att man får gardera sig för dessa. Det var bl.a. därför som jag talade så mycket om marginaler och kravet på stabilitet, inte bara vid en enda tidpunkt utan under en följd av år, såsom en förutsättning för finanspolitiken och den ekonomiska politiken.

Det är också kapitalismens och marknadsekonomins kris som gör att Lars Bäckström namne sänker räntan. Det är egendomligt att här höra olika talare tillgodogöra sig räntesänkningarna som något gott. Men tänk på att anledningen till räntesänkningen är ju krisen i Asien. Det är en kris i Japan nu. Anta att den krisen sprider sig till USA och Tyskland, då kommer vi att få superlåga räntor här. Men är det bra? Vi har vant oss vid att det är så enkelt som att när räntan går ned, då går det bra i Sverige. Vi måste också tänka på varför räntan går ned. Nu går räntan ned därför att det är kris på annat håll. Men realräntan, den går inte ned.

Anf. 14 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Jag får tacka för de vänliga orden. Carl B Hamilton påminner kanske mer om Sven Duva. Han vill säkert gott, men det är alltid samma standardrecept: avreglering och skattesänkning. Men man måste variera med konjunkturerna. Det vore nog klokt av Folkpartiet att tänka på det.

Vad som är ännu värre än att tala med lätt ton är att tala med torr ton och ägna sig åt politiskt pajaseri. När man i torr ton säger att socialdemokraterna bär det fulla ansvaret för att 500 000 personer går utan arbete, då är det politiskt pajaseri. När man säger att man för en politik som garanterar 300 000 nya jobb, är det ett exempel på en extrem tro på social ingenjörskonst i politiken, och det är en form av politiskt pajaseri. Det finns inte minsta underlag för det som man säger. När man talar om att man vill satsa mer pengar för att få en bättre skola utan att anvisa en enda krona och samtidigt – som Folkpartiet vill – vill höja lärarnas löner, då är det ett politiskt torrt pajaseri. Man kan inte höja lärarlönerna utan att ge mer pengar till skolan. Det är den dyraste åtgärd som man kan vidta i skolan.

När ni talar om alla satsningar på vården och skall samregera med Moderaterna, som vill skära ned på vården, då är det torrt politiskt pajaseri och falskspel. Detta, Carl Hamilton, bör ni rätta till. En gång talade ni om socialliberalism och jämställdhet.

Anf. 15 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Herr talman! Vi kan naturligtvis gå igenom figurerna i *Fänrik Ståls sägner*, och det finns några kvar, men jag skall avstå från att nämna den som just nu föll mig i tankarna.

Arvet kan jag säkert få återkomma till när jag har hört Jan Bergqvist och Erik Åsbrink tala.

Men låt mig väldigt tydligt säga att de 300 000 nya jobben är inget löfte, utan det är en sedvanlig uppskattning med en normal tillväxttakt för Sverige och med en normalt fungerande arbetsmarknad genom de åtgärder som bl.a. Folkpartiet föreslår. Om vi har detta och vi har fyra år på oss är det inte fråga om någon planekonomi när man säger att 300 000 nya jobb bör ligga inom räckhåll.

Prot. 1997/98:121
9 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

*Tilläggsbudget 1 för
budgetåret 1998 samt
riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, skattefrågor,
m.m.*

Det är litet egendomligt, nästan ett skämt, att som liberal bli beskylld för social ingenjörskonst och planekonomiskt tänkande av Lars Bäckström och Vänsterpartiet.

Anf. 16 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Det kan väl bero på att vissa politiker förmår att förnya sig, vissa kanske också i nya riktningar. Kanske ni hemfaller åt politisk populism i desperata försök att vinna röster. Ni vill ge intryck av att ni har en politik för 300 000 nya jobb, som ni sedan säger inte är något löfte eller ens en målsättning, utan en beräkning av vad som skulle kunna hända vid en normal utveckling i landet. Men en politisk debatt förlorar ju nästan sin mening om man säger att man gör en beräkning av vad som händer om det är normalt. Jo, jo, men då behöver man ju inte politiker. Då kan vi ersätta politiker med fackekonomer, och det kanske är det problem som Carl Hamilton har.

Men, Carl Hamilton, ni har sagt att det är socialdemokraternas fel att vi har förlorat 500 000 nya jobb. Det är vad ni har sagt i er debattartikel, som Carl Hamilton säkert har läst. Var det inte politiskt pajaseri att hävda något sådant?

Nej, jobben försvann huvudsakligen under den borgerliga regeringstiden. Litet ansvar borde ni ha tagit. Det är mycket värre att med torr röst ägna sig åt lågvattenmärken i politiken än att med lätt röst göra en seriös analys.

Folkpartiet liberalerna, vad vill ni göra för jämställdheten? Det finns möjlighet att redovisa det i andra inlägg här. Vad vill ni göra för vårdens skull? Ni skall ju regera ihop med Moderaterna. Det kanske blir som förra gången när Carl Hamilton var statssekreterare, att moderaterna får igenom skattesänkningar och de andra får säga nej till de nedskärningar som Moderaterna föreslår. Då blir det återigen detta statsfinansiella moras.

Moraset var inte bara ert fel. Grundorsaken var arbetslösheten. Men ni hjälpte till att skapa det statsfinansiella träsket, som vi i Vänstern faktiskt har fått ta ett stort huvudansvar för att hjälpa till att rätta till.

Nej, Carl Hamilton, det är bättre att presentera en politik som håller än att presentera löften.

Anf. 17 ROY OTTOSSON (mp):

Herr talman! I går besökte jag De arbetslösas hus i Sundsvall, där jag samtalade med de arbetslösa under några timmar. Det var en ganska typisk bild jag fick av dagens Sverige. Där satt den arbetslösa byggnadsarbetaren som hade tröttnat på raden av, som han kände det, meningslösa arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Nu planerar han att starta ett bageri och bli företagare, "för något vettigt måste man ju företa sig", sade han. Där satt också det arbetslösa vårdbiträdet, som var tveksamt till att gå tillbaka till det underbetalda slitet, om det nu skulle bli tillfälle att göra det till sommaren. Där satt många, många fler.

Vad som slog mig under vårt samtal var två saker.

För det första var de fullständigt eniga i att den magra nedgången i den öppna arbetslösheten, som vi nu upplever, är ihållig – inte långsiktig och hållbar. De var säkra på att den öppna arbetslösheten kommer att

stiga igen om ett eller några år, kanske redan till hösten. De trodde definitivt inte på regeringens prognos att arbetslösheten skall komma ned till 4 % år 2000 eller år 2001. Det löftet uppfattar de som valflask och ingenting annat.

För det andra har skattehöjningarna för låginkomsttagarna under de fyra senaste åren under 90-talet slagit väldigt hårt mot dem själva och mot dem de känner som har små eller inga marginaler. Särskilt orättvisa upplever de att egenavgifterna är, för de slår ju framför allt mot låginkomsttagarna. Höginkomsttagarna kommer billigare undan på grund av att de har högre marginalskatt och avdraget därför blir värt mer. De får ju göra avdrag för egenavgifterna i inkomstskatten. Dessutom behöver de inte betala egenavgift för inkomster över 7 ½ basbelopp.

Det är klart att detta har bidragit till att bromsa den ekonomiska återhämtningen, för det är ju så, som har sagts här, att tar man ifrån folk pengar – i synnerhet de som har små marginaler – kan man inte heller räkna med att det blir en stimulans för företagen. De måste ju ha kunder.

Herr talman! Jag och Miljöpartiet de gröna håller med de arbetslösa i De arbetslösas hus i Sundsvall. De har helt rätt. Regeringens ekonomiska prognoser är uppblåsta och orimliga. Man skall på papperet kunna klara 4 % öppen arbetslöshet år 2000. Regeringens aktstycke, som socialdemokraterna här i riksdagen ställer sig bakom, är ett flagrant exempel på kreativ bokföring i den politiska skolan.

Vi i Miljöpartiet har därför förkastat regeringens prognos i dess helhet och i stället valt att utgå från Konjunkturinstitutets bedömningar och siffror i våra förslag och i våra reservationer till dagens betänkande. Det innebär att vi räknar med en något lägre BNP-tillväxt, en fortsatt hög produktivitetsutveckling – i synnerhet då vi nu ser en kraftig prispress – och också att arbetskraftsutbudet ökar när fler jobb blir lediga. Det är ju någonting som man borde förvänta sig med tanke på att vi har 3 % i kunskapslyftet. Det är klart att när det finns fler jobb att söka, så kommer man att göra det. Det har inte regeringen tagit hänsyn, och socialdemokraterna i riksdagen har köpt den konstiga beräkningen.

I samtliga dessa tre avseenden anser vi att regeringen medvetet har räknat fel i syfte att frisera arbetslöshetssiffran inför valet, för det här är ju en känslig fråga för socialdemokratin.

Trots att vi inte köper det här utan räknar mer realistiskt, innebär våra förslag en lägre total och öppen arbetslöshet än vad regeringen och socialdemokraterna räknar med. Vi hamnar på en öppen arbetslöshet som raskt närmar sig 3 % år 2001. Det gör vi tack vare att vi sänker skatten på arbete och samtidigt sänker arbetstiden till 35 timmar per vecka. Det innebär att det blir billigare att anställa, men också att man som löntagare med mindre insats i timmar räknat får samma betalning netto. Det innebär att man helt enkelt fördelar den ekonomiska tillväxt vi har i form av produktivitetsökningen, som det heter, dvs. att värdet av den arbetade timmen ökar. Det är egentligen inte antalet timmar som är det intressanta utan värdet av vad man faktiskt gör.

Att som Vänsterpartiet och Bäckström vilja sätta något slags mål i antal arbetade timmar skulle innebära att många timmar med dåligt utfört arbete skulle vara lika mycket värda som få timmar som är betydligt bättre utförda. Det skulle på något sätt ställas på sin ände och värderas direkt ekonomiskt felaktigt.

*Tilläggsbudget 1 för
budgetåret 1998 samt
riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, skattefrågor,
m.m.*

Regeringens sätt att räkna medför dessutom att det uppkommer ett stort siffermässigt överskott i statsbudgeten för åren 2000 och 2001. Detta överskott ligger utanför utgiftstaket och hänförs till hushållen, vilket i sig blåser upp beräkningarna av den ekonomiska utvecklingen. Det kan bara betyda skattesänkningar för hushållen, eftersom ytterligare utgifter inte är möjliga om utgiftstaket skall ligga fast. Men samtidigt hävdar socialdemokraterna att de inte kan utlova några skattesänkningar för hushållen, inte ens för de allra fattigaste hushållen. De säger att de här beräkningarna är osäkra och inte kan tas till intäkt för några löften om skattesänkningar. Men det betyder ju att de samtidigt har underkänt sina egna beräkningar för arbetslösheten, för det här hänger ju direkt ihop.

Herr talman! Efter besöket hos de arbetslösa hamnade jag i en taxi med en osedvanligt glad taxichaufför. Helt osökt förklarade han att det berodde på att han hade avskedat sina tre anställda och sålt två av sina tidigare tre bilar. Nu hade han bara en bil och körde själv. Det hade medfört att han tjänade mer pengar och hade mer fritid. Han hade sluppit de dryga arbetsgivaravgifterna och all pappersexercis och byråkratkrångel för anställningarna. Han svor på att aldrig satsa på att bygga ut sin taxirörelse igen.

Men strax därefter tittade han på mig och sade att om jag såg till att få ned arbetsgivaravgifterna och att få bort allt onödigt krångel för småföretagare som han skulle jag bli en hjälte.

Hör där, Erik Åsbrink och alla andra goda socialdemokrater! Nu har ni chansen att bli hjältar. Ni har ju tidigare sagt att småföretagarna är hjältar. Nu har ni chansen att själva bli det. Visa i er gärning att ni menar allvar med det fagra talet om att underlätta för småföretagen. Då blir det nya riktiga jobb. Det är vi alla här i riksdagen åtminstone i ord överens om.

Lyssna gärna på oss i Miljöpartiet, så får ni veta hur man kan göra. Den kanske viktigaste åtgärden är att sänka arbetsgivaravgifterna. Våra förslag innebär att vi sänker dem från 33 % av lönesumman i dag till 25 % under en tioårsperiod.

Var hämtar vi pengarna då? Jo, vi hämtar dem i form av en skattereform där vi i stället höjer miljö- och energiskatterna.

Vi har ju en stor omfattande miljöförstöring i Sverige och globalt. Resurserna utarmas snabbt. Det beror på att det är lönsamt, dvs. på att priset för miljöförstöring är alldeles för lågt. Därför måste vi naturligtvis höja de skatterna. På det sättet kan vi göra en bra skattereform.

Alla säger i år att de i princip är överens om det. Men vad händer? Vad gör regeringen? Vad gör majoriteten i riksdagen? Vad gör Socialdemokraterna och Centerpartiet? Man går faktiskt åt andra hållet.

De senaste fyra åren har man höjt beskattningen på arbete, men man har inte höjt beskattningen på miljön. Man har inte växlat på det sätt som man annars säger att man vill, trots att vi t.o.m. har gjort en uppgörelse och en utredning om skatteväxling där vi i princip lade fast att vi skulle skatteväxla åtminstone 60 miljarder till. Men det har inte gjorts. Inga förslag finns. Det skjuts på framtiden.

Herr talman! Efter mötet med den glade taxichauffören – som jag tyckte var ganska belysande eftersom det ju är någonting man möter hos småföretagare runt om i landet – hamnade jag i en väntsal och hade tid att läsa dagens tidningar. Då kunde jag konstatera att den låga och sjunkande

inflationen fortsätter att sjunka, att räntorna går ned och att det naturligtvis medför en stimulans i Sverige med lägre räntor.

Osökt gick min tanke till allt tal om att vi måste gå med i den europeiska valutaunionen EMU, annars skjuter räntorna i höjden och vi får ett ekonomiskt elände i Sverige. Men vi har faktiskt sagt nej här i Sveriges riksdag till att gå med i EMU från början. Efter detta har räntorna gått ned. Räntegapet till Tyskland är snart borta helt. Fortsätter vi så här ligger vi snart lägre än Tyskland och EMU. Det verkar vara ett bra recept att göra tvärtom mot vad ja-anhängarna till EMU säger om vi vill ha bra ekonomi.

Jag kom också att tänka på de arbetslösas vrede och frustration när vi kom in på en diskussion om just medlemskapet i EU. De påminde mig om att de hade lovats fler jobb och mindre besparingar i bl.a. den offentliga sektorn om de röstade ja. Och det hade de gjort. Men det blev precis tvärtom. Det blev färre jobb och ytterligare besparingar på välfärden. De kände sig lurade, och lurade blev de. Undra på att politikerföraktet ökar! Det här är den vanligaste kommentar jag möter ute i verkligheten, utanför det här etablissemanget. Man känner sig helt lurad just när det gäller EU-medlemskapet.

Men bara den lilla EU-medlemsavgiften på så där 20 miljarder medförde ju en höjd arbetsgivaravgift med 1,5 procentenheter, höjd fastighetsskatt och besparingar på bl.a. forskning. Det innebar alltså att man gjorde arbetskraften dyrare i Sverige, dyrare för företagarna. Det gjorde att boendekostnaderna steg i alla hushåll. Det blev tunnare plånböcker. Och vad händer då? Man stramar åt ekonomin, man krymper ekonomin och arbetslösheten ökar.

Men framför allt har det visat sig att EU-medlemskapet på intet sätt har medfört någon uppräckning av svensk ekonomi i övrigt. Tvärtom har det medfört ökad byråkratisering, införande av ineffektiva bidragssystem, centralisering av politiskt beslutsfattande till Bryssel med åtföljande bristande anpassning till svenska förhållanden osv. EU-projektet är ett supermaktsprojekt för den makthungriga överklassen i Europa som är på väg att förvandla Sverige till ett utkantslän. Medlemskap i EMU skulle göra ont värre. Det skulle tvinga fram en centraliserad ekonomisk politik i EU och definitivt förstöra samarbetet mellan de ännu relativt fria medlemsstaterna.

Det här vet om de flesta svenskar. Skall man tro opinionsmätningarna finns det en stark majoritet för att stanna utanför EMU och även en majoritet för att lämna EU på sikt, eller snart.

Det tycker vi i Miljöpartiet är en utmärkt idé. Vi är övertygade om att det skulle vara bra ekonomiskt. Med hänsyn till att EU-medlemskapet är ett resultat av en folkomröstning är det lämpligt att i första hand pröva ett eventuellt EMU-medlemskap just i en folkomröstning.

Herr talman! I lördags fick jag en deja vu-upplevelse. Jag råkade av en tillfällighet se ett TV-program. Det handlade om försurning. Det var en aktuell dokumentär om hur läget är. Sveriges största miljöproblem, sade man på 80-talet. Jag kan inte låta bli att ställa dokumentären mot den bild med siffror och påståenden som regeringen har skapat i miljöbilagan till vårpropositionen som vi behandlar nu. Regeringens bild är att utsläpp av försurande gaser som svaveldioxid har minskat radikalt och att problemet har bemästrats.

Prot. 1997/98:121

9 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

*Tilläggsbudget 1 för
budgetåret 1998 samt
riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, skattefrågor,
m.m.*

Dokumentärfilmen på TV handlade om det faktiska tillståndet i sjöar och marker runt om i landet. Den verkligheten talar ett helt annat språk. Sjöar fortsätter att försuras, fiskar och även insekter försvinner från sjö efter sjö, vattendrag efter vattendrag. Marker fortsätter att utarmas på näringsämnen. Giftiga metaller lakas ut i ökande utsträckning med tilltagande miljöförstöring som den oundvikliga följd. I den sura miljön tas giftiga metaller som kadmium och kvicksilver upp i växterna och hamnar i maten. Det drabbar barnen. Följden blir dåliga njurar, hjärnskador, allt möjligt. Man intervjuade experter som mäter halterna hos våra barn. Det gör man på t.ex. Karolinska institutet.

Det här är en smygande katastrof som slår mot miljön och hälsan, men också mot ekonomin. Jag kände mig förflyttad 15 år tillbaka i tiden. Beskrivningarna, bilderna, den smygande katastrofen, ja t.o.m. i flera fall forskarnas ansikten, var desamma som i den stora försurningsdebatten i början av 80-talet. Det enda som hade hänt var att varningarna från den tiden stegvis och smygande hade gått i uppfyllelse. Det var en kuslig upplevelse. Detta, herr talman, var att se bakom miljöpolitikens allt yvigare och välutbyggda potemkinkulisser.

Försurningen är inte alls bemästrad. Tvärtom tilltar dess negativa effekter i miljön och på hälsan. Varför skriver inte regeringen det i klartext? Varför föreslår inte regeringen en ekonomisk politik som åtminstone försöker att långsiktigt motverka den smygande och allt mer allvarliga miljökatastrofen? Varför fortsätter ni socialdemokrater att försöka dölja de växande problemen? Det är ju faktiskt det ni gör i bl.a. dagens betänkande.

Ni socialdemokrater, med ivrigt och starkt stöd från Centern, har tvärtom kraftigt dragit ned på miljömätningar, kalkningar, miljötillsyn, miljöforskning osv. Miljöområdet är det minsta utgiftsområdet i statsbudgeten. Men där har de största procentuella neddragningarna skett. Det är inte något misstag från er sida. Det är en medveten politik.

För några veckor sedan enades riksdagens jordbruksutskott om att öka utgiftsområdet för statens miljöarbete med 100 miljoner. Egentligen behövs det tio gånger mer redan nästa år för att hålla ett någorlunda hyfsat tempo. Men ändå är det ett litet steg i rätt riktning. Alla partier, från moderater till vänsterpartister, var med. Men när det kom till finansutskottet sade socialdemokraterna blankt nej. Det blev ingen diskussion från er sida. Men ni är ju i minoritet, så vi hade kunnat driva igenom det i alla fall.

Men vad händer då? Jo Centern, detta gamla jordbrukarparti som så ivrigt vill ha en grön fasad och vara miljövänligt, sviker. Fegt vägrade Per-Ola Eriksson att delta i att skapa en majoritet för att återställa en del av det statliga miljöarbetet. Nu står han där med en reservation med vackra ord men som är intet värd eftersom just den reservationen är skälet till att det inte blev några pengar.

Herr talman! Jag ser att jag har pratat i 16 minuter. Jag hade sagt 15, så jag skall avrunda. Jag står naturligtvis bakom alla de reservationer i betänkandet som jag har undertecknat. Men för tids vinnande yrkar jag endast bifall till reservationerna 4, 30 och 36.

Anf. 18 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Jag begärde ordet för att tala om timmarna och reda ut det litet grand.

Först vill jag säga till Roy Ottosson: Om Roy Ottosson håller med mig att de som arbetar i offentlig sektor inte är mindre produktiva än de som arbetar i privat sektor kan vi fortsätta att resonera. Annars blir det svårt, det skall erkännas. Jag har uppfattningen att offentliganställda inte är sämre än privatanställda. Har man samma produktivitet skall man ha ungefär samma timlön, om det är rimligt rättvisa löner.

Inkomsterna från den offentliga sektorn får vi från privatsektorn. Timlönerna gånger antalet timmar ger en summa, och sedan tar vi x på det i skatt. Då kan vi få timlönerna gånger antalet timmar på offentligsidan. Eftersom timlönerna var samma kan vi stryka de två posterna i den här balansräkningen. Kvar återstår antalet antal timmar gånger x i skatt lika med antal timmar på offentligsidan. Det är en ganska enkel balansräkning.

Sjunker antalet timmar på privatsidan sjunker antalet timmar på offentligsidan, om man inte höjer skatten. Det finns bara två metoder att trygga antalet timmar. Det är att ta ut mer i skatt eller att se till att timmarna ökar på privatsidan. Det är faktiskt en hårdför balansräkning. Eller hur, Carl Hamilton? Det är väl rätt det här? Nicka! Visst är vi överens, det vet jag! Roy Ottosson och jag är nog också överens när Roy Ottosson får fundera på det här.

Sedan handlar det om timmarnas kvalitet. Ekologiskt jordbruk ger litet sämre i kronor än ett industriellt jordbruk, Roy Ottosson. Jag och Roy Ottosson är för det ekologiska jordbruket. Dåliga eller litet sämre timmar är också timmar, och ibland är de bättre för miljöns skull. Vi får inte lägga extrema produktivitetskrav på alla timmar. Även dåliga timmar är bra timmar ibland!

Anf. 19 ROY OTTOSSON (mp) replik:

Herr talman! Att sätta upp antalet arbetade timmar som sysselsättningsmål – det var ju det som Bäckström föreslog – blir tokigt. Man måste också ta hänsyn till värdet av det arbete som utförs ur olika aspekter. Det gäller miljöaspekter, sociala aspekter och ekonomiska aspekter. Egentligen kan allt räknas som ekonomi på ett eller annat sätt.

Det är värdet i någon mening som man kan beskatta, nämligen vad man får för ersättning. Men ibland kan värdet beskattas på andra sätt än direkt på själva lönen. Det handlar om företag, kapitaluppbyggnad, osv. Det är värdet som vi kan beskatta och egentligen inte timmarna i sig.

Det ligger en viktig poäng i det som vi från Miljöpartiet för fram när det gäller arbetstidsförkortning. Vi har en snabb produktivitetsökning, dvs. värdet av de arbetade timmarna ökar snabbt. Det fortsätter att öka snabbt just på grund av att vi är mer och mer konkurrensutsatta i en alltmer global ekonomi. Just nu tilltar prispressen från Asienkrisen mycket starkt. Den japanska yenen har t.ex. blivit billigare. Det pressar priserna ytterligare.

Det leder till en ökad produktivitet. Det innebär att värdet av timmarna ökar. Hur skall detta värde fördelas? Det kan fördelas på två sätt. Antingen ökar man beskattningen av de arbetade timmarna för att dela ut

Prot. 1997/98:121

9 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

det i bidrag, eller också fördelar man helt enkelt arbetstimmarna, som alltså har blivit mer värdefulla. Nu talar vi bara om fördelningen.

Vi från Miljöpartiet menar att det är bättre att fördela också arbetstiden och inte höja skatten och öka bidragsberoendet. Det är kanske där vi skiljer oss från Vänsterpartiet.

Anf. 20 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Vad ni föreslår är i praktiken höjd skatt på den ökade produktiviteten och att det förs till fler arbetade timmar på offentligsidan. Det är vad ni föreslår, fastän ni inte riktigt har förstått det själva ännu. Men jag har läst era handlingar och insett att det är vad ni föreslår.

Det finns en annan metod för att göra det. Det finns den andra posten som kan finansiera det. Det är att kostnaderna för arbetslösheten är så stora. De intäkterna kan vi föra till konsumtion, arbetade timmar i offentligsektorn, i stället för betala människor för att de inte skall arbeta.

Arbetslöshet, ärade ledamöter i kammaren, är ingenting annat än en arbetstidsförkortning! Ett samhälle som producerar så att man har överskott i de offentliga finanserna, och har en tioprocentig arbetslöshet, har ju kortat arbetstiden rejält! Arbetslöshet är arbetstidsförkortning. Man producerar – och sedan kommer det värsta – men man producerar under produktionsförmågan. Det är ytterligare ett problem på grund av arbetslösheten.

Antalet arbetade timmar är viktigt, Roy Ottosson, givet att Roy Ottosson vill ha samma lönenivåer i offentlig sektor som på privatsidan! Om Roy Ottosson och ni i Miljöpartiet inte vill ha det har ni inget problem. Då kan ni argumentera som ni gör. Men jag tror att ni egentligen tycker att man är lika mycket värd på offentligsidan som på privatsidan. Det gör ni allt, eller hur? Det går nog att konstatera på något sätt senare.

Därför skall vi ha upp antalet arbetade timmar. Återigen till exemplet med ekologiskt jordbruk, Roy Ottosson. Det är väl riktigt? Även litet sämre arbetade timmar är dock arbetade timmar som ger ett värde som vi kan fördela till vård och omsorg. Vi skall väl inte ha så extrema produktivitetskrav på allting, även om vi naturligtvis alltid skall försöka höja produktiviteten. Men det får inte ske till priset av miljökostnader, eller hur?

Anf. 21 ROY OTTOSSON (mp) replik:

Herr talman! Sysselsättningsmål tycker vi nog bör sättas på ett annat sätt än vad Bäckström är inne på här. Vi kan då titta på den totala arbetslösheten. Det är ett enkelt sätt att titta på det. Man kan titta på arbetskraftsutbudssiffror och sådana saker och göra en samlad bedömning. Jag håller med t.ex. Hamilton. Att bara titta på den öppna arbetslösheten räcker naturligtvis inte. Det är ett mål som man lätt kan manipulera på olika sätt.

Att räkna just timmar rakt av håller inte, eftersom värdet på arbetet också är intressant. Det är särskilt intressant om man vill utnyttja den produktivitetsutveckling vi har just till att sänka arbetstiden. Det är egentligen en delfinansiering av en förkortad arbetstid, så att fler får del av det ökade ekonomiska värde vi har i ekonomin av tillväxten. Den andra varianten, att i stället öka beskattningen, ser vi som betydligt sämre. Då har

man i praktiken permanent en stor del av befolkningen utanför arbetsmarknaden.

Sedan tar Bäckström upp helt andra saker, bl.a. att de arbetade timmarna i offentlig och privat sysselsättning är lika mycket värda. Visst är de det i principiell mening. Men det beror på vilket annat jobb vi jämför med. Vi gör inte den skarpa åtskillnaden inom tjänstesektorn, som delvis är privat, delvis offentlig. Det kan vara väl så värdefullt inom bägge två. Det är nog ganska självklart. Det är inte det som jag har tagit upp i kritiken av Vänsterpartiet.

Anf. 22 PER-OLA ERIKSSON (c) replik:

Herr talman! Jag har under några år den här mandatperioden kunnat följa Roy Ottosson i finansutskottet och också lyssna på hans inlägg här i kammaren. Det har många gånger slagit mig att Roy Ottosson har en förmåga att hantera sanningen väldigt ovarsamt.

Jag har ett gott råd till Roy Ottosson: Bär inte falsk vittnesbörd mot din nästa. När Roy Ottosson hävdar att Centerpartiet har frångått någonting när det gäller pengar till miljöområdet är detta icke sant. Vad Roy Ottosson vill är att man inte skall följa de regler för budgetprocessen i riksdagen som vi har fastställt. Jag tänker följa de principerna och reglerna. Men Roy Ottosson försöker att springa ifrån dem. Jag tycker inte att det är bra.

Vi fastställer anslagen för samtliga utgiftsområden i ett och samma klubbslag. Vi fördelar dem inte vart och ett för sig. Om sedan Socialdemokraterna inte vill följa det enhälliga jordbruksutskottet är det de som bär skulden för att miljöområdet inte får mer pengar. Men lägg inte skuldbördan på Centerpartiet, Roy Ottosson! Lägg den på dem som inte håller uppgörelsen med jordbruksutskottet.

Det är viktigt att Roy Ottosson betänker detta. Jag har många gånger haft anledning att korrigera Roy Ottosson under de senaste åren. Jag hade hoppats att slippa det i dag, men jag tvingas ändå göra det. Läs på principerna och reglerna för budgetprocessen, Roy Ottosson! Det skulle Miljöpartiet ha stor nytta av. Följ dem dessutom! Jag tänker följa dem.

Anf. 23 ROY OTTOSSON (mp) replik:

Herr talman! Jag får väl tolka Per-Ola Erikssons reaktioner som att han känner sig väldigt träffad. Han behöver inte rätta den som redan har rätt.

Jag har inte sagt att Centern har frångått sitt krav på att det behövs mer pengar till utgiftsområdet för miljö. Men man har frångått möjligheten att skapa en majoritet i finansutskottet för att ge en riktlinje till regeringen att utgiftsområdet skall räknas upp i budgeten som läggs fram till hösten. Det hade naturligtvis gått att sy ihop detta om det hade funnits någon vilja från Per-Ola Erikssons och Centerns sida. Problemet är ju att det inte fanns någon vilja. Per-Ola Eriksson inriktade sig direkt på att skriva en egen reservation när socialdemokraterna sade att de inte ville ha detta. Alla andra oppositionspartier var beredda att sätta sig ned och försöka hitta en lösning, vilket naturligtvis är fullt möjligt med den nuvarande budgetprocessen också.

Att använda budgetprocessen på något slags formalistiskt överdrivet sätt för att slippa viktiga politiska ställningstaganden är egentligen ganska makabert. Det är nu som vi skall ge riktlinjerna till regeringen om hur budgeten skall utformas. Finns det en majoritet här i riksdagen för att man behöver prioritera miljöområdet ytterligare måste det komma till uttryck i beslutet och tillkännagivandet till regeringen. Någonting annat vore demokratiskt helt förkastligt. Vi skall naturligtvis använda de regler vi har för t.ex. budgetprocessen på ett sätt som gör att vi kan driva politik och förändra verkligheten enligt vad majoriteten tycker.

Jag uppfattar faktiskt Centerns och Per-Ola Erikssons agerande som att de har svikit, men att de smiter undan på det här litet snygga sättet. På det sättet kan de hålla sig väl med såväl socialdemokraterna som med sina egna tänkta väljare. De visar att de tycker en sak, väldigt bra och vackert, men sedan gör de det inte när de har chansen.

Anf. 24 PER-OLA ERIKSSON (c) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är beklagligt att vi i finansutskottet har en ledamot som inte vet hur reglerna är när man fattar beslut om fördelning på olika utgiftsområden. Det är synd. Det beror på att Roy Ottosson inte accepterar den nya budgetprocessen. Det kan inte vi göra någonting åt. Men jag tycker att det är beklagligt att man om man vill göra anspråk på att vara seriös försöker skriva om bilden och historieskrivningen. Det är inte rätt. Det vet Roy Ottosson.

Om inte Roy Ottosson lyssnar eller tror på mig så tycker jag att han under sommaren skall gå en kurs i den nya budgetprocessen. Lärare kan lämpligtvis vara finansutskottets kanslichef. På den sommarkursen tycker jag att han också kan ta med sig en och annan ledarskribent på den till pappersmängden största tidning som ges ut i denna kommun.

Centerpartiet vill ha mer pengar till miljön. Centerpartiet vill ha en ordentlig miljöpolitik. Om Socialdemokraterna inte vill ha det är det deras ansvar. Jag hoppas att Socialdemokraterna omprövar sin inställning och, om de har möjlighet till hösten, medverkar till att tillföra miljöområdet mer pengar. Det finns en tydlig signal bland sex oppositionspartier om att miljön behöver mer pengar. Men budgetprocessens principer är sådana att regeringen kan rädda sig undan ett sådant nederlag.

Jag tycker att om regeringen är klok, och om den sitter kvar till hösten, tar den hänsyn till den mycket kraftiga opinion som finns i kammaren om att miljön behöver mer pengar. Jag hoppas att Roy Ottosson deltar också i ett sådant arbetet i stället för att sprida irrläror om vad som har hänt i finansutskottet.

Anf. 25 ROY OTTOSSON (mp) replik:

Fru talman! Nu hoppar grodorna ur Per-Ola Erikssons mun. Han påstår att jag på något sätt inte skulle acceptera budgetprocessen. Jag är en ivrig förespråkare för den – det kan nog många av mina partivänner vittna om. Det kan man också vittna om i utskottet. Detta är något som Per-Ola Eriksson hittar på för att komma undan i en svår debatt.

Jag vet naturligtvis i allra högsta grad hur budgetprocessen går till. Jag vet att riksdagen nu ger riktlinjer till regeringen om hur budgeten skall utformas. Riksdagen slår fast utgiftstaket och gör en preliminär

beräkning av utgiftsområdena. Riksdagen ger riktlinjerna. Hade Centern och Per-Ola Eriksson varit intresserade av att verkligen se till att det blev ett tillkännagivande om att mer pengar skall skakas fram på detta område skulle det ha kunnat ordnas på ett eller annat sätt. Det finns flera möjligheter.

Att vara så här formalistisk och försöka smita undan är bara ett dåligt försvar. Det är trist. Man måste sätta frågetecken för var Centern egentligen befinner sig. Är partiet så intresserat av att hålla sig väl med socialdemokratin i alla lägen att det faktiskt säljer ut miljöintresset? Sitter miljöintresset så löst? Vi får faktiskt fråga oss det, eftersom jag får så dåliga svar från Per-Ola Eriksson. Han försöker smita undan. Han lovar att satsa på miljön, men gör det inte när han har chansen. Det är dålig stil, och jag tycker att det är trist.

Anf. 26 MATS ODELL (kd):

Fru talman! Sverige är nu inne i en internationell högkonjunktur. Regeringen, och jag hoppas vi alla, gläds åt att en del kurvor nu pekar uppåt. Vi gläds också åt att lönebildningen fungerar något bättre än förväntat, att inflationen och inflationsförväntningarna är rekordlåga, att statsbudgeten är i balans och kort sagt att vissa nationalekonomiska makroförhållanden nu är bättre än tidigare.

Men, fru talman, från detta glädjande konstaterande är steget ändå mycket långt till att Sverige befinner sig i en samhällsekonomisk balans där alla som vill har ett jobb att gå till, där skolan, vården och omsorgen fungerar, där skattesystemet efterlevs, där brottsligheten minskar, där den svarta sektorn trängs tillbaka och där tillväxten ökar. Det verkar som om regeringen nästan helt bortser från detta när den något ensidigt – försiktigt uttryckt – beskriver budgetsaneringens frukter. Sverige lider faktiskt av både låg tillväxt och ekonomisk instabilitet med extremt konjunkturkänsliga offentliga finanser.

Fru talman! Det stora problemet, som regeringen helt tycks vilja glömma bort i glädjen över högkonjunkturen, är att andelen svenskar som har ett jobb är lägre än någon gång sedan 1950-talet.

Om nu de nationalekonomiska makroförhållandena, som inflation och lönebildning, har förbättrats något så har de företagsekonomiska mikroförhållandena snarast försämrats. Villkoren för företagande är fortfarande för negativt instabila och oförutsebara för att ge förutsättningar för en kraftfull uppgång av sysselsättningen. Företagarna upplever enligt en ganska färsk undersökning att regleringsbördan och uppgiftslämnandet snarast har ökat.

Trots den välvilliga retorik som vissa regeringsrepresentanter kommer med är det fortfarande Carl Lidboms gamla fåmansbolagsregler som möter landets kämpande företagare bortom högtidstalen – i vardagen. Den förtida momsinsbetalningen klubbades ju igenom ånyo i denna kammarare för bara några månader sedan. Regeringen Persson har hanterat företagandets villkor på ett sätt som inte verkar imponera ute i företagen där besluten om nyanställningar och besluten om nya jobb fattas.

Fru talman! Nu är mandatperioden snart slut. Regeringen har i dag fått Småföretagardelegationens slutrapport. Några få förslag har behandlats i budgetpropositionen. Men är det inte ganska skrämmande att regeringen först nu, när mandatperioden är slut, börjar ta tag i småföretagandets

***Fel! Okänt
växelargument.***

problem? När Göran Persson var finansminister stod han i denna talarstol vid varje budgetomgång och sade: Först skall vi sanera statsfinanserna. Sedan skall vi ta tag i de här problemen.

Nu har tåget gått! Nu är mandatperioden slut. Nu har inte regeringen en chans att ens lägga fram förslag på området. Det är ingenting annat än en skandal – varken mer eller mindre, fru talman. Det vittnar knappast om att småföretagandets villkor har prioriterats. Inte undra på att massarbetslösheten består trots högkonjunkturen. Det är närmast ett svalg befast mellan viljan att skapa jobb och förmågan att ge de rätta förutsättningarna.

Det är alltså ganska enkelt att konstatera att den socialdemokratiska regeringen hittills har misslyckats med alla de löften som den ställt ut och alla de mål som den satt upp i frågan om jobben.

I valrörelsen 1994 utlovades ju att inga skulle sägas upp från kommunerna och landstingen, att arbetslösheten 1995 skulle pressas tillbaka till 5 % och att inga ungdomar skulle gå arbetslösa mer än 100 dagar. Om man tittar i facit, fru talman, och det får man ju göra så här vid terminens slut, har sedan dess ca 57 000 personer aktivt sagts upp i kommuner och landsting. Arbetslösheten har aldrig varit ens i närheten av de utlovade 5 % och ca 300 000 unga människor har varit arbetslösa i mer än 100 dagar. Alla vet att 1997 blev 90-talets sämsta år vad gäller sysselsättning och arbetslöshet. Det var alltså 1997 – inte 1992, inte 1993 och inte 1994. 1997 blev det sämsta året vad gäller sysselsättning under 1990-talet.

AMS kom ju med optimistiska prognoser. De visar trots detta på en total arbetslöshet på över 10 % både 1998 och 1999 och en öppen arbetslöshet som ligger tydligt högre än regeringens förhoppningar. Massarbetslösheten består trots att statsfinanserna är i balans.

Redan i dag räknar man med att arbetslöshetens kostnader för de offentliga budgeterna är ca 150 miljarder kronor. De sociala och mänskliga kostnaderna går ju inte att räkna i pengar. Allra mest oro tycker jag ändå att man måste känna för situationen i de mest utsatta områdena. Bo Lundgren nämnde Malmö, och det finns andra utsatta förortsområden i storstäderna där bara en tredjedel har ett jobb och där två tredjedelar lever på bidrag. Detta kan väl inte vara anledning att nu känna sig nöjd med situationen. Det räcker alltså inte att, som regeringen, ensidigt glädja sig över saneringen av statens finanser. Det är långt kvar, fru talman, till en samhällsekonomisk balans byggd på en kraftfull ökning av sysselsättningen genom nya och växande företag.

Därför måste en ny politik inriktas på att få fler jobb och växande företag och på att sänka skadliga skatter. Det är alltså genom arbete, företagande, tillväxt och fler skattebetalare som välbästand kan skapas – inte genom högre skatter och högre offentliga utgifter. Nu krävs det stabila och långsiktigt verkande regler och åtgärder som gynnar inte minst de mindre företagen.

Jag tycker också att man en dag som denna kan blicka tillbaka på 80-talet. Det visade sig ju då att vikten av en hög moral och etik är väldigt stor. Bl.a. har 1993 års nobelpristagare Douglass C North visat att detta faktiskt är en mycket billig metod för samhällsekonomisk effektivitet jämfört med en ständigt växande rättslig reglering av det ekonomiska

livet. Därför är samhällets förankring i en god etik också mycket viktig för en väl fungerande ekonomi.

Den svarta sektorn innebär också ett växande problem som regeringen nonchalerar alldeles för mycket. Kristdemokraterna vill både öppna en ny marknad för vita och lagliga hushållstjänster och sänka de mest skadliga skattekilarna som ofta på ett övermäktigt sätt utmanar människors moral.

Fru talman! Därför går Kristdemokraterna med sin alternativa politik till roten med Sveriges långsiktiga strukturella problem som nu i över 30 år har urholkat välfärden. Vi måste ge stabila och bra villkor för fler och växande företag om vi skall klara av arbetslösheten och välfärden. Det går bara med åtgärder som förbättrar ekonomins funktionssätt och som får bukt med de ovanligt seglivade bromsmekanismer som nu under decennier har underminerat den svenska ekonomins utvecklingskraft och bäddat för dagens massarbetslöshet och brister i välfärden. Därför är också de flesta av våra finanspolitiska åtgärder inriktade på strukturella effekter.

Som ett alternativ till regeringens arbetsmarknadspolitik presenterar Kristdemokraterna ett paket för ett bättre företagarklimat. För att bryta Sveriges ras i välfärdslistan och kraftigt öka sysselsättningen föreslår vi regelförändringar, förenklingar, skattesänkningar och stabila villkor. Vi tror att nya arbetstillfällen skapas när enskilda människor finner det vara mödan värt att starta och utveckla företag. Skatterna för tjänstesektorn och på arbetande kapital sänks därför, och arbetsgivaravgifterna minskas i vårt förslag. Riskkapitalavdraget återinförs, dubbelbeskattningen avskaffas och andra skadliga skatter minskas eller avskaffas. Utöver strukturella reformer föreslår vi satsningar på ca 25 miljarder kronor netto mer än regeringen för företagande och långsiktig tillväxt nästa år.

I vårt förslag får kommunerna ett tillskott med en miljard under nästa år för att klara utmaningarna vad gäller att ge vårdgarantin och en värdig äldreomsorg ett reellt och materiellt innehåll.

Barnfamiljerna och de sämst ställda pensionärerna är två grupper som blir vinnare med Kristdemokraternas politik. Vi vill införa ett vårdnadsbidrag för att åstadkomma valfrihet och rättvisa mellan barnfamiljerna. Vi föreslår att barnbidraget får ett inslag av behovsprövning för en bättre fördelningspolitik. För pensionärerna förbättras pensionstillskotten med 200 kr per månad samtidigt som änkepensionerna återställs. Vi beräknar också pensionerna utifrån ett fullt basbelopp redan från den 1 januari nästa år.

Vi kristdemokrater föreslår också att grundavdraget i den kommunala inkomstbeskattningen höjs med 8 400 kr. Den här skattesänkningen för låg- och medelinkomsttagare innebär drygt 2 600 kr mer i plånboken. Därmed kommer flera att kunna leva på sin lön. Kommunerna kompenseras enligt finansieringsprincipen, och bidragsberoendet minskar genom en sådan skattesänkning.

För att vända rättsväsendets underläge gentemot brottsligheten föreslår vi ett resurstillskott för de kommande åren. Fler civilanställda inom polisen ger möjlighet att bekämpa vardagsbrottsligheten. Tullen får större resurser för att förbättra gränskontrollen. Vi vill också stärka rättssamhället genom en förstärkt etisk debatt och bättre förutsättningar för ökat personligt ansvarstagande.

Prot. 1997/98:121

9 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Villkoren för jordbruket förbättras också genom skattesänkningar. Ytterligare medel tillskjuts för inköp av skyddsvärd skog.

Fru talman! Med Kristdemokraternas politik sänks det totala skattetrycket med ca 25 miljarder kronor netto. Men jag vill redan nu säga till Erik Åsbrink och Jan Bergqvist att vår budget är balanserad med ett starkare saldo än regeringens redan före de inkomster som vi räknar med genom utförsäljning av statliga konkurrensutsatta bolag. Vi amorterar därmed också, fru talman, mer och snabbare än regeringen på statsskulden.

Utöver våra egna förslag har Kristdemokraterna tillsammans med Folkpartiet och Moderaterna visat att det finns ett gemensamt alternativ för fler nya jobb, högre tillväxt och ökat välbefinnande. Vi hoppas också att Centerpartiet vill delta i ett nytt icke-socialistiskt fyrklöversamarbete efter valet. Jag tycker att det finns goda förutsättningar för det när jag hör Per-Ola Erikssons redogörelse för Centerns egen politik som vi för första gången på länge har fått lyssna till här i kammaren i dag. Jag tycker att det öppnas nya möjligheter för ett fyrpartisamarbete.

Fru talman! Det som däremot framstår som mycket mera oklart är hur Socialdemokraterna tänker sig nästa mandatperiod. Göran Perssons och Thomas Östros närmast genetiska motstånd mot den typen av skattesänkningar som Per-Ola Eriksson räknade upp för en stund sedan bådär ju knappast gott för ett fortsatt samarbete mellan dessa partier.

När tänker Socialdemokraterna redovisa sitt regeringsalternativ? När börjar förhandlingarna med Gudrun Schyman och Birger Schlaug? Eller hoppas Erik Åsbrink att Vänstern och Miljöpartiet passivt och viljelöst skall stödja er politik? Jag tycker knappast att det är det intrycket man får här i dag eller när man läser deras motioner.

Lars Bäckström låter väldigt socialliberal och ansvarsfull när han talar här i kammaren. Men om man tittar litet i hans motioner och i den sammanställning som utskottskansliet har gjort ser man att hans politik försvagar den offentliga sektorns finansiella sparande år 2001 med inte mindre än 32,9 miljarder kronor. Jag såg också hur Erik Åsbrink bet på naglarna när Lars Bäckström och Roy Ottosson diskuterade detaljer i hur man skall korta arbetstiden genom lagstiftning. När han läser dessa partiernas motioner med en regeringsbildares glasögon måste det vara en närmast mardrömsliknande upplevelse.

Jag förstår att detta är ett problem. Vi har dock visat huvuddragen i vårt gemensamma alternativ i reservation nr 1 till betänkandet. Det är nu också dags för socialdemokraterna och Erik Åsbrink att här i dag något lyfta på förlåten och berätta hur ni tänker få ihop ert alternativ om det trots allt skulle bli en socialistisk majoritet efter valet. Jag tycker faktiskt att väljarna, Erik Åsbrink, borde ha rätt att få ert alternativ redovisat i god tid före valet. Eller är det bara snabbstängningen av Barsebäck och kraftigt höjda bensinskatter som ni är överens om? I så fall är det allvarligt. Redovisa var ni står *före* valet, Erik Åsbrink!

Fru talman! Jag vill också yrka bifall till reservationerna nr 1 och nr 31, även om kristdemokraterna självklart står bakom samtliga reservationer som vi finns med på.

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 27 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Jag har några frågor till Mats Odell. Ni vill ju kraftfullt satsa på vården. Det har jag hört Mats Odell och Alf Svensson tala om många gånger. Ni anvisar också en hel miljard mer än regeringen till kommunsektorn. Kommunsektorn har väl inkomster på ungefär 456 miljarder nästa år, och ni ger en hel miljard mer. Till landstingen brukar det vara en tredjedel, så om landstingen har inkomster på ca 150 miljarder och ni ger en tredjedel blir det kanske 300 miljoner. Hur kommer de här 300 miljonerna att förändra vården? Är det vad ni har? Och kan ni verkligen få igenom ens dessa 300 miljoner när ni skall samverka med Bo Lundgren som skall sänka stödet till kommunsektorn? Man får inte tala om en stor satsning på vården och sedan bara ha en liten påse i kappsäcken med 300 miljoner som moderaterna kommer att protestera emot. Sådant skall ditt tal vara att ja är ja och nej är nej. Man skall inte ge intryck av att ha det man inte har.

Sedan handlade det om det statsfinansiella moraset. Vi har tagit på oss att klara upp det. Redan på hösten 1994 hade vi garanterat 80 miljarder i budgetsanering. Vi tog vårt ansvar när Mats Odell satt och röstade nej till budgetsaneringen, när Mats Odell satt i den regering som efterlämnade budgetmoraset. Så anklaga inte oss; det är inget bra vittnesbörd.

Vi har amorteringar. Med vår politik kan man möjliggöra amorteringar. Vi har redovisat det. Det är sant att vi inte amorterar lika snabbt som regeringen, men vad vi gör är att vi sätter arbete före EMU-anpassningen. Mats Odell vill ju inte heller gå med i EMU, och det skall väl vara någon poäng med att stå utanför. Om man skall ta alla nackdelar med EMU utan att vara med är det väl lika bra att gå med. Varför är ni över huvud taget emot EMU om ni slaviskt skall följa EMU-reglerna? Då är det väl lika bra att ni går med.

Anf. 28 TALMANNEN:

Låt mig påpeka att kommentarerna bör avse den man är i replikskifte med och inte andra partier. Vi har inte rätt till replik på replik här i kammaren.

Anf. 29 MATS ODELL (kd) replik:

Fru talman! Jag tyckte från början att Lars Bäckström höll en intellektuellt hög nivå, även om jag också kom att tänka på vissa av världslitteraturens stora verk när han talade. Men jag tycker att han passerar det anständigas gräns när han säger att vi kristdemokrater röstade nej till budgetsaneringar som föreslogs av Vänsterpartiet. Detta är ren och skär lögn! Var fanns Vänsterpartiet under den förra mandatperioden, när den dåvarande socialdemokratiska oppositionen röstade nej till budgetsaneringsförslag på 61 miljarder kronor i denna kammare och krävde stora utgiftsökningar för staten? Lars Bäckström får nog bestämma sig för om han skall stå på det seriösa och sannas sida eller om han skall ha en falsk verklighetsbild.

När det sedan gäller resurserna till vård och omsorg, Lars Bäckström, är det enda som långsiktigt kan garantera att vi får en värdig vård, en god omsorg och en bra skola att vi kan nedbringa massarbetslösheten, få fler människor i arbete och skapa så goda villkor för företagande att enskilda

**Fel! Okänt
växelargument.**

människor finner det vara mödan värt att starta företag och växa i dem. Det är vad det handlar om.

Vi har i vårt budgetalternativ ytterligare 1 miljard under nästa år till kommunsektorn. Det beror på att vi inte omedelbart kan garantera att vår politik skapar den ökade skatteintäkt i kommunsektorn som fler människor i arbete och fler skattebetalare ger. Därför ger vi en ökad andel av resurserna till kommunsektorn. Men i det långa loppet, fru talman, handlar det enbart om att få sådana villkor för företagande att fler människor får ett jobb och börjar betala kommunalskatt.

Anf. 30 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Fru talman! I det sista håller jag helt med Mats Odell. Det är det grundläggande och viktiga. Det är just därför vi säger att man skall ha en något lättare finanspolitik – amortera, men inte enbart amortera utan också ha en högre efterfrågan i ekonomin för jobbens skull. Det är korrekt.

Sedan måste jag be om ursäkt om det var så att det fanns tre partier som stod bakom förslagen efter valet hösten 1994 – Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Kristdemokraterna. Jag måste erkänna att jag hade missat det. Jag har läst på för dåligt. Jag ber djupt om ursäkt om det var så.

Men jag tror ju inte att det var så. Ni socialdemokrater kan väl nicka om ni minns att kristdemokraterna stödde de förslag vi lade fram hösten 1994. Minns ni det? Jaså, inte ni heller. Då är vi i alla fall många här i salen som inte har läst på det Mats Odell berättar om. Därför framhärdar jag nog i att det jag sade inte var så fel.

Mats Odell! Kan ni tänka er att medverka i en regering som drar ned på statsbidragen till kommunerna? Kan ni under några omständigheter medverka i en regering som drar ned nivåerna i de förslag som nu Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Centern stöder? Kan ni tänka er att ge vika, släppa ert förslag om 1 miljard och t.o.m. minska det? Kan ni tänka er det? Det är en väldigt klargörande fråga för den som vill satsa på vården.

Anf. 31 MATS ODELL (kd) replik:

Fru talman! Det blir något tröttsamt i det långa loppet med Lars Bäckström. Han kräver oss på besked om hur vårt regeringsalternativ skall se ut. Varje förslag som vi lägger fram provas mot våra koalitionspartners förslag. Hur tror han att han skall få igenom sin politik med Erik Åsbrink och med Roy Ottosson. Jag tycker att det är någonting som borde bekymra Lars Bäckström litet mera.

Tror han att han ostört skall kunna försvaga det finansiella sparandet för den offentliga sektorn med 32,9 miljarder konor år 2001, med 12,4 miljarder år 1999 och med 22,4 miljarder år 2000? Tror han det? Annars faller hela hans resonemang, hela hans politiska uppläggning i dag, platt till marken. Lars Bäckström är minst lika beroende av att få med sig Erik Åsbrink som jag är av att få med mig Bo Lundgren och Carl B Hamilton. Det är Lars Bäckström och Vänsterpartiet som har trovärdighetsproblemet. Med vem och på vilket sätt skall ni genomföra er politik?

När det gäller frågan om utgiftsminskningarna efter valet 1994 har Kristdemokraterna vid varje budgettillfälle haft ett starkare budgetsaldo än regeringen. Vi har däremot gjort en annan fördelning, och vi har satsat mera på vård och omsorg. Vi har hela tiden haft mer resurser till vård- och omsorgssektorn än vad regeringen har haft.

Jag ber att Lars Bäckström, innan han fortsätter med anklagelserna, studerar de betänkanden som finns i bokhyllan här utanför kammaren. Sedan kan han gärna återkomma.

Anf. 32 JAN BERGQVIST (s):

Fru talman! Jag har lust att kasta mig in i det senaste replikskiftet. Vi har ju, som Mats Odell vet, studerat Kristdemokraternas budgetalternativ. Och när vi nu fick höra Mats Odell från Kristdemokraterna framträda här och säga att ”vi har starkare alternativ” och ”vi har en miljard mer till kommunerna”, kanske jag skall följa Mats Odells råd att studera betänkandena. I vårt senaste betänkande konstaterar vi att Kristdemokraternas budgetalternativ i hög grad utmärks av att de förändringar och förslag ni har för att öka utgifter och minska skatter är väldigt precisa och konkreta. Men de förslag till regeländringar som ni har för att förbättra budgetsaldot, minska utgifterna och öka inkomsterna är ofta utomordentligt otydliga. Vi konstaterar också att ni har en mycket stark tro på dynamiska effekter, och ni utnyttjar det i ert budgetalternativ. Sammanfattningsvis säger vi i finansutskottet att Kristdemokraternas budgetalternativ ligger långt ifrån vad som kan anses vara en ansvarsfull budgetpolitik, och vi avstyrker därför detta alternativ.

Det var egentligen inte där jag hade tänkt börja, utan med följande.

Hur vill vi att Sverige skall gestalta sig för framtiden? Det är det som är kärnfrågan i dagens debatt. Vi socialdemokrater svarar så här.

När vi tänker på hur Sverige skall vara i framtiden vill vi gärna se vårt land som ett gemensamt hem. Kalla det gärna ett folkhem, där rättfärdigheten skall bo och varje invånare ha lika värde, lika människovärde. I det hemmet finns omtanke om alla. Där finns glädje och livslust, förhoppningar och drömmar. Där har den enskilde utrymme att söka sin personliga lycka, att ta vara på sina egna förutsättningar, att få känna vingarnas frihet. Barnen skall få känna mycket trygghet, få leka av hjärtans lust och få bästa tänkbara skola.

Men även den äldre generationen måste få leva ett rikt och aktivt liv. Även den som är pensionär kan vara delaktig i vad som händer och sker i hans land.

Vi skall bryta våldet och vanmakten, ge oss på utanförskapet och rotlösheten, som har fått breda ut sig i skuggan av arbetslösheten och krisen.

Breda barriärer mellan människor vill vi inte ha. Oavsett plånbokens tjocklek skall det finnas vård och omsorg åt alla som behöver.

Jag talar om ett Sverige där alla behövs, ett hem med dörrarna öppna för solidaritet och gemenskap, ett land med omsorg om människa och miljö.

Det är min dröm om framtiden. Det är Socialdemokraternas politiska dröm om Sverige.

När vi i dag röstar i riksdagen, och när medborgarna sedan röstar i höstens val, är vi med och påverkar vilken typ av samhälle vi får i framtiden. Jag tror att vi med dagens beslut kan lägga en bra grund för framti-

Prot. 1997/98:121
9 juni

*Tilläggsbudget 1 för
budgetåret 1998 samt
riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, skattefrågor,
m.m.*

***Fel! Okänt
växelargument.***

den. Vi skall samla alla goda krafter – inklusive fackföreningsrörelsen, Carl B Hamilton – för att pressa ned den öppna arbetslösheten till 4 % och sedan gå vidare på väg mot full sysselsättning.

Om jag uppfattade Carl B Hamilton rätt sade han att det skulle finnas en bottennivå för arbetslösheten på 4–5 %. Jag vill för min del, och för vårt partis del, säga att det är helt oacceptabelt.

Vi skall satsa på det stora kunskapslyftet och en riktigt bra skola. Vi skall ställa om till kretslopp och det hållbara Sverige. Vi skall måna om sjukvården. Vi skall hjälpa fram omsorgen om gamla och barn.

Kort sagt: Vi väljer att värna välfärden, i stället för att lättsinnigt lova ut 80 miljarder i skattesänkningar.

En sak vet vi av bitter erfarenhet, och det är att vi själva måste klara av att betala vad det kostar att bygga och bo i vårt gemensamma hem. Låt oss se till att vi aldrig mer in-tecknar vårt gemensamma hem till långt över skorstenen, aldrig mer sätter det i pant hos utländska bankirer.

Visst är det tacksamt att angripa skatterna – det förstår vi när vi hör Bo Lundgren. Och våra skatter skall verkligen inte vara högre än nödvändigt. Vi skall alltid försöka göra skatterna så effektiva, så raka och så rättvisa som möjligt.

Men ibland måste man säga det självklara: Skatter tas inte ut för att göra livet surt för medborgarna. Skatten är det pris vi får betala för att kunna utveckla ett humant och civiliserat samhälle. Med skatter kan vi finansiera välfärden. Med skatter kan vi se till att betala den på ett solidariskt och rättvist sätt.

Mot Socialdemokraternas syn på framtiden står framför allt Moderaterna. Moderaterna anser att välfärdsstaten har tjänat ut och att välfärdsstaten skall ge vika. Så står det i deras programskrift. I stället skall marknaden lösa problemen åt oss. Skatterna skall sänkas, men i gengäld får vi räkna med nedskärningar, högre avgifter och allt större utgifter för privata försäkringar.

Moderaterna talar om frihet. I frihetens namn skall statens insatser för välfärden hårt beskäras. I frihetens namn skall kommunerna vingklippas. I frihetens namn skall landstingen avlösas och på sikt avskaffas.

Visst är marknaden ett viktigt instrument. Vi socialdemokrater tycker att marknaden är en bra tjänare men en dålig herre. Vi skall betjäna oss av marknadsekonomin, men vi skall inte skifta över till ett samhälle där det är marknaden som styr och ställer. Marknaden tar inte något socialt ansvar, och den erkänner inte vare sig rättvisa eller solidaritet.

Vi socialdemokrater vill vidga frihetens gränser och öka friheten för alla människor. Just därför säger vi nej till en politik som ger de ekonomiskt starka frihet att ta för sig på andras bekostnad.

Medan alla andra partier undan för undan vill ge mer resurser till det allmänna är det tvärtom med Moderaterna. Det uppseendeväckande är att den stora klyfta som redan i dag finns mellan Moderaterna å ena sidan och Folkpartiet och Kristdemokraterna å andra sidan kommer att vidgas för varje år som går. Att det blir ett allt större gap mellan de partierna framkommer tydligt i den redovisning som finns i finansutskottets betänkande.

Då vill jag fråga Carl B Hamilton och Mats Odell: Varför vill ni gå i armkrok med detta ganska extrema högerparti? Varför har ni så litet kri-

tik att framföra mot det stora asociala experiment som Moderaterna vill genomföra?

I manifestet *Land för hoppfulla*, med Bo Lundgren som medförfattare, står det svart på vitt att Moderaterna vill bryta upp välfärdsstaten.

Är ni inte det minsta oroad över de sociala konsekvenserna av Moderaternas systemskifte? Med Moderaternas program kommer klyftorna att öka. Spänningarna i det svenska samhället kommer att bli större.

Det miniprogram som Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna försöker hålla ihop om handlar om långsammare takt för kunskapslyftet, sämre anställningsskydd, sämre villkor för förtidspensionärer, en allvarlig försvagning av arbetsmarknadspolitiken, en snabb utförsäkring ur a-kassan och dessutom en mångdubbling av avgiften till a-kassan.

Är det förresten inte dags att här och nu ge besked? Med hur många hundra kronor i månaden vill ni höja avgiften för en vanlig a-kassemedlem? Jag har ställt den frågan i tidigare debatter och mött en bedövande tystnad. Nu tycker jag faktiskt att ni måste ge besked. Med hur många kronor i månaden vill ni höja avgiften för en vanlig a-kassemedlem?

Ni har alltså försökt att samla ihop er. Men om det motstridiga och spretiga innehållet i er politik läggs som grund för en ny regeringspolitik skulle kronan sjunka och räntorna stiga, och det skulle bli ett nytt stort svart hål i statens kassakista.

Den som stod här i talarstolen för en stund sedan och ivrigast av alla varnade för budgetexplosion, för överoptimistiska kalkyler osv. var ju Carl B Hamilton. Det är ironiskt att det är Folkpartiets budgetalternativ som är det svagaste av alla de budgetalternativ som vi gått igenom i finansutskottet. Där finns djärva och orealistiska antaganden. Budgetalternativet är mycket lättvindigt tillyxat.

Man kan ha förståelse för att det kan vara problem för oppositionspartier att arbeta igenom och göra alla beräkningar. Resurserna räcker inte till. Vissa saker kan bli felberäknade. Men ni har lyckats mycket sämre än partier som har mindre resurser med att presentera ett bra budgetalternativ. Ni tillgodoräknar er i hög grad redan nästa år inkomster som omöjliga har förutsättningar att komma in till statskassan så tidigt, även om man gör optimistiska antaganden. När det gäller Folkpartiet skärper vi tonen och säger att förslaget inte svarar mot rimliga krav på en ansvarsfull budgetpolitik.

Som ett litet men aktuellt exempel på hur det spretar vill jag nämna finansieringen av Botniabanan. När finansutskottet skrev sitt yttrande till trafikutskottet var ni tre eniga i ert motstånd. Högst av alla hördes Mats Odell, som fick ett imponerande starkt genomslag i medierna när han dömde ut finansieringsmodellen som en skandal. Jag gratulerar honom till den mediala framgången.

Så gick det några veckor. Nu visar det sig att Mats Odell trots allt vill hoppa på tåget och bli delaktig i vad han själv har kallat för en skandal. I trafikutskottets betänkande nr 10 skriver en ovanligt dämpad Mats Odell följande: "För att inte fördröja byggandet av Botniabanan – – – tillstyrker vi vid detta beslutstillfälle den av regeringen föreslagna finansieringsmodellen". Skönt med ett bad, sade han som föll i vattnet.

När man hör hur dessa tre musketörer dundrar och går på kan man nästan tro att det går sämre och sämre för Sverige. Men i verkligheten är

*Fel! Okänt
växelargument.*

det tvärtom. Sverige har nu åter tillväxt. Tillväxten sker framför allt i den privata sektorn. Alltfler nya företag startas. Antalet konkurser minskar kraftigt. Vi förbättrar villkoren för företagen undan för undan. Vi gör det med företagsskatter som är internationellt konkurrenskraftiga, stöd till utbildning, stöd till forskning och utveckling och stöd till export och marknadsföring, för att ta några exempel.

Vi har i dag det bästa budgetläget och det bästa företagsklimatet under hela 90-talet. Vi har det största överskottet i våra utlandsaffärer, och det gäller inte bara hela 90-talet. Jag har bett att få fram uppgifter. Vi räknar i år med ett överskott på våra utlandsaffärer på 60 miljarder kronor. Jag har bett att få reda på när vi hade något motsvarande i vår moderna historia.

Det visar sig att det inte finns ett så stort överskott i våra utlandsaffärer, sett i relation till bruttonationalprodukten. Om man går tillbaka till 1973 var det 2,8 % av BNP i jämförelse med 3,5 % i år. Ett år på 50-talet – 1951 – var det 2,5 %. Både räknat i miljarder och i andel av nationalprodukten är överskottet i utlandsaffärerna exceptionellt högt.

Det intressanta är att överskottet på 60 miljarder inte är en tillfällighet för i år. Alla prognoser visar att överskottet fortsätter att växa. Det kommer att växa mot 4 %, och kanske t.o.m. mera.

Moderaterna förnekar frenetiskt att det börjar gå bra för Sverige. Misslyckandet är kapitalt, fick vi höra Bo Lundgren säga från talarstolen för en stund sedan. Jag kan i och för sig känna en viss sympati för oppositionen. I dess roll ingår att höja ett varningens finger och säga att det finns problem och att man inte skall ta ut något i förskott. Det är en rimlig och riktig uppgift för en opposition.

Men ni sätter er i en helt ohållbar situation när ni först målar upp hur hopplöst eländigt det är i dag men sedan inte kan hejda er från att utlova skattesänkningar på väldiga belopp de närmaste åren. Är det så eländigt som ni påstår är det helt oansvarigt att ställa ut så generösa löften.

Egentligen hade jag inte tänkt att gå in så mycket på det förflutna, men när jag läste vad Carl Bildt, Lars Leijonborg och Alf Svensson skrev om 90-talet kände jag att det finns all anledning att korrigera och balansera den bilden. Jag vill påminna om att svensk ekonomi hade kört djupt ned i diket för bara fyra år sedan. Tyvärr blev det inte bara bucklor på budgeten, utan hela vår ekonomi var svårt skadad.

Då hade Sveriges statsskuld fördubblats på tre år. Nu börjar vi betala av. Då hade arbetslösheten tredubblats på tre år. Nu sjunker arbetslösheten. Då hade budgetunderskottet fyrdubblats på tre år. Nu har vi vänt underskottet till ett överskott. Då pressade blytunga räntor människor att lämna hus och hem. Nu är räntekostnaden för normalvillan ca 2 000 kr lägre i månaden. Då låg missmod och pessimism som ett segt klister över näringslivet. Nu börjar det åter sjuda av optimism och framtidstro. Då gav kreditvärderingsinstituten Sverige underbetyg. Nu får vi överbetyg. Då hade vi ofinansierade vårdnadsbidrag. Nu betalar vi med egna pengar till vård, skola och omsorg.

Moderaternas partisekreterare Gunnar Hökmark har med stolthet förklarat följande: Det vi åstadkom 1991–1994 kan vi göra igen.

Men då blir jag verkligen bekymrad. Tänker Moderaterna och Folkpartiet verkligen upprepa det gamla experimentet med en ny start för Sverige – en gång till? På en punkt vill i alla fall Carl B Hamilton ändra

på experimentet. Han säger så här: Det är oacceptabelt med det svaga inflytande som finansministern hade förra gången.

Han menar att en borgerlig finansminister skall ha vetorätt i ekonomiska frågor. En borgerlig finansminister skall alltså ha rätt att vägra de borgerliga partiledarna och majoriteten i regeringen att få igenom sina förslag när det gäller budgetpolitik och ekonomisk politik.

Det är ett intressant besked. Det betyder att Hamilton räknar med att en borgerlig regering blir antingen ekonomiskt ansvarslös eller också demokratiskt undermålig.

Tack och lov finns det ett bättre alternativ, och det är att väljarna röstar fram en socialdemokratisk regering.

Bo Lundgren verkar däremot vara mycket nöjd med hur det var förra gången. Det är inte så länge sedan vi i kammaren fick höra Lundgren säga: "Men om det är statsskuldräntorna som är problemet, så finns inte det problemet. Det är bara att sänka skatten." Jo, jag har protokollet i bänken, Bo Lundgren, så vi kan läsa innantill. Min kommentar är att så talar den obotfärdige.

Roy Ottosson gick till angrepp och påstod att det fanns medvetna felberäkningar i förhållande till Konjunkturinstitutet. Det vill jag bestämt bestrida. Konjunkturinstitutets rapport kom före vårpropositionen. Det finns många förklaringar till skillnaderna i bedömningar. En förklaring är olika bedömningar av genomsnittsarbetstiden. Konjunkturinstitutet räknar med att genomsnittsarbetstiden kommer att öka, medan regeringen i vårpropositionen tror att det kan bli en sänkning. När jag tar del av vad som händer på arbetsmarknaden, de avtal som nu tecknas, gör i varje fall jag den bedömningen att det är mer sannolikt att det blir en minskning av den genomsnittliga arbetstiden än tvärtom. Jag avvisar bestämt alla beskyllningar om medvetna felräkningar.

Till Centerpartiet och Per-Ola Eriksson vill jag rikta ett tack för ett gott samarbete. Trots att våra partier har olika uppfattningar i en hel del frågor har vi samarbetat bra för att få ordning på Sveriges ekonomi, väl medvetna om att vi aldrig kan låna oss fram till en trygg och bestående välfärd.

Jag vill också tacka Bo Nilsson, som lämnar finansutskottet och riksdagen efter valet i höst. Tack för ditt starka sociala engagemang och de fina resultat som du har åstadkommit i riksdagsarbetet! Jag vill önska dig all framgång med dina nya uppgifter i Skåne-regionen.

Fru talman! Jag yrkar bifall till finansutskottets förslag. Vad det känns skönt att vi när vi nu på nytt börjar bygga ut välfärden kan göra det med egna pengar och inte med lånade medel. Välfärd skapas av ett folk i arbete. Utan arbete, ingen välfärd. Utan välfärd, ingen rättvisa. Solidaritet är att leva sig in i andra människors villkor, att visa omsorg och omtanke om varandra. Vi socialdemokrater vill att solidariteten skall vara Sveriges väg att möta framtiden. Vi säger nej till egoismens krassa marknadssamhälle, men vi vill vara med och bygga solidaritetens goda folkhem.

Anf. 33 MATS ODELL (kd) replik:

Fru talman! Jan Bergqvist oroar sig över hållfastheten i Kristdemokraternas budgetalternativ, över Folkpartiets budgetalternativ och över att moderaterna vill försvaga den offentliga sektorns ekonomi. Det var tur att han inte läste upp det utskottet skriver om hans tilltänkta regeringsun-

*Fel! Okänt
växelargument.*

derlags motioner, det som skrivs om Vänsterpartiets motion och om Miljöpartiets motion. Vi skall ju, Jan Bergqvist, ha ett val i Sverige den 20 september, och då finns det ingen som har några röster, det finns ingen given regeringskonstellation.

Jan Bergqvist gav i slutet av sitt anförande en sådan vacker, närmast poetisk appell. Jag tycker därför att han skulle passa på att tala om hur detta skall ske. Vilka skall Jan Bergqvist gå i armkrok med? Är det så att han utan vidare går med på en försvagning i enlighet med Vänsterpartiets budgetförslag med 12,4 miljarder år 1999, med 22,4 miljarder år 2000 och med 32,9 miljarder år 2001? Det borde bekymra Jan Bergqvist litet mer än kalkylerna i Kristdemokraternas och Folkpartiets alternativ. Såväl Kristdemokraterna som Folkpartiet och moderaterna har vid varje tillfälle när denna riksdag har fattat budgetbeslut haft ett starkare budgetsaldo.

Det Jan Bergqvist nu står inför är att – om det går så illa efter valet – sätta sig och förhandla med två partier som kraftigt vill försvaga statens finanser, som vill lagstifta om en kortare arbetstid. Detta är ett bekymmer för Jan Bergqvist.

Fru talman! Det jag har motsatt mig vad gäller Botniabanan är att man å ena sidan har en retorik om de hermetiskt tillslutna utgiftstaken och om den nya budgetprocessens enorma fördelar vad gäller budgetdisciplin – vi kan inte ens flytta 100 miljoner från ett konto till ett annat – och å andra sidan bildar ett bolag med 4 miljoner i aktiekapital, som utanför statsbudgeten skall låna upp över 9 miljarder kronor. Det är det som vi har motsatt oss. Ta i stället fram de pengarna på ett vanligt, hederligt sätt, Jan Bergqvist!

Anf. 34 JAN BERGQVIST (s) replik:

Fru talman! Till skillnad från Mats Odell kan jag ge ett klart besked på den fråga han ställde om budgetförsvagningarna. Vi kommer inte att gå med på sådana budgetförsvagningar. För Mats Odell återstår fortfarande att svara på frågan: Väljer ni vården, eller väljer ni Moderaterna? Det är väl egentligen så man kan uttrycka det.

Vad gäller Botniabanan är det naturligtvis en reträtt av oanade mått. Mats Odell talar om skenlösningar – det passar ju bra när det gäller tåg, fastän det nu inte handlar om sådana skenor – och säger att det är en skandal att man väljer den här finansieringsmodellen. Sedan kryper Mats Odell till korset och säger: Ja, vi kan naturligtvis inte motsätta oss det här, utan för den här gången går vi med på det. Den som sig omvänder och bättrar skall vi hälsa med tillfredsställelse, men de stora orden kunde kanske Mats Odell ha besparat sig. Nu har han själv stuckit håll på dem.

Anf. 35 MATS ODELL (kd) replik:

Fru talman! Jag skall inte trötta kammaren med att hänvisa till de uttalanden som Jan Bergqvist har gjort om den här typen av finansieringslösningar. Den enda gång det skulle ske var i samband med den förra budgetomgången, när vissa vägprojekt skulle antas. Nu kommer den andra gången. Vi talar om budgetprocessen, om att riksdagens mäktiga finansutskott inte ens kan få flytta 100 miljoner – vi har hört detta flera gånger här i dag. Man kan inte tala om för regeringen att man vill flytta 100 miljoner till miljö vården i höstbudgeten. Nu kan vi alltså genom att en-

kelt starta ett aktiebolag låna upp över 9 miljarder kronor utanför statsbudgeten. Det är skenhelighet att tala om en strikt budgetprocess när man sammantaget har lån på 31 miljarder kronor utanför budgetprocessen. Där har Jan Bergqvist sitt trovärdighetsproblem.

Sedan kom ett mycket intressant besked, fru talman. För Jan Bergqvists del är regeringsförhandlingarna avslutade. Han har redan förhandlat med Vänstern och Miljöpartiet. Det är inte tal om att de skall få någonting att säga till om. Deras politik är spolad. Vad säger Lars Bäckström om detta? Finner han sig i att det inte finns något som helst utrymme för diskussioner efter valet? Tror Jan Bergqvist att han får egen majoritet? Då ber jag verkligen att få lyckönska honom. I så fall är han mer optimistisk än vad jag trodde.

Han har ett gigantiskt problem. Att Centerpartiet efter den uppräknings av skattesänkningar och förändringar som man här gjorde, skattesänkningar och förändringar som är fullständigt blockerade inom socialdemokratiet, skulle fortsätta ett samarbete enligt nuvarande modell är uteslutet. Det Jan Bergqvist har att se fram emot är förhandlingar med Gudrun Schyman, med Roy Ottosson, med Birger Schlaug och med Eva Goës. Förbered er för det! Tro inte att dessa partier har gett upp så här enkelt!

Anf. 36 JAN BERGQVIST (s) replik:

Fru talman! Jag har ingen som helst anledning att ändra det besked jag gav förra gången. Jag konstaterar att Mats Odell vrider sig som en mask när det gäller frågan: Väljer Kristdemokraterna vårderna eller Moderaterna?

Vi minns ju hur det var förra gången. Då gick Mats Odell och hans konsorter ut och talade om: Vi skall öka resurserna kraftigt i sjukvården. De fick säkert en hel del stöd för detta i valet. Men vad hände sedan? Jo, ni medverkade till en neddragning av kommunbidragen, och det blev inte mer resurser. Det är därför det finns skäl att ställa denna fråga även den här gången. Moderaterna är ju väldigt klara över hur de skall ställa sig medan ni skall försöka förhandla med dem.

När det gäller Botniabanan och finansieringen vet jag inte om jag är särskilt skenhelig. De tror jag faktiskt inte. Det är viktigt att man inte intecknar framtiden för mycket utan att det finns en balans mellan lånefinansiering och annan finansiering. Huvuddelen skall vara anslagsfinansierad, det är självklart. Det här kommer också att anslagsfinansieras efter ett tag.

Det finns en möjlighet i budgetlagen. Budgetlagen omfattar över huvud taget inte det här med Botniabanan. Det finns en särskild paragraf i budgetlagen som möjliggör undantag i enstaka fall. Det innebär att man redan från början har förutsett att man *skall* kunna göra undantag när det finns speciella skäl till detta.

Anf. 37 BO LUNDGREN (m) replik:

Fru talman! Låt mig först korrigera Jan Bergqvists sovjetiska historien skrivning. Jag tänkte göra det genom att citera Klas Eklund, tidigare planeringschef på Finansdepartementet och mannen som hjälpte Erik Åsbrink att skapa problemen under 80-talet. Han skrev i Tiden nr 4 1992 – och jag beklagar till en del det ordval han har:

Prot. 1997/98:121
9 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

”Jag vill understryka att dagens problem – med hög arbetslöshet och finanskris – i första hand är en följd av 1980-talets överhettning och inflation. Vi var åtskilliga då som varnade för att det skulle gå åt helvete om vi inte lyckades bryta inflationen. Nå, vi lyckades inte få ned inflationen – och nu går det följaktligen åt helvete.”

Ansvar vilar tungt – inte minst på Erik Åsbrink.

Så skulle jag vilja fråga Jan Bergqvist: Vari ligger det rättfärdiga i att ta ut förmögenhetsskatt av pensionärer som amorterat av på sina hus men att slopa den för miljardärer? Vari ligger det rättfärdiga i att ta ut världens högsta skatter av låg- och medelinkomsttagarna och ändå inte ge dem världens bästa sjukvård? Vi har ju problem i äldreomsorgen och i skolan. Vari ligger det rättfärdiga i att ta ut oskäligen höga avgifter av gamla människor som behöver äldreomsorg och som redan har betalat för sig genom skatter under sitt yrkesverksamma liv?

Jan Bergqvist säger med all rätt att oavsett plånboken skall det finnas bra vård för oss alla. Men så är det inte i dag. Med de köer som ni har släppt fram är det ju vanliga människor som får vänta i kön; barn, gamla och förvärvsarbetande. Men de som har en välfylld plånbok kan alltid köpa sig vård när de behöver det.

Under vår tid, 1991–94, införde vi en vårdgaranti och bantade bort köerna. Det var det som Mats Odell, Carl B Hamilton och jag ordnade. Ni tog bort vårdgarantin. Nu har köerna växt. Är det detta rättfärdighetens samhälle Jan Bergqvist vill ha?

Anf. 38 JAN BERGQVIST (s) replik:

Fru talman! Först skall vi klara ut en sak. Även miljardärerna får betala den förmögenhetsskatt för sina fastigheter som Bo Lundgren talar om. Där är det ingen skillnad.

Sedan ville Bo Lundgren tidigare göra gällande att jag skulle ha felciterat honom i kammaren. Jag kan bara säga att jag har citerat här. Här finns protokollet. Om Bo Lundgren själv vill läsa det så går det bra. Bo Lundgren sade: ”Men om det är statsskuldräntorna som är problemet så finns inte det problemet. Det är bara att sänka skatten.” Man kan läsa före och man kan läsa efter. Det ändrar inte innehållet i detta. Om sedan Bo Lundgren vill säga att han beklagar att han gjorde detta uttalande så har jag full respekt för det. Men det har han ännu inte gjort.

Sedan vill jag säga att aldrig har bidragsberoendet ökat så snabbt som när Bo Lundgren satt i Finansdepartementet. Aldrig har de offentliga utgifterna ökat till den rekordnivå som de nådde 1993 när Bo Lundgren satt där. Det är dessutom så att vi i dag tvingas betala skatt som Bo Lundgren *borde* ha tagit ut med inte gjorde när han var skatteminister. Lundgrens guldregn över de välbeställda får dagens skattebetalare betala dyrt med ränta på ränta. När Lundgren lämnade Finansdepartementet kunde han ju tyvärr inte ta med sig de underskott och skulder som fanns.

Anf. 39 BO LUNDGREN (m) replik:

Fru talman! Frågan om var skulden till fallet i svensk ekonomi ligger har vi väl kanske redan klarat ut. Man kan också läsa Kjell-Olof Feldts bok om man så önskar.

Det intressanta är att Jan Bergqvist, som ni noterade, avstod från att kommentera vad jag sade om rättfärdighet. Det är för att han inser att det här inte *är* en rättfärdig politik. Bara för att ni vill ha den politiska makten att bestämma över människor skall dessa utlämnas åt ett system som inte förmår ge dem sjukvård i rätt tid.

Det är det ni har åstadkommit. Ni har ansvaret för problemen i äldreomsorgen. Ni har ansvaret för 753 000 socialbidragstagare. Ni har ansvaret för sjukvårdsköerna. Ni har ansvaret för bristerna i skolan. Det är *ni* som regerar. Att smita från ansvaret är bland det värsta som, tror jag, både jag och andra väljare vet.

Ni har drivit en politik som har lett fel. Ni driver dessutom en politik som gör att människor inte får de jobb de skulle behöva – och som vi alla skulle behöva. Vi har en fortsatt hög arbetslöshet. Det har jag, Carl B Hamilton och andra visat i debatten. Arbetslösheten är extremt hög. Vi har en statsminister som säger att i ett sådant läge är det inte i första hand jobb i privat sektor som skall komma till. Han sade på landstingets kongress att 75 av 100 nya jobb för de unga människorna i Sverige skall komma i den offentliga sektorn.

Då vill jag ställa en enda fråga till Jan Bergqvist. Kommentera detta, Jan Bergqvist! Är detta rimligt och riktigt? Ställer sig Jan Bergqvist bakom Göran Perssons uttalande att tre fjärdedelar av de nya jobben skall växa fram i den offentliga sektorn? Eller desavouerar han sin partiordförande?

Anf. 40 JAN BERGQVIST (s) replik:

Fru talman! Bo Lundgren ställer faktiskt *flera* frågor. När det gäller det här med landsting och kommuner är det ju så att avgångarna nu blir ungefär 74 000. Om man sätter det i relation till en ungdomskull så är det ungefär 100 000. I övrigt vill jag inte närmare kommentera det här uttalandet som jag inte själv har tagit del av.

Det är oerhört viktigt för oss socialdemokrater att vi nu förbättrar kvaliteten i sjukvården, äldreomsorgen och barnomsorgen. Och vi tror inte att det blir bättre kvalitet om man minskar resurserna. Vi tror att vi behöver öka resurserna – och naturligtvis också utveckla och utbilda de anställda.

Sedan är det det här med ansvaret. Bo Lundgren har talat om att misslyckandet är kapitalt. Var och en kan ju konstatera att om man är så kategorisk finns det viktiga sidor av verkligheten som man inte fångar in. Detsamma gäller ansvaret för arbetslöshet och liknande. Det vill man nu på ett helt märkligt sätt lägga på socialdemokraterna.

Jag vill erinra om att det faktiskt är så att Carl B Hamilton har erkänt att finansministern i den tidigare regeringen blev överkörd ett antal gånger. Den förra finansministern Anne Wibble har också erkänt att när regeringen samlades hösten 1992 fanns inte krismedvetandet. Bo Lundgren *hade* ansvaret under de tre år då han satt i regeringen. Sedan har han försökt skylla ifrån sig det ansvaret. Det tycker jag är svagt.

Anf. 41 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Fru talman! När jag lyssnade på Jan Bergqvists anförande var det kanske inte det han sade som gjorde mig mest förvånad utan det han *inte*

**Fel! Okänt
växelargument.**

sade. Tänk att en ledande socialdemokrat kan hålla ett långt anförande och bara *en passant* – i förbigående – ta upp frågan om arbetslösheten! I den här beskrivningen av det goda samhället som Jan Bergqvist och socialdemokraterna syftar till, den beskrivning som Jan Bergqvist gav, fanns ju inte arbetslösheten med! Detta tycker jag är det absolut allvarligaste: Att regeringspartiet mörkar i denna helt avgörande fråga.

Hade det varit så att arbetslösheten legat på 3 eller 4 % nivå så hade jag förstått om Jan Bergqvist tyckt att det var överflödigt att ta upp frågan. Men nu ligger den alltså på 10, 11 eller 12 % nivå. Att då bara gå förbi detta i sitt huvudanförande tycker jag är magstarkt.

De sociala konsekvenserna av samarbete med Moderaterna tror jag att Mats Odell och jag kan hantera i våra partier. Men de sociala konsekvenserna av den arbetslöshet som Socialdemokraterna har haft under fyra år och inte lyckats få ned – jag talar nu om den totala arbetslösheten – är det stora hotet mot ett gott samhälle.

Det finns ingen koppling mellan det som Jan Bergqvist säger är en oacceptabelt hög nivå på 4–5 % arbetslöshet – jag skulle också gärna komma längre ned – och dagens nivå på 11–12 %. Jan Bergqvist anvisar ingen metod för hur man skall komma ned till de låga nivåer som han talar om som varande acceptabla. En snabb huvudräkning ger vid handen att den nivå som Jan Bergqvist talade om innebär en halv miljon nya jobb inom loppet av två–tre år. Jag vill gärna veta hur detta skall materialiseras, Jan Bergqvist. Det är min viktigaste invändning mot de långa anföranden som har hållits.

Anf. 42 JAN BERGQVIST (s) replik:

Fru talman! Jag vill faktiskt uppmana Carl B Hamilton att läsa protokollet. Då kommer han att finna att jag talade om kampen mot arbetslösheten och om att vi i den första omgången skall pressa ned arbetslösheten till 4 % och sedan gå vidare på vägen mot full sysselsättning.

För oss är kampen mot arbetslösheten den allra viktigaste frågan. Vi skall samla alla goda krafter, inklusive fackföreningsrörelsen, som fick mycket negativa utlåtanden från Carl B Hamilton.

Folkpartiet gör i sitt budgetalternativ mycket lättvindiga antaganden som ungefär går ut på att om man sänker skatterna med 25 miljarder blir det så gynnsamma effekter att sysselsättningen kommer i gång. Då kan ni tillgodoräkna er 10 miljarder redan 1999. Ni föreslår 200 miljoner till kontroll, och redan nästa år skall ni på ett helt orimligt sätt kassera in 2,7 miljarder kronor till följd av detta. Ni föreslår att man skall göra något som redan sker, nämligen samordna sjukförsäkringen med hälso- och sjukvården. Och genom att ni föreslår det räknar ni in 2 miljarder kronor mer i ert budgetalternativ trots att detta arbete pågår för fullt.

Jag måste säga att jag är besviken på Folkpartiets budgetalternativ. Att det finns en och annan kantighet i ett oppositionsparti på grund av att man inte har resurser att räkna igenom allting har jag full förståelse för. Men att Folkpartiet av alla oppositionspartier skulle ha det budgetalternativ som var allra sämst och allra svagast, det förvånar mig verkligen.

Anf. 43 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Fru talman! Den fråga som jag ställde till Jan Bergqvist gällde inte hans ambitionsnivå. Jag tror säkert att den är hög vad beträffar arbetslösheten. Men jag frågade: Hur skall man gå från dagens nivå till den ambitionsnivån? Hur ser vägen dit ut? Vilka åtgärder är det som skall vidtas? Såvitt jag förstår avvisar Socialdemokraterna reformer på arbetsmarknaden och avvisar sådana skattesänkningar som kan ge fler jobb och är i handling mycket tveksamma till åtgärder som förbättrar företagsklimatet. Hur i all världen skall man med den handlingsförlamningen vad gäller arbetsmarknadsreformer och skatter som är skadliga för jobben och företagsamheten gå från dagens nivå till den låga nivå på 2–3 % som tydligen är Jan Bergqvists ambition? Det förstår jag inte. Då är, såvitt jag förstår, regeringens ambition att man, liksom i Nederländerna, skall ligga och pressa lönerna långt under konkurrentländernas löneökningar år efter år. Om det är detta som är metoden, så säg det Jan Bergqvist. Någon annan metod har jag inte lyckats hitta.

Vad beträffar vetorätten, som jag uttalade mig om, har Sveriges problem inte varit att vi har haft för starka finansministrar utan att vi har haft för svaga finansministrar. Det gäller inte bara Anne Wibble. Det gäller också i högsta grad Kjell-Olof Feldt. Man kan ju läsa hans bok och konstatera hur han förde en politik mot sitt eget bättre vetande. Och vem kommer inte ihåg hur Kjell-Olof Feldt i denna kammare satt och skaldade om löntagarfonderna som ett ”djävla skit”, som Kjell-Olof Feldt hade tvingats att baxa ända hit. Han hade behövt att vara starkare och slippa göra denna baxning.

Anf. 44 JAN BERGQVIST (s) replik:

Fru talman! Skillnaden mellan den här mandatperioden och den förra mandatperioden tror jag är att alla i regeringen under den här mandatperioden har tagit ett budgetansvar. Det har varit en samlad uppgift för regeringen att se till att genomföra en rejäl budgetsanering, och den har ju lyckats. Den har t.o.m. lyckats bättre än vi räknade med från början. Det är så man skall arbeta, att alla i regeringen tar ansvar. Och jag är förvånad över modellen att finansministern skall kunna gå emot hela den övriga regeringen. Jag tycker inte att det är demokratiskt. Men det är det sätt som Carl B Hamilton vill lösa dilemmat med erfarenheten från den förra regeringen, att en borgerlig regering var ekonomiskt ansvarslös.

Carl B Hamilton sade: Ge oss nu programmet som leder ned till 2 % arbetslöshet. Jag hade önskat att jag hade haft några minuter till på mig. Men jag kan väl antyda vad det är fråga om.

Det handlar ytterst om att man bestämmer sig för att kampen mot arbetslösheten är den viktigaste frågan. Det handlar om att vi satsar på utbildning, kunskapslyft, forskning och utveckling av företagen. Vi förbättrar nu undan för undan villkoren för företagen. Stöd till export och marknadsföring är bara ett exempel som jag nämnde. Att ställa om till det hållbara Sverige tror jag är bra för sysselsättningen på längre sikt och att vi månar om den gemensamma sektorn och ser till att omsorgen om barn och gamla blir bra och att skolan blir bra. Det finns många fler förslag, och jag förutsätter att de kommer upp i den arbetsmarknadspolitiska delen av denna debatt.

Prot. 1997/98:121

9 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

*Föreläsning 1 för
budsåret 1998 samt
riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, skattefrågor,
m.m.*

Anf. 45 PER-OLA ERIKSSON (c) replik:

Fru talman! Kampen mot arbetslösheten är, såvitt jag förstår, ett gemensamt intresse både för Centerpartiet och för det parti som Jan Bergqvist företräder. Det sade Jan Bergqvist alldeles nyss.

Nu kan vi konstatera att arbetslösheten sjunker, vilket är bra, och att sysselsättningen ökar. Men vi har alltså en ganska hög arbetslöshet. Mitt i denna höga arbetslöshet börjar vi få en del flaskhalsproblem – brist på arbetskraft. Och det finns en risk för att det pressar upp inflationen och att man sedan får en kostnadsspiral som vi har upplevt tidigare. Då handlar det om arbetsmarknadspolitikens funktionssätt. Delar Jan Bergqvist, vår värderade ordförande i utskottet, min uppfattning att man steg för steg bör reformera arbetsmarknadspolitikens så att man för över mer av resurserna till kvalitet i stället för kvantitet och bygger bort den typ av flaskhalsproblem som vi ser och dessutom stärker resurserna till regional utveckling för att inte skapa motsättningar mellan olika delar av vårt land, så att det blir expansion i en del och mer stagnation i en annan del?

Det skall bli intressant att få höra finansutskottets ordförandes uppfattning.

Anf. 46 JAN BERGQVIST (s) replik:

Fru talman! Jag delar uppfattningen att vi måste förbättra kvaliteten i arbetsmarknadspolitik. Och vi kan konstatera att belastningen på arbetsmarknadsinstrumenten under några har varit så stark att många uppgifter som man har fullföljt tidigare har varit svåra att genomföra därför att volymen på arbetslösheten har varit så stor. Därför har vi också gemensamt ökat resurserna till den kvalificerade yrkesutbildningen, och det görs nu många insatser för att vi skall komma bort från flaskhalsar.

Det är ju intressant att Arbetsmarknadsstyrelsen i sin prognos, när den går in litet grand på 2000-talet, talar om att det kan bli ett oerhört sug på arbetskraft. Och då är det viktigt att det inte uppstår flaskhalsar utan att vi verkligen kan komma snabbt fram till den fulla sysselsättning som vi eftersträvar.

Jag har också uppfattningen – och nu talar jag litet personligt – att vi när det gäller arbetsmarknadspolitik bör lägga ut den litet mer lokalt och kanske framför allt regionalt för att vi praktiskt skall kunna hantera de problem som finns ute i samhället. Jag tycker att det är väldigt viktigt att vi försöker se till så att vi har balans så att hela Sverige kan leva. Där tror jag att vi är ganska överens.

Anf. 47 PER-OLA ERIKSSON (c) replik:

Fru talman! Jag ber att få tacka Jan Bergqvist för hans svar. Det gläder mig att höra att man vill flytta resurser mera till den regionala och lokala nivån. Det tror jag är en riktig åtgärd. Då får man ökad flexibilitet och då kan man anpassa resurserna efter de krav som finns regionalt.

Eftersom det här är min sista replik till Jan Bergqvist vill jag kvittera för de vackra orden. Tack för ett gott samarbete under denna mandatperiod. Det har varit en tuff mandatperiod med stora problem som skulle lösas. Men vi har valt samarbetets väg och nu ser vi att det var en väg som bar till framgång. Det lyfte Sverige och detta bådade gott inför den kommande mandatperioden. Sverige står starkt inför nästa årtusende.

Anf. 48 ROY OTTOSSON (mp) replik:

Fru talman! När det gäller arbetslösheten och de beräkningar som jag i mitt huvudanförande kritiserade kan jag konstatera att Jan Bergqvist försvarar regeringens beräkningar och håller fast vid dem. Det var inte medvetet i alla fall att det skulle vara särskilt optimistiskt.

I fråga om produktivitetstillväxten räknar Konjunkturinstitutet med 1,9 % på årlig basis. I propositionen räknar man med 1,6 %, dvs. en ganska ordentligt mycket lägre produktivitetstillväxt. Sedan de här prognoserna gjordes har dessutom pristrycket nedåt ökat till följd av Asienkrisen, utvecklingen i Japan nu osv. Vi ser alltså att inflationen går ned. Det kommer att tvinga fram ytterligare produktivitetstillväxt. Det leder naturligtvis till att det blir färre arbetstillfällen, om det nu inte händer ytterligare något i ekonomin som gör att den växer på ett annat sätt. Det här är ett exempel.

Vidare handlar det om hur man räknar på arbetskraftsutbudet, som inte nämnvärt kommer att öka trots att man i prognoserna här räknar med att sysselsättningen skall öka, att det helt enkelt blir fler arbetstillfällen.

Av erfarenhet vet vi att ökningen brukar ske snabbare. Det är bara att titta på AMS siffror. Ungefär 3 % finns inom kunskapslyftet. De mänskorna antar jag är sugna på att få jobb. Arbetskraftsutbudet kommer alltså att öka mycket mer än som är beräknat här.

Sammantaget leder detta till att det blir 6 % arbetslöshet fram till år 2001 – inte 4 %, som ni säger. Om man vet det måste man föreslå en bättre politik på det här området. Det är det som är poängen. Vi tycker inte att Socialdemokraterna har presterat en trovärdig politik för att lösa arbetslöshetsproblemet.

Anf. 49 JAN BERGQVIST (s) replik:

Fru talman! Det är alltid klokt att närma sig sådana här prognoser med en viss ödmjukhet. Det är svårt att bedöma vad som händer i framtiden. Det är många faktorer som samspelar. Därför kan man göra olika bedömningar. Man får naturligtvis också vara medveten om att det finns en osäkerhet i alla sådana här försök att samla utvecklingen i några få siffror.

Att det är skillnad mellan vårpropositionen och Konjunkturinstitutets rapport från mars månad är inte så konstigt. Vårpropositionen kom ju senare och kunde ta in effekterna av de förslag som regeringen redan lagt fram i sin proposition, vilket Konjunkturinstitutet inte hade kunnat räkna med. Jag har tidigare nämnt att det finns en skillnad när det gäller sättet att beräkna arbetstiden framöver. Jag tror att Konjunkturinstitutet där har fel. Både Roy Ottosson och jag kan väl vara glada om det är så att medeltidsarbetstiden inte ökar som man tror utan att den kanske i stället sjunker.

En annan skillnad gäller löneantagandena. Jag tycker nog att det vi hittills har sett på avtalsmarknaden ger ett bättre stöd för regeringens bedömningar jämfört med de bedömningar som fanns i mars månad från Konjunkturinstitutet. Det finns alltså en hel del förklaringar.

Framför allt reagerade jag när Roy Ottosson försökte göra gällande att det nog var fråga om en medveten manipulation, om en förfälskning av siffror etc. Det vill jag bestämt bestrida. Men självklart finns osäkerheten där. Därför är det så viktigt att vi – sett till de överskott som vi nu ser fram emot, den buffert som vi nu ekonomiskt har för de kommande åren

*Föreläsningen 1 för
budgetåret 1998 samt
riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, skattefrågor,
m.m.*

– inte redan nu intecknar hela denna buffert. I stället skall vi betrakta det hela just som en buffert för att kunna möta osäkerheten.

Anf. 50 ROY OTTOSSON (mp) replik:

Fru talman! Att jag anklagar Socialdemokraterna för att faktiskt räkna med glädjesiffror beror på att prognosen av någon underlig anledning leder exakt till det löfte som man för något år sedan ställde ut om detta med 4 % öppen arbetslöshet år 2000. Av en tillfällighet är det så. Inget annat prognosinstitut har gjort det, vare sig förr eller senare. Alla ligger högre, också senare. Det här är alltså en mycket märklig tillfällighet.

Jag som politiker gör nog den tolkningen. Ni har ju avgett ett politiskt löfte om att klara det här – ja, löfte eller mål, eller vad ni nu vill kalla det för; de flesta uppfattar detta som ett slags löfte – men ni har nog räknat baklänges. Jag skulle nog vilja påstå det.

Poängen i det som vi i Miljöpartiet för fram är att det är en så stark prispress nu. Det handlar om ökad konkurrens, om avregleringar både internationellt och nationellt, om en ökad produktivitetstillväxt, om en ny teknik som bidrar till detta nya sätt att organisera arbetet osv. Det är mycket som nu händer och så kommer det att fortsätta att vara. Det är stora förändringar på arbetsmarknaden och i arbetslivet. Ett kännetecken är just att produktiviteten ökar. Men samtidigt står en stor del av befolkningen permanent utanför arbetsmarknaden. Den ekvationen är intressant, och detta gäller inte bara i vårt land utan också i många andra länder.

Vi hävdar att det är väldigt vettigt att under den här perioden ta ut produktivitetstillväxten i form av minskad arbetstid. Dessutom gäller det att spå på med sänkta arbetsskatter så att vi får bort den stora grupp människor som ganska permanent står utanför arbetsmarknaden. Därför är frågan om en arbetstidsförkortning så central i en bra politik för en rättvisare fördelning.

Anf. 51 JAN BERGQVIST (s) replik:

Fru talman! Det var värst vad Roy Ottosson kokar ihop konspirations-teorier. Jag skulle vilja ge honom ett ord på vägen, ett ord att ha med sig i livet – ett ord som det kanske är svårt att tillämpa i alla situationer men det kan ändå vara värt att ha det med i bagaget: Tro inte att din menings-motståndare har lägre motiv än du själv!

Anf. 52 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja fråga finansutskottets ordförande om det här med budget och hur en eventuell socialdemokratisk regering skall klara att få igenom sina förslag. Vi har ju nu en ny budgetlag här i riksdagen. Är det inte så att en regering så länge den är regering är förutbestämd att alltid få igenom sina budgetförslag såvida inte alla andra partier i riksdagen blir ense om att ha ett enda motförslag? Jag tror att det är så. Kan finansutskottets ordförande tala om för mig om jag tror rätt eller fel? Jag tror att jag vet svaret. Det är det ena, och detta är viktigt för den politiska debatten. Det är också viktigt för oss i denna kammare och för väljarna att veta om detta.

Jan Bergqvist talade så vackert om folkhemmet. Det var den riktiga, gamla 40-talspolitiken. Jag minns efterkrigsprogrammet, som var väldigt

radikalt. Kanske får vi snart se ett radikalt efterkrisprogram för jobben. T.o.m. borgarna har rätt i att det nog inte fanns en enda socialdemokrat som 1994 trodde att det skulle gå så dåligt med jobbet som det har gjort under dessa fyra år. Det fanns väl heller inte någon ekonom i Sverige som då gjorde en så negativ prognos för sysselsättningen som det faktiskt är fråga om. Alla trodde att det skulle gå bättre.

Jag Bergqvist måste erkänna att det arbetas för litet i folkhemmet. Det är för många som sitter i trädgården och gör ingenting. Det skall vi ändra på, eller hur? Jag vet att Jan Bergqvist säger: Vänsterpartiet tror jag inte på. Jag står fast. Jag är socialdemokrat.

Jag vet dock att Jan Bergqvist ibland tror på LO. Jag kan citera ur en LO-rapport som är polemisk gentemot Moderaterna:

”— — — Efterfrågeläget är för svagt. Detta är fallet om sysselsättningen är lägre än vad som är möjligt, den möjliga sysselsättningen. — — — Detta kännetecknar dagens situation.” Ja, efterfrågeläget är för svagt, Jan Bergqvist! Vad skall man göra åt det?

Anf. 53 JAN BERGQVIST (s) replik:

Fru talman! Nu är det dessbättre så att den privata konsumtionen ökar, samtidigt som investeringarna fortsätter att gå bra. Nu går efterfrågan desto bättre.

Lars Bäckströms fråga uppfattade jag som något slags indirekt replik till Mats Odell, där Lars Bäckström ville få bekräftat vad han själv tror. Och det kan jag bekräfta. Det som hänt i fråga om sysselsättningen under den här mandatperioden och som man kanske inte kunde förutse självklart är att sysselsättningen mätt i antal timmar har återvunnits till stora delar. Men det har inte fördelats jämnt på antal personer, utan vad som hänt är att närvaron på jobbet har ökat dramatiskt. Någon uttryckte det så att vi har gått från världens största sjukfrånvaro till världens största sjuknärvaro. Kanske har vi ibland för stor närvaro av sjuka personer på en del jobb av ekonomiska skäl. Även andra ledigheter osv. har minskar drastiskt. Det är en utveckling som vi har haft nu. Men utvecklingen av en successivt ökad genomsnittlig arbetstid kan bara fortsätta under en tid. Jag tror att vi nu är inne i en situation där medelarbetstiden inte ökar utan kanske t.o.m. sjunker något. Då slår den ökade sysselsättningen i antal timmar ut i allt flera personer i arbete.

Anf. 54 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Ja, ni hör — en gryende känsla för arbetstidsförkortningen. Än så länge är den bara gryende, men den finns där. Det är positivt. Vi behöver alltså både fler timmar och delade timmar för att få ned arbetslösheten.

Jag skall citera resten i LO-rapporten:

”Slutsatserna av detta resonemang är att moderaternas påstående om att skatterna är för höga, inte behöver bemötas med sänkta skatter. Lösningen kan i stället vara att bekämpa massarbetslösheten och att vänta med att amortera på statsskulden.”

Jag tror faktiskt inte att vi i Vänstern har så jättestora möjligheter att driva igenom vår politik rent mandatmässigt. Jag kommer att rösta mot alla borgerliga regeringsbildare, och jag tror inte att Gudrun Schyman

kommer att bli regeringsbildare – jag är ärlig nog att erkänna det. Det är inte med mandatmatematiken vi kan vinna styrka utan genom argumentens kraft. Där vet vi att det finns de som kan ändra sig över natten. Kanske Jan Bergqvist till slut börjar lyssna på oss i Vänstern och på LO. Som de sade i danska SF i förra valet: En röst på SF är en röst på en s-regering och vänsterpolitik. Det var ganska klokt.

Visst kan vi tänka oss att tillsammans sänka skatten på arbete, mest för dem som tjänar minst. Ni har lagt in 16 respektive 32 miljoner för överföringar till hushållen. Givet att man ökar utgifterna måste man sänka skatten. Visst kan vi tänka oss det, Jan Bergqvist. När man kan ta bort värnskatt och sänka fastighetskatt måste man ha möjlighet att sänka skatten för låginkomsttagare. Annars har hela den här mandatperioden bara inneburit att man har höjt skatten för låginkomsttagare och sänkt den för höginkomsttagare. Det vore väl ett eländigt resultat.

Anf. 55 JAN BERGQVIST (s) replik:

Fru talman! För att tala fördelningspolitik är Sverige faktiskt unikt när det gäller att ha genomfört ett stort besparingsprogram med de fördelningseffekter det haft. Vi kan konstatera att det internationellt sett har fått mycket goda fördelningspolitiska resultat. Det är bl.a. en följd av att det inte bara handlat om besparingar utan också om skattehöjningar.

Jag har inte alls samma uppfattning som Lars Bäckström, att vi nu skall börja tulla på överskotten. Jag har den bestämda uppfattningen att har vi nu kommit i ett läge där vi har en stor statsskuld och stora statskuldsräntor men samtidigt har lyckats komma i balans och har överskott skall vi börja betala tillbaka på statsskulden. Lånar man skall man någon gång betala tillbaka. Nästa år betalar vi tillbaka 10 miljarder. 2000 har vi planerat att betala 30 miljarder osv. Då samlar vi i ladorna och har möjlighet att under kommande svåra år vidta aktiva åtgärder.

Anf. 56 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Inom kort hemförlovat sig riksdagen till ett välförtjänt sommarlov. Senare denna dag skall riksdagen för sista gången under den här mandatperioden fatta ett antal beslut rörande den ekonomiska politiken. Jag vill i det sammanhanget passa på att framföra ett tack till finansutskottet, dess ledamöter och inte minst dess ordförande Jan Bergqvist för ett gott samarbete under de gångna åren.

Det kan finnas anledning att summera vad som hänt under de gångna fyra åren. Det har gjorts både tidigare i den här debatten och i andra sammanhang. Beroende på partitillhörighet har vi fått höra både ljusa och optimistiska skildringar och också nattsvarta eländesskildringar.

Jag vill göra en annan typ av jämförelse. Låt mig på tre centrala områden kontrastera situationen nu, vid utgången av mandatperioden 1994/98, med situationen på försommaren 1994, dvs. vid utgången av den föregående mandatperioden. Att jag valt slutet av respektive mandatperiod har sina rutiga och randiga skäl. Ingen regering kan göras huvudansvarig för händelseförloppet under inledningen av regeringsperioden. Men när man har suttit med styrspekarna i sin hand under tre eller fyra år kan man inte frånsäga sig ansvaret.

*Fel! Okänt
växelargument.*

Minns ni ränteuppgången sommaren 1994? Jag talar inte om de 500 procenten. Det var något tidigare under Bildtregeringen, och det var för all del en exceptionell händelse. Jag talar om stigande räntor våren och sommaren 1994 som en direkt reaktion på Bildtregeringens sista ekonomisk-politiska proposition, en reaktion på handlingsförklaring och oförmåga inför skenande budgetunderskott. Den sommaren steg den tioåriga räntan till över 10 %. Räntemarginalen mot Tyskland var 450 punkter. Vi fick en debatt om räntekaos och köpbojkott mot svenska statspapper.

Nu, fyra år senare, är situationen en helt annan. Riksbanken har nyligen sänkt reporäntan. Marknadsräntorna har fallit. Den långa räntan är ungefär 5 %. Räntemarginalen mot Tyskland är mindre än 20 punkter. Vi har den lägsta räntan på 30 år. Sverige har fått höjt betyg av ett av de ledande kreditvärderingsinstitut.

Minns ni budgetunderskottet sommaren 1994? För exakt fyra år sedan kom Riksgäldskontoret med sin prognos för lånebehovet för budgetåret 1993/94. Den slutade på ofattbara 230 miljarder kronor. Det var *all time high*. I själva verket blev underskottet när utfallet var klart ytterligare 3 miljarder kronor högre. Aldrig någonsin tidigare har Sverige lånat så mycket pengar. Mer än var tredje krona i den statliga budgeten vara lånad.

Nu, fyra år senare, är situationen en helt annan. Nyligen räknade Riksgäldskontoret med att lånebehovet för innevarande budgetår 1998 är negativt och i storleksordningen 10–20 miljarder kronor. Det innebär att staten inte lånar längre utan kan tvärtom redan i år betala tillbaka en del av den stora skulden från Bildtregeringens dagar. Den skyldigheten har vi mot våra barn att vi inte lassar på dem stora skulder till följd av misshållning med våra gemensamma resurser.

Minns ni arbetslösheten sommaren 1994? Totalt hade ungefär 350 000 gått ut i öppen arbetslöshet eller i någon form av åtgärd. 430 000 jobb hade gått förlorade. Störst var raset i den privata sektorn. Ungdomsarbetslösheten var rekordhög.

Nu, fyra år senare, är situationen en helt annan. Antalet personer som är arbetslösa eller i någon form av åtgärd har minskat med mer än 100 000. Sysselsättningen har ökat med 50 000 det senaste året. Särskilt stor är ökningen i den privata tjänstesektorn. Ungdomsarbetslösheten har minskat kraftigt. Antalet lediga jobb ökar och varslen går ned.

De här siffrorna sparkar. Det är naturligtvis en allt svårare och otacksammare uppgift att tala om hur illa allting går när i själva verket inte bara kurvorna i statistiken pekar åt rätt håll utan än viktigare är att människorna själva i sin vardag upplever att ekonomi och arbetsmarknad blir allt starkare.

Man frågar sig: Hur kunde det gå så illa under den borgerliga regeringsperioden och så mycket bättre under den socialdemokratiska regeringsperioden? Är vi socialdemokrater mer kompetenta? Det är frestande att svara ja på den frågan. Men jag vill överlåta den typen av omdömen åt andra neutrala iakttagare. Frågan får väl gå till Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Men det finns andra förklaringar som man kan uppehålla sig vid. Erfarenheterna visar att en borgerlig regering bygger på konfrontation och förstelnad blockpolitik: hellre uppgörelser med populistiska partier på

*Fel! Okänt
växelargument.*

den yttersta högerkanten – det såg vi under den förra mandatperioden – än stabila och hållbara uppgörelser.

Inom borgerligheten – och framför allt inom Moderata samlingspartiet – är inte värnandet om välfärden lika starkt som inom socialdemokratien. Därmed är inte heller bekymren lika starka över om välfärdens fundament, dvs. starka offentliga finanser, raseras. Ett annat drag som utmärker borgerliga koalitionsregeringar är den största gemensamma nämnarens politik. Detta är ett uttryck som för övrigt har myntats av personer som själva har arbetat åt borgerliga regeringar. Innebörden är: Om jag får min skattesänkning får du din utgiftsökning. Den typen av kompromisser leder till raserade statsfinansier.

Carl B Hamilton har utvecklat ytterligare en förklaring. Finansministerns ställning är svag. Carl B Hamilton vill införa vetorätt för finansministern. Det säger naturligtvis en del om betingelserna för en borgerlig regering och dess ekonomiska politik. Konstitutionellt är det onekligen ett tveksamt grepp som Carl B Hamilton vill införa. Och med tanke på överbuden och skönmålningarna i Folkpartiets eget budgetalternativ undrar jag om inte Carl B Hamilton kunde börja med att prya inom det egna partiet. En vetorätt inom Folkpartiet kunde ju vara en första början som en övning inför större uppgifter.

Jag har talat om offentliga finanser som fundamentet för en stark och generös välfärd och om moderaterna som de som distanserar sig från detta mer än andra. Vi har talat mycket om behovet av att få högre kvalitet i skolan, vården och omsorgen. Detta blir lätt abstrakta ting, men det handlar om enkla och jordnära saker.

I skolan kan det vara att få litet mera pengar för att införskaffa de personatorer som elever och även lärare så hett ästundar.

I sjukvården kan det vara att få litet mera resurser för att kunna genomföra fler operationer och därmed korta köer och väntetider. I äldreomsorgen kan det röra sig om att anställa en ytterligare person som kan avlasta den hårt belastade ordinarie personalen som ofta inte har tid för annat än de löpande frågorna. Därmed kan man få litet tid till personlig omtanke och personligt stöd för dem som behöver det.

Då är vi tillbaka i detta märkliga förhållande att moderaterna vill ge mindre resurser till vården, skolan och omsorgen, samtidigt som man talar om att köer och väntetider skall kortas. Hur går detta ihop? Jag har funderat mycket över det, men det är svårt att se hur det skall gå ihop. Men det finns möjligen en förklaring: Man kan genomföra detta konststycke om man höjer avgifterna kraftigt inom vården och omsorgen. Då kortar man köer och väntetider därför att man skär bort en hel del av efterfrågan. Det kan man t.o.m. klara med mindre resurser. Det är ju också en metodik som ligger väl i linje med moderaternas ideologiska uppfattning. Därför tycker jag att frågan skall ställas till Bo Lundgren: Är det med höjda avgifter som ni skall klara att på en och samma gång minska resurserna och korta köerna och väntetiderna? För oss socialdemokrater är detta en styggelse, men det kanske är det som är lösningen på det moderata dilemma.

Fru talman! Den här mandatperioden har framför allt ägnats åt att återvinna Sveriges ekonomiska självständighet, att återställa förtroendet för den ekonomiska politiken, att pressa ned underskott och upplåning samt att få ned räntor och inflation. Nästa mandatperiod kommer framför

allt att handla om att förbättra betingelserna för ekonomisk tillväxt, att sätta fler människor i produktivt arbete och minska bidragsberoendet och att använda frukterna av tillväxten till utjämning och ökad rättvisa.

Då frågar vi oss: Hur skall vi säkerställa ett gott klimat för arbete och företagande? Jo, genom att fortsätta att hålla nere inflation och räntor, ytterligare stärka framtidstron och viljan att satsa och inte ställa ut löften om stora och ofinansierade skattesänkningar och utgiftsökningar som på nytt leder till underskott och skuldsättning, som på nytt leder till inflation och räntehöjningar.

Vi skall fråga oss: Hur skall vi få fram flera kompetenta och välmotiverade människor som kan göra en produktiv insats i ett expansivt näringsliv och i en dynamisk offentlig sektor? Vi skall inte fråga oss om vi skall subventionera lågproduktiva, otrygga och illa avlönade hushållstjänster.

Vi skall fråga oss: Hur skall vi få en bättre utbildad befolkning både på bredden och på toppen? Vi skall inte sätta stopp för detta genom att förfalla till föraktfullt tal om bygdehögskolor och ansiktslyftet. Den pilen var riktad åt moderat håll.

Vi skall fråga oss: Hur skall vi få ett rättvist och produktivt skattesystem? Vi skall inte hemfalla åt populistiska löften om slopad fastighets-skatt som främst skulle gynna de förmögna ägarna av mångmiljonfastigheter samtidigt som det skulle gräva stora hål i statskassan.

Och vi skall fråga oss: Hur skall vi få ett folkligare och öppnare Europa och inte ett eliternas Europa som saknar folklig förankring och som inte arbetar med de frågor som människor i allmänhet tycker är viktiga?

Fru talman! Vi står inför ett nytt skede i den ekonomiska politiken. När arbetslösheten fortsätter att minska kommer vi mer och mer att behöva diskutera hur vi skall bemästra flaskhalsar och förhindra brist på arbetskraft i olika sektorer.

När överskottet i de offentliga finanserna fortsätter att växa kommer vi mer och mer att diskutera hur en del av detta överskott skall användas, till avbetalningar på statsskulden, till skattesänkningar eller till utgiftsökningar.

När tillväxten ökar, räntorna sjunker och framtidstron stärks ytterligare kommer vi mer och mer att få en diskussion om hur vi skall utnyttja de ökade resurserna utan att gå in i en ny period av överhettning och inflations- och spekulationsekonomi.

Inför valet 1994 gällde diskussionen hur den hotande budgetkatastrofen skulle avvärjas och hur budgetförstärkningarna skulle fördelas mellan olika grupper.

Inför valet 1998 bör diskussionen gälla hur tillväxt och sysselsättning skall stärkas och hur tillväxtens frukter skall fördelas. Det är förvisso en betydligt angenämare diskussion som vi har att föra.

Förra gången bestämdes dagordningen av bakslag och av en misslyckad ekonomisk politik. Denna gång bestäms dagordningen av en framgångsrik politik. Vi kan bjuda på detta, även till de partier som inte nämnvärt har medverkat till att skapa förutsättningar för dessa framgångar.

I detta sammanhang vill jag gärna framföra ett stort tack till Centerpartiet och inte minst till Per-Ola Eriksson för ett utomordentligt gott

samarbete. Jag tänker då inte bara på den senaste uppgörelsen om fastighetsskatten utan naturligtvis på en rad tidigare uppgörelser som har gett en stadga och lett till framgång i den ekonomiska politiken. Det har gett bestående framgångar som vi bär med oss också under de kommande åren.

Fru talman! Sverige behöver under kommande mandatperiod en stark regering som å ena sidan svarar för ordning och reda i statens finanser och som rider spärr mot överbud och populistisk löftespolitik och som å andra sidan är beredd att medverka till breda politiska lösningar över blockgränserna för att skapa stabila majoriteter och en anda av samarbete och samförstånd.

Anf. 57 BO LUNDGREN (m) replik:

Fru talman! Så talade mannen som kastade Sverige in i spekulationsekonomin på 80-talet, som bidrog till att skapa förutsättningarna för bankkrisen – mannen som drev en politik som ledde till en lånekarusell. När återbetalda lån skulle amorteras föll efterfrågan och arbetslösheten ökade i förhållande till 90-talets början.

Under perioden 1991–1994 vändes ett accelererande underskott till en förbättring. Då vändes en exploderande arbetslöshet till en uppgång i sysselsättningen.

Det vi har sett av den socialdemokratiska regeringsperioden är ett ökande antal socialbidragstagare. Vi har sett hur värden har urholkats. Den vårdgaranti som infördes under den borgerliga regeringen avskaffades, och vårdköerna har åter växt fram.

Vad Socialdemokraterna har åstadkommit är en permanentad massarbetslöshet och ett ökat bidragsberoende. Trots världens högsta skatter, har vi inte världens bästa välfärd. Det är bilden av ett misslyckat regeringsinnehav.

Det var inte mycket konkret som Erik Åsbrink sade om framtiden. Men en sak som ni förr talade om men som ni nu börjar att tala mindre om är vikten av att skapa förutsättningar för sysselsättningsökning i den privata sektorn. Men ni driver å andra sidan en politik med höga skatter på arbete och med regleringar som går i motsatt riktning.

Jan Bergqvist skulle ju inte kommentera vad Göran Persson sade, för det är mycket allvarligt. Jag vill fråga finansministern: Delar finansministern Göran Perssons uppfattning att tre fjärdedelar av de nya jobben skall växa fram i den offentliga sektorn, att av dagens ungdomar som går ut på arbetsmarknaden skall, som statsministern sade, 75 % arbeta i den offentliga sektorn?

Anf. 58 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Det är en fantastisk verklighetsbeskrivning som Bo Lundgren svarar för. Att tala om kurvor som vände när det gäller statsfinanserna är ett av de mer groteska exemplen. Jag gav ju nyss uppgifter om hur underskottet kulminerade under slutet av den borgerliga regeringstiden och hur detta möttes av en total misstro på marknaderna, som ju Bo Lundgren i vanliga fall brukar tillmäta stor betydelse, genom att räntan sköt i höjden och genom att förtroendet för svensk ekonomi var

totalt körd i botten. Det är ju sanningen och slutbetyget på den borgerliga regeringen.

Sedan tror jag att Bo Lundgren har fått detta med hur många jobb som skall gå till den ena eller den andra sektorn om bakfoten. Det är så enkelt att de personer i kommuner och landsting som är uppe i åren och går i pension under de närmaste åren – i storleksordningen 74 000–75 000 personer om året – skall ersättas. Sedan kommer det att ersättas personer i den privata sektorn, och det kommer att skapas nya jobb. Jag räknar med att sysselsättningstillväxten fortsätter i en god takt de kommande åren. Det kommer att ge jobb både till ungdomar som träder till och till de som är arbetslösa eller som t.o.m. slutade att söka jobb efter raset under den borgerliga tiden.

Om Bo Lundgren tycker att detta är konstigt, skall jag då tolka det som att han inte ens vill ersätta de pensionsavgångar som sker i den offentliga sektorn? Skall vi dra ned sysselsättningen i kommuner och landsting med 75 000 om året? Är det detta som är kontentan av Bo Lundgrens inlägg?

Sedan vill jag upprepa frågan som jag inte fick något svar på: Är det så att ni löser konststycket att på en och samma gång dra ned resurser till vård och omsorg i kommuner och landsting och korta köer och väntetider genom att genomföra kraftiga avgiftshöjningar och därigenom skära bort efterfrågan från framför allt mindre bemedlade människor?

Anf. 59 BO LUNDGREN (m) replik:

Fru talman! Det är intressant att fundera över om finansministern är medveten om vad han säger, därför att vad det gäller är att skapa förutsättningar för nya arbetstillfällen. Basen för att finansiera den offentliga sektorn, basen för välbstånd och trygghet ligger ju, oavsett ambitioner, i vad som sker i företagen runt om i Sverige.

Det är intressant att notera att landets statsminister säger att tre fjärdedelar av de ungdomar som kommer ut på arbetsmarknaden bör rekryteras till offentlig sektor. Det är ju ett misslyckande om man inte kan hantera den frågan på något annat sätt än att relativt sett öka den försörjningskvot som var och en har som arbetar i den privata sektorn.

Sedan är det litet anmärkningsvärt när Erik Åsbrink talar om kostnader för en vårdgaranti. Jag vill åter upplysa Erik Åsbrink om att en vårdgaranti kostar i realiteten ingenting, om det inte är så att Erik Åsbrink har tänkt sig att man skall låta bli att operera den som står i kön. En operation kostar ju inte mindre om ett år. Däremot är det mänskliga lidandet större under den perioden. Det kan bli en tidigareläggning, men sammantaget kostar ju köerna – inte vårdgarantin.

Vad ni har misslyckats med är att bekämpa arbetslösheten. 1995 och 1998, det första och det sista året under er mandatperiod, är arbetslösheten lika stor. Som redovisats här är det en svag uppgång i sysselsättningen, trots en konjunkturuppgång. Vi har en situation med mer tillfälliga än permanenta arbeten. Vi har en mycket besvärlig situation på arbetsmarknaden. Och vi har en finansminister som när han tillträdde sade att han hatade arbetslösheten, men som inte med ett enda ord i realiteten talar om vad regeringen, om den fick förnyat förtroende, skulle göra för att sänka skatten på arbete. Det förslaget avvisar man ju liksom förslaget att avreglera arbetsmarknaden. Vi har en regering som har åstadkommit perma-

Prot. 1997/98:121

9 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

**Fel! Okänt
växelargument.**

nent massarbetslöshet och som uppenbarligen inte förmår att komma ifrån den.

Anf. 60 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Jag har varit med om att genomföra en stor skattereform. Däremot har jag inte Bo Lundgrens erfarenheter av att undergräva statsfinanserna med stora ofinansierade skattesänkningar. Jag kan försäkra Bo Lundgren att både jag och socialdemokratin har all förmåga att om och när utrymme uppkommer genomföra skattereformer i framtiden. Men det skall ske på ett både rättvist och produktivt sätt. Det skall inte ske på ett sätt som ensidigt gynnar de bäst ställda i samhället.

Sedan måste jag säga att resonemanget om ungdomar och den offentliga sektorn milt talat var förvirrat. Vad jag pekar på är att det handlar om att ersätta stora pensionsavgångar. Bo Lundgren svävar fortfarande på målet. Det verkar inte riktigt klart att han är beredd att medverka till detta. Det är säkert så att många ungdomar kommer in i den offentliga sektorn, därför att personalen i sjukvården och omsorgen har en ganska hög genomsnittsålder. Det kommer säkert också in en del som är något äldre, vilka har varit arbetslösa eller har jobbat på annat håll. Detta leder ju inte till en höjd försörjningskvot. Det har Bo Lundgren totalt fått om bakfoten.

Det viktiga är att vi skall öka sysselsättningen. Det skall ske i den offentliga sektorn och i den privata sektorn både för ungdomar och för dem som i dag inte har ett arbete.

Sedan har Bo Lundgren också missförstått det hela med vårdgarantin. Det är klart att om man skall korta vårdtider, krävs det att man sätter in ökade resurser. Det förstår ju alla som är praktiskt verksamma inom sjukvården. Det krävs mer personal, mer utrustning, mer lokaler. Detta är inte gratis, Bo Lundgren.

Slutligen konstaterar jag att jag får inget som helst svar på frågan om det är med avgiftshöjningar som ni skall lösa konststycket att på en och samma gång dra ned resurserna och minska köer och väntetid. Men jag kan försäkra att uteblivna svar i dag kommer att leda till nya och förstärkta frågor på det området.

Anf. 61 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Herr talman! Via frågan om vetorätten kom Erik Åsbrink in på regeringsfrågan på sedvanligt sätt. Låt mig nu turnera det hela, eftersom vi har en annan parlamentarisk situation än vad vi har haft på många år.

Ni socialdemokrater vill vinna valet. Men vem skall ni då regera ihop med? Jo, det blir Vänstern och Miljöpartiet. Om Socialdemokraterna sitter kvar kan vi alltså få en regering med Göran Persson som statsminister, Gudrun Schyman som skatteminister, Per Gahrton som Europaminister, Birger Schlaug som energiminister. Det, Erik Åsbrink, blir nej till allt utom en expansiv finanspolitik.

Min fråga till Erik Åsbrink är alltså: Hur skall ni regera? Vilket regeringsunderlag skall Erik Åsbrink söka för att genomföra den politik som han i högstämnda ordalag här har talat om? Mörka inte, utan tala om hur du tänker.

*Fel! Okänt
växelargument.*

Det andra är jämförelsen 1994–1998. Den blev snabb och skissartad när finansministern kom in på frågan om arbetslösheten. Det är ju inte färre sysselsatta i dag än 1994. Antalet företagare minskar sedan 1995. Det är färre kvinnor som har ett riktigt jobb i dag än 1994.

Till slut i denna omgång vill jag ändå gratulera finansministern till att ha insett att det här med en folklig och öppen Europadebatt är något eftersträfvansvärt. Jag hoppas att debatten också växlar in på EMU-frågan, helst före 1999 års val. Annars blir det ett fiasko.

Anf. 62 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Herr talman! Regeringsfrågan är förvisso viktig. Det är inte min sak att utse statsråd i en kommande socialdemokratisk regering. Men jag vågar trots detta redan nu säga att Per Gahrton inte kommer att bli Europaminister.

Sedan noterar jag att Carl B Hamilton har haft egna funderingar i regeringsfrågan tidigare. Jag läser innantill:

Konstellationen moderater, folkpartister och kristdemokrater är ett möjligt men osannolikt utfall. Konstellationen moderater, folkpartister, kristdemokrater och centerpartister är ett fullt möjligt utfall men skulle inledningsvis riskera att vara parlamentariskt instabilt.

Är det fortfarande Carl B Hamiltons uppfattning? Det här var en skrift från Handelsbanken, som gavs ut för någon tid sedan.

Jag vill komma tillbaka till frågan om vetorätten. Folkpartiet har ju – det belyste Jan Bergqvist tidigare – lagt fram ett väldigt märkligt budgetalternativ där man till stor del förlitar sig på s.k. dynamiska effekter.

Jag vet inte hur Folkpartiets inre liv ser ut. Men har Carl B Hamilton inte något inflytande när alternativen tas fram, vilket möjligen kan leda fram till krav på en vetorätt internt inom Folkpartiet? Eller ställer sig Carl B Hamilton bakom de lättsinniga övningarna där stora skattesänkningar och utgiftsökningar klaras med dynamiska effekter? Vi har ju sett detta förr, och det manar inte till efterföljd.

Anf. 63 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Herr talman! Referatet från min tid i Handelsbanken var i ett läge när Centerpartiet hade en något annorlunda inriktning än vad jag tror att det kommer att bli framöver. Min förhoppning är att de fyra partier som Erik Åsbrink räknade upp skall bli ett stabilt och pålitligt regeringsalternativ.

Så till dynamiska effekter. Jag är övertygad om att den politik som vi står för, med sänkta skadliga skatter på arbete, satsning på företagsklimatet, förbättrat företagsklimat och reformer av arbetsmarknaden, kommer att leda till en snabbare ökning av sysselsättningen än om man inte gör någonting, på det sätt som socialdemokraterna talar om. Ni talar ju inte om denna typ av reformer. Därmed minskar också behovet av utgifter för arbetsmarknadspolitiken.

Jag vill emellertid notera att vi i vårt budgetalternativ som näst största post har en minskning, försening eller spridning över tiden av infrastrukturinvesteringar.

Krisens orsaker, sade Erik Åsbrink, får väl mer neutrala bedömare göra en bedömning av. Då kan jag väl få hänvisa till Erik Åsbrinks gamla lärare, Assar Lindbeck. Han skriver så här:

*Föreläsning 1 för
budsåret 1998 samt
riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, skattefrågor,
m.m.*

Flera av de negativa chocker som den svenska ekonomin utsattes för i början av 90-talet var helt klart ett arv från 80-talets händelser och politik. Uppenbara exempel är den snabba löneinflationen och den alltmer övervärderade kronan, fallet i de inflaterade tillgångsvärdena och sammanbrottet i den tidigare överhettade byggnadskonjunkturen.

Så var det med det, Erik Åsbrink. Allt ont kom inte under åren 1991–1994.

Anf. 64 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Herr talman! Det är naturligtvis alldeles riktigt, och jag har heller aldrig påstått att allt ont kom från den borgerliga regeringsperioden 1991–1994. Det kom förvisso en hel del, och det var illa nog. Men visst fanns det också andra problem, med både hemmatillagade och internationella faktorer, som har påverkat svensk ekonomi.

Jag sade redan i mitt inledningsanförande att det är en viktig uppgift, som jag är övertygad om att vi kommer att möta under nästa mandatperiod, att förhindra en ny period med överhettning och spekulation.

Det kan synas vara tidigt ute att varna för detta i dag. Vi är inte i den situationen nu. Vi har fortfarande en hög, fast dock snabbt sjunkande arbetslöshet. Men mycket talar för att vi som ett resultat av framgångarna i den ekonomiska politiken kommer att behöva se upp för den typen av problem om några år. Det gäller att vara ute i god tid och förhindra att detta inträffar.

Sedan vill jag varna för att inteckna inkomster och besparingar i förväg – för dynamiska effekter, som Carl B Hamilton tydligen ändå har en viss förkärlek för. Det är lätt att göra optimistiska kalkyler, och så visar det sig att de inte infrias.

Det är också lätt att göra pessimistiska kalkyler som inte infrias. Carl B Hamilton skrev, återigen under sin tid i Handelsbanken, att om Sverige inte går in i valutaunionen kommer vi att permanent ha räntor som ligger 1–1½ % högre än euroräntan. Det har visat sig, snabbare än vad jag själv hade räknat med, att räntemarginalen nu praktiskt taget är borta.

Var alltså försiktig – det är ett gott allmänt råd – att i den ekonomiska politiken inteckna inkomster innan vi har dem, att lova bort pengar innan vi ser att de faktiskt har trillat in i kassakistan. Det manar till en viss återhållsamhet med löften och överbud, och det hoppas jag också att Carl B Hamilton är beredd att medverka till i fortsättningen, även när det gäller tillverkare av Folkpartiets egna budgetkalkyler.

Anf. 65 MATS ODELL (kd) replik:

Herr talman! Jag har noterat att finansutskottets debatter här i kammaren, inte minst med finansministern, ofta tenderar att handla om en kamp om historieskrivningen. Jag har också noterat att argumenten förfinas mer och mer under mandatperiodens gång. Den senaste varianten är att man beskriver vissa saker som hände under perioden 1991–1994 utan att säga att vi bar skulden för det. Men väldigt mycket handlar ändå om detta.

När Erik Åsbrink räknade upp olika företeelser – det handlade om räntorna, statsskulden och arbetslösheten – tror jag att han glömde en förklaringsgrund, nämligen att vi 1991 var på väg in i den djupaste lågkonjunktur som vi har haft i västvärlden sedan 1930-talet. Men nu är vi

på väg in i den högsta och mest långvariga högkonjunkturen, exempelvis i USA. I Sverige ligger vi visserligen något efter i konjunkturcykeln. Men vi är på väg, tillsammans med resten av EU-länderna, in i en mycket stark konjunkturutveckling. Den här förklaringen tycker jag kommer väldigt mycket i skymundan.

En annan förklaring är också att Erik Åsbrink säger att vi gjorde upp med populistiska partier. Ja, vad skulle vi göra? Socialdemokraterna röstade aktivt i denna kammare mot förslag om budgetsanering på 61 miljarder kronor. Vi var tvungna att försöka piska in Bert Karlssons och Ian Wachtmeisters skaror här för att trycka på budgetsaneringsknapparna, medan Göran Persson populistiskt krävde stora utgiftsökningar. Jag tror att den bilden bör man inte heller glömma bort, Erik Åsbrink.

Sedan, herr talman, skulle det vara bra om Erik Åsbrink åtminstone med ett ord beskrev hur han tänker sig nästa mandatperiod om det skulle bli en socialistisk majoritet.

Hur kommer han att hantera de krav på försvagningar av den offentliga sektorns finanser med över 32 miljarder kronor som Vänsterpartiet har i sin motion? Vem blir det, Erik Åsbrink, som skall efterträda Anders Ljunggren i Finansdepartementet? Är det Lars Bäckström, Eva Goës eller Roy Ottosson? Det vore bra om vi fick reda på detta i god tid före valet.

Anf. 66 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Herr talman! Det är väl litet tidigt ännu för att jag mer i detalj skall tala om vilka medarbetare jag skall anställa i Finansdepartementet under nästa mandatperiod. Jag funderar en del på de frågorna, men det är litet för tidigt att ge ett definitivt svar på den frågan ännu. Mats Odell får vänta litet. Tids nog kommer besked.

Allvarligt talat: Regeringssamarbete har vi socialdemokrater aldrig varit främmande för. Vi eftersträvar i första hand egen majoritet. Även då är det mycket som talar för att man bör samarbeta med andra partier. Men får man inte egen majoritet har man t.o.m. tvånget att samarbeta. Vi har visat både under den här mandatperioden och tidigare att vi är beredda att göra det. Det samarbetet har fungerat mycket väl. Under denna mandatperiod har det framför allt varit med Centerpartiet. Det har också i vissa fall varit med andra partier.

Jag utgår ifrån att det också under nästa mandatperiod kommer att finnas former för samarbete med andra partier. Exakt vilka och exakt hur det skall gå till är svårt att sja om. Det är i någon mån beroende av valresultatet. Men jag tror inte att Mats Odell behöver vara så orolig för detta. Det har gått att hantera under långa tider, och det kommer säkert att gå bra också i framtiden.

Vad gäller historieskrivningen var jag medvetet selektiv i den meningen att jag koncentrerade mig på slutet av respektive mandatperiod just för att undvika den typen av händelser som en nytillträdande regering inte har så stort inflytande över. När jag pekade på att räntorna sköt i höjden under våren och sommaren 1994 kan man inte rimligtvis skylla detta på att man hade så stora problem vid regeringsövertagandet hösten 1991. Det låg flera år tillbaka i tiden.

Det är alldeles uppenbart. Alla som har följt den ekonomiska utvecklingen vet att detta berodde på den totala misstro som mötte den kompletteringsproposition som den borgerliga regeringen lade fram. Trots ett

*Fel! Okänt
växelargument.*

skenande budgetunderskott var den totalt fri från varje typ av åtgärder. Det är klart att marknadens dom då blir hård, och det var vad vi fick se bli fallet.

Anf. 67 MATS ODELL (kd) replik:

Herr talman! Erik Åsbrinks historieskrivning saknar ett element. Det resonemanget bygger på att den borgerliga regeringen skulle få ett förnyat mandat och kunna genomföra detta i budgetomgången på hösten. Sanningen, herr talman, var precis den motsatta.

Vad som hände våren 1994 var att opinionsmätningarna tydde på att det var Socialdemokraterna som skulle få överta regeringsmakten. Man summerade då de nej till budgetsaneringsförslag som vår regering mötte här i kammaren, med aktivt motstånd från Socialdemokraterna. Man tittade på de överbud som gjordes. Jag kan bara som exempel ta Kommunikationsdepartementets område, där vår regeringen föreslog 100 miljarder under planeringsperioden och Socialdemokraterna föreslog 155 miljarder.

Misstroendet från marknaden, herr talman, var mot den socialdemokratiska oppositionens överbudspolitik, som riskerade att förverkligas och bli en regeringspolitik efter valet. Det är en viktig korrigering av den historieskrivning som finansministern försöker göra här. Sedan kom Perssonplanen i augusti. Det är alldeles riktigt. Men vi talar nu om vad som hände våren 1994. Det var det som gjorde att marknaderna reagerade negativt på den politik som socialdemokraterna stod för.

Var fanns Göran Persson med sitt tal om: Den som är satt i skuld är icke fri? Hade vi haft honom här i talarstolen, där han hade understött vår regerings strävanden vad gäller budgetsanering, hade läget naturligtvis varit mycket annorlunda. Nu var det överbud som gällde. Nu var det Ny demokratis skaror som skulle försöka vinnas för att satsa på en sanering av statsfinanserna. Erik Åsbrink är mig fortfarande svaret skyldig.

Om han slår upp s. 96 i finansutskottets betänkande och tittar på vad hans tilltänkta samarbetspartner tänker sig vad gäller att försvaga statsfinansernas utveckling tror jag att det är en väldigt nyttig läsning.

Anf. 68 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Herr talman! Mats Odell talade om överbuden på kommunikationsområdet. Det får mig att erinra mig Mats Odells saltomortaler när det gäller hur man finansierar sådana investeringar. Som kommunikationsminister föreslog han att allting skulle lånefinansieras. När sedan detta i långt mindre skala föreslogs av den socialdemokratiska regeringen – Botniabanan och några projekt till – var det en skandal. Som vi har fått höra har Mats Odell hunnit göra ytterligare en saltomortal i den frågan.

Återigen till historieskrivningen, om det nu är detta vi skall ägna oss åt, men det är tydligen vad Mats Odell vill tala om. Det märkliga är att när det går dåligt under borgerliga regeringar beror den dåliga utvecklingen i början av perioden på den föregående socialdemokratiska regeringen, och när det går dåligt i slutet på den borgerliga regeringsperioden beror det på den kommande socialdemokratiska regeringen.

Det är alltid Socialdemokraterna som bär ansvaret för att det går dåligt under en borgerlig regering. Möjligen kan slutsatsen ligga farligt nära

till hands – fundera på saken, Mats Odell – att väljarna drar den slutsatsen att det inte är så vidare värst att rösta fram en borgerlig regering, eftersom det tydligen går dåligt både i början och i slutet av regeringsperioden. Hur vore det om Mats Odell någon gång kunde ta på sig ansvaret för politiken?

Han behöver inte ta ansvaret för allting som sker. Det är klart att det finns yttre händelser som en regering inte råder över. Men nog måste man åtminstone vid slutet av en regeringsperiod känna något ansvar för resultatet av den förda politiken. Om han inte ens är beredd att göra detta har han en svag grund för att begära ett mandat av väljarna i nästkommande val.

Anf. 69 PER-OLA ERIKSSON (c) replik:

Herr talman! Som vi ser av vårpropositionen och finansutskottets betänkandet kommer det de närmaste åren att finnas ett betydande överskott i statens finanser. Det är ett resultat av de mål för budgetpolitiken som är fastlagda, och givetvis också den bättre ekonomiska utvecklingen till följd av saneringen. Det överskottet skall användas på olika sätt. Det skall användas till investeringar i vård, skola och omsorg. Men därutöver finns också möjligheter till ytterligare satsningar.

Mot bakgrund av den skattedebatt som vi haft här i dag vill jag fråga om finansministern delar min uppfattning att det vore bra att peka ut färdriktningen för skattereformen de närmaste åren. Jag menar inte att man nu på en enda gång skall göra stora skattesänkningar, utan att man anger färdriktningen så att man vet vilka olika områden man skall prioritera. Jag tror att det vore bra.

Den andra fråga jag vill ta upp gäller miljöområdet. Till följd av de principer vi har när det gäller att fastställa ramar för olika områden kan vi konstatera att regeringen i sitt alternativ ligger väsentligt under alla oppositionspartier. Det har gjorts försök att öka ramen, men det är inte möjligt av budgettekniska skäl.

Hur kommer finansministern att göra om finansministern till hösten har möjlighet att ta ansvar för budgeten? Är han beredd att ta hänsyn till den mycket starka opinion som finns bland sex partier i riksdagen och medverka till att korrigera så att ramen för miljöpolitiken blir betydligt större än vad den är i dag i det preliminära beslutet om ramarna?

Anf. 70 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Herr talman! Per-Ola Eriksson tog upp två frågor, skattepolitiken och miljöpolitiken. I båda fallen kan det handla om resurser som ställer anspråk på budgeten.

Regeringen har nu lagt fram förslag, och riksdagen beslutar i enlighet med dem om resursförstärkningar på ett antal områden. Prioriterat har varit de insatser för vården, skolan och omsorgen som vi vill se. Där har vi också såvitt jag förstår ett brett stöd. Vi gör också en del andra insatser inom utbyggnad av högskolor, ytterligare skattelättnader för företagen, och då framför allt de mindre företagen, osv.

Jag vill vänta och se om dessa överskott verkligen materialiseras. Jag tror att vi har goda utsikter till det. Men det finns alltid faromoment och osäkerheter i den ekonomiska utvecklingen. Den internationella situat-

ionen är t.ex. inte helt stabil. Vi har fortfarande en Asienkris som inte är avslutad och som kan få effekter också för oss i framtiden. Därför är det en god regel att inte i förväg lova ut ytterligare insatser.

Men om utrymmet står oss bi, och om tillräcklig kvalitet kan uppnås i vården, skolan och omsorgen, är jag beredd att diskutera åtgärder på skatteområdet. Jag tänker mig i första hand inkomstskatten, och då framför allt för låg- och medelinkomsttagare. Jag menar att det både av fördelningspolitiska skäl och av andra skäl bör vara en prioriterad uppgift.

När det gäller miljöpolitiken har vi – glöm inte det – genomfört förbättringar både på de ordinarie miljöanslagen och genom en fortsatt satsning på det hållbara Sverige. Det sker alltså en förstärkning. Om våra ekonomiska resurser växer i framtiden – vilket jag hoppas och räknar med – kommer vi också att kunna få utrymme för ytterligare satsningar på de här områdena.

Anf. 71 PER-OLA ERIKSSON (c) replik:

Herr talman! Jag tackar för svaret. Jag tror förstås att det är en klok åtgärd att inte lova ut mer än man kan hålla. Det är också viktigt att man prioriterar mycket hårt på skatteområdet. Jag har pekat på detta tidigare i mitt anförande.

Vi går mot slutet på denna mandatperiod. Det återstår inte så mycket av den, och inte heller innan riksdagen åtskiljs. Det finns skäl att sumnera.

Centern har under denna mandatperiod valt samarbetets väg före konfrontationens. Jag tror mer på samarbete än konfrontation för att nå resultat. Vi ser också resultatet. Vi har mer än halverade räntor, inflationen är stabilt låg och budgetunderskottet har vänts till överskott. Vi har kunnat satsa på olika områden – inte minst på Valfärdssverige.

Nu finns det möjlighet att också skapa en tillväxt i ekonomin så att vi kan fortsätta att pressa tillbaka arbetslösheten och sänka skatten men också få en miljöpolitik för en hållbar utveckling.

Det har varit många överläggningar mellan mig och regeringen, inte minst Erik Åsbrink. Det har varit stimulerande överläggningar med ibland litet tuffa tag. Men vi har drivits av en vilja att komma framåt och nå resultat. Jag vill passa på att säga tack för det samarbetet.

Jag vill också passa på att säga tack till kollegerna i finansutskottet, till talmannen och kammarens personal och tillönska en skön, och förhoppningsvis riktigt varm och solig, sommar.

Anf. 72 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Finansministern har fått många frågor från den borgerliga oppositionen. Jag skall hjälpa finansministern med litet konsumentupplysning från en av dem som är berörda – Vänsterpartiet.

För oss i Vänsterpartiet är politikens innehåll alltid viktigare än både taburetteer och löneavier. Jag vet inte om det beskedet lugnar eller oroar finansministern. Det bestämmer finansministern.

Jag vill också ge ett besked om att vi delar den socialdemokratiska kongressens bedömningar av att de finanspolitiska målen inte får överordnas kampen för ökad sysselsättning. Jag vet inte om det beskedet oroar eller lugnar finansministern.

*Fel! Okänt
växelargument.*

Vänsterpartiets förslag innebär att man kan amortera på statsskulden år 2000 med 20 miljarder kronor och år 2001 med 33 miljarder. Det är inte så dåligt! Vårt alternativ innebär att vi stärker den offentliga nettoförmögenheten med 6 miljarder kronor år 1999, 10 miljarder år 2000 och 12 miljarder år 2001. Det var besked från oss – konsumentupplysning!

Nu har jag några frågor, finansministern. Vilka är finansministerns skäl för att Sverige skall stå utanför EMU? Nu bortser jag från folkopinionen, och menar för övrigt.

Hur tänker finansministern finansiera sänkt fastighetsskatt? Finansutskottets ordförande har ju gett i uppdrag att finansministern skall komma tillbaka och redovisa finansiering på utgiftssidan under något av de otaliga utgiftsområden som finns – 27 stycken. Några bortfaller förstås. Men hur skall detta finansieras? Det är ett viktigt besked.

Det var mycket välkommet att finansministern öppnar för litet sänkt skatt för låginkomsttagare. Det var välgörande. Vi börjar ju närma oss varandra!

Anf. 73 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Herr talman! Jag noterar först att Lars Bäckström inte åstundar taburetterna så väldigt intensivt. Det var lugnande att höra.

Däremot blir jag litet mindre lugnad av att höra att ambitionerna är lägre när det gäller att betala av på statsskulden. Jag tror faktiskt att det är oerhört viktigt att vi gör det – inte minst för våra barns och efterkommandes skull. Det är inte riktigt att vår generation skall vältra över stora skuldbördor på kommande generationer. Jag tycker att vi skall betala de skatter som krävs för att betala de utgifter vi tar på oss. Tyvärr har det inte varit fallet under de gångna åren. Nu får vi betala av på detta, och jag tycker att vi skall göra det.

Jag hinner inte föra en EMU-debatt under min tvåminutersreplik. Men jag ser det som mycket viktigt att vi för en bred debatt om de frågorna, och om hela Europapolitiken, under nästa mandatperiod. Hur skall vår Europapolitik vara? Hur skall vår relation till valutaunionen vara? Detta skall vi föra en bred folklig debatt om och göra en bred analys av. Jag tror att det är oerhört viktigt för vår framtid att formulera en långsiktig politik på området.

När det slutligen gäller fastighetsskatten noterar jag på nytt i repliken det stora förtroendet för att jag skall fortsätta min bana också under nästa mandatperiod. Jag räknar naturligtvis med att i budgetpropositionen till hösten komma med alla erforderliga förslag för att finansiera de åtgärder som behöver finansieras. På så sätt kan vi gott och väl uppnå de mål vi har satt upp för budgetpolitiken både 1999 och under kommande år.

För närvarande ser det ganska ljust ut. Utvecklingen under senare tid har ju snarast stärkt de offentliga finanserna. Fortsatt lägre räntor och fortsatt låg inflation är gynnsamt bl.a. också för de offentliga finanserna.

Men återigen: Jag vill inte teckna in några framgångar i förväg. Försiktighet är en dygd för en finansminister, och gärna för en riksdagsman också. Jag tycker att vi skall fortsätta att hålla oss till det framöver.

Anf. 74 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

*Föreläsningen 1 för
budsåret 1998 samt
riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, skattefrågor,
m.m.*

Herr talman! Det är riktigt att försiktighet är en dygd. Därför hade det varit lämpligt att inte besluta om en lag och sänka fastighetsskatten innan man har redovisat finansieringen. Det hade varit försiktighet. Det är det som jag föreslog.

För att man skall få förtroende skall man redovisa raka besked. Det klarar inte den finansminister vi har just nu. Det är synd.

Man skall amortera. Vi har hyfsad ekonomisk utveckling, finansministern. Vi vet att vi har en arbetslöshet som det finns olika anledningar till. En av anledningarna är för låg effektiv efterfrågan. Som jag sade förut i mitt huvudanförande vet varje ICA-handlare att butiken behöver kunder. Regeringen bedriver egentligen en alltför kontraktill, åtstramande finanspolitik.

Man kan klara båda uppgifterna. Man kan klara efterfrågan och i något långsammare takt – det är sant – amortera av statsskulden. Den dubbla uppgiften borde vara möjlig att klara. Vi började med den under den förre finansministern Göran Persson, som jag hade nöjet att samarbeta med. Då insåg man att vi inte får strama åt för hårt. I januari 1995 låg budgetsaneringen på 113 miljarder. Sedan tog ni för mycket. Och vad gör ni nu? Jo, ni återställer det som ni sade att vi var för kläna för att gå med på – höjd a-kassa och höjda barnbidrag. Ni visar med era egna handlingar att ni bedrev en alltför åtstramande politik.

För mycket och för litet skämmer allt. Klara den dubbla uppgiften att öka efterfrågan och få fler i arbete, och amortera av skulderna! Det är det som vi säger – inget äventyrligare än så.

Varför skall vi i Sverige slaviskt följa alla EMU-krav när vi ändå inte är med? Då är det ju snart ingen idé att stå utanför. Är det kanske det som finansministern egentligen säger? Eftersom vi ändå anpassar oss – låt oss då gå med sedan. Det är en smygväg in i EMU. Det är ingen bra politik.

Anf. 75 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Herr talman! Jag tycker att Lars Bäckström är motsägelsefull i sitt inlägg. Å ena sidan fick vi nämligen höra att försiktighet är en dygd, och därför skulle man inte genomföra den här måttliga sänkningen av fastighetsskatten. Å andra sidan skulle finanspolitiken vara mer expansiv och det skulle amorteras mindre på statsskulden. Detta är faktiskt motstridiga budskap. Det går inte att hävda båda linjerna samtidigt.

Om vi ser sammantaget på den politik som förs känner jag ganska gott samvete för den mycket snabba förbättring av de offentliga finanserna som har genomförts under de gångna åren. Det leder med all sannolikhet redan i år till ett överskott – t.o.m. ett år före tidschemat.

Under själva saneringsfasen blir det en efterfrågedämpande effekt. Det tror jag är ett ofrånkomligt pris som man måste betala. Men när väl saneringen är genomförd kan jag inte se att en politik som innebär ett permanent överskott – även om det kan variera över konjunkturcykeln – behöver innebära någon åtstramning. Har man genomgått saneringen är det inget som hindrar att man därefter har en efterfrågan på en lagom nivå som skapar sysselsättning men som inte släpper fram inflation och spekulation. Jag tror att vi är på väg in i en bra avvägning, och den skall vi hålla fast vid.

Sedan gällde det EMU. Caesars hustru får inte ens misstänkas. Den som ställer sig utanför valutaunionen får inte ens misstänkas för att göra

detta med motiven att vilja föra en litet slappare politik, ha litet högre inflation och slarva litet mera med statsfinanserna. Den misstanken kan lätt uppkomma. Det finns kanske en och annan som har precis de motiven. Men jag vill försäkra att jag inte har dem, och den socialdemokratiska regeringen har dem inte. Därför måste vi, och kommer vi, att ha mycket höga ambitioner i den ekonomiska politiken också under de kommande åren.

Anf. 76 ROY OTTOSSON (mp) replik:

Herr talman! Försiktighet är en dygd. Det är alldeles utmärkt. Påståendet att man skall klara en arbetslöshet på 4 % bygger ju tydligen på en väldigt osäker beräkning, vad jag förstod. I samma beräkning ligger ju de extra överskotten i budgeten som man inte kan använda till någonting eftersom de är så väldigt osäkra. Om man räknar litet mer realistiskt, som jag bedömer det, hamnar man nog på en högre arbetslöshet – kanske på 5–6 %, snarare 6. Då visar det sig ju också att de extra överskotten försvinner. Man kan ju ändå inte placera dem eftersom de är så osäkra. Det var apropå detta att försiktighet är en dygd. Det skulle kanske tillämpas när det gäller löften om arbetslöshet också.

Men det var inte det jag skulle fråga om, utan det var om miljöanpassningen av samhället. Det är ju även Socialdemokraterna och regeringen inne på numera. Man kan fråga sig vad det är i det här förslaget som skall leda till en miljöomställning. Vi vet ju att miljöproblemen ökar i snabb takt. Vi har alldeles för stora uttag av energi och resurser för att det skall vara långsiktigt hållbart. Det är ju allmänt känt och inget märkvärdigt påstående. Man kan väl ändå inte sitta och vänta på att det skall komma ett stort överskott någonstans innan man gör något? Man måste väl ha någon medveten politik när det gäller skatter, avgifter, investeringar, subventioner och budgetprioriteringar kring detta? Det vore intressant att få veta vilka förändringar som regeringen planerar för att vända på den här utvecklingen. Den har ju pågått ett tag nu. Den kan vi inte acceptera. Det säger ju regeringen också numera. Vad är det egentligen som man tänker förändra i den ekonomiska politiken för att få en miljöanpassning av samhället?

Anf. 77 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Herr talman! Låt mig först ta upp det ämne som Roy Ottosson redan har debatterat med Jan Bergqvist. Det gäller våra prognoser över arbetslösheten. Jag är den första att skriva under på att alla prognoser är osäkra. De ändras ju också från tid till annan. Det är ingenting konstigt med det. Det händer saker som påverkar bilden. Dessutom vidtar regeringen och riksdagen åtgärder. Där skiljer vi oss från andra prognosmakare. Vi kan ju faktiskt påverka det förlopp som andra konjunkturmakare enbart kan analysera och bedöma.

Målet ligger fast. Jag bedömer att det är möjligt att uppnå detta. Jag säger inte att det är lätt och självklart. Det är det absolut inte. Våra nuvarande bedömningar leder fram till att vi når målet mot slutet av år 2000. En del har sagt att det är för dåligt. Det borde uppnås i mitten eller i början av året. Det kan man ju diskutera. Men det står i alla händelser klart att vi fortfarande har möjlighet att påverka detta under de närmaste åren.

*Föreläsningsutskottet 1 för
budsjetter 1998 samt
riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, skattefrågor,
m.m.*

Under förutsättning att vi har en socialdemokratisk regering kan vi vidta ytterligare åtgärder. Vi kommer inte att tveka att vidta ytterligare åtgärder om det visar sig att sysselsättningsutvecklingen inte går åt rätt håll. Jag har förtrostan där. Det är ingen nyhet att prognoserna är osäkra. Det är jag den första att skriva under på.

Miljöpolitiken är ett stort kapitel som vi inte heller hinner klara av nu, lika litet som EMU-frågan. Vi har ju varit mycket aktiva under den här perioden, även om det har varit under kärva ekonomiska förhållanden. Vi har kunnat tillföra ökade resurser under senare tid. Det sista ordet är säkert inte sagt här heller. Det är klart att en ekonomi som växer och skapar ökade resurser också ger oss utrymme för satsningar på detta område.

Jag brukar säga i olika sammanhang att i mångt och mycket, men inte till 100 %, går ju ekonomi och ekologi hand i hand. I båda fallen handlar det om att hushålla med knappa resurser. Ett ekonomiskt och ett ekologiskt betraktelsesätt kan ju till stora delar sammanfalla. Jag är inte så bekymrad över utvecklingen på detta område. Jag menar att vi också här har lagt en god grund för utvecklingen under de närmaste åren.

Anf. 78 ROY OTTOSSON (mp) replik:

Herr talman! Vi har ju fått omfattande miljöproblem på grund av den ekonomiska utveckling vi har haft under efterkrigstiden, och förmodligen tidigare också. Den har ju inte ändrats på något avgörande sätt. Det skriver ju också regeringen, bl.a. i den tillväxtproposition som vi var med och gjorde upp om. Det är faktiskt så att ekonomisk tillväxt tidigare har medfört ökad miljöbelastning, utarmning av naturresurser och miljö- och hälsoproblem.

Då måste man väl ändå fråga sig vad det är för omläggning av den ekonomiska politiken som skulle kunna ändra på detta. Att inte lägga om den ekonomiska politiken, att säga att detta inte är något problem och att det fixar sig om man går på som vanligt är inte särskilt trovärdigt, för att uttrycka sig milt. Vi har haft en situation där det har varit väldigt lönsamt för företagen och enskilda att förstöra miljön eftersom det som regel har varit billigare. Det gäller t.ex. om man tittar på hur skatterna fördelas. 90 % av beskattningen hamnar på ett eller annat sätt på arbete och resten hamnar på annat. Skatterna på miljöförstöring är väldigt låga. Jag tar upp detta som exempel.

Man kan också titta på fördelningen i budgeten. Det absolut minsta utgiftsområdet är miljöområdet. Där har vi haft de procentuellt sett största neddragningarna under de senaste 4–5 åren. Det är ett faktum. Då går det inte att påstå att man har varit mycket aktiv och att man har lagt till på ordinarie områden. Det har man inte alls gjort. Man har dragit ned på ordinarie områden och även på länsstyrelsernas miljöövervakning och miljötillsyn. Detta har ju lett till många problem ute i landet. Man har ju backat när det gäller miljöarbetet. Det går ju sämre nu än det gjorde för några år sedan. Vi har inte alls kommit så långt som vi borde ha gjort för att kunna lösa problemen. Då måste ju regeringen ändå ha något slags politik på området för att ändra den här utvecklingen.

Anf. 79 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Herr talman! Även miljöpolitiken har, liksom de allra flesta områden, fått vidkännas vissa besparingar under de gångna åren. Det var nödvändigt för att genomföra budgetsaneringen. Jag skall inte sticka under stol med detta. Men det är också sant att när nu den saneringen i allt väsentligt är genomförd, när ekonomin växer och de offentliga finanserna går mot överskott frigörs resurser som vi nu har kunnat börja använda bl.a. på detta område. Det är ett faktum att under senare tid har vi tillskjutit mera resurser till detta område. Det är en avspeglning av det enkla förhållandet att har man stark och växande ekonomi har man råd att satsa mera. Har man en ekonomi som faller och med jättelika underskott råder det motsatta förhållandet.

Sedan är jag inte lika pessimistisk i beskrivningen av utvecklingen över en längre tidsperiod i vårt land. Jag menar att vi har genomfört stora förbättringar på miljöområdet. Produktionen innebär inte ständigt ökad rovdrift på miljön eller ständigt ökat slöseri med resurser. Det är faktiskt på det rakt motsatta sättet. Under senare år har produktionen mer och mer kunnat genomföras med mindre insatser av råvaror och energi och på ett mindre miljöförstörande sätt än tidigare. Det är en utveckling som naturligtvis inte är färdig på något sätt. Den kan drivas mycket längre. Jag är starkt övertygad om att utvecklingen går åt rätt håll och att vi har goda möjligheter att fortsätta den under de kommande åren.

Anf. 80 KARL-GÖSTA SVENSON (m):

Herr talman! Den socialdemokratiska regeringspolitiken har gått i stå. Efter en mångmiljonsatsning på en omfattande annonsering om att sänkta skatter inte ger bättre vård, omsorg och utbildning fanns det helt plötsligt utrymme att sänka fastighetsskatten. Detta skedde några dagar efter det att statsrådet Östros vid frågestunden här i kammaren vid upprepade tillfällen tagit avstånd från att genomföra en generell sänkning av fastighetsskatten. Såväl Persson som Åsbrink skyller även i detta hänseende på att det är Bildts fel.

Vi får nästan dagligen belägg för att regeringen försöker smita ifrån ansvaret för att ha misslyckats när det gäller jobben, vården, omsorgen och skolan. I stället bedriver Socialdemokraterna tillsammans med LO en lögnaktig och ful propaganda mot Moderaterna och Carl Bildt. Det är beklämmande att man känner sig tvingad att ta till sådana metoder för att skyla över avsaknaden av ett politiskt ledarskap och en politisk inriktning som främjar tillkomsten av nya, riktiga jobb i den privata sektorn och därmed skapar förutsättning för ett växande välbefinnande.

Jag skall ge ett antal exempel på hur skattebetalarnas pengar mer eller mindre rinner ut i sanden och att medborgarna med andra ord inte får valuta för sina pengar.

Jag vill inleda denna exposé med att säga att den socialdemokratiska regeringen fick en drömstart vid regeringstillträdet 1994. Alla kurvor pekade rätt. Tillväxten ökade. Varje vecka skapades tusentals nya, riktiga jobb. Hade denna inriktning i politiken fått fortsätta hade minst 150 000 fler människor i vårt land haft ett riktigt jobb att gå till. Det skulle betyda förbättrade offentliga finanser med nästan 30 000 miljoner kronor per år.

Ett antal forskare vid högskolan i Växjö uppskattar att dagens arbetslöshet årligen kostar vårt samhälle 150 000 miljoner kronor, eller nästan

40 000 kr per hushåll. Det är således färre skattebetalare och inte lägre skatter som hotar välfärden.

Jag vill i detta sammanhang påminna medborgarna om den socialdemokratiska löftespolitikens trovärdighet. Ni minns säkert att man lovade att den öppna arbetslösheten redan 1995 skulle minska till 5 %. Det blev som bekant 8 %. Ni minns säkert att det skulle komma ett par hundra tusen nya jobb. De har blivit färre. Ni minns säkert Ingvar Carlssons brev om att skatterna skulle stiga med högst 3 700 miljoner kronor. Det har blivit 70 000 miljoner kronor, eller 20 gånger högre. Ni minns säkert Ingvar Carlssons löfte om att ingen skulle avskedas i vården, omsorgen eller skolan. Inom kommunsektorn har tiotusentals anställda förlorat sina jobb, till övervägande del inom vård, omsorg och utbildning.

Du som är ung och arbetslös minns säkert att du lovades ett jobb inom hundra dagar. Inte ens detta löfte har infriats. Du har sällskap med nästan 300 000 andra ungdomar som har gått arbetslösa längre än hundra dagar i sträck.

Herr talman! Det är ett förödande dåligt facit!

Jag nämnde att medborgarna inte får den valuta för sina pengar som de förväntar sig. Det kan egentligen konstateras med några få ord. Vi har världens högsta skatter men långt ifrån världens bästa välfärd. Vården, omsorgen och utbildningen fungerar inte. I denna situation går socialdemokraterna i opposition mot sin egen politik och lovar bot och bättring. Vem tror egentligen på denna omvändelse efter fyra års vanstyre?

I mitt eget hemlän Blekinge har vi Sveriges högsta landstingsskatt. Men vi har växande sjukvårdsköer, och länets medborgare får inte vård i rätt tid. Ett stort antal under- och sjuksköterskor har förlorat sina jobb. Av landstingets budget används 250 miljoner kronor till annat än sjukvård. Det motsvarar 1:50 i kommunalskatt. Det socialdemokratiska finanslandstingsrådet, som uppenbarligen inte har förmågan att prioritera, uttalar att han är stolt över landstingets förlustresultat på 138 miljoner kronor.

Jag vill i detta sammanhang notera att under den borgerliga regeringsperioden var skatten lägre, men likväl klarade vi av vårdköerna.

I sossestyrda Olofström har minst 150 miljoner kronor av skattebetalarnas pengar gått förlorade genom att beslut fattas på grundval av politiska dogmer i stället för kompetens. Olofströmshus är mer eller mindre konkursmässigt. Det betyder att varje invånare i Olofström, ung som gammal, oförskyllt har drabbats av en skuld på 10 000 kr.

Den socialdemokratiska ordföranden i Barn- och ungdomsnämnden i Karlskrona vill sänka betygskraven för att ingen skall behöva gå ut grundskolan utan godkända betyg. Tänk efter vilket slöseri med såväl mänskliga som ekonomiska resurser som denna kortsiktiga och cyniska inställning för med sig!

Äldreomsorgsskandalen i Solna är ett faktum trots att socialdemokraterna under denna mandatperiod höjt kommunalskatten med 1:45.

Pensionärspar som under sin verksamma tid sparat för sin ålderdom tvingas göra sig medellösa eller skilja sig för att inte få sina tillgångar konfiskerade om den ena parten inte längre har råd att bo kvar hemma.

Varför blir det så här?

Socialdemokraterna bedriver en målmedveten och för den enskilde medborgaren cynisk politik som har sin grund i att människornas inkom-

ter tillhör staten. Det är därför vi hör Östros och andra sossar tala om att sänkta skatter är liktydigt med subventioner. Det är därför som socialdemokraterna medvetet bedriver en skattepolitik som leder till att allt färre kan leva på sin lön eller pension. Det är därför man medvetet använder uttrycket "Perssonpengar" för ökade statliga utgifter, och det är därför man medvetet använder ordet "besparing" i stället för skattehöjning i syfte att skapa balans i den statliga budgeten.

I denna socialistiska anda deltar även den fria pressen genom att använda ordet "subvention" i stället för skattesänkning, ordet "besparing" i stället för skattehöjning och ordet "Perssonpengar" i stället för skattebetalarnas pengar.

Herr talman! Det behövs en ny inriktning i politiken. Vi moderater vill genom sänkta skatter skapa förutsättning för ökad tillväxt och därmed möjlighet till nya, riktiga jobb. Vi vill göra det möjligt för alltfler att leva på sin lön eller pension.

Näringsklimatet måste bli bättre. Antalet egenföretagare har minskat sedan 1995. Bara i år har antalet företagare minskat med nästan 6 000.

Endast 7 % av 250 ledare för de större företagen tyckte år 1997 att näringsklimatet var bäst i Sverige jämfört med andra länder. År 1993 ansåg 47 % av de tillfrågade att näringsklimatet var bäst i vårt eget land.

Var femte företagsledare bedömer att huvudkontoret inom en femårsperiod kommer att ha flyttat från Sverige. Vi har redan nu sett exempel på sådan utflyttning. Fusioneringarna av såväl Nordbanken och Meritabanken som Stora och Enso har ju inneburit att huvudkontoren av bl.a. skatteskäl placerats i Finland. Det gäller såväl avsaknaden av dubbelbeskattning i Finland av aktiebolagens vinster som en årlig återkommande sänkt inkomstskatt med en procentenhet.

Konkurrenskraften blir allt sämre för Sverige. Statsrådet Östros talar mot bättre vetande när han påstår att Sveriges inkomstskattesystem är konkurrenskraftigt. En av de viktigaste åtgärderna för att stärka företagens konkurrenskraft och skapa förutsättningar för en bättre lönebildning är sänkt skatt på arbete.

Vi moderater vill därför sänka skatten för alla. Vi föreslår ett förvärvsavdrag vid den kommunala beskattningen med 12 % på inkomster upp till sju och ett halvt basbelopp. Vi slopar givetvis värnskatten, och vi föreslår vidare att kommunalskatten sänks med 2 kr genom att staten tar över kostnadsansvaret motsvarande två skattekrönor. Dessutom vill vi höja grundavdraget till 10 000 kr.

Riskkapitalförsörjning och tillika konkurrensförmåga förbättras genom att vi slopar dubbelbeskattningen och avvecklar förmögenhetsskatten. För att underlätta för fåmansbolagen vill vi avskaffa samtliga stoppregler. Utdelningen skall beskattas som kapital om ägaren tar ut marknadsmässig lön.

För att förbättra jordbrukets konkurrensvillkor vill vi omgående sänka dieselskatten på arbetsredskap till den nivå som gäller för grön olja. Vi vill dessutom sänka elskatten.

Vi vill halvera skatten på hushållstjänster för att snabbt skapa nya, riktiga jobb. En sådan åtgärd ger också pensionärer möjlighet att bo kvar hemma i sina hem. Valfriheten ökar för hushållen. Familjer där båda förvärvsarbetar utanför hemmet får ökade möjligheter att ägna mer tid åt barn och familj.

Vi har även ett antal ytterligare skatteförslag i syfte att skapa bättre företags- och företagarevillkor.

Sammantaget skapar våra förslag förutsättningar för nya, riktiga jobb, företrädesvis inom den privata sektorn. Tillsammans med övriga förslag inom andra politikområden leder våra förslag till en ökad, uthållig tillväxt.

Vi kan räkna med 300 000 nya, riktiga jobb under mandatperioden. Det betyder framför allt fler skattebetalare. Vi kan därmed vända den ohållbara situationen att allt färre försörjer alltfler.

Herr talman! Den socialistiska syn som präglar den socialdemokratiska skattepolitiken, att alltfler skall bli beroende av den politiska överheten, utmynnar i att låg- och medelinkomsttagare i vårt land är hårdast beskattade i hela världen.

Vi moderater har ett helt annat synsätt. Vi vill snarast möjligt skapa möjligheter för alltfler människor i vårt land att leva på sin lön eller pension. Vi vill ta till vara den dynamiska utveckling som uppstår om enskilda människor och familjer i högre grad får möjlighet att forma sin egen vardag.

Det långsiktiga målet måste vara att den som är i behov av bidrag inte skall betala skatt och att den som betalar skatt inte skall behöva bidrag.

Det är från vår synpunkt nödvändigt att snarast se till att skatteomläggningens mål uppfylls, nämligen att marginalskatterna för den helt övervägande delen av inkomsttagarna blir 30 % och för övriga högst 50 %.

Förutom förslagen om förvärvs- och grundavdrag samt sänkt kommunalskatt vill vi göra det lättare för barnfamiljer genom ett grundavdrag för varje barn på 10 000 kr. Det betyder ett extra tillskott med 275 kr i månaden för varje barn. Vi vill sänka bensinskatten med 25 öre per liter och höja reseavdraget till 16 kr per mil.

Genom en halvering av den nuvarande fastighetsskatten vill vi öka möjligheten för människor att bo kvar i sitt hem, oavsett var husen är belägna. Skatten för boendet är i högsta grad orättvis. Hur kan det komma sig att en socialdemokratisk regering bedriver en skattepolitik som leder till att vanliga människor får betala förmögenhets- och fastighetsskatt på sitt boende medan miljardärer kan bli helt skattebefriade?

Herr talman! Vi moderater har i ensamt majestät krävt kraftigt sänkta skatter för låg- och medelinkomsttagare. Det gynnar såväl den enskilde skattebetalaren som företagen. Det är glädjande att vi inte längre är ensamma om detta starka krav. Det är i stort sett bara den socialdemokratiska regeringen, tyvärr nu i finansutskottet med hjälp av Centern, som krampaktigt håller fast vid att låg- och medelinkomsttagare skall beskattas hårdast i världen och att alltfler därmed inte längre kan leva på sin lön.

Jag får avslutningsvis uppmärksamma medborgarna om att den socialdemokratiska högskattepolitiken ligger fast. Det är det enda löfte som är säkert.

Du som vill stå på egna ben bör se till att vi i höst får en moderatledd regering.

Det gäller för dig som ensamstående pensionär, med 9 000 kr i månaden, som ringde häromdagen och insåg att din fastighetsskatt på ditt lilla radhus bara tillfälligtvis skulle sjunka från 17 000 till 15 000 kr.

Det gäller för dig som skulle välkomna möjligheten att till en rimlig kostnad kunna köpa dina hushållstjänster utan att betala svart.

Det gäller för dig och din familj som vill klara er på lönen efter skatt.

Det gäller för dig som företagare, som vill ha rimliga villkor att kunna växa och därmed skapa nya, riktiga jobb.

Jag vill ytterligare ställa en fråga till såväl Hedfors som Östros: Varför avvisar ni sänkt skatt på arbete i syfte att skapa nya, riktiga jobb?

Anf. 81 ROLF KENNERYD (c):

Herr talman! Tidigare under dagens debatt har vi kunnat lyssna till två diametralt olika beskrivningar av tillståndet i nationen Sverige. Den ena bilden har målats av företrädare för regeringspartiet. Den innehåller nästan enbart ljusa färger. Alla problem förefaller undanröjda. Den andra bilden målas av företrädare för framför allt Moderaterna. Den innehåller enbart mörka färger. Allt beskrivs som elände intill dess att Moderaterna har genomfört de mycket omfattande skattesänkningar som är deras recept för alla förekommande åkommor.

Låt oss försöka granska sanningshalten i dessa helt olika beskrivningar. Mycket snart kan då konstateras att företrädarna för dessa båda partier var för sig ägnar sig åt betydande överdrifter och generaliseringar. Sanningen är aldrig svart eller vit. Den är inte heller vare sig rosenröd eller mörkt, mörkt blå. Sanningen är betydligt mer nyanserad än så.

Det torde vara obestridligt att utsikterna inför framtiden i dag ter sig bättre än de gjort någon gång tidigare under det besvärliga 90-talet. Vi har kämpat oss igenom effekterna av 70- och 80-talens misstag och har nu ett sundare utgångsläge än på länge. Såväl hushållen som näringslivet har återfått sin framtidstro. Tyngden i räntecket har minskat kraftigt. Sysselsättningen ökar nu sakta men, såvitt man kan se, tämligen säkert. Efterfrågan på arbetskraft överstiger nu tillgången på vissa orter och i vissa branscher. Svartmålningen saknar alltså grund.

Även Socialdemokraternas skönmålning saknar grund. Det är naturligtvis alldeles för tidigt att nu blåsa ”faran över”, när vi just kommit i balans efter ett antal svåra år. Det är just nu som det gäller att inte slå sig till ro. Det gäller i stället just nu att se till att vi inte faller tillbaka i det gungfly som vi just kommit upp ur.

Centerpartiet har såväl genom att ingå i fyrpartiregeringen som genom samarbetet med den nuvarande regeringen tagit ett stort och kontinuerligt ansvar för den genomförda saneringen. Vi har ambitionen att göra det även framgent. Nu måste vi se till att försvara det gynnsamma ränteläget. Det kan endast ske genom att vi håller våra gemensamma affärer i balans. Det innebär i sin tur att kostnaderna måste hållas i schack och att intäkterna inte får urholkas.

Detta förhållande innebär alltså starka restriktioner för vårt handlingsutrymme. Det förstärks av att vi dessutom skall skapa ett utrymme för att minska vår mycket stora statsskuld – en ambition som vi delar med övriga partier utom ytterlighetspartierna, dvs. Vänsterpartiet och Moderaterna. Att nu ge löften om att på kort tid genomföra kraftiga skattesänkningar eller utgiftsökningar vore att vilseleda medborgarna. Sådana löften kommer inte att kunna fullföljas utan stora skadeverkningar för samhälls-ekonomin.

Prot. 1997/98:121

9 juni

*Föreläsningsutskottet 1 för
budsjetår 1998 samt
riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, skattefrågor,
m.m.*

*Fel! Okänt
växelargument.*

Med beaktande av dessa restriktioner är vi beredda att medverka till att frukterna av den framgångsrikt genomförda saneringen fördelas på ett rimligt sätt. Så har till viss del redan kunnat ske. Centerpartiet var först ut med beskedet om att ytterligare 4 miljarder ur det förväntade överskottet bör tillföras kommuner för att stärka vård, omsorg och skola. Numera delas denna uppfattning av alla partier utom Moderaterna.

Herr talman! Vi har i sen tid åstadkommit resultat på skatteområdet genom en överenskommelse med regeringspartiet om att sänka fastighets-skatten med verkan för inkomståret 1998. Skattesatsen sänks med 0,2 procentenheter generellt. Överenskommelsen innebär också att den kraftiga och uppenbara orättvisan i taxeringsresultatet för fastboende i attraktiva fritidshusområden rättas till. Det är så resultaten skapas. Det är genom konstruktiv dialog som resultaten skapas – inte genom högljudda manifestationer på gator och torg.

Merparten av det överskottsutrymme som skapas under de närmaste åren skall användas för skattesänkningar på strategiska områden. För vår del innebär det att vi prioriterar sänkningar som leder till tillväxt i landet, sänkningar som ger mest utdelning till svaga grupper och en skatteväxling som gynnar såväl miljö som sysselsättning. Vi bedömer att det under de närmaste tre à fyra åren kommer att finnas ett utrymme för att sänka skattetrycket med knappt 20 miljarder.

Det skall ske bl.a. genom en fortsatt sänkning av arbetsgivaravgifter enligt den modell som använts under senare tid, dvs. genom att sänka avgiften för en viss lönesumma per företag eller koncern. Det gynnar de små företagen mest. Lönesumman bör successivt höjas till två miljoner, samtidigt som gränsen för egenföretagare höjs till 300 000 kr. Reduktionen av arbetsgivaravgifterna på denna lönesumma bör höjas till åtta procentenheter.

För småföretagare avsätter vi ytterligare 500 miljoner årligen för att sänka skatterna för fåmansföretagen. För att ge svenska jordbrukare och deras yrkeskolleger i näraliggande länder likvärdiga villkor skall intentionerna i den s.k. Björkska utredningen fullföljas också på skatteområdet. Generationsväxlingar i framför allt kapitalintensiva företag måste underlättas. Det bör i första hand ske genom att man ytterligare skjuter upp ikraftträdandet av den i skattereformen beslutade höjningen av reavinstbeskattningen för näringsfastigheter. Förmögenhetsskatten bör fasas ut ur det svenska skattesystemet.

Den största skattesänkningen reserverar vi för en sänkning av inkomstskatten för alla inkomstagare med årsinkomster upp till 270 000 kr, och med tyngdpunkten på inkomstlägen kring 150 000 kr i årsinkomst.

Under senare år har det försiggått en intensiv debatt om subventionering av s.k. hushållstjänster. Olika system har diskuterats. Olika beräkningar av effekterna har presenterats. Gemensamt för de flesta av dessa beräkningar är att de såvitt jag kan bedöma starkt överskattar de positiva effekterna på framför allt sysselsättningsökningen. En faktor av avgörande betydelse för utfallet är vid vilken subventioneringsgrad som dessa tjänster efterfrågas i breda folklager. Vi föreslår att en försöksverksamhet inleds för att utröna vid vilken subventioneringsgrad efterfrågan får en rimlig omfattning.

Däremot motsätter vi oss den av regeringen föreslagna skattesänkningen på cigaretter. I går offentliggjordes en studie av Folkhälsoinstitutet som visar att ca 200 000 personer slutat röka som en följd av den tidigare höjningen av skatten. Det var just den effekten vi ville åstadkomma. Uppenbarligen uppstod också den önskade effekten genom en minskning av en hälsofarlig konsumtion. Nu spolieras fortsatt folkhälsoarbete på tobaksområdet genom den föreslagna sänkningen. Varför, Lars Hedfors? Varför, Karl-Gösta Svenson? Varför, Per Rosengren?

Herr talman! Det svenska skattetrycket skall stabilt och successivt sänkas åren framöver. Det skall ske i en takt som inte äventyrar balansen i våra gemensamma affärer, för att den i sin tur inte skall äventyra det gynnsamma ränteläget. Därför måste varje skattesänkning vara finansierad redan vid beslutstillfället. Det går inte att förlita sig på s.k. dynamiska effekter – det vet vi. Erfarenheterna såväl från skattereformen som från tidigt 90-tal har lärt oss den läxan.

I den allmänna debatten framförs icke desto mindre att kraftfulla skattesänkningar skulle medföra likaledes kraftiga kostnadssänkningar genom en ökad sysselsättning. Jag bestrider inte att det uppstår dynamiska effekter på sikt av riktigt genomförda skattesänkningar. Men det är lika obestridligt att det finns en betydande eftersläpning innan dessa positiva effekter uppstår.

De minskade intäkterna uppstår vid ikraftträdandet. De minskade kostnaderna uppstår efter ett antal år. I det labila läge som vi alltjämt befinner oss i finns en betydande risk att de dynamiska effekterna aldrig uppstår. Det beror på att den på så sätt åstadkomna obalansen i våra gemensamma affärer ger andra ovälkomna effekter i det ekonomiska systemet.

Det är därför det är så oerhört viktigt att vi inte ger förespeglningar om en nivå på skattesänkningar som skulle äventyra stabiliteten i den hittills framgångsrika saneringen, som är så betydelsefull för flertalet medborgare, framför allt genom ett gynnsamt ränte- och valutaläge. Det är därför vi är så noga med att poängtera att vi från Centerpartiet inte kommer att medverka till ofinansierade skattesänkningar och icke heller till kraftiga utgiftsökningar.

Ansvar för framtiden kräver denna insikt. Det kräver också förmåga att genomföra dessa ambitioner. Centerpartiet har dokumenterat denna förmåga såväl genom att delta i fyrpartiregeringens arbete som genom samarbete med den nuvarande regeringen. Vi är beredda att fullfölja detta arbete och att ytterligare dokumentera denna förmåga även i det politiska klimat som uppstår efter det stundande valet.

Anf. 82 ISA HALVARSSON (fp):

Herr talman! Låt mig först ställa en fråga till Rolf Kenneryd apropå fastighetsskatten. Han skröt faktiskt litet grand om att man hade lyckats få resultat. Vad är det för fel på att fatta underbyggda beslut i riksdagen? Vi har under hela mandatperioden försökt att få till en minskning av fastighetsskatten och en reducering när det gäller permanentboende i attraktiva områden, men det har Centern röstat nej till. Det har inte skett på gator och torg utan i skatteutskottets sessionssal.

Herr talman! Om Sverige skall ha en chans att häva massarbetslösheten måste bl.a. skatterna på arbete sänkas. Folkpartiet vill ha skattesänk-

*Fel! Okänt
växelargument.*

ningar som i princip helt koncentreras på att skapa förutsättningar för fler reguljära jobb i näringslivet. Sverige har den industrialiserade världens högsta skatteuttag på arbete, som om arbete vore någonting ont som man vill minimera. I EU är det genomsnittliga skatteuttaget på arbete ca 42 %, enligt Eurostat. I Sverige är motsvarande siffra 56,2 %. Ja, ni hörde rätt – 42 % mot 56,2 %.

Om man tittar på kostnaden för en tjänst ser man att mellan 63 % och 74 % utgörs av skatter och sociala avgifter. De höga skatterna bromsar naturligtvis framväxten av fler jobb. Det vore faktiskt konstigt annars.

Till skillnad från regeringen menar vi att det finns ett samband mellan kostnaden för arbetet och efterfrågan på arbetskraft. Ju lägre kostnad för att anställa och bibehålla arbetskraft desto fler anställda i reguljära jobb.

I andra sammanhang accepterar regeringen minsann att det finns ett samband, t.ex. när det gäller skatt på cigaretter, alkohol, bensin och utländsk specialiserad arbetskraft.

I vårpropositionen för regeringen ett långt resonemang om det sambandet när det gäller cigaretter. Ju lägre skatt desto fler legalt sålda cigaretter i Sverige. Folkhälsoinstitutets generaldirektör Agneta Dreber menar att det står klart att den minskade cigarettförsäljningen under fjolåret inte bara beror på att den svarta marknaden har ökat. 200 000 färre röker dagligen. Om de hade fortsatt att röka hade hälften av dem dött i förtid. Hon hänvisar till en studie som bekräftar att höga priser är ett av de mest verksamma sätten att minska rökningen.

Så är det naturligtvis också när det gäller skatt på arbete. Det gäller i synnerhet jobb i tjänstebranscher som riktar sig till privatpersoner. Ju lägre skatt på tjänster, desto fler vita jobb.

Folkpartiet prioriterar skattesänkningar på jobb framför skattesänkningar på cigaretter. Socialdemokraterna gör tvärtom, sänker skatten för det skadliga tobaksbruket men fortsätter att med en drucken papegojas envishet bita sig fast vid att det inte skulle finnas något samband över huvud taget mellan skattetryck och sysselsättningsnivå.

För att få fart på sysselsättningen i den privata tjänstesektorn vill vi sänka arbetsgivaravgifterna med sex procentenheter. Därutöver vill vi genomföra rejäla skattelättnader för s.k. hushållsnära tjänster.

Den katastrofält låga sysselsättningen i Sverige har flera orsaker. En viktig orsak är naturligtvis, som jag nyss nämnde, att vårt land har den industrialiserade världens högsta skatteuttag på arbete. Orimliga skatteregler lägger en död hand över marknaden för vita hushållstjänster. Inkomstskatter, sociala avgifter och moms driver upp priset till nivåer som få människor är beredda att betala. Många som skulle vilja betala för hjälp till hemmet, särskilt dubbelarbetande småbarnsföräldrar och äldre, tvingas avstå, och andra köper tjänsterna svart.

Undersökningar tyder också på att svartarbetet är omfattande. Tusentals och åter tusentals människor arbetar utan att få del av trygghetssystemen, sjukförmåner, pension, osv., något som borde vara oacceptabelt i ett välfärdssamhälle.

Folkpartiet har tillsammans med Moderaterna och Kristdemokraterna arbetat fram ett förslag som innebär att det införs en skattereduktion på 50 % för privatpersoners betalning av arbetskostnader för hushållstjänster som utförs i det egna hemmet. Det innebär att det vita priset kan halveras jämfört med dagens regler. Skattereduktionen begränsas till 25 000 kr per

år, och vi har eftersträvat en så enkel och obyråkratisk lösning som möjligt. Förslaget låter sig lättast beskrivas som en rejäl utvidgning av dagens ROT-system. I vår modell blir reduktionen större, men framför allt omfattas även kvinnors arbetsmarknad och kvinnligt företagande.

För att få fart på sysselsättningen krävs inte bara att priset kommer ned till nivåer som många är beredda att betala, utan det måste också bli lättare att bjuda ut tjänsterna, vare sig man gör det i företagsform eller som privatperson. Vi föreslår därför förenklingar för bildande och drift av i synnerhet mindre tjänsteföretag. Det skall vara lätt att starta och driva företag. Dessutom krävs administrativa förenklingar i de fall hushållen anlitar någon som inte är företagare, t.ex. ungdomar.

Huvudsyftet med våra förslag är att skapa förutsättningar för fler nya jobb. Vi bedömer att de här åtgärderna på sikt skall kunna ge upphov till mellan 50 000 och 100 000 nya arbetstillfällen. Vår förhoppning är att en flora av nya småföretag skall växa fram, företag som på professionell basis erbjuder olika typer av tjänster till hushållen. Det ökar dessutom effektiviteten i ekonomin, eftersom specialiseringen ökar. Andra positiva effekter är att människor får en chans att inordna sig i ett legalt system och att svarta jobb blir vita.

Humlan, ett projekt i Kungälv, har med hjälp av EU-pengar tagit reda på det mesta som går att ta reda på kring hushållstjänster: vilka som vill ha dem, vad tänkta köpare är beredda att betala, vilka som kan tänka sig att arbeta i branschen, vilka löner som är rimliga och hur ett system för avdrag för hushållstjänster skulle kunna utformas. Slutsatserna visar att vårt förslag om RUT-avdrag är attraktivt och önskvärt och att det inte behövs någon försöksverksamhet.

Den kunskap som i dag finns om hushållstjänster visar att det inte längre handlar om att staten skall subventionera eller bekosta rikas pigor, utan att det handlar om att göra en dold sektor synlig och laglig. Det är dags för socialdemokraterna att ta av sig skyggglapparna. Släng fördomarna och inse detta!

Hittills i år har antalet företagare minskat med 7 000 jämfört med i fjol. Många uppfattar det också som alltför svårt och krångligt att bli sin egen. Nästan ingen av landets egenföretagare klarar t.ex. att själv sköta deklarationen. Den avskräckande effekten av omfattande administrativt arbete, myndighetskontakter, uppgiftslämnande, fackliga förhandlingar, m.m. skall inte underskattas när det gäller människors val mellan eget företagande och anställning.

Det krävs därför långtgående förenklingar kring start och drift av företag och en systematisk rensning av regelverken. Många egenföretagare har inte minst genom utvecklingen av informationstekniken det egna hemmet som arbetsplats. I skattesystemet finns ett antal regler som försvårar för företagare att driva verksamheten från den egna bostaden, i synnerhet gäller det för dem som bor i villa. Vi menar att avdragsmöjligheterna behöver förbättras.

Herr talman! Folkpartiet fullföljer skattereformen och hävdar principen om hälften kvar. Vi avvisar därför införandet av den nya värnskatten. Vi vill avskaffa dubbelbeskattningen av aktier och andelar i aktiefonder och införa en reformerad, enklare och lägre skatt på fåmansbolag. Det är orimligt att beskattningen av riskkapital är hårdare än beskattningen av vanligt passivt banksparande. Om man sparar med visst risktagande skall

*Fel! Okänt
växelargument.*

**Fel! Okänt
växelargument.**

man naturligtvis inte straffbeskattas för det. Folkpartiet vill inte ha högre skatter, utan vi vill ha fler skattebetalare.

Jag yrkar bifall till reservation nr 34, som handlar om skattepolitikens inriktning.

Eftersom detta är min sista debatt i riksdagen vill jag rikta ett stort tack till talmän, kammarkansli, kammarservice, skatteutskottets kansli, ledamöter och övrig personal. För några år sedan gick jag runt med några sydafrikanskor här i huset, och det som de var allra mest imponerade av var att vi hade det så välstädat här. Och visst har vi en fin miljö att arbeta i! Tack för mig!

Anf. 83 ROLF KENNERYD (c) replik:

Herr talman! Jag vill först med anledning av Isa Halvarssons inledning erinra om att det erfordras två förutsättningar för att man skall kunna sänka fastighetsskatten. Det måste skapas majoritet för två saker, dels för själva sänkningen, dels för finansieringen. Att skapa en majoritet för sänkningen har inte varit svårt, men att skapa en majoritet för finansieringen har icke varit möjligt förrän nu. Det har vi medverkat till.

Jag observerar att Isa Halvarsson på nytt pläderar för slagordet "hälften kvar". Hur relevant är det egentligen i dag, Isa Halvarsson, när vi har en genomsnittlig kommunalskatt på 31,46 och en statsskatt på 20 procentenheter? Om det skall bli substans i slogan "hälften kvar" måste ni endera sänka statsskatten – och det har jag inte sett några förslag om – eller också måste era kommunalföreträdare gå ut i valrörelsen och säga att man skall sänka det genomsnittliga kommunala skattetrycket med i storleksordningen 1,50. Är det det trycket från era kommunala företrädare som du känner så starkt, Isa Halvarsson?

Anf. 84 ISA HALVARSSON (fp) replik:

Herr talman! Det gällde inte bara fastighetsskattesänkningen, Rolf Kenneryd, utan det handlade också om att se vad man snabbt kan göra för att hjälpa dem som bor i attraktiva områden, t.ex. i skärgården. Många av dem har ju varit tvungna att sälja sina hus.

Ja, vi står fortfarande kvar vid principen att det skall vara hälften kvar. Jag bor själv i en kommun som ligger näst högst i landet med en kommunalskatt runt 34, så det är klart att det är långt dit. Men man måste ändå kunna ha en vision om att åtminstone inte statsskatten skall vara mer än 20 %.

Anf. 85 ROLF KENNERYD (c) replik:

Herr talman! Om vi skall vara sanningsenliga, så är det Centerpartiet som ihärdigast har strävat efter och medverkat till att åstadkomma bättre taxeringsvärden för de fastboende i skärgårdar och annorstädes. Vi har nått fram, dock inte på ett fullödigt men ändå tillfredsställande sätt.

Jag noterar att hälften kvar är mer en princip än en reell innebörd. Det är vad man kunde förvänta sig.

Trots dessa små skärmytslingar, Isa, vill jag önska dig en trevlig tillvaro efter det att du har lämnat detta hus och tacka dig för många trevliga stunder i och utanför skatteutskottets sessionssal.

Anf. 86 ISA HALVARSSON (fp) replik:

Herr talman! Jag tackar för det senaste. Jag hoppas att Rolf Kenneryd i fortsättningen skall vara med och göra upp om förslagen i skatteutskottets sessionssal.

Redan våren 1995 röstade Centern mot att begära förslag från regeringen om sänkt fastighetsskatt för dem som bor i attraktiva skärgårdsområden.

Anf. 87 KARL-GÖSTA SVENSON (m) replik:

Herr talman! Jag vill ta tillfället i akt och tacka Isa för ett berikande och stimulerande borgerligt samarbete som jag har haft förmånen att ha tillsammans med dig. Jag är glad över att du, Holger Gustafsson och jag kunde bilda en tvärpolitisk skattegrupp i riksdagen under mandatperioden. Jag hoppas att du nu tillsammans med din familj kan njuta litet av livet. Jag vill gärna att du även framdeles berikar Folkpartiet med din klokhet, goda råd och bra tips. Tack skall du ha, Isa.

Anf. 88 ISA HALVARSSON (fp) replik:

Herr talman! Jag vill återgälda tacksamheten för trevlig samvaro, rikliga diskussioner och bra tankeutbyte. Apropos den tvärpolitiska skattegruppen hoppas jag att den i framtiden blir riktigt tvärpolitisk, så att det sista återstående partiet som inte har anslutit sig, Socialdemokraterna, gör det. Lycka till med det!

Anf. 89 PER ROSENGREN (v):

Herr talman! Det är inte lätt att vara vänsterpartist i dagens läge. Ena dagen väcker vi motioner om att sänka momsen, nästa dag förhandlar vi om att höja densamma. Så inledde jag en debatt i kammaren efter det att vi hösten 1994 hade ingått en överenskommelse med Socialdemokraterna. Vid förhandlingar för att bilda majoritet måste man släppa på vissa av sina krav.

Men om vi hade det svårt då, måste Socialdemokraterna ha det ännu svårare. De har haft möjlighet att själva påverka situationen. Jag tänker naturligtvis på sänkningen av fastighetsskatten.

Lars Hedfors har blivit trängd av 5 000–10 000 fastighetsägare, utbuad och nedsablad. Han har blivit uppträngd mot väggen med knytnävar nära ansiktet. En del av dessa människor har visat rena pöbelfasoner.

När man utsätter sig för sådant, och visar sådan ståndaktighet, har jag svårt att förstå hur ingenting av detta gäller veckan därpå. Då är en sänkning från 1,7 % till 1,5 % ett bra förslag.

Jag tycker att förslaget är uselt. Om man räknar på att taxeringsvärdena på hus i Sverige i genomsnitt ligger på strax under 400 000 kr, blir det fråga om 60–70 kr i månaden. Vi har i kammaren försökt att komma fram till en lösning där de som drabbas av systemet räddas, dvs. de som har orimligt höga taxeringsvärden och därmed också fastighetsskatter i kombination med låga inkomster. Det är fel att inte kunna bedöma utvecklingen för sina bostadskostnader. Det går inte att göra det med räntor. Men staten skall inte göra situationen osäker för de boende, som sker med fastighetsskatten. Där har vi velat vara med om att få fram en lös-

**Fel! Okänt
växelargument.**

ning. Men att kasta bort 2 miljarder genom att sänka fastighetsskatten från 1,7 % till 1,5 % är dåligt använda pengar.

Man borde ha tänkt mer på hyreshusen från krisårgångarna. Där är risken stor för hyreshöjningar i nuvarande läge.

Så vidare till det övriga i betänkandet, t.ex. den statliga skatten. Vi anser att det inte finns någon anledning att ta bort värnsskatten. Den bör vara kvar. Det är roligt att höra Socialdemokraternas argument, nämligen att de inte sänker skatten för höginkomsttagarna med 8 000 kr om året. De anser att de höjer skatten för dem i stället. Man säger att det inte finns något riksdagsbeslut om att värnsskatten skall finnas kvar. Så går det att formulera sig.

Men folk i allmänhet utgår från den situation de har, och folk i allmänhet utgår från den situation som andra har. De får de facto sänkt skatt, sett från det ena året till det andra, med 8 000 kr. Det gäller alltså de som har inkomster över 19 000 kr. Det slår fullt ut när de når 32 400 kr. Då får de en sänkt skatt på 8 000 kr om året. Vi tycker att det i dagens läge är fel. Skattesänkningar skall riktas mot låginkomsttagarna. Det är de som har burit den tyngsta bördan under denna period.

1 krona är inte lika mycket för den som har 50 000 kr i månadsinkomst som för den som har 12 000 kr i månadsinkomst. Det tycker jag att vi skall ha i åtanke.

Vi menar att det undantagande av förmögenhetsskatt som gjordes för Stefan Persson & Co. för aktier var felaktigt. Det borde ha kunnat lösas på något helt annat sätt. De små aktieägarna, t.ex. sådana med fastighetsinnehav eller som har betalat sina hus, får betala förmögenhetsskatt, men Stefan Persson, ägare till Hennes & Mauritz, slipper betala skatt på sin miljardförmögenhet. Det är litet underligt.

Notera också att Mats Odell från Kristdemokraterna vill återinföra riskkapitalavdraget. Det var en av de mest parodiska skattereglerna som har införts av denna kammare. Det får väl stå för Kristdemokraterna om de verkligen vill detta. Skatten gav inte särskilt mycket resultat. Skatten togs bort. Jag förstår varför. Den utnyttjades inte. Den var omgärdad av så många regler och var helt vansinnigt konstruerad. Den skatten vill Kristdemokraterna återinföra. Jag förstår inte varför.

Kristdemokraterna vill också ta bort dubbelbeskattningen. Det vill Moderaterna också. Moderaterna vill i princip ta bort alla skatter. Det är inte mycket som finns kvar när de är klara.

Frågan om dubbelbeskattning är intressant. Jag pratade med en hög företrädare för näringslivet. Jag väddade till hans intellektuella hederlighet och frågade om det skulle skapa ett enda nytt jobb om dubbelbeskattningen togs bort. Han vred på sig och sade ett eller några. Det är den verklighet som finns. Detta är, kamrater i kammaren, en myt! Att ta bort skatter är ett sätt att skjuta fram positionerna. Man bryr sig sedan inte om att det inte blir den minsta effekt på det man vill uppnå, nämligen ökad sysselsättning. Det är ett spel för gallerierna.

Moderaterna, Kristdemokraterna och Folkpartiet vill använda 8–10 miljarder till att ta bort skatten på utdelningen för aktieägare. Det är inte den kategorin som har lidit värst under de år som varit. Aktier är fortfarande den bästa kapitalplaceringen. Det är inte aktieägarna som har blivit lidande av skatteregler.

Jag skulle vilja fråga Karl-Gösta Svenson och de andra som föreslår detta: Tror ni verkligen att detta kommer att skapa ett enda jobb? Ni kanske instämmer i vad den här näringslivsföreträdaren sade: Ett eller annat jobb kanske men inte mer. I så fall får ni faktiskt också leda i bevis hur det skall gå till att det skall genereras så här många jobb om man slopar dubbelbeskattningen.

Ett annat exempel när det gäller moderaternas skattespel är ju det här med skattelättnader för utländska experter. Det var en sak som man drev väldigt hårt både från näringslivets och från moderaternas sida – inledningsvis. Nu har man bytt fot. Nu vill man ha generella skattesänkningar för höginkomsttagare i stället. Nu säger man att det inte är bra att sänka skatterna bara för de utländska experterna. Man skall göra det även för svenskar. Det är ett typiskt exempel på hur moderaterna flyttar fram skattefrågan hela tiden. Man får en liten bit, och snabbt är man framme och hugger. Då är man inte nöjd med detta, utan då skall man ha mer. Att man sedan inte bryr sig om statens ekonomi i förlängningen får ju stå för moderaterna.

Sedan har också sänkningen av tobaksskatten diskuterats här i dag. Vi ställer oss bakom den. Jag blir väldigt förvånad när Rolf Kenneryd går upp. Han är alltså inte medveten om vad som hände när skatten höjdes så pass kraftigt som skedde. Han är inte medveten om att smugglingen och den svarta försäljningen ökade.

Jag kan i och för sig tänka mig att en marginell förändring har skett när det gäller rökningen. Jag tror att det delvis kan ha med priset göra. Det kan ha det. Men jag tror mer på informationen och kampanjerna och på att vetskapen om att tobak är väldigt farligt har gått upp för folk. Folkhälsokampanjer tror jag har betydligt större effekt i det här läget. Jag är väldigt rädd för den svarta sektorn och för den maffiaverksamhet som byggs upp kring tobak – och även alkohol. Jag tror att vi i förlängningen måste göra något även där.

Sedan gäller det stoppreglerna och förenklingar för småföretag. Ja, visst, vi skall genomföra förenklingar. Jag vill bara påminna om något. Många drar fram USA som det förlovade landet när det gäller småföretag och sysselsättning. Men *där* har man problem att fylla i sina deklarationsblanketter! Är det någonstans där det är krångligt och svårt så är det där.

Vi har också krävt att förenklingar och förbättringar skall ske när det gäller småföretagen. Men när vi ser på storföretagens agerande, och deras nästan asociala beteende när det gäller att komma undan skatt, så riskeras faktiskt dessa förändringar, förbättringar och förenklingar för fåmansbolagen.

Man måste på något sätt ha ett kontrakt om att man inte skall snirkla sig och konstruera situationer bara för att komma undan skatt. Skatten skall ju tas ut efter den verklighet som finns och de verkliga vinster som genereras. Man skall inte hålla på med en massa uppköp och att skicka över kapital hit och dit för att komma undan skatt. Då förstår väl alla att vi tvingas ha absurt jobbiga skatteregler för att komma åt detta. Jag tycker alltså att det är bedrövligt när jag ser hur vissa storföretag agerar. Det är inte i företagets eget intresse.

När det gäller de anslag som vi också har hand om menar vi att tullen och framför allt skattemyndigheterna behöver mer pengar för att klara av

kontrollen. Det finns ju rapporter från Riksskatteverket som säger att det här är väldigt dåligt. Man har en relativt sett låg kontroll i dag. Det är för litet personal.

K-G Svenson var uppbragt här förut. Han sade att man använder en viss terminologi från regeringens sida, att man pratar om Perssonpengar osv. Massmedierna skulle på något sätt vara i maskopi. Vi behöver en ny politik, säger K-G Svenson. Jag trodde att han skulle säga att han vill ha nya massmedier också, men så långt gick han inte.

Annars är det generellt sänkta skatter som gäller för moderaterna och K-G Svenson. Jag tror faktiskt inte att man har dragit den minsta lärdom av det som skedde 1991–1994. Det tycker jag är litet sorgligt. Men den debatten har vi haft flera gånger förut. Jag skall inte dra den.

Däremot vill jag ta upp det som Isa Halvarsson säger om de subventionerade hemtjänsterna – även om hon inte kallar dem så. Man har nu lagt fram ett förslag om en skattereduktion på max 25 000 kr per år. Vems skall kontrollera om en privatperson har utnyttjat de där 25 000 fullt ut? Skall varenda privatperson på något sätt ha ett f-skattebevis eller något annat skattebevis där man kryssar för hur mycket man har utnyttjat? Eller skall man kräva företagaren på pengarna om det visar sig att personen redan har använt dessa 25 000 kr maximalt? Fundera på det!

Den här typen av subventioner eller förändringar av skatterna gav ju inte så mycket jobb i Danmark. Det är nästan litet löjligt att höra att ni verkligen tror att det skall ge 50 000–100 000 nya jobb. Var det 3 500 jobb det gav i Danmark med en motsvarande subventionsgrad?

Herr talman! Jag hade anmält mig för 15 minuter. Jag står naturligtvis bakom samtliga 15 minuter jag har anmält mig för, men för tids vinnande utnyttjar jag bara 13.

Anf. 90 KARL-GÖSTA SVENSON (m) replik:

Herr talman! Slopande av dubbelbeskattningen är synnerligen viktigt för att skapa förutsättningar för nya jobb, Per Rosengren. Vi har precis i dagarna förlorat jobb till Finland beroende på att vi har dubbelbeskattning. Vi har förlorat ett antal hundra miljoner kronor i minskade skatteintäkter på grund av att vi har dubbelbeskattning.

När det gäller sänkta skatter i övrigt är ju sänkt skatt på arbete en av många viktiga förutsättningar för att få nya, riktiga jobb, alltså för att minska arbetslösheten men framför allt för att öka sysselsättningen, öka antalet jobb. Det är ju det som är problemet i Sverige i dag, och det har det varit under hela den socialdemokratiska regeringsperioden. Antalet jobb är färre än det var när socialdemokraterna tillträdde 1994. Sänkt skatt på arbete är en viktig förutsättning för nya, riktiga jobb.

Anf. 91 PER ROSENGREN (v) replik:

Herr talman! Där har vi helt olika uppfattning. Jag kan referera till internationella försök – och även till den borgerliga regeringen eller till skattereformen. Inte blev det fler jobb när man sänkte skatten på arbete? Det har visat sig att det har blivit färre. Det är andra faktorer som styr det.

Så till det här med dubbelbeskattningen. *Hur* skapas det fler arbeten bara för att Karl-Gösta Svenson och jag som aktieägare slipper betala skatt på den utdelning vi får? Hur kan det leda till att det blir fler jobb? Jag kan tänka mig att det berör det s.k. riskkapital som finns. Men där *har* man infört vissa regler som i dag gör att utdelningen är enkelbeskattad. Jag kan tänka mig att gå med på att utvidga det och förändra det när det gäller riskkapitalet – visst. Men i fråga om rena kapitalplaceringar i övrigt förstår jag inte varför man skall skattesubventionerna på det här sättet.

Utdelning på aktier skall plötsligt bli skattebefriad för mottagaren. Om man däremot har pengar på banken skall man betala skatt för det. Aktieägandet är väl som sagt inte den sparform som har kommit sämst ut de senaste 15–20 åren?

Anf. 92 KARL-GÖSTA SVENSON (m) replik:

Herr talman! Jag uppmärksammar att Per Rosengren inte har något svar alls på detta att vi precis i dagarna ha förlorat jobb till Finland genom fusioneringen av Stora och Enso och genom Nordbankens fusion med Meritabanken. Där har man placerat sig i Finland på grund av lägre skatter. Det gäller dels att de inte har dubbelbeskattning, dels att de har lägre skatt på arbete. Där har vi alltså förlorat jobb i Sverige. Vi har förlorat hundratals miljoner i skatteintäkter – eller kommer att göra – beroende på den här åtgärden.

Sedan tror jag att det är så för de flesta människor, även om jag inte tror att Per Rosengren tänker så, att man bara skall beskatta en vinst en gång. Det gör man i aktiebolaget i det här sammanhanget. Det handlar om att förbättra riskkapitalförsörjningen och förbättra möjligheterna för företagen att skapa förutsättningar för nya jobb.

Anf. 93 PER ROSENGREN (v) replik:

Herr talman! Det var inte dubbelbeskattningen som gjorde att de här företagen valde att lägga sina kontor i Finland. Vad gäller skatten på arbete vill jag säga att då är det ju hela produktionen man skall flytta dit. Då skall man ta bort alla Nordbankskontor i Sverige och lägga dem i Finland. Men det blir litet taskigt för kunderna att ta sig dit. Det är ju faktiskt de som betalar skatt på sina löner. Inte skall Stora, såvitt jag vet, flytta sin produktion dit. Det har inte framkommit någonting om det.

Karl-Gösta Svensons argumentation faller alltså på sin egen orimlighet. Den dag man börjar flytta ut verksamheten på grund av att de anställda har för höga skatter, då kan Karl-Gösta Svenson komma tillbaka.

Jag vill också påpeka att Sverige faktiskt har de lägsta bolagsskatterna i Europa. Glöm inte bort det.

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 94 ROLF KENNERYD (c) replik:

Herr talman! Per Rosengren uttryckte förvåning över att jag nämnde effekterna av de höjda cigarettpriserna. Jag vill gärna referera ett TT-meddelande som jag har i min hand.

Enligt en studie som Folkhälsoinstitutet låtit genomföra minskade antalet dagligrökare bland vuxna från 19 % till 16 % under perioden oktober 1997 till april 1998. De tre procentenheterna motsvarar 200 000 personer.

Vi har fått bekräftat att höga priser är ett av de mest verksamma sätten att minska rökningen, säger Folkhälsoinstitutets generaldirektör Agneta Dreber.

Det var precis detta som jag påpekade.

Jag är naturligtvis medveten om att smugglingen därutöver har ökat. Och den måste bekämpas. Men jag anser att det är naivt att tro att den föreslagna sänkningen av cigarettpriserna råder bot på smugglingen. Det kommer alltså att vara lönsamt för såväl köpare som säljare att utnyttja etablerade smuggelkanaler. Detta måste mötas, som vi har föreslagit, med ökade kontrollresurser. Risker för beslag är det enda som avhåller kriminella element från att utföra sin vidriga verksamhet.

Anf. 95 PER ROSENGREN (v) replik:

Herr talman! Jag kan, som sagt, tänka mig att priset har påverkat en del och lett till en viss minskning av rökningen. Men jag konstaterar också att rökningen på skolornas högstadier, framför allt bland flickor, har ökat trots de höga priserna. Många av dessa köper inte sina cigaretter i affärer. De kommer över dem på annat sätt.

Rolf Kenneryd säger att vi skall komma åt smugglingen genom ökade insatser från tullen men att den illegala försäljningen ändå kommer att fortsätta.

Jag tror faktiskt att den sänkning som nu sker innebär att man värderar riskerna på ett helt annat sätt. Marginalerna krymper faktiskt drastiskt. Och i och med att marginalerna drastiskt krymper tror jag att uppemot hälften av den illegala försäljningen kommer att upphöra.

Jag tänkte passa på att ställa en fråga till Rolf Kenneryd. Han sade tidigare att man har kommit på en finansiering när det gäller sänkningen av fastighetsskatten – de 2 miljarderna. Det är väldigt intressant. Då kanske vi kan få reda på vad det är för finansiering. Det är ingen annan här i kammaren som vet det. Jag har faktiskt även frågat på departementet hur man skall finansiera fastighetsskatten. Men jag har inte fått något svar. Men eftersom Rolf Kenneryd här i kammaren i replik till Isa Halvarsson säger att finansieringen är klar så kanske vi kan få reda på vad den innebär.

Anf. 96 ROLF KENNERYD (c) replik:

Herr talman! Nettoeffekten av rökningen är, hur Per Rosengren än försöker vrida på dessa förklaringar, att rökningen har minskat kraftigt till följd av de höjda priserna.

Jag skulle vara beredd att slå vad med Per Rosengren om att när vi ser effekterna av den nu föreslagna sänkningen kommer vi på nytt att kunna

avläsa en ökning av rökningen. Vi önskar inte en ökning, och det är därför som vi har föreslagit avslag på denna åtgärd.

Prot. 1997/98:121
9 juni

Anf. 97 PER ROSENGREN (v) replik:

Herr talman! Jag konstaterar först och främst att Rolf Kenneryd väljer att inte svara på hur finansieringen skall gå till. Han stod faktiskt här i kammaren och sade att man hade en finansiering som var klar. Men han vägrar att säga vad den innebär. Det intressanta är alltså att det tydligen finns en finansiering. Annars har ju Rolf Kenneryd faktiskt farit med osanning här i kammaren i dag.

Jag får kanske återkomma i ett senare replikskifte med Socialdemokraterna, så att vi får reda på vad denna finansiering innebär, eftersom den tydligen är klar.

När det gäller tobaken och tobaksskattehöjningen har vi kommit fram till olika bedömningar. Men jag tror att vi har samma ambitioner när det gäller folkhälsomålen i detta sammanhang. Men vi gör olika bedömningar av riskerna med smugglingen och vilka effekter den får på samhällsmoral och på den illegala försäljningen över huvud taget. Vi gör nog också en litet annorlunda bedömning av vilken effekt prishöjningar får på ett minskat tobaksbruk. Jag tror att många kanske hade bestämt sig redan tidigare att sluta röka. Sedan kan i och för sig den chockhöjning som genomfördes ha bidragit till detta. Det är inte otroligt. Men jag tycker att de negativa effekterna av den illegala verksamheten faktiskt väger över i detta sammanhang. Vi är tvungna att göra någonting. Och som jag nämnde tidigare kanske det också kommer att bli nödvändigt att göra något på alkoholsidan för att minska motsvarande problem där.

Anf. 98 ISA HALVARSSON (fp) replik:

Herr talman! Jag tycker att Per Rosengren tar väldigt lätt på rökningen och ökningen av den. Jag var på Cancerfondens huvudmannamöte i går, och jag kan säga att de partier som vill sänka cigarettskatten inte stod särskilt högt i kurs. Jag tror, precis som Rolf Kenneryd sade till Per Rosengren, att det inte är roligt att på sitt samvete ha ett ökat antal lungcancerfall. Det var det som påpekades från bl.a. Laryngföreningen.

Jag tänker inte ta kammarens tid i anspråk för att förklara de tekniska detaljerna i utformningen av vårt förslag om hushållstjänster. Jag tänker lämna ett exemplar av detta förslag till Per Rosengren, så kan kammaren syssla med något annat.

Anf. 99 PER ROSENGREN (v) replik:

Herr talman! Jag har läst hela förslaget. Det var därför som jag undrade hur man över huvud taget skall kunna kontrollera dessa 25 000 kr. Jag har faktiskt talat med företrädare för dem som står bakom förslaget, och de säger att de inte har tänkt på det. Så kan det vara.

Om man diskuterar alkoholskatter med nykterhetsföreträdare kan de över huvud taget inte tänka sig en sänkning av alkoholskatten. Men jag tror att vi lever i en värld som ser litet annorlunda ut i dag än vad den gjorde för ett antal år sedan. Det innebär att man kanske måste rucka på väldigt många av de principer som man har haft. Jag har själv väldigt länge varit för en högskattelinje när det gäller både alkohol och tobak.

*Tilläggsbudget 1 för
budgetåret 1998 samt
riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, skattefrågor,
m.m.*

*Fel! Okänt
växelargument.*

Men när jag har sett de negativa effekterna och det utbud som i dag finns på den illegala marknaden, blir jag oerhört skrämmd. Jag förväntar mig inte att vare sig Folkhälsoinstitutet eller nykterhetsorganisationerna skall ställa sig upp och applådera. Tvärtom är det deras roll att inte göra det.

Eftersom det är Isa Halvarssons sista debatt vill jag passa på att säga att jag tycker att vi har haft väldigt mycket roligt ihop. Vi tycker faktiskt nästan likadant i de flesta frågor. Det kanske inte märks så ofta här i kammaren. Men jag har faktiskt tagit till mig en hel del av det som Isa Halvarsson har sagt. Hon är ju en väldigt klok gumma, om jag får säga så. Jag ber att få tacka så mycket för många givande diskussioner och ett mycket givande samarbete i skatteutskottet.

Anf. 100 ISA HALVARSSON (fp) replik:

Herr talman! Genera mig nu inte alltför mycket genom att säga att vi i många stycken har samma åsikter.

Anf. 101 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Herr talman! Jag tänker ägna de minuter som står till mitt förfogande åt att försöka få skatteministern, ordföranden i skatteutskottet och andra ledande socialdemokrater att en aning fundera på sin skattefilosofi och konsekvenserna av denna. Även om jag bara lyckas litet grand tycker jag att jag har gjort medborgarna en tjänst. Det är alltså min avsikt.

Några socialdemokratiska statsråd har uttalat dels att det skall vara häftigt att betala skatt, dels att det inte finns något samband mellan höga skatter och hög arbetslöshet. Det senare uttalandet bör skatteminister Östros rimligen känna igen.

Lever vi i, och med, ett "undantagstillstånd" här i Sverige i den meningen att vi kan ha alla former och typer av skatter och att vi kan ha de högsta nivåerna och det högsta skattetrycket i världen utan att detta har en menlig inverkan på arbetslösheten? Är vi ett undantag i detta sammanhang? Vad regeringen och Socialdemokraternas företrädare återkommande hävdar är just att detta samband inte finns. Det är det som bekymrar mig och som jag vill ägna de här minuterna åt.

Budgetunderskottet hanterade regeringen genom en bantning av bl.a. skola, vård och omsorg samt, enligt min uppfattning, genom en chockhöjning av svenska skatter. Effekten är att många kommunalanställda i dag står utan jobb och att det privata näringslivet dignar under en orimlig skattebörda enligt min och vår uppfattning. Sedan 1995 har också antalet företag minskat med låt oss säga 5 000; då tar vi inte till för mycket. Detta måste rimligen vara ett bekymmer när det gäller sysselsättningen.

Regeringen hävdar dock med en fåkunnigs envishet att det inte finns något problem med höga skatter som driver upp kostnaden i alla produktionsled i vårt samhälle.

Problemet är just att regeringen inte inser att det är ett problem med skattenivåer som ligger som en tung våt filt över all ekonomisk verksamhet i Sverige.

Herr talman! Så här ser den svenska ekonomiska situationen ut:

- 1997 var arbetslösheten högre än någon gång sedan 1974. Just nu, 1998, ökar sysselsättningen, och det gläder oss, på grund av den internationella dragkraften men den skulle naturligtvis ha kunnat vara

mycket högre om vi inte hade haft den här belastningen i det svenska samhället.

- Drygt 300 000 ungdomar har varit arbetslösa i mer än 100 dagar, har det tidigare sagts. Men det var ju ett löfte från regeringen att så inte skulle ske.
- Sverige har svårt att attrahera såväl turister som forskare och investeringskapital.
- Stora svenska företag lägger sin skattskyldighet i grannländerna.
- Svartarbetet ökar i stor omfattning; detta för att undgå beskattning.
- Vi har världens högsta skatter.

Med s-märkta skygglappar kan man ändå hävda att skatternas nivå *inte* är ett problem då man vill kunna pressa ned arbetslösheten. Är detta en rimlig filosofi?

Herr talman! De allra flesta utomstående ekonomiska experter, utom regeringen, ser ett direkt och klart samband här. Höga skatter ger en hög kostnadsnivå, vilket leder till stagnation och ger ökad arbetslöshet. Detta gäller även nu i en högkonjunktur, som skulle ha kunnat vara bättre utan den här belastningen.

Detta är situationen, herr skatteminister!

Låt oss ändå undvika att ägna tid åt att debattera de historiska händelserna för att i stället diskutera framtiden. Framtiden är mer intressant eftersom det är där som vi kommer att befinna oss resten av vårt liv.

Tänk om jag kunde bringa ett uns av insikt om det överbeskattade samhällets problem till skatteministern! Då skulle vi kunna gå vidare och debattera strategiska skattesänkningar för svenska medborgare och företag. Detta är oerhört angeläget därför att just skola, vård och omsorg, som vi gemensamt värnar om, är beroende av en ekonomisk och stabil trygghet samt en långsiktig tillväxt. Det kan man *inte* få genom inkassering av höga skatter men man kan få trygghet genom en ekonomisk och stabil tillväxt.

Herr talman! Vi kristdemokrater har i vår motion finansierat betydande skattesänkningar för medborgarna i allmänhet, men framför allt för småföretagare och näringslivet, för att därmed ge bättre förutsättningar för att alla skall få jobb och kunna leva på sin egen lön.

Vi prioriterar ett höjt grundavdrag, avskaffad värnskatt och minskad fastighetsskatt. Det är vad vi främst vill rikta till medborgarna. Vi har fler förslag men de här förslagen tycker jag är viktigast.

För näringslivet vill vi ha en skattereduktion för hushållsnära tjänster. Vi vill minska arbetsgivaravgifterna. Vi vill ha ett permanent riskkapitalavdrag och vi vill avskaffa dubbelbeskattningen. Även om Per Rosengren inte riktigt förstår sig på den finessen står vi för den. Vidare vill vi på sikt avveckla förmögenhetsskatten, men inte i ett steg. Vi vill dock påbörja den avvecklingen. Allt detta syftar till att främja sysselsättningen, inte till att konfrontera. Med den här typen av skattesänkningar borde vi kunna realdiskutera med skatteministern.

Eftersom regeringen inte vill förstå, och ännu mindre vill tillstå, att Sverige sitter fast i en skattefälla finns det ingen annan utväg än att hoppas att väljarna den 20 september lyfter ut regeringen och därmed den skattefilosofi som hävdar att det skall vara häftigt att betala skatt, oavsett konsekvenserna.

Herr talman! Slutligen yrkar jag bifall till reservation nr 37.

*Tilläggsbudget 1 för
budgetåret 1998 samt
riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, skattefrågor,
m.m.*

Anf. 102 LARS HEDFORS (s):

Herr talman! När man här i kammaren hör de moderata företrädarna i riksdagsdebatten kan man lätt få intrycket att skatter är en pålaga som en ondsint riksdag använder för att plåga folk.

Jag inbillar mig naturligtvis inte att särskilt många människor tycker att det är "häftigt" att betala skatt, Holger Gustafsson! Men förmodligen tycker väldigt många att skatter är ett nödvändigt ont. Någon tycker kanske t.o.m. att de bara är ett ont.

Samtidigt är jag alldeles övertygad om att en mycket stor majoritet av svenska folket inser att skatterna är ett mycket viktigt redskap för att skapa solidaritet och rättvisa i samhället. Det är också så vi socialdemokrater ser på saken. Vi menar att den här rättvisan kan skapas på två olika sätt: dels genom att använda samhällets skatteinkomster så att de sämst ställdas standard förbättras, dels genom att skatterna konstrueras på ett sådant sätt att de fördelas efter bärkraft. Personligen tror jag inte att det är möjligt att höja skattetrycket.

Det hindrar emellertid inte att skatterna även fortsättningsvis kan vara ett viktigt fördelningspolitiskt instrument som t.o.m. kan förbättras och skärpas. Det kan ske genom att vi har kvar en relativt hög kapitalskatt. Det kan också ske genom att vi, som vi nu gör, inför ett nytt steg i skatteskalan som innebär att skatten höjs för dem som har de allra högsta inkomsterna. Om den positiva utvecklingen i svensk ekonomi fortsätter, blir det säkert också möjligt med skattesänkningar för låg- och medelinkomsttagare.

En mycket viktig fördelningspolitisk åtgärd är att se till att alla verkligen betalar den skatt som de är ålagda att betala. Vi måste ha en effektivare skattekontroll. Det behöver då inte bara handla om mer pengar till skatteförvaltningen. Det handlar i minst lika hög grad om att ge skatttjänstemännen bättre redskap i form av lagar som möjliggör effektiva ingripanden mot skatteflykt. Här har den gångna mandatperioden inneburit stora framsteg. Generalklausulen mot skatteflykt har förbättrats, skatterevisionen har effektiviserats, förhandsbeskedsinstitutet har reformerats och punktskattekontrollen har förbättrats. Det handlar också om att skapa de organisatoriska förutsättningarna för en effektiv skattekontroll. Den nyinrättade Ekobrottsmyndigheten och skattebrottsenheterna vid de regionala skattemyndigheterna är viktiga steg på den vägen.

Den kanske viktigaste fördelningspolitiska åtgärden är nog ändå att se till att använda skattemedlen på ett rättvist sätt. De besparingar och indragningar som vi tvingats genomföra under senare år har förvisso inte verkat i den riktningen. Nu upplever vi ändå slutet på besparingseländet. Ekonomin förbättras stadigt, och förtroendet för Sverige ökar. Vi har nu det starkaste budgetläget under hela 1990-talet.

Den stora och ganska angenäma frågan är nu hur vi skall utnyttja detta förbättrade ekonomiska läge. Hur skall vi agera för att med ändå relativt begränsat ekonomiskt utrymme uppnå maximal fördelningspolitisk rättvisa. Vi socialdemokrater har länge klart och tydligt deklarerat att vi i en sådan situation måste prioritera de s.k. verksamheterna, dvs. äldreomsorg, sjukvård, barnomsorg och utbildning – något som vi nu också kan göra utan att behöva låna pengar till det.

Mitt i allt detta positiva och konstruktiva tänkande drabbas vi så återigen av moderata attacker på det svenska skattesystemet. I motioner,

anföranden och debattartiklar formligen vräker man ut sitt skattemissnöje. Skatter är i stort sett roten till allt ont i Sverige. Skatter skapar bidragsberoende och arbetslöshet. Skatter driver folk från hus och hem, med andra ord en enda lång orgie i skattekverulans.

Allt detta visar med pinsam tydlighet hur långt ifrån verkligheten som moderata politiker lever. Det stora problemet i dag är inte att samhället har för stora resurser, dvs. skattemedel, för att lösa sina åtaganden gentemot invånarna. Problemet är det rakt motsatta. Vi har ännu inte tillräckligt med pengar för att fullt ut klara vården, omsorgen och utbildningen. Vi har inte pengar till att ge medborgarna fullgod ersättning vid olika typer av inkomstbortfall. Vi har inte pengar för att ge alla arbetslösa en meningsfull sysselsättning osv. Och allt detta beror till stor del på att så mycket av statens inkomster går åt till att betala räntor på den statsskuld som vi drog på oss i början av 90-talet. I år går hela 10 % av de totala skatteintäkterna åt för att betala räntorna på statsskulden.

I denna besvärliga situation går alltså moderata riksdagsmän ut och kräver enorma skattesänkningar och ytterligare nedskärningar. Det handlar faktiskt om nedskärningar i minst samma storleksordning som vi socialdemokrater beslutat om under de senaste fyra åren. Våra besparingar har drabbat låg- och medelinkomsttagare hårt. Hur skall det då inte bli när Moderaterna skall genomföra sina besparingar på ytterligare 70 miljarder kronor?

Man har dessutom mage att framställa skatterna som ett hot mot låginkomsttagarna. Det är i sak fel, eftersom det man får för skattemedlen är långt viktigare för låginkomsttagarna än de skatter man måste betala. Det är också ett oerhört cyniskt påstående, för i själva verket är man bara ute efter att misskreditera hela det svenska skattesystemet. Man använder sig av samhällets svagaste som en murbräcka mot skatterna, dvs. mot möjligheterna att föra en solidarisk och rättvis politik. Och syftet är ju uppenbart. Man vill helt enkelt motivera sina egna skattesänkingsförslag för välbärgade människor i form av avskaffad förmögenhetsskatt, avskaffad skatt på aktieutdelningar, sänkt reavinstskatt på aktievinster, sänkt skatt över brytpunkten och mildrad skatt på pensionssparande.

Sammantaget innebär de moderata skattesänkingsförslagen enorma inkomstbortfall för staten, närmare bestämt 34,4 miljarder år 1999, 62,3 miljarder år 2000 och 84,4 miljarder år 2001. Och visst får alla hushåll sänkta skatter med Moderaternas förslag, dock flera gånger större sänkningar för höginkomsttagarhushållen. Och tar man dessutom hänsyn till hur Moderaternas besparingsförslag slår mot låginkomsttagarhushållen kommer man att finna att dessa låginkomsttagarhushåll i många fall får en minskad köpkraft, medan höginkomsttagarhushållen får en kraftigt ökad köpkraft. Längre sträcker sig inte Moderaternas hastigt påkomna omsorg om låginkomsttagarna.

Det är alltså inte svårt att se att Moderaternas extrema skattepolitik leder till en gigantisk social nedrustning, som kommer att drabba kommunerna särskilt hårt. Det blir vården, omsorgen och utbildningen som kommer att få sitta emellan.

Svårare är det dock att se hur denna politik i en högst eventuell borgerlig regering skall kunna kombineras med Folkpartiets och Kristdemokraternas engagemang för just vården. Skall man bli tvungen att sluta upp bakom Moderaternas väldiga skattesänkingskrav och därmed också bak-

*Fel! Okänt
växelargument.*

*Fel! Okänt
växelargument.*

om deras politik för social nedrustning? Skall man återigen bli överkörd av den moderata ångvälden? Spåren från 1991–1994 förskräcker. På den här punkten får vi inga besked vare sig från folkpartister eller från kristdemokrater. Så vi får väl göra som övriga väljare: Vi får vänta och se.

Slutligen, fru talman! Det här är min sista debatt i riksdagen. Jag vill framföra ett varmt tack till alla mina meddebattörer, alla utskottsledamöter. Ni har alla bidragit till att skapa en mycket god stämning i skatteutskottet. Jag tycker att vi trots de meningsmotsättningar som finns ändå lyckats vara mycket goda vänner. Får jag framföra ett alldeles särskilt tack till Rolf Kenneryd som jag har haft en hel del att göra med. Vi har haft rätt många ganska tuffa överläggningar. Vi har båda fått ge och ta. När det hela är över står vi fast, och vi har lyckats få igenom förslagen i riksdagen tillsammans.

Sedan vill jag tacka talmännen och kammarens personal för ett utomordentligt gott arbete.

(Applåder)

Anf. 103 KARL-GÖSTA SVENSON (m) replik:

Fru talman! Lars Hedfors nämnde inte någonting under sitt långa anförande om det stora behovet av nya jobb och den enorma arbetslöshet som vi har i Sverige.

Jag ställde ett par frågor i mitt anförande bl.a. om företagsklimatet. Under den period som ni har regerat har det blivit 20 000 färre företag än vad som fanns när regeringen tillträdde. Företagsklimatet har försämrats. Stillatigande står ni vid sidan och tittar på när både Nordbankens och Storas huvudkontor försvinner till Finland. På Ericsson skall man fatta beslut i höst om hur man skall göra, om man skall stanna kvar i Sverige eller inte. Varför gör ni ingenting för att rädda kvar jobben i Sverige?

Jag ställde också en fråga till Lars Hedfors om den orättvisa förmögenhetsskatten och fastighetsskatten, men där blev han mig svaret skyldig.

För några dagar sedan fick en av mina moderatkolleger ett samtal från en ensamstående pensionär. Han hade köpt sitt lilla radhus i Stockholms-trakten för 125 000 kr för ett antal år sedan. Hans pension var 9 000 kr/mån och han tvingades betala 17 000 kr i fastighetsskatt. Han har ingen möjlighet att öka sina inkomster. Han har dragit in på maten för att kunna betala denna orättvisa skatt. Han insåg också att regeringens förslag inte skulle vara till någon större hjälp för honom, eftersom allt talar för att hans fastighetsskatt kommer att öka i stället för att minska – den kommer att minska för tillfället, men sedan ökar den igen.

Är det socialdemokratisk rättvisa att tvinga vanliga människor från hus och hem för att de inte har råd att betala förmögenhetsskatt och fastighetsskatt, när miljonärerna samtidigt kan bli helt befriade från förmögenhetsskatt?

Anf. 104 LARS HEDFORS (s) replik:

Fru talman! Jag skall besvara den fråga som K-G Svenson ställde i sitt inledningsanförande om skatter och arbete. Han frågade: Varför avvisar ni sänkt skatt på arbete? Det är ju inte riktigt hela sanningen, K-G Svenson. Under den gångna mandatperioden har vi genomfört skattesänkning-

ar på 7 miljarder kronor, skattesänkningar som har varit riktade mot de mindre och medelstora företagen därför att där finns potentialen för en ökad sysselsättning. Däremot säger vi nej till att smeta ut dessa skattesänkningar på en mängd olika saker.

Vi vet att stora skattesänkningar inte leder till ökad sysselsättning. Det kan vara precis tvärtom. Det räcker inte att bara tänka på skattesänkningar, även om jag förstår att det är någonting som K-G Svenson ägnar sig mycket åt. Man måste också ta konsekvenserna av skattesänkningarna. Det är en fråga om besparingar. Och vad är besparingar för någonting? Jo, det drabbar oskyldiga människor och drar ned på deras förmåga och möjlighet till konsumtion, dvs. deras efterfrågan. Då minskar också möjligheterna till produktion och sysselsättning.

Alternativet är att låna till dessa skattesänkningar. Det vet vi ju av bitter och bister erfarenhet hur det går när man lånar till skattesänkningar. Då stiger räntorna, vilket får till effekt att sysselsättningen sjunker.

Det finns inte någon ekonom i hela världen som håller med K-G Svenson när han säger att skattesänkningar generellt leder till en ökad sysselsättning.

Man skulle kunna tala mycket om företagsklimatet. Många undersökningar visar att Sverige har ett alldeles utomordentligt företagsklimat. Men vi behöver inte gå till undersökningar, vi kan bara se oss omkring. Då ser vi hur det går för företagen i dag. De investerar, de anställer folk, vinsterna ökar, de exporterar osv. Det har förmodligen aldrig varit så bra för företagen som det är just nu.

Anf. 105 KARL-GÖSTA SVENSON (m) replik:

Fru talman! Jag bara konstaterar att Stora och Nordbanken valde Finland på grund av lägre skatter. Finland sänker kontinuerligt skatten på arbete för att skapa förutsättningar för nya jobb. Finland drar folk från Sverige därför att det blir fördelaktigare att arbeta där.

Under denna tidsperiod har ni höjt skatterna för låginkomsttagare. Vi har världens hårdast beskattade låginkomsttagare i Sverige, och det har ni till stor del genomfört under den här mandatperioden. Det är ju skrämmande att ni driver en sådan politik att alltfler blir beroende av bidrag.

Jag skall ta de sista minuterna i anspråk och säga några ord till Lars Hedfors – han höll ju sitt sista anförande här i kammaren. Vi har under en tioårsperiod jobbat tillsammans i skatteutskottet. Det har varit trivsamt och stimulerande. Vi har jobbat tillsammans både under ditt ordförandeskap och under ditt vice ordförandeskap då vi hade majoritet.

Jag hoppas att du nu när du lämnar riksdagen kan ta tillfället i akt och njuta av livet tillsammans med din hustru. Jag lovar att försöka att ge dig ytterligare tid efter höstens val så att du kan ta en och annan tur till Frankrike och njuta av det goda vinet där genom att jag skall försöka att se till att du slipper ordförandeskapet i Fastighetsskatteutredningen.

Tack, Lars, för trivsamma år tillsammans!

Anf. 106 LARS HEDFORS (s) replik:

Fru talman! Jag tackar så mycket för de vänliga orden, K-G Svenson. Jag kan återgälda väldigt många av dem. Det är klart att omtanken kanske

**Fel! Okänt
växelargument.**

sträcker sig litet för långt när du vill beröva mig mitt ordförandeskap i Fastighetsskatteutredningen. Men vi får väl se hur det går.

Avslutningsvis vill jag säga när det gäller Nordbanken och Stora, som K-G Svenson ofta och gärna återkommer till, att det inte är av skatteskal som Stora kommer att flytta sitt huvudkontor till Finland. Nordbankens huvudkontor finns faktiskt i Sverige, så man har inte flyttat. Men det är ju inte detta som är det viktiga från sysselsättningssynpunkt utan det viktiga är att vi får investeringar till Sverige.

Nu kan vi se att nettoinflödet av investeringsmedel är större än på mycket länge. Det kommer alltså fler utländska investeringar till Sverige än vad som försvinner från Sverige. Det är t.o.m. så att Sverige är det land inom EU som får de största utländska investeringarna, och det är oerhört betydelsefullt för sysselsättningen. Det är någonting som väcker hopp för framtiden.

Anf. 107 ROLF KENNERYD (c) replik:

Fru talman! Lars Hedfors sade inledningsvis i sitt anförande att det sannolikt inte är möjligt att öka skattetrycket. Därefter ägnar han med en viss rätt merparten av sitt anförande åt att kritisera Moderaternas skattesänkingsiver. Jag tycker att det skulle vara intressant om Lars Hedfors med den "seniora" värdighet som tillkommer en avgående ordförande skulle kunna dela med sig av sina bedömningar när det gäller möjligheter till skattesänkningar mot bakgrund av det förväntade överskottet i våra gemensamma finanser som nu ligger inom räckhåll.

Det är riktigt som Lars Hedfors säger att vi har haft en del att göra med varandra under den här perioden. Jag har tidigare sagt till Lars att jag ofta har irriterats av att han har varit så svår att övertyga genom goda argument. Det har varit svårt att få honom att överge den ståndpunkt som regeringen har intagit. Detta har dock successivt förbättrats.

Jag har framför allt värdesatt den hållfasthet och den ordhållighet som har präglat vår relation. Den har haft en gammaldags och hederlig karaktär och som bäst kan sammanfattas med ett gammalt talesätt, småländska gentlemän emellan: Sagt är sagt. Så har det varit. Tack för det.

Anf. 108 LARS HEDFORS (s) replik:

Fru talman! Efter alla dessa överväldigande vackra och snälla ord blir jag nästan förstummad, men inte mer än att jag skall försöka svara på den konkreta fråga som Rolf Kenneryd ställde till mig om möjligheten att minska skattetrycket. Jag skulle egentligen kunna göra det med precis samma ord som Rolf Kenneryd har använt i talarstolen flera gånger, nämligen att vi inte kan genomföra några skattesänkningar som äventyrar den förda saneringspolitiken. Vi måste veta att den står sig framöver. Vi kan inte genomföra några skattesänkningar som äventyrar vården för de gamla och de sjuka och utbildningssystemet i Sverige.

Allting tyder ju på att det går så pass bra för den svenska ekonomin att vi förmodligen i framtiden kommer att ha möjligheter att genomföra skattesänkningar, men det skall vara rättvisa och riktiga skattesänkningar. Det skall vara skattesänkningar för dem som har fått stå ut med ganska mycket under saneringspolitiken, nämligen låg- och medelinkomsttagarna.

Anf. 109 ROLF KENNERYD (c) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är tillfredsställande att vi har samma grundläggande synsätt, nämligen att skattesänkningar måste ske i den takt som samhällsekonomin medger och att vi inte skall ta ut några dynamiska effekter i förskott. Men jag tycker ändå att det, med den sakkunskap som Lars besitter, borde vara möjligt att avge någon bedömning av storleksnivån och en litet mer detaljerad inriktning på de skattesänkningar som kommer att vara möjliga under de närmaste åren – detta som ett litet testamente till den nya riksdag som så småningom skall samlas.

Anf. 110 LARS HEDFORS (s) replik:

Fru talman! Mitt testamente blir i så fall omsorgen om Sveriges ekonomi och möjligheten att hjälpa dem som har det sämst ställt i Sverige. Att precisera några skattesänkningar i det här läget vågar jag mig inte på. Det tar jag inte med i mitt testamente.

Anf. 111 HOLGER GUSTAFSSON (kd) replik:

Fru talman! Jag väntar med tacket till något senare. Jag vill först ägna mig åt sakpolitiken litet ytterligare innan Lars får ledigt i det avseendet.

En budget i balans – ja, det är bra. Vi är många som tycker är det är bra, och det sticker vi inte under stol med. Att prioritera skola, vård och omsorg är också bra. Vi delar den uppfattningen. Men arbetslösheten eroderar tryggheten för skola, vård och omsorg, enligt vår uppfattning.

Min fråga till Lars Hedfors är: Kan möjligen sänkta skatter och avgifter öka sysselsättningen och därmed bättre trygga skola, vård och omsorg? Finns det något rimligt i denna tanke?

Anf. 112 LARS HEDFORS (s) replik:

Fru talman! Jag svarade faktiskt på den frågan i min debatt med K-G Svensson. Jag sade att det säkert finns vissa skatter som har betydelse för sysselsättningen. Jag tog ett exempel, nämligen beskattningen av de mindre företagen i Sverige. Där finns det helt avgjort en potential för att öka sysselsättningen.

Jag vill återigen påminna Holger Gustafsson om att vi faktiskt har gjort ganska stora insatser på det området genom att sänka skatterna med i storleksordningen 7 miljarder kronor. Bl.a. har vi sänkt arbetsgivareavgifterna för de mindre företagen. Så visst kan man använda skattevapnet för att öka sysselsättningen. Men jag tror att man skulle göra sysselsättningsfrågan en otjänst om man krävde att skattesänkningarna skall smetas ut även på de stora företagen.

Att avskaffa utdelningsskatten på aktier, vilket ni ju vill, och halvera reavinstskatten på aktier tror jag skulle kunna få rent motsatt effekt. Det leder nämligen till att avkastningskravet på de mindre företagen blir så mycket större med påföljd att investeringskapitalet kommer att söka sig ifrån de mindre företagen till de större, och där ger de inte särskilt mycket sysselsättning. Så risken är, Holger Gustafsson, att det ni pläderar för med så stor intensitet skulle få en rakt motsatt effekt, och det vore ju inte bra.

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 113 HOLGER GUSTAFSSON (kd) replik:

Fru talman! Jag gläder mig starkt över att vi nu ändå kan börja ägna oss åt en sakdebatt, att det är en tänkbar och lämplig väg att diskutera sänkta skatter som drabbar rätt del av näringslivet.

Sedan kan jag naturligtvis beklaga att det kanske är Lars Hedfors sista debatt här, när vi nu äntligen har nått så långt. Jag skall fortsätta debatten och också känna skatteministern på pulsen, därför att jag hoppas att han kommer att finnas med i framtiden. I den mån han skulle vara med i en ny regering är det ännu viktigare att veta vad han står för.

Men låt mig fördjupa frågan ytterligare i detta sena ögonblick. Eftersom den svenska skattenivån är så hög jämfört med i världen i övrigt, undrar jag om Lars Hedfors tror att det skulle underlätta för svensk export om vi hade något lägre skatter i Sverige och att sysselsättningen på det sättet skulle öka. Det är alltså exportdimensionen som jag talar om nu.

Sedan skall jag svara på den fråga vi fick i Lars Hedfors anförande om hur det skall gå för Kristdemokraterna och Folkpartiet i samverkan med Moderaterna i en ny regering.

Det stora problemet 1991 var inte Moderaterna. Det är ju så att i ett högskattesamhälle finns det en ytterlighet som företräder högskattesamhället. Då får man ofta någon som kör i det andra diket, och det kanske är Moderaternas roll i det här sammanhanget. Vi skall göra vårt yttersta för att se till att vi håller oss på vägen. Det finns ett ordspråk som säger att det är en kort stund man befinner sig på rätt väg, nämligen när man är på väg från det ena diket till det andra. Vi skall försöka upprätthålla att vi håller oss på vägen i de här sammanhangen. Moderaterna var som sagt inte det stora problemet 1991, utan det var det finansdepartement som vi tog över med finansministrar som hade gett sig av för att bli författare och finansministrar som hade sett ljus i tunnlar, som nu befinner sig nere i Europa. Det var det stora problemet.

Slutligen ett stort tack till Lars som ordförande, som på ett elegant och trivsamt sätt har skött det praktiska i utskottet. Det vill jag verkligen skicka med. Tack så mycket!

Anf. 114 LARS HEDFORS (s) replik:

Fru talman! Jag blir litet skakis när Holger Gustafsson börjar tala om åren 1991–1994. Då levde man efter den största gemensamma nämnares princip, dvs. att Moderaterna skulle ha igenom sina skattesänkingsförslag och övriga partier skulle ha igenom alla sina utgiftsökningsförslag. Resultatet blev ju förfärande: enorma budgetunderskott, en jättestor statskulld som vi ännu inte har börjat avbetala i någon större utsträckning, skuldräntor på över 100 miljarder kronor per år som tar massor av pengar från satsningar på vård, omsorg och utbildning.

Detta var det skrämmande resultatet av den perioden, Holger Gustafsson. Vi måste be alla goda makter att bevara oss från något liknande igen.

Sedan vill jag tacka för de vänliga orden.

Anf. 115 PER ROSENGREN (v) replik:

Fru talman! Lars Hedfors talade om effektiva skatter och att det inte bara behövs mer resurser. Vidare sade han att skatterevisionen har effektiviserats. Men det är ju inte på det sättet. En rapport som kom från RSV

alldeles nyligen visar att det har blivit sämre. Framför allt granskningen av deklarationer är väldigt dålig. Det var faktiskt en alarmerande rapport som kom förra veckan.

Sedan talade han om nya verktyg. Ja, visst har det kommit en del nya verktyg, men vi saknar ändå det kanske viktigaste verktyget, nämligen möjligheten för skattemyndigheterna att på vissa arbetsplatser göra identifikationskontroller som skulle kunna stämmas av mot arbetsgivarregistret.

Det var intressant att höra Lars Hedfors tala om hur man nu kämpar för att uppnå maximal fördelningspolitisk rättvisa.

Anser Lars Hedfors att en sänkning av skatten med upp till 8 000 kr för sådana som tjänar minst 32 000 kr i månaden är fördelningspolitiskt rättvist i nuvarande läge?

Dessutom säger Lars Hedfors att man inte skall smeta ut skattesänkningar för mycket, utan rikta dem dit problemen är. Precis den uppfattningen har jag. Hur kan man då gå med på en sänkning av fastighetsskatten på 0,2 %? Det är ju verkligen att smeta ut pengar på ett väldigt underligt sätt.

Slutligen sade Rolf Kenneryd här förut att man har lyckats finansiera de 2 miljarderna. Då undrar jag naturligtvis: Hur har man finansierat de 2 miljarderna när det gäller sänkningen av fastighetsskatten? Rolf Kenneryd sade ju att det var klart. Jag hoppas att vi kan få ett svar på det nu.

Anf. 116 LARS HEDFORS (s) replik:

Fru talman! Låt oss börja med fastighetsskatten. Jag hörde Per Rosengren i sitt inledningsanförande säga – ungefär – att sänkningen var usel och att det var fråga om att kasta bort 2 miljarder kronor.

Men, Per Rosengren, Vänsterpartiet har ju faktiskt anslutit sig till denna sänkning. Det är en förkastelsedom över sig själv som Per Rosengren nu utfärdar. Ni har ju varit med på det. Ni har inte reserverat er mot det. Det är möjligt att man kan säga att vi har gjort en kovändning. Men det har ju Vänsterpartiet också gjort, så på den punkten är vi väl lika goda kålsupare.

Fördelningspolitik talar Per Rosengren ofta och gärna om. Det tycker jag inte att han skall göra med alltför stora bokstäver. Väldigt många av era förslag, om man studerar dem litet närmare, ställer ju till med fördelningspolitiska problem.

Ta t.ex. ert förslaget om att kraftigt höja bolagsskatten. Vad leder det till? Vi vet att bolagsskatten är den viktigaste skatten när det gäller investeringar för företagen. Höjer man bolagsskatten leder det till minskade investeringar, sämre sysselsättning, arbetslöshet. Det är väl ingen fördelningspolitik att tala om.

När det gäller boendeskatten snackar ni om att ni skall ha rättvisa i boendet. Men vad var det ni gjorde i bostadsutskottet? Jo, där banade ni väg för ett förslag som innebar att en tredjedel av krisåtgångarna inte skulle få någon sänkning.

Om man dessutom tittar på hela er finansiella plan för verksamheten i Sverige finner man att det finansiella sparandet undermineras hos er. Det leder till höjda räntor, och höjda räntor leder till arbetslöshet. Så er fördelningspolitik är kanske inte så mycket att skryta med, Per Rosengren.

Prot. 1997/98:121
9 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 117 PER ROSENGREN (v) replik:

Fru talman! Kraftigt höjda bolagsskatter, säger Lars Hedfors. Jag vill inte hävda att en höjning av bolagsskatten från 28 % till 30 % skulle få några speciella negativa effekter på sysselsättningen. Det tror jag inte Lars Hedfors tror heller.

I bostadsutskottet röstade vi på vårt eget förslag, helt enkelt. När det sedan stod mellan ett halvdåligt socialdemokratiskt förslag och ett halvdåligt borgerligt förslag lade vi ned våra röster. Det tycker jag att vi har all rätt att göra.

Vi har sagt att om man kan finansiera en sänkning med 0,2 % på ett lämpligt sätt kan vi kanske tänka oss det. Men det är inte särskilt välriktade pengar. Vi skulle hellre vilja använda en hel del av pengarna till att verkligen göra något åt de drabbade områdena, åt låginkomsttagare som nu får betala skyhöga fastighetsskatter. Det är där vi vill rikta in pengarna.

Återigen frågan: Hur skall ni finansiera de 2 miljarderna? Rolf Kenneryd har ju här i kammaren sagt att det finns en finansiering. Då är jag väldigt intresserad av att höra var den finns.

Slutligen vill även jag naturligtvis tacka herr ordförande för ett förnämligt arbete som ordförande i skatteutskottet. Han kan verka barsk ibland, men under den barska ytan finns det emellanåt ett stort gemyt. Han har starkt bidragit till en god och trevlig stämning i skatteutskottet. Jag ber att få tacka så mycket för den här perioden och önskar Lars Hedfors lycka till som civilist.

Anf. 118 LARS HEDFORS (s) replik:

Fru talman! Jag måste först ändå få kommentera de 0,2 procenten. Per Rosengren ställer frågan ständigt, och han kommer förmodligen också att ställa frågan till Thomas Östros: Hur skall ni finansiera de 0,2 procenten?

Men ni har ju precis samma problem som vi. Ni har också 0,2 % att finansiera. Varför talar ni inte om vad ni skall göra? Vi har faktiskt gjort det. Vi säger att vi skall sänka utgiftstaket i motsvarande grad. Det kommer förslag om det i budgetpropositionen framöver.

Hur ni än resonerar i bostadsutskottet, Per Rosengren, var det Vänsterpartiet som banade väg för en politik som gör att en tredjedel av krisbeståndets bostäder inte får någon som helst fördel, om det nu hade gått igenom. Men nu hindrades ju det i sista minuten.

Slutligen, fru talman: Tack så mycket, Per Rosengren, för ett trevlig samarbete, och tack för de vänliga orden.

Anf. 119 ISA HALVARSSON (fp) replik:

Fru talman! Också jag vill tacka Lars Hedfors. Han har faktiskt varit en ovanligt trevlig ordförande, som har förmåga att skilja på sak och person. Dock har han gjort mig upprörd vid några tillfällen. Men vi har som sagt dessemellan haft mycket trevligt.

Jag tänkte påminna om när vi gjorde en utskottsresa till Kanada och USA. Där påtalade man att vi måste avskaffa dubbelbeskattningen i Sverige därför att vi inte skulle klara oss med en omgivning som faktiskt gör det. De första stora stegen börjar bli tydliga nu med Stora Ensos beslut att lägga huvudkontoret i Helsingfors. Det finns bedömare som säger att om

inte vårt skattesystem förändras finns det risk för att utländska investerare väljer bort Sverige som alternativ.

Jag är från Värmland, och där har vi haft mycket dåliga erfarenheter av att företag flyttar ut sina huvudkontor.

Lars Hedfors talade i sitt inledningsanförande om att vi behöver skatter. Det håller vi också med om. Han sade att det är viktigt att de kommer de svaga till del och att de fördelas rättvist.

Men jag tyckte att det fattas något. Det gäller inte bara att dela på kakan. Man måste också se till att kakan växer, och då gäller det att se vilka skadliga skatter vi har.

Framför allt nämnde inte Lars Hedfors något om rättstryggheten i vårt skattesystem. Det är också en mycket viktig sak.

Anf. 120 LARS HEDFORS (s) replik:

Fru talman! Jag håller helt och hållet med Isa Halvarsson om att vi måste slå vakt om rättssäkerheten. Det är naturligtvis en svår balansgång mellan att å ena sidan få en bra och effektiv kontroll av skattesystemet, å andra sidan undvika allt för mycket som strider och hotar rättssäkerheten.

Jag tycker faktiskt att vi har lyckats ganska bra med den balansgången. Det kan naturligtvis finnas saker och ting som måste göras bättre. Men på det hela taget har vi lyckats ganska bra med att få en bra skattekontroll och en ganska stor rättstrygghet.

Beträffande dubbelbeskattning, som ju är något av ett borgerligt mantra, vill jag säga – och jag tror att det har sagts här tidigare – att det skulle vara stötande att i en situation när man skär ned på förmånerna för de allra sämst ställda i Sverige sänka skatten för dem som har stora förmögenheter i aktier. Det skulle faktiskt inte stämma med svenskt rättsmedvetande, för att använda det uttrycket.

Det är faktiskt så – jag tror att det var Per Rosengren som sade det tidigare – att det förmodligen inte finns något annat sparande som är så lönsamt som att spara i aktier. Man har avkastningar på sparandet på ibland upp till 30–40 %. Skulle man inte beskatta detta? Det vore ju fullständigt otillständigt. Jag tror som sagt var inte att det skulle skapa några nya jobb att låta bli att beskatta det.

Anf. 121 ISA HALVARSSON (fp) replik:

Fru talman! Jag talar inte om att man skall avskaffa reavinstbeskattningen. Aktier beskattas ju rätt hårt, om man nu gör sig av med dem och tjänar de pengar som det innebär när kurser höjs. Utdelningarna, åtminstone för normala aktieägare, är ju inte så stora.

Det är stötande att sänka skatten för aktieägare, sade Lars Hedfors. Det är väl att kasta sten i glashus, när ni har sänkt skatten för miljardärer? Det argumentet håller inte riktigt längre. Lars Hedfors sade att det var ganska bra rättssäkerhet. Jag tycker att rättssäkerhet skall vara bra och inte ganska bra.

Jag tänkte sluta med detta. Vi får väl se om vi träffas i Fastighetsskatteutredningen eller om Karl-Gösta Svenson sätter sin hotelse i verket, eller om vi över huvud taget har någonting mer att utreda.

Prot. 1997/98:121

9 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 122 LARS HEDFORS (s) replik:

Fru talman! Jag är alldeles övertygad om att vi kommer att ses i Fastighetsskatteutredningen, Isa Halvarsson. Jag ser fram emot det. Jag tror att det kommer att bli väldigt trivsamt och konstruktivt. Det finns väldigt mycket som förenar när det gäller fastighetsskatten. Det borde vi kunna ta till vara. Tack så mycket för de vänliga orden!

Anf. 123 ROY OTTOSON (mp) replik:

Fru talman! Jag kan ta vid där det förra replikskiftet slutade, nämligen frågan om fastighetsskatten. Jag är litet nyfiken på Lars Hedfors syn på fastighetsskatten. Han kom inte in på den i sitt anförande tidigare.

Vi har från Miljöpartiets sida hävdade att det är betänkligt när man beskattar fiktiva marknadsvärden som inte motsvaras av någon som helst inkomst. Det har lett till problem i områden där marknadspriserna har gått upp väldigt snabbt. De bofasta drabbas då av en högre fastighetsskatt och har inte någon motsvarande inkomst för detta. Det är det som har upprört så väldigt mycket.

Det vore intressant att få litet synpunkter från Lars Hedfors om hur han ser på principerna för fastighetsskatten. Man kan tänka sig principen att skatten skall motsvara någon typ av utgift för samhället, t.ex. att det finns en koppling till infrastrukturkostnader eller annat. Man kan tänka sig många intressanta principer i det sammanhanget.

Det är en sak till som det vore intressant att få något kommenterad. När man lyssnar på Lars Hedfors får man intrycket att skatter på något sätt är väldigt neutrala. Det händer inte så värst mycket mer än att man får in pengar och att påverkan i övrigt är marginell. Jag vill ändå hävda att skatter i Sverige är väldigt viktiga när det gäller prisbildningen och kostnaderna för och priserna på olika tjänster och varor.

Därmed är skattesystemet väldigt styrande för vilka tjänster och varor som efterfrågas. Det vore intressant att få synpunkter på det. Framför allt om Lars Hedfors i miljösammanhang kan tänka sig att utnyttja skatteinstrumentet för att styra vad gäller miljöpåverkan på sikt.

Anf. 124 LARS HEDFORS (s) replik:

Fru talman! Det är alldeles riktigt som Roy Ottosson säger att skatter på olika sätt är styrande. Vi har under många år använt oss av skatteinstrumentet för att styra hit och dit. Det visade sig på 80-talet att vi styrde litet för mycket med skattesystemet. Det ledde till asymmetrier i skattesystemet som gjorde att det kunde missbrukas.

Det som hände i skattereformen var att man renodlade styrandet i litet större utsträckning. Skattereformen är också ett utomordentligt exempel på att man kan använda skatter för att styra i miljöpolitiken. Skattereformen var faktiskt en gigantisk skatteväxling som utföll väl. Vi skall naturligtvis vidare studera möjligheterna att genomföra ytterligare skatteväxlingar, även om det finns problem, vilket den här utredningen har påvisat.

Principen bakom fastighetsskatten i dag, Roy Ottosson, är att det är en kapitalskatt. Det är en skatt på kapital precis som det är en skatt på sådant kapital som man har i banken eller på annat sätt. Den andra sidan av myntet är att man också har ränteavdrag för lån som man tar för sina fastigheter. Den principen skall vi diskutera i den kommande utredning-

en. Det skall studeras om den är bra eller om den är dålig. Vi får se om det finns andra möjligheter att ta ut skatt på annat sätt. Det är huvudsyftet med utredningen.

Huvudsyftet är också att hitta ett varaktigt system som på något sätt löser problemen för de människor som är bofasta i de attraktiva fritidsområdena. Det kommer nu att lösas provisoriskt i en proposition. Men det måste finnas ett stabilt och varaktigt system för detta.

Anf. 125 ROY OTTOSSON (mp) replik:

Fru talman! Detta med fastigheter för boende är litet speciellt, även om man nu självklart kan förstå att det betraktas som kapital. Det handlar om att man under sin livstid sparar i fastigheten.

Det dominerande hushållssparandet i Sverige är traditionellt just sparande i fastighet, helt enkelt den fastighet man bor i. Det innebär att man till att börja med tar lån. Man betalar av dem medan man arbetar och har inkomster. Sedan ser man till att man inte har så mycket lån kvar, helst ingenting alls, när man är pensionerad och lever på en lägre omsättningsnivå. Man behöver inte så mycket pengar, och man har inte så mycket utgifter.

Om man då betraktar fastigheter som vilket kapital som helst som skall beskattas rakt av hamnar man i en litet konstig situation. Man måste ändå erkänna att fastigheter för boende har en litet speciell karaktär. De kan inte betraktas som vilket kapital som helst. Det tycker jag ändå är litet viktigt att slå fast.

När det gäller frågan om skatteväxling utmynnade Skatteväxlingskommittén i en uppgörelse mellan alla partier här i riksdagen utom Moderaterna om att det var bra att växla skatt på arbete till skatt på miljöområdet, dvs. att sänka skatten på arbete och höja den på miljöområdet och energiområdet. Det sades också att det bör kunna göras åtminstone i den omfattning som hittills skett.

Om man tittar på de höjningar av miljöskatter som totalt skett de senaste tio, femton åren handlar det om kanske 50–60 miljarder om man räknar in momseffekten. Frågan är då om Lars Hedfors tycker att det är bra att försöka komma fram och genomföra detta. Vi har ett stort problem med att miljöförstöring är så billig att den rullar på, trots att vi med lagstiftning och allt möjligt försöker att bromsa upp den.

Anf. 126 LARS HEDFORS (s) replik:

Fru talman! Skatteväxling är naturligtvis någonting som måste övervägas. Det är ingen tvekan om det. Men sedan måste man också vara medveten om problemen.

Problemen är att de skattebaser på vilka man höjer skatten, dvs. miljöförstöring, skall försvinna. Då får man ut mindre skatt därifrån. Det är själva vitsen med det hela. Det är då inte säkert att man längre har någon finansiering av sänkningen av skatten på arbete. För att klara det fordras väldigt nog överväganden.

När det gäller fastighetsskatten blir jag inte riktigt klok på Roy Ottossons argumenterande. Även Miljöpartiet vill ju ha skatt på fastigheter, även om ni kallar det för någonting annat. Hur det skall gå till får vi väl resonera om i den här utredningen.

Prot. 1997/98:121
9 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 127 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Får jag börja med att tacka skatteutskottets samtliga ledamöter för ett hårt och bra arbete under en lång mandatperiod. Många av er – alla, skall jag väl säga – har gjort en strålande insats var och en på sitt sätt. I skatteutskottet koncentreras mycket av politikens motsättningar och den politiska debatten, eftersom skatter berör så mycket av det vi tycker är väsentligt.

Här debatteras omfattningen av välfärden. Det är hur mycket vi kan ta in i form av skatteintäkter som avgör vilka ambitioner vi kan ha i välfärdspolitiken. Här debatteras fördelningen av de bördor som måste fördelas för att man skall kunna ha ett välfärdssamhälle. Här debatteras företagens villkor, miljöpolitik och en mängd andra frågor. På många sätt är politikens brännpunkt ofta placerad just i skatteutskottet.

Jag får särskilt tacka för de två senaste åren, eftersom det är då jag har haft förmånen att få arbeta med skattepolitiken och arbeta tillsammans med skatteutskottet. Jag riktar ett särskilt tack till den socialdemokratiska gruppen i skatteutskottet. Ni har gjort en mycket viktig insats för hela den socialdemokratiska politiken för att ta landet ut ur krisen.

Jag vill också rikta ett speciellt tack till Rolf Kenneryd som vi har haft mycket med att göra. Vi har haft mycket med varandra att göra, och vi har resonerat om många viktiga frågor. Vi är inte överens om allt, men det har funnits en grundläggande intressegemenskap i att skattepolitik inte får lämnas åt populismen när landet är i djup kris. Då måste man ta ansvar, resonera med varandra och finna bra lösningar på svåra problem. Tack så mycket, Rolf Kenneryd, för ett bra samarbete! Jag hoppas att vi får möjlighet att fortsätta samarbeta om skattepolitik även framöver.

Skatteutskottet har varit framgångsrikt under den här mandatperioden i att hävda att skattepolitiken är en del av den allmänna ekonomiska politiken. Den kan inte segla i väg ensam bortom allt vad budgetkonsekvenser, upplåningsbehov och starka statsfinanser heter. Där har skatteutskottet gjort en viktig insats. Det måste vara så att skattesänkningar skall finansieras. Det får inte vara så att man har en skatteminister som reser över Atlanten för att låna pengar till skattesänkningar.

Skatterna skall finansiera välfärden. En tiondel av våra skatteintäkter i dag går till räntorna på den statsskuld som till stor del byggdes upp när Karl-Gösta Svenson var en av de mest ansvariga för skattepolitiken. Då lånade man till skattesänkningarna.

Det säger också en del om potentialen framöver för skattepolitiken. Om vi kan pressa ned statsskulden och minska räntebördan får naturligtvis både skatte- och välfärdspolitik helt andra ramar och möjligheter i framtiden.

En del säger att saneringsarbetet under de här fyra åren framför allt har bestått av att höja skatter. Det är naturligtvis alldeles fel. Det har funnits en del viktiga bidrag, men om vi tittar på utvecklingen under mandatperioden ser vi att de offentliga utgifternas andel av bruttonationalprodukten har tagits ned med ungefär 10 procentenheter. Skatteuttaget i relation till BNP har stigit med ungefär 2 procentenheter. Skatterna har varit viktiga inte minst av fördelningspolitiska skäl – när det gäller att se till att också de som har hyggligt ställt är med och levererar sitt bidrag till saneringspolitiken. Men det är inte skatterna som har stått för merparten

av saneringen. Det har handlat om att steg för steg sanera också de offentliga utgifterna.

Skattepolitiken skall bidra till en rättvis fördelning. Det är viktigt. Det handlar om att få en bred acceptans för välfärdspolitik bland människor, men det handlar naturligtvis också om en moralisk uppfattning. Vi skall alla dra vårt strå till stacken, och de som har det litet bättre än andra skall kunna dra ett litet tyngre lass. Saneringen hade aldrig varit möjlig utan fördelningspolitiken.

Ta t.ex. värnskatten. Vi bad om ett mandat av svenska folket för att införa en tillfällig värnsskatt som ett bidrag till saneringen. Den gav under fyraårsperioden sammanlagt ungefär 20 miljarder kronor. Den är ett viktigt bidrag till saneringspolitiken. Nu är saneringen över. Nu avskaffas värnskatten. En miljon löntagare får därmed kraftigt sänkt marginalsatt. Värnskatten var ett viktigt bidrag. Nu är saneringen över. Nu avskaffas den.

Samtidigt gäller förstås målsättningarna från skattereformen. Finansieringen av skattereformen skall bäras rättvist över alla befolkningsgrupper. Därför införs ett tredje steg – en extra skatt för de verkliga höginkomsttagarna. Det gäller dem som tjänar drygt 32 000 kronor i månaden. De får 5 % extra skatt den 1 januari 1999. Det är ett rimligt sätt att se till att uppnå målsättningarna med skattereformen.

Regeringen är också tydlig när det gäller inkomstskatterna och målsättningen. Hur stor andel av befolkningen – av löntagarna – skall betala statlig skatt? I samband med skattereformen sade man att målsättningen är att 15 % skall betala statlig skatt. Under saneringsarbetet – inte minst med den borgerliga regeringspolitiken – ökade andelen som betalar statlig skatt. Nu är vi uppe i 18 % av löntagarna. Målsättningen är klar från regeringens sida: Vi skall tillbaka till 15 %. Det får ske i takt med att statsfinanserna så tillåter.

Barnbidragen har höjts i år. Det är också en del av skattereformen, som gör att vi får tillbaka den fördelningspolitiska profil som var en viktig del av en viktig reform.

Skattepolitiken skall också stimulera arbete, sparande och investeringar – inte tricksande mellan olika typer av placeringar. Därför spelar skatteutskottet en viktig roll också i att hålla emot när det gäller att skapa särlösningar och undantag för alla intressen som alltid knackar på skatteutskottets port. Det gör ni bra, och det gör ni starkt!

Skattepolitiken skall stimulera företagandet – inte minst de små och medelstora företagen. De senaste två åren har vi riktat skattesänkningar på drygt 7 miljarder kronor på ett sådant sätt att det stimulerar expansion, nya investeringar och nyanställningar för småföretagen. Det är ett viktigt bidrag i ett läge när vi samtidigt har bedrivit en mycket tuff saneringspolitik.

Skattepolitiken skall också bidra till en ekologiskt uthållig utveckling. Det har vi också sett konkreta exempel på under mandatperioden. Skattepolitik och ekonomiska styrmedel har använts för att stimulera till hushållning med knappa resurser. Jag tror inte att det är slut på det. Vi har använt en modell med energiskatter för att stimulera hushållning och använt intäkterna till att göra en stor utbildningsreform, nämligen kunskapslyftet och högskolesatsningen. Det är en skatteväxling så god som någon, skulle jag vilja säga.

Prot. 1997/98:121

9 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Det är tydligt för skatteutskottet och för alla ledamöter i riksdagen att internationaliseringen av ekonomin är en viktig kraft att ta hänsyn till också i skattepolitiken. Det gryende europeiska samarbetet på skatteområdet har visat att det går att komma framåt när det gäller att sätta stopp för skatteparadis. Man kan stoppa den illojala skattekonkurrens som finns mellan länder, där man tricksar och fixar för att försöka locka till sig varandras företag.

Nästa steg blir att också införa någon typ av miniminivåer i kapitalbeskattningen för att se till att inte vissa länder i gemenskapen kan ha noll beskattning av sparande, medan andra försöker upprätthålla neutralitet mellan beskattning av sparande och beskattning av arbete.

Vi har sett under året hur punktskatterna på tobak och alkohol naturligtvis blir svårare att upprätthålla i ett läge med öppnare gränser, ökad smuggling och östeuropeiska ligor som vänder sig mot stora delar av Europa. Det är inte ett problem för att upprätthålla välfärdssamhället. En mycket liten del av välfärdssamhällets intäkter kommer från punktskatter på alkohol och tobak. Det är ett problem för hälsopolitiken och socialpolitiken. Där måste vi naturligtvis hitta nya redskap i takt med att utvecklingen fortsätter. Det går att bevara ett starkt välfärdssamhälle om man också bedriver en klok politik och med öppna ögon ser vad internationaliseringen innebär.

Låt mig ta upp en fråga som har kommit upp i flera av replikskiftena här. Det vi ser i Nordbanken–Merita-affären och Stora–Enso-affären har ingenting att göra med svensk dubbelbeskattning. Jag trodde att Karl-Gösta Svenson och Isa Halvarsson ändå hade litet mer insikt i hur skattereglerna fungerar i det här sammanhanget. Detta har att göra med att Finland har valt ett system för lätnad för dubbelbeskattning som diskriminerar utländskt ägande. Sverige kan välja i princip vilket skattesystem som helst. Vi påverkar inte finska statens beskattning av de finska aktieägarna. Om Sverige skulle ha valt samma modell som Finland, dvs. att se till att man som svensk aktieägare får en lätnad bara om bolaget är svenskt – vad händer då? Sannolikt blir de här affärerna inte av. Det skulle man kunna uppnå i svensk riksdag. Man skulle kunna sätta stopp för viktiga strukturaffärer.

Men att man har förlagt det juridiska högsätet i Finland har ingenting att göra med svensk dubbelbeskattning. En sak är det juridiska sätet, en annan är var huvudkontoren ligger och var utveckling och produktion finns. Det finns ingenting som tyder på att Sverige lider någon skada i de sammanhangen. Det blir starka koncerner som kommer att ta sig an internationell konkurrens bättre än förr. Detta har ingenting att göra med svensk dubbelbeskattning.

Dessutom säger Karl-Gösta Svenson att det handlar om skatteförluster i månghundramiljonersklassen. Var kommer det ifrån? När våra tjänstemän på Finansdepartementet tittar på detta kan de inte se att det är den effekten som väntar. Det Karl-Gösta Svenson möjligen kan tänka sig är att man inte lyckas få in den skatt som finska aktieägare skulle ha betalt om det hade blivit ett svenskt säte. Men den skatten har vi ju aldrig haft! Den kan man inte räkna som en skatteförlust. Karl-Gösta Svenson kommer att få svårt att med svensk skattepolitik beskatta finska aktieägare.

Fru talman! Det är viktigt med en bred samling i skattepolitiken. Vi har gått igenom en ganska dramatisk saneringsperiod i Sverige. Det inne-

bär självfallet också att många regler i skattepolitiken har fått förändras av nödvändiga skäl. Det har varit bråttom att snabbt ta Sverige ut ur det moras som landet har befunnit sig i.

Nu ser vi framför oss en stark svensk ekonomi. Vi ser framför oss potentiella överskott och amorteringar på statsskulden. Det gör att det finns helt andra förutsättningar för stabilitet i skattepolitiken.

Jag skulle önska att de krafter i riksdagen som värnar om välfärds-samhället, som inser att det kräver en finansiering och att det kräver skatter, också med breda lösningar kan komma överens om skattestrukturer-na. Vi kan resonera om nivåerna, men vi bör kunna komma överens om strukturerna. Jag har svårt att se att Moderaterna kan delta i det arbetet på ett konstruktivt sätt. Fastighetsskatten är ett exempel på detta.

Nu tillsätter vi en parlamentarisk utredning för att se över systemet och få samma grundläggande samsyn om fastighetsskattesystemet som vi i dag har kring inkomstskattesystemet. Vi grälar ju inte här om vilka typer av löner som skall beskattas och vilka som inte skall beskattas. Där känner vi att det finns något slags samsyn. Det bör man kunna komma fram till även i Fastighetsskatteutredningen. Men Moderaterna säger nej. De har sin egen lösning och är inte intresserade av att resonera med andra.

Jag bedömer ändå att Folkpartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet, Vänsterpartiet och Miljöpartiet borde kunna samlas kring en politik som värnar strukturerna i skattesystemet och motar skattepopulismen. Den ser vi ju i dag när man alltid säger ja till varenda upptänklig skattesänkning som kommer fram i debatten. Det gör Moderaterna. Det handlar om att alltid säga ja utan att bry sig om huruvida det är finansierat eller inte. Moderaterna slår inte vakt om välfärdens finansiering. Det är ett långsiktigt hot mot välfärden. Det är det som är orsaken till skattepopulismen hos Moderaterna.

Vi såg ju det när Carl Bildt plötsligt lovade att totalt avskaffa fastighetsskatten. Det handlade inte bara om att göra om den till en schablon-beskattning. Det är vi också intresserade av. Det skall Lars Hedfors titta på i Fastighetsskatteutredningen. Carl Bildt lovade att totalt avskaffa fastighetsskatten inför ett antal demonstranter. Det handlar om 20 miljar-der. Karl-Gösta Svenson fick säkert hicka. Då kommer skattepopulismen och hotar hela välfärdspolitiken.

Detta är någonting som vi måste samla oss kring i riksdagen. Därför har det varit viktigt med uppgörelsen med Centerpartiet om fastighets-skatten. Vi behöver en bred samling kring budskap som ibland inte är så populära. Vi måste ha en fastighetsskatt. Den är en viktig del av välfär-dens finansiering.

Det är också så att fastighetsskatten är en del av ett system där av-dragsrätten för skuldräntor är den andra delen. När man vill avskaffa fastighetsskatten totalt, som Karl-Gösta Svenson nu vill, vill man också ta bort avdragsrätten för skuldräntor. Det skapar dramatiska fördelningspo-litiska effekter på bostadsmarknaden. Vad skall unga barnfamiljer som skall köpa sitt första hus eller lägenhet göra om de inte får dra av rän-torna?

Skiljelinjen i svensk politik går ju inte framför allt i skattepolitiken utan i synen på välfärdspolitiken. Där finns egentligen en bred samstä-mighet i riksdagen. Tragiken i den gamla del av blockpolitiken som fort-farande finns kvar är att Folkpartiet och Kristdemokraterna värnar väl-

*Fel! Okänt
växelargument.*

färdssamhället men inte kan förmå sig att samarbeta med de partier som strävar efter att stärka välfärdssamhället. De huvudsakliga skiljelinjerna i svensk politik går egentligen mellan Moderaterna och mittenpartierna.

Det är därför Moderaterna inte ser lånefinansierade skattesänkningar som ett hot utan som en möjlighet. Det bygger in en bomb i hela det system som innebär att vi gemensamt tar ansvar för välfärden. Det är därför Moderaterna alltid är beredda att underminera skattesystemet. De byggde in bomber genom att avskaffa skatten på O- och OTC-listorna så att de briserade förra sommaren och regeringen måste ingripa. De bygger in bomber genom att se till att fastighetsskatten blir inkonsekvent och konstig.

Karl-Gösta Svenson är ju också ibland lokalpolitiskt aktiv. Karl-Gösta Svenson vill sällan se konsekvenserna av sin skattepolitik. Han talar sällan med stolthet om besparingar i välfärden. Ni vill minska statsbidragen och se till att kommunerna får ett sämre skatteunderlag med 18 miljarder kronor.

I Karlskrona, som är en kommun där Moderaterna vill ha tillbaka makten, vill de dessutom sänka kommunalskatten med 5 kr. Vad innebär det för välfärdspolitiken? Varför talar Karl-Gösta Svenson så sällan med stolthet om konsekvenserna för välfärdspolitiken? Att ni vill dra ned på välfärden är väl ändå orsaken till att ni kan dra ned så mycket på skatterna? Beskriv hur det ser ut i Karlskrona efter en skattesänkning på 5 kr! Det är den del av de 18 miljarder i minskat underlag som riksdagspolitiken medför. Vad händer då med vården, skolan och omsorgen? Jag tycker att Karl-Gösta Svenson skall vara litet stolt över sin politik. Tala inte bara om skattesänkningar, utan tala också om välfärdsförlusterna!

Anf. 128 KARL-GÖSTA SVENSON (m) replik:

Fru talman! Jag talar med stolthet om att kunna sänka skatten för att skapa förutsättningar för nya jobb. Vi behöver fler skattebetalare så att vi kan klara våra välfärdsfrågor även i framtiden. De klaras inte nu med den politik som Thomas Östros står för.

Jag skall be att få slå fast att jag och Moderaterna inte vill begränsa avdragsrätten i något fall när det gäller ränteavdraget på fastigheter, hyreshus och liknande.

Det är ju så, Thomas Östros, att jag kan köpa en hur dyr båt som helst, en hur dyr bil som helst eller hur mycket konst som helst för lånade pengar, och räntan är helt avdragsgill. Men det är inte samma sak när det gäller fastigheter. Då måste jag beskattas för att jag bor där. Är det rättvist?

Jag läste Brännpunktsartikeln i dag av Thomas Östros. Där tar Thomas Östros upp frågan om att man skall ta ut skatt efter bärkraft. Då vill jag ställa några frågor till Thomas Östros. På vilket sätt tar ni ut skatt efter bärkraft när alltfler människor i vårt land inte kan leva på sin lön eller pension? Är det skatt efter bärkraft när låginkomsttagarna får se sina skatter höjda med mer än vad skattehöjningarna har inneburit för höginkomsttagare? Är det skatt efter bärkraft när vanliga människor tvingas att flytta från hus och hem på grund av att förmögenhetsskatten och fastighetsskatten har stigit så kraftigt? Är det skatt efter bärkraft när vanliga människor tvingas betala förmögenhetsskatt medan miljardärer befrias?

I artikeln har Thomas Östros nämnt Carl Bildts namn vid 17 tillfällen. Lider hela regeringen av Bildtfobi? Hela regeringsarbetet tycks kretsa kring Carl Bildts förhållanden. Det bekräftar egentligen den uppfattning som jag nämnde i mitt inledningsanförande, nämligen att regeringsarbetet har gått i stå. I artikeln nämner statsrådet inte ord om valets viktigaste välfärdsfråga – jobben. Jobben har ju minskat. De är färre nu än när ni tillträdde. Statsrådet nämner inte ord om de över 500 000 människor som saknar ett jobb i dag. Stilla sig ser ni i stället att jobb försvinner från Sverige när företag flyttar utomlands. Varför vill ni inte sänka skatten på arbete för att skapa förutsättningar för nya jobb? Det är ju nödvändigt för välfärden i framtiden.

Anf. 129 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Jobben kommer. De senaste siffrorna visar att mellan maj 1997 och maj 1998 har sysselsättningen ökat med nästan 50 000 människor netto. Det är en siffra som bådär mycket gott för framtiden. Om vi har ett antal sådana år framför oss kommer vi att se en dramatisk förändring på den svenska arbetsmarknaden. Jobben kommer så pass bra att vi nu börjar diskutera de goda årens problem. Vi måste ju vara ute i god tid. Det handlar om att se till att undvika arbetskraftsbrist. Det handlar om att se till att det finns tillräckligt många unga människor som är intresserade av vård, skola och omsorg. Även där kommer efterfrågan att öka starkt i framtiden. Tack vare saneringspolitiken har vi undanröjt det största hindret mot tillväxten.

Vad har Karl-Gösta Svenson emot att bedriva välfärdspolitik? Om man summerar hans skattesänkningar och lägger till den kommunalpolitik som man vill bedriva i hans kommun, Karlskrona, med en skattesänkning på 5 kr, innebär det ju en dramatisk förändring av välfärden. Det går inte att hävda, så som moderater brukar göra, att 85 miljarder i skattesänkningar plus de 20 miljarder som Carl Bildt plötsligt lade till vid demonstrationen mot fastighetsskatten kan genomföras utan att det märks. Det innebär minst 60 000 färre i vård, skola och omsorg. Det innebär att de sjuka, de arbetslösa och de lågavlönade skall betala mycket stora skattesänkningar för dem som tjänar väldigt bra. Vad är det för rättvisa? Varför skall de sjuka, arbetslösa och lågavlönade betala skattesänkningar åt människor som har inkomster på 600 000–800 000 kr om året? De får kanske 6 000 kr i månaden i sänkt inkomstskatt. Varför skall det vara så?

Anf. 130 KARL-GÖSTA SVENSON (m) replik:

Fru talman! Vi har hört de löften av tidigare finans- eller skatteministrar precis före ett val. De har talat om hur bra allting är. Det är inte så, Thomas Östros. Välfärden fungerar inte. Den största välfärdsfrågan är att det inte finns tillräckligt många jobb för att få ned arbetslösheten. Vi har ungefär lika hög arbetslöshet nu som när ni tillträdde. Det finns ju fler skattebetalare. Jag vill se till att staten garanterar människor vård i rätt tid, bra skola och bra äldreomsorg. Det är en självklarhet för oss. Men vi skapar förutsättningar för detta genom att det blir fler skattebetalare som delar på de kostnader som samhället får ikläda sig för just detta ändamål.

*Tilläggsbudget 1 för
budgetåret 1998 samt
riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, skattefrågor,
m.m.*

Ni har misslyckats under dessa fyra år. Ni har inte klarat jobben. Ni har misslyckats med skolan. Ni har misslyckats med äldreomsorgen. Ni har inte klarat vårdköerna.

Vi fick inleda den borgerliga regeringsperioden med att minska växande vårdköer. Människor fick inte vård i rätt tid. Vi löste de problemen utan att höja skatterna.

Ni lovade genom Ingvar Carlsson i valrörelsen 1994 att ni skulle höja skatterna med högst 3 700 miljoner. Vad har ni gjort? Ni har höjt med 70 000 miljoner. Den större andelen av dessa skatter har belastat låg- och medelinkomsttagare. Det är låginkomsttagarna som har fått ta de stora smällarna av era enorma skattehöjningar. Dem har ni kallat för besparingar, men det är skattehöjningar som känns för den enskilda människan. Alltfler har därför blivit beroende av bidrag och kan inte klara sig på sina egna löner.

Anf. 131 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Jag har inte varit inne på något löfte. Jag har konstaterat faktum. De senaste tolv månaderna ökar sysselsättningen kraftigt. Det finns också på andra punkter en mycket god utveckling, om man ser ett år tillbaka i tiden. Den svenska industrin planerar investeringar för 69 miljarder kronor under 1998. Det sägs i ett TT-meddelande från 12.02 i dag. Det är 10 % mer än 1997. Ännu ett exempel är hur alla i Sverige börjar känna framtidstro och investeringsvilja och börjar anställa. Det gror en optimism i Sverige.

Karl-Gösta Svenson blir naturligtvis stressad. Det är ju klart att det är en stor besvikelse, men det är ju ett faktum.

Jag vill varna Karl-Gösta Svenson litet grand. Såvitt jag förstår vill Karl-Gösta Svenson fortsätta med politiken under nästa mandatperiod. Gå inte ut i en valrörelse och säg att 85 miljarder i skattesänkningar inte kommer att märkas i människors välfärd. Gå ut och ta diskussionen som ni gjorde på 80-talet med Ulf Adelsohn. Tala om att ni är stolta över att ni vill dra ned på vård, skola och omsorg och att ni inte skall hålla på med det så mycket. Tala om att ni vill dra ned på sjukersättningen och a-kassan och höja avgifter till a-kassan för lågavlönade. Tala om att ni vill höja dagisavgifterna och äldreomsorgsavgifterna i kommunerna. Gå ut och ta den diskussionen i stället. Ni vill ju ha ett mandat för era förändringar. Lura inte folk. Räkna inte bara upp de sköna skattesänkningarna, utan berätta om vad som händer i välfärden.

Vi tycker att det är viktigt att föra en öppen diskussion med medborgarna. Därför säger vi att vi i detta läge inte kan utlova några skattesänkningar. Vi väljer nu att satsa på vård, skola och omsorg. Vi väljer att amortera på statsskulden. Går saker och ting väl får vi ta en diskussion i framtiden.

Var försiktiga med löften. Ni vill ju ha ett mandat från väljarna. Som ni nu bedriver valrörelse ändrar det med förskräckelse.

Anf. 132 HOLGER GUSTAFSSON (kd) replik:

Fru talman! Skatteministern säger att skiljelinjen går i välfärdssamhället. Jag skulle vilja säga att skiljelinjen i stället går i hur vi tryggar välfärdssamhället. Det är där vi har vårt bekymmer. Det är där vi ser

möjligheten att föra en dialog om hur andra skattenivåer skulle gynna arbetet för fler jobb. Fler är ju med och betalar i det sammanhanget.

Jag skulle vilja beskriva situationen så, att ni har skapat en budgetbalans genom neddragningar i bl.a. skola, vård och omsorg och med hjälp av skattehöjningar i storleksordningen 70 miljarder kronor. Nu är situationen den att vi har balans. Det är jättebra. Jag vill understryka det. Men vi sitter också enligt vår uppfattning i en skattefälla.

Är det inte dags att börja diskutera detta problem på allvar nu? Det gäller nivåer, strukturer och annat. Då kan vi komma till tals om arbetslösheten, och man kan börja anställa igen inom kommuner, skolor och sjukvården. Man har råd. Det blir billigare att anställa.

Vi kan diskutera flykten av företag från Sverige. Även om den inte är så omfattande är den, tycker jag, jobbig.

Vi kan inte få bort den svarta marknaden, men vi kan minska den om skattetrycket blir något lägre.

Vi har tjänstesektorn, där vi ser många äldre som skulle behöva köpa en del tjänster något billigare.

Är det inte dags att börja diskutera skattefrågorna i detta sammanhang, som täcker hela vidden?

Anf. 133 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Låt mig säga till Holger Gustafsson att jag ser fram emot en diskussion mellan socialdemokratin och flera av mittenpartierna om skattestrukturerna under nästa mandatperiod. Jag tycker att det är viktigt att sträva efter breda lösningar. Men vi måste ändå utgå från några grundläggande villkor. Jag tror att kd kan ställa upp när valrörelsen har passerat.

Det handlar om att det inte är acceptabelt att låna till skattesänkningar. Det handlar om att det måste finnas en rättviseprofil i politiken. Det handlar om att vi måste stå upp för att ett välfärdssamhälle kostar. Ett välfärdssamhälle måste finansieras. Det innebär att man inte kan gå hur långt som helst i skattesänkingsresonemang.

Det är inte så enkelt som Holger Gustafsson säger när det gäller sambandet mellan skatter och sysselsättning. Sverige och Danmark har Europas högsta skatteuttag, kanske tillsammans med Holland. Vi har också Europas högsta andel av befolkningen i sysselsättning. Man kan inte säga att skatteintäkterna inte används till någonting.

De används till anställda i vård, skola och omsorg. Vi ser nu till att många kommuner kan nyanställa. De används till transfereringar och som barnbidrag och pensioner, som gör att människor får en grundläggande efterfrågan. Det gör att de handlar i kvartersbutiken, vilket gör att butiken kan anställa en person. Ekonomin hänger ihop. Skatterna går inte ned i ett svart hål längre, som de gjorde under den period då saneringen var som värst. Nu går ekonomin ihop. Nu går skatterna till transfereringar och till anställda i kommuner och landsting.

Jag diskuterar gärna skattestruktur, men de grundläggande förutsättningarna måste vara uppfyllda för att det skall vara meningsfullt.

Prot. 1997/98:121

9 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

**Fel! Okänt
växelargument.**

Anf. 134 HOLGER GUSTAFSSON (kd) replik:

Fru talman! De grundläggande värderingar som skatteministern lyfter fram här tror jag inte att det är någon svårighet att hålla med om för något av mittenpartierna. Det är ganska givet att skatterna inte kan bli hur låga som helst utan att de skall finansiera de åtaganden vi har och att vi är rädda för ett budgetunderskott.

Låt mig lyfta fram en annan bild för skatteministern. Jag ser ett annat problem, nämligen att företag lägger sitt säte utomlands. Vi har diskuterat detta. Det är många arbetslösa. Visserligen har det förbättrats litet grand på slutet, men alltför många är arbetslösa. Vi har en växande svart marknad. Allt detta tillsammans leder till att vi är färre som betalar skatt. De få som skall bära skattebördan får en allt tyngre börda. Det bli alltså färre som skall betala lika mycket i skatt.

Hur ser skatteministern på den situationen?

Anf. 135 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Det är ingen tvekan om att det viktigaste bidraget till försvaret av välfärdssamhället är en hög och full sysselsättning. Det är naturligtvis därifrån skattekraften kommer. Det går aldrig att nå det läget med ofinansierade skattesänkningar. Vi måste se till att benhårt hålla i de offentliga finanserna, och så att vi kan satsa på vård, skola och omsorg. Vi måste se till att amortera på statsskulden och hålla räntorna nere, så att vi får den investeringsutveckling som det talades om i det TT-telegram jag nämnde alldeles nyss. Då får vi en sysselsättningsutveckling som gör att människor återigen vågar börja konsumera. Så hänger ekonomin ihop.

Det jag är rädd för är att vi återigen i riksdagens kammare kan se en räntehöjarkoalition formera sig. Parti efter parti går ut med särskilt riktade löften till särskilda väljargrupper.

Kd har i princip sagt att man inte sätter sig i en regering som inte satsar på vård, skola och omsorg, men Moderaterna vill minska deras möjligheter med 18 miljarder och säga upp 60 000 personer. Moderaterna kommer inte att sätta sig i en regering som inte får sänka skatterna med 85 miljarder. Folkpartiet har sina favoritförslag om t.ex. arbetsgivaravgifter som de vill få igenom, och dessutom förslag om vård, skola och omsorg. Hur går detta ihop?

Det finns en oro bland många människor för att vi återigen skall hamna i den uppåtgående räntespiralen. Ni måste ju kunna leverera till era väljare vad ni lovar i valrörelsen.

Tänk på det under valrörelsen, Holger Gustafsson. Fundera över vad som är rimligt att genomföra av alla de löften ni ger under dessa månader.

Anf. 136 ISA HALVARSSON (fp) replik:

Fru talman! Ett problem med skatteministern är att han inte ser några problem med dubbelbeskattningen. Det är faktiskt inte bara borgerliga politiker som ser problem med den. Jag läste en debattartikel av Erik Åsbrink 1995, dvs. innan han kom in i regeringen, där han klart och tydligt redogjorde för hur olämpligt det är med alla typer av selektiva insatser. Han skrev:

För att undvika snedvridningar bör reglerna vara lika för stora och små företag, för noterade och onoterade, för gammalt och för nytt kapital.

Vill man ha fler jobb skall självklart inte riskkapital beskattas dubbelt så hårt som pengar som t.ex. placeras i riskfria statsobligationer.

Han fortsatte genom att påtala hur dubbelbeskattningen givit signalen att det är bättre att låna än att investera egna pengar och att följden har blivit låg soliditet, hög skuldsättning och svårigheter för nya och expansiva företag att dra till sig kapital, samtidigt som pengar låsts in i gamla, vinstrika företag med lägre tillväxtförutsättningar. Investeringskapitalet har inte hamnat där det gjort mest nytta, i ägarledet. Den enklaste lösningen är att ta bort dubbelbeskattningen i ägarledet. Jobben har blivit färre än de behövt bli.

Jag kunde inte ha uttryckt det bättre själv. Skulden, Thomas Östros, till att jobben blivit färre än vad de behövt bli ligger tung på Socialdemokraterna, som återinförde dubbelbeskattningen efter valsegern 1994.

Anf. 137 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Jag tror inte att Isa Halvarsson ett ögonblick tror att det finns någon mätbar skillnad i sysselsättningsutvecklingen beroende på om det funnits en dubbelbeskattning eller inte.

Under senare år har den här diskussionen förändrats ganska kraftigt. Man kan höra det när ekonomerna och facket diskuterar. Isa Halvarsson brukar ofta påpeka att Uppsalaekonomerna är särskilt intressanta att lyssna på. Jag kan då rekommendera Sveriges kanske största auktoritet på området, Jan Södersten, professor i nationalekonomi, som har fått med sig stora delar av etablissemangen på det här området i sin beskrivning av hur internationaliseringen faktiskt har förändrat förutsättningarna. Investeringskostnaderna i dag bestäms inte av hur svenska aktieägare beskattas. De bestäms internationellt. En tredjedel av börsen har utländska ägare.

Om vi avskaffar dubbelbeskattningen generellt påverkar det alltså inte storföretagens investeringskostnader. Det ger inte ökade investeringar, det ger inte ökad sysselsättning. Om man däremot, säger de som kan området, riktar en skattelättnad till dem som inte har samma tillgång till internationell kapitalmarknad – varför inte exempelvis onoterade bolag, som ju riksdagen har tagit ställning till? – får man en effekt, eftersom man då stärker deras konkurrensförmåga i förhållande till de stora bolagen på den internationella kapitalmarknaden. Då sänker man deras investeringskostnad, och så får man ökad sysselsättning.

I ett läge med knappa budgetresurser föredrar jag en sådan sänkning, som ger en effekt på investeringskostnaden, framför en generell lättnad i dubbelbeskattningen.

Jag rekommenderar Isa Halvarsson att studera den nya diskussionen och debatten, för den är viktig.

Anf. 138 ISA HALVARSSON (fp) replik:

Fru talman! Jag undrar om också Erik Åsbrink har studerat detta. Det intryck jag har fått av de ekonomer skatteutskottet har talat med är i alla fall att dubbelbeskattningen är av ondo.

Jag har undrat: Hur kan jobben vara så få om politiken är så bra? Jämfört med tiden för regeringsskiftet är sysselsättningen i dag praktiskt taget oförändrad. Det handlar faktiskt t.o.m. om –2 000 jobb, men det kan ju

**Fel! Okänt
växelargument.**

vara ett statistiskt fel. Under den socialdemokratiska regeringens tre år och åtta månader har det inte tillkommit ett enda nytt jobb. Ni tog över i ett läge då sysselsättningen var i starkt uppåtgående. Detta uppåtgående fortsatte sedan av bara farten, men därefter sjönk det.

Jag fick en liten förklaring till det här och en inblick i socialdemokraternas retorik när jag läste Kjell-Olof Feldts *Alla dessa dagar*, där han skriver:

Jag hade gripits av valfeber – det var då valet 1988. Jag ville vinna valet, och jag visste att det bara kunde ske om partiet och dess företrädare både framstod som och själva kände sig duktiga och framgångsrika. Därför måste vi beskriva både historien och framtiden med tillförsikt och optimism.

Jag undrar, jag.

Anf. 139 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Isa Halvarsson vet liksom jag vad det var som gjorde att det fanns en enda ljusglimt 1993–1994. Det var den rekordstora devalveringen, som regeringen kämpade med näbbar och klor för att förhindra. Det är klart att en sådan jättedevalvering ger en stimulans till exportindustrin. Så är det. Och exportindustrin reagerade under 1993 och 1994. Men underskotten låg där som det stora hindret mot att den inhemska efterfrågan skulle komma i gång.

Nu är det undanröjt, och då kommer det sunda, parat med stark exportökning och inhemsk konsumtion, inhemska investeringar. Då börjar ekonomin växa på ett sätt som vi inte har sett på mycket länge i Sverige.

Jag vill avslutningsvis tacka Isa Halvarsson för ett trevligt samarbete – kort men trevligt. Isa Halvarsson har ju en del kontakter med min hemstad Uppsala. Jag hoppas att vi får chans att diskutera skattepolitik litet vid sidan av någon gång i framtiden. Tack skall du ha, Isa!

Anf. 140 ROY OTTOSSON (mp) replik:

Fru talman! Jag tänkte ta upp en tråd som jag hade uppe i ett tidigare replikskifte med Lars Hedfors men som jag då inte riktigt hann avsluta. Det gäller frågan om miljöskatter som skattebas.

Det finns en spridd uppfattning om att om man höjer energi- och miljöskatter leder det till att basen för de skatterna försvinner, dvs. att utsläppen och energianvändningen försvinner. Jag skulle vilja se det samhälle som klarar sig utan hjälpenergi, utan energitillförsel. Det är ungefär lika sannolikt som ett samhälle utan människor. Det är naturligtvis inte möjligt, utan skattebasen försvinner inte. Frågan är snarare hur pass stor den skattebasen är och hur pass hårt man kan utnyttja den utan att det får andra negativa effekter.

Diskussionen om skatteväxling för miljön handlar just om hur mycket man kan lägga på skattebasen energi- och miljöutsläpp. Det som är aktuellt är framför allt koldioxidskatt. Däremot är det naturligtvis inte möjligt att ta ut särskilt mycket skatt på t.ex. metaller, kväve eller svavel. Där är möjligheterna mycket mer begränsade.

Den bedömning som gjordes i Skatteväxlingskommittén var att man åtminstone skulle kunna ta ut lika mycket som hittills, vilket med momseffekten inräknad rör sig om 60 miljarder. Det vore intressant med en

kommentar från skatteministern vad gäller om han kan tänka sig att föra det arbetet vidare. Här i riksdagen har hela tanken kring skatteväxling för miljön stannat upp, trots att det i ord låter som att det skulle finnas en stor samstämmighet. Händer det någonting?

Prot. 1997/98:121
9 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 141 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Skatteväxling är en intressant tanke. Däremot har det litet kommit att betraktas som en lösning som innebär att man slår två flugor i en smäll, något som jag inte tror existerar. Jag tror inte att man så enkelt kan lösa både långsiktiga miljöproblem och arbetslöshetsproblem. När man tittar närmare på det visar det sig att så inte är fallet.

Vi skall använda ekonomiska styrmedel som ett sätt att styra mot ett ekologiskt uthålligt samhälle. Sverige gör det, framgångsrikt, och pekas ofta av OECD ut som ett av de länder i världen som är mest framgångsrika på det här området. Men det måste ske under vissa förutsättningar. En sådan är att vi inte kan driva en miljöpolitik som resulterar i att svensk industri flyttar över gränsen till något land som har lägre ambitioner i miljöpolitiken. Internationaliseringen sätter gränser. Därför blir EU-perspektivet väldigt viktigt.

Vi kan heller inte använda oss av en skattebas som vi helst vill bli av med till långsiktiga skattesänkningar på inkomstskattesidan, eftersom vår ambition, i och med att det är en miljöskatt, är att minska den skattekölla som vi belägger med skatt. Det är klart att det ändå finns en möjlighet att föra den här typen av resonemang under nästa mandatperiod.

På energiskattesidan gör jag bedömningen att vi i dag har skatter som ligger på en nivå som vi kan bära och som ger en god miljöeffekt. Jag ser inte på kort sikt några möjligheter att gå längre där. Då får vi i stället resonera om andra typer av ekonomiska styrmedel på andra områden.

Anf. 142 ROY OTTOSSON (mp) replik:

Fru talman! Det finns olika energilag. Vissa är mycket starkt miljöpåverkande, medan andra är det i mindre utsträckning.

Jag tror att det finns utrymme för högre energibesättning gentemot de energiformer som är starkt miljöbelastande. Det innebär att andra energiformer som inte är lika belastande gynnas. Energi- och miljöskatter kan vara ett sätt att utan att egentligen minska skattebasen i någon större utsträckning ändå lösa miljöproblemen.

Jag tänkte ta upp en fråga till. Den gäller skatten på arbete. Skatteministern pratade sig varm för fördelningspolitik. Jag kan instämma i mycket av vad han säger. Men beskattningen av lägre inkomster är en märklig fördelningspolitik. Under 90-talet har dels kommunalskatterna pressats upp ett antal procentenheter, dels har egenavgifter kommit till – i praktiken en inkomstskatt för löntagarna. Det blir höga skatter. Internationellt sett är skatterna höga. Det är konstigt om heltidsarbetande människor behöver bostadsbidrag för att klara kostnaderna när de samtidigt betalar en så hög skatt. Det rimmar illa. Man frågar sig varför Socialdemokraterna låter sänka skatten för dem med inkomster över 20 000 kr i månaden men inte för dem som ligger under 15 000 kr?

Anf. 143 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! När det gäller skatteväxlingen blir nästa steg att gå igenom hela energiskattesystemet för att göra det klokare, enklare och mer användbart i denna typ av diskussioner. I dag har vi ett energiskattesystem som är mycket av ett lapptäcke – historiska avlagringar ovanpå varandra.

Det pågår ett arbete i Regeringskansliet med att skapa ett sundare energiskattesystem. Riktlinjerna kommer från Skatteväxlingskommitténs arbete, dvs. att klarare göra skillnad mellan fiskala energiskatter och miljöstyrande energiskatter och syftet med miljöstyrningen. Det blir ett viktigt arbete under kommande mandatperiod. Där är det viktigt att samla breda majoriteter.

Värnskatten infördes som en del av saneringsarbetet. Det var ett löfte från oss att det skulle vara en tillfällig skatt. Vi fick 20 miljarder, och det var ett viktigt bidrag. Nu avskaffas den skatten. Samtidigt ser vi till att ha en stark fördelningsprofil genom att de verkliga höginkomsttagarna får betala en extra skatt den 1 januari 1999.

Jag ser gärna sänkta skatter, men aldrig någonsin på bekostnad av en stark ekonomi. Jag ser gärna sänkta skatter framöver, men aldrig på bekostnad av vård, skola och omsorg. Då får vi hålla i den ekonomiska politiken, se till att genomföra satsningar. Efterhand – om det finns utrymme – får vi ta diskussionen om sänkta skatter.

Anf. 144 ROLF KENNERYD (c) replik:

Fru talman! Jag vill inleda med att kvittera tacket för ett konstruktivt och resultatinriktat samarbete. Det är riktigt som skatteministern säger att vi har haft olika åsikter i såväl detaljer som principer. Men vi har kunnat sätta oss över dem för att åstadkomma gemensamma resultat.

Skatteministern önskar fortsatt samsyn, inte bara med oss utan också med andra. Det är en bra utgångspunkt. Sedan ägnar han sig, med viss rätt, i likhet med Lars Hedfors, åt att kritisera Moderaterna för deras skattesänkingsiver. Det hade varit intressant om skatteministern redan i sitt anförande hade fördjupat sig i vad den önskade samsynen skall ha för inriktning. Skatteministern konstaterar att vi har en stark svensk ekonomi med förväntat överskott framöver som på något sätt skall fördelas. Vad är då skatteministerns bedömning när det gäller fördelning av skattesänkningar framöver? Vilken volym kan detta tänkas ha under den kommande mandatperioden?

Anf. 145 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Rolf Kenneryd har gett ett väsentligt bidrag till att ta Sverige ur krisen. Det har varit ett viktigt arbete. I arbetet har vi haft restriktionen att inte lova ut skattesänkningar innan resurserna finns eller att sänkningarna kan finansieras på annat sätt. Det är viktigt att ha som utgångspunkt i den här diskussionen.

Våra prioriteringar är klara, dvs. först och främst sanera statsskulden, stärka Sverige inför kommande kriser och samtidigt satsa på vård, skola och omsorg. När vi ser den typ av sysselsättningsutveckling som ligger i korten, som fler bedömare kommer att ge prognoser om under sommaren, blir det starka effekter på statsfinanserna. När människor går över från

bidragsberoende till att bli skattebetalare blir utväxlingen i statsfinanserna stor och stark.

I ett läge när vi är nöjda med kvaliteten i vård, skola och omsorg, i ett läge när vi amorterar på statsskulden, ser jag möjligheter att diskutera skattesänkningar. Vi är inte där ännu. De diskussionerna skall inriktas på rättvisa skattesänkningar. Då handlar det om inkomstskatterna och låg- och medelinkomsttagare.

Storleken på och tidpunkten för sänkningarna går det inte att resonera om ännu. Vi är inte i det läget. Det är en principiell inriktning som det går att resonera med Centerpartiet om.

Anf. 146 ROLF KENNERYD (c) replik:

Fru talman! Jag delar i huvudsak den värdering som skatteministern har gett uttryck för.

Jag vill göra ett kort tillägg till den diskussion som skatteministern förde med Roy Ottosson om skatteväxling. Ni förde en diskussion om den effekt som kan förväntas på skattebasen när det gäller miljöskadlig verksamhet till följd av att avgifter och skatter höjs.

Finessen med skatteväxling är att höja skatten på miljöskadlig verksamhet och sänka skatten på arbete och arbetsgivaravgifter. Då blir det en samtidig ökning av skattebasen i den andra ändan, dvs. till följd av de sänkta skatterna på arbete. Jag bedömer att det finns en någorlunda parallellitet i dessa förändringar av skattebasen som gör att just skatteväxlingen är möjlig att genomföra utan att behöva förlita sig på s.k. dynamiska effekter. Effekterna uppstår i stort sett vid samma tidpunkt.

Anf. 147 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Jag är nog litet mer försiktig än Rolf Kenneryd i bedömning av hur det skall fungera. Jag tror att det räcker med att ha som utgångspunkt att ekonomiska styrmedel kan vara kraftfulla i miljöpolitiken. Vi skall använda oss av dem.

I samarbetet under mandatperioden har vi kunnat göra en del skatteväxlingar. Jag talade tidigare om att finansiera en stor utbildningssatsning med hjälp av energiskatterna, som kommer att betyda mycket för utvecklingen av sysselsättningen i Sverige. Vi har gjort motsvarande när vi har lättat på beskattningen för småföretag men samtidigt höjt skatten på verksamheter som vi vill se mindre av. Vi kan fortsätta att pragmatiskt resonera om detta.

Jag är mer försiktig i uppfattningen att det går att göra en stor skatteväxling med hjälp av en kraftig höjning av energi- och miljöskatten och använder det till att sänka inkomstskatter. Jag tror inte att det i ett slag är en möjlig framkomstväg. Man får ta detta pö om pö och resonera om effekterna för varje skatt.

Anf. 148 PER ROSENGREN (v) replik:

Fru talman! Jag har några frågor till statsrådet Östros.

Tror Östros att skattesänkningen på 8 000 kr uppfattas som god fördelningspolitik hos folk i allmänhet, framför allt de som inte får någon skattesänkning nu och som relativt sett bidragit mycket på grund av sänkta bidragsnivåer under denna period?

Tror statsrådet Östros att den 5-procentiga nedsättningen på arbetsgivaravgifter – upp till 850 000 kr – har skapat ny sysselsättning i landet?

Hur ser statsrådet Östros på RSV:s rapport som kom förra veckan, där problemen i granskningen av deklarationer framgår?

Sedan var det sänkningen, 0,2, av fastighetsskatten. Kenneryd har sagt att finansieringen är klar.

Då skulle jag vilja veta: *Finns* det alltså finansiering för det här? Vi säger ju i vår reservation att vi kan tänka oss att gå med på detta om finansieringen är vettig. Vi säger nej till att fatta beslutet nu. Det skall vi göra vid ett senare tillfälle när vi ser hur det blir. Först då kan vi avgöra om det finns något fördelningspolitiskt vettigt i det hela. Personligen är jag väldigt tveksam till denna sänkning och till att smeta ut det på det här sättet. Vi tycker nog att det är bättre att använda mer än 100 miljoner kronor till att lösa de akuta problemen. Kan jag få svar på de frågorna, tack?

Anf. 149 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Det är alltid trevligt att debattera med Per Rosengren. Det är en rörlig tänkare. Ett problem är att den skur av frågor man får ofta är omöjlig att besvara på en kort stund. Jag får ta ett par *highlights*.

När det gäller fördelningspolitiken vill jag säga: Titta på saneringsprogrammet! De 20 % mest välbeställda hushållen har tagit drygt 40 % av saneringsprogrammet. Det är rimligt att vi har gjort så för att få en uppslutning kring saneringsarbetet. Det är därför en moderatledd regering aldrig kan klara av att sanera statsfinanserna. De får aldrig något folkligt stöd eftersom de riktar in riktade skattelättnader mot dem som har de bäst och saneringar mot dem som har det sämst.

Jag är övertygad om att vår småföretagspolitik får effekt nu när konjunkturen stiger. Det viktigaste för småföretagen är ju inte skattelättnaderna i sig. Det viktiga är att det finns en efterfrågan på deras produkter. Nu kommer den. Nu möter de efterfrågan. Då kommer både de sänkta arbetsgivaravgifterna och – framför allt – den sänkta aktieutdelningsbeskattningen att innebära att möjligheterna till att expandera, investera och anställa nytt blir större. Då får vi också en effekt i sysselsättningen.

I den meningen är jag övertygad om att de relativt kraftiga skattelättnader vi har riktat mot små och medelstora företag under en besvärlig saneringsperiod nu blommar ut när den grundläggande efterfrågan finns där.

Anf. 150 PER ROSENGREN (v) replik:

Fru talman! Jag hoppas att Thomas Östros sade ”rörlig” och inte ”rörig”.

Tror Thomas Östros att det här uppfattas som god fördelningspolitik hos folk i allmänhet, framför allt hos dem som inte får några skattesänkningar? Sedan är det väl litet missvisande att tala om hur stor andel av saneringen som har fallit på olika grupper. Man bör ju se på hur mycket de enskilda grupperna har fått avstå relativt sett. En krona eller tio kronor för en höginkomsttagare är betydligt mindre värt än motsvarande summa för en låginkomsttagare – som faktiskt har fått vidkännas en hel del.

Jag tror att Finansdepartementet bör redovisa den biten också för att få en rättvis bedömning av detta. Min bedömning är att mindre bemedlat folk har fått göra större uppoffringar – och det är faktiskt det som är det intressanta – än vad de i högre inkomstlägen har fått göra. De *har* pengar att avstå från i ett saneringsprogram, men det har inte de andra.

Sedan fick jag inget svar på detta med Östros uppfattning om RSV:s rapport, som jag faktiskt tycker är alarmerande när det gäller skattegranskningen. Den viktigaste frågan borde riksdagen kräva att få svar på. Här har ju sagts i dag att det finns en finansiering när det gäller fastighetsskatteförslaget. Det har sagts här i riksdagen av en av de parter som har ingått överenskommelsen.

Då är det faktiskt skatteministerns skyldighet att redovisa det här i dag för riksdagen eftersom vi skall fatta beslutet i dag. Finns det en sådan finansiering så kräver jag faktiskt ett svar på frågan.

Anf. 151 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Jag ser fram emot att debattera med Per Rosengren många gånger före valet. Alla de där frågorna är jag villig att ta upp och vrida och vända på hur mycket Per Rosengren än vill. Men om Per Rosengren förlåter mig skall jag nu använda min replik till att inte tala med Rosengren utan med Lars Hedfors.

Lars skall ju sluta som riksdagsledamot efter en lång och mycket fin bana. För mig är Lars Hedfors något av sinnebilden för en god riksdagsman. Han är kunnig, seriös och värtalig. Han är tuff i debatterna, men också en mycket vänlig och trevlig människa. När jag blev utsedd till skatteminister kan ni säkert tänka er att det var en mycket stor trygghet att ha Lars Hedfors som ordförande i skatteutskottet vid min sida.

Jag vill tacka dig så jättemycket, Lars. Jag ser fram emot att följa ditt arbete i Fastighetsskatteutredningen. Det är kanske en av de knivigaste frågor som vi har att skapa breda majoriteter omkring. Och det är en viktig fråga. Det kan vara inledningen till ett arbete för att få mer av samsyn kring strukturerna i skattepolitiken och mer av debatt kring nivåerna. Jag kan knappast tänka mig någon som är mer lämpad än du, Lars Hedfors, att sköta det arbetet.

Jag ser fram mot att samarbeta med dig på flera olika sätt. Du skall ha stort tack för din insats under den här mandatperioden och under alla de mandatperioder då du har varit en av de viktigaste i den socialdemokratiska riksdagsgruppen. Tack skall du ha, Lars!

Anf. 152 PER UNCKEL (m):

Fru talman! Det är något egenartat att lyssna till skatteminister Thomas Östros. Det är på något sätt som om det vore ljud från en annan planet eller en annan verklighet. Det påminner mig om något som väl de flesta av oss brukar samlas kring på julafton, nämligen Kalle Ankas julparad. Där finns det en stor tomte som en bit in i programmet på en trädocka stämplar ett OK. Sedan säger trädockan: ”ma-ma”. Det där ”ma-ma” upprepar trädockan varje gång man tittar på den. Och det är på något sätt med trädockan som med Thomas Östros. Han säger: Sänk aldrig skatten, för då går vården, omsorgen och skolan åt skogen – ”ma-ma”.

Man undrar om Thomas Östros aldrig själv ställer sig frågor av mer moraliskt slag när det gäller skatten. Vad är det t.ex. för moral och rättfärdighet i att de med allra lägst inkomster precis innan de knuffas ut från arbetsmarknaden och blir bidragstagare skall betala mer än 60 % av löne-kostnaden i skatt?

Man undrar om Thomas Östros någonsin ställer sig frågan var moralen egentligen ligger i att bara de som kan flytta sina inkomster någon annanstans kan få lägre skatt medan de som skall gå och träla i Sverige alltid tvingas jobba med den skatt som Thomas Östros väljer att taxera ut.

Man undrar om skatteministern någonsin ställer sig frågan var det rättfärdiga ligger i att man begär att folk skall spara på barnen. De skall spara på fritiden. De skall spara på maten. De skall spara på kläderna. Men statsrådet själv kan aldrig någonsin säga: *Jag* skall spara på skatten, som utgör den allra största kostnadsposten i varje enskild familjs hushållsbudget.

Det är som sagt som om skatteministern kom från en annan värld. Gudskelov är det bara fyra månader till den dag då Sverige kan få en skatteminister med litet mer etik, moral och känsla för det pastorat som han är ansvarig för.

Fru talman! Den sista debatten under en mandatperiod skall ju både vara summerande och framåtblickande. Den skall vara summerande i den meningen att det regeringen åstadkommit granskas och värderas. Den skall vara framåtblickande genom att de alternativ som väljarna har att ta ställning till tydliggörs.

I vartenda socialdemokratiskt uttalande de senaste månaderna har det funnits ett gemensamt drag, nämligen: Nu har det vänt. Arbetslösheten sjunker, jobben blir fler. Det underförstådda är att regeringen har klarat skivan mot alla odds. Arbetslöshetens dysterkvistar har fått fel – hurra, hurra, hurra vad vi är bra!

Låt oss, fru talman, bara för en stund lägga valrörelseretoriken åt sidan för att i stället granska hur verkligheten ser ut. Det här, fru talman, är Sverige våren 1998 utan förskönande omskrivningar.

För det första är det färre människor som arbetar i dag än när socialdemokraterna tog över regeringsmakten hösten 1994. Det är t.o.m. färre som jobbar i dag än då Göran Persson och Margareta Winberg fick ansvaret för jobben våren 1996.

För det andra sjunker inte arbetslösheten trots en god internationell konjunktur. Summan av öppet arbetslösa, arbetslösa i åtgärder och arbetslösa i kunskapslyftet är praktiskt taget konstant månad för månad och år för år.

För det tredje kommer den samlade arbetslösheten mätt i öppet arbetslösa, arbetslösa i åtgärder och arbetslösa i kunskapslyftet att bli hög också under kommande år. Inte ens regeringen själv tror att arbetslösheten kommer att understiga 10 % vid sekelskiftet. 10 %, fru talman, på toppen av en högkonjunktur – det är mer än Sverige någonsin drabbats av i modern tid.

För det fjärde har arbetsmarknadspolitiken med alla rimliga mått mätt misslyckats. Inte ett enda av de socialdemokratiska arbetsmarknadspolitiska hugskotten har ens nått upp till regeringens egna ambitioner. Den s.k. generationsväxlingen, som enligt de stora planerna skulle omfatta 10 000 personer, har valts av 80 – för att exemplifiera.

Margareta Winberg kommer nog inte att saknas när också hon om bara några månader kan hängas upp i gamla statsråds porträttgalleri.

För det femte har enligt uppgifter i dagens tidningar, närmare bestämt i Dagens Industri, bara 2 000 platser tillskapats inom ramen för regeringens IT-satsning mot planerade 10 000. Och detta sker på ett område där efterfrågan på kompetenta medarbetare bevisligen är stor. Av alla förslag som regeringen har lagt fram under de senaste åren är detta det som Moderaterna faktiskt har applåderat. Men inte ens det har Socialdemokraterna klarat att ro i land.

För det sjätte har regeringens inriktning på att snygga till statistiken för de öppet arbetslösa lett till mycken meningslöshet och ineffektivitet. Massåtgärder med liten effekt har fått ersätta kvalitet som skulle ha kunnat ge arbetslösa arbete.

Vi arbetar inte längre som arbetsförmedlare utan som sysselsättningskonsulter med arbetsmarknadspolitiska åtgärder, sade en platsförmedlare i en av regeringens egna utredningar.

Trots alla manipulationer finns det likväl ingen utanför regeringens krets av valmegafoner som tror att den öppna arbetslösheten kommer att halveras till sekelskiftet som Socialdemokraterna lovat.

För det sjunde har masspolitiken inte bara varit smärtsam för de arbetslösa och för arbetsmarknadspolitiken utan också dyrbar för stat och kommun. Bara förra året kostade ALU och API skattebetalarna över 12 miljarder kronor alldeles i onödan genom undanträngning av riktiga jobb på den riktiga arbetsmarknaden. För varje hundratal ALU- och API-bidragsjobb som tillkom försvann 80 vanliga jobb som inte krävde bidrag.

För det åttonde fortsätter Sverige att halka efter. I den goda konjunktur hela Europa i dag befinner sig i växer jobben i Sverige långsammare än genomsnittet i EU, säger EU-kommissionen i sin vårprognos.

För det nionde minskar antalet företagare, dvs. de som åtminstone enligt den socialdemokratiska valretoriken skall skapa de nya jobben. I dag har Sverige 20 000 färre företagare jämfört med situationen vid det förra regeringsskiftet.

För det tionde pekar arbetslöshets- och sysselsättningsutvecklingen under de senaste fyra åren hän mot nya rekord i fråga om förlorade jobb i nästa lågkonjunktur. Med en motsvarande uppgång i arbetslösheten som vid en mer normal konjunkturedgång, som den på 1980-talet, löper Sverige en överhängande risk att om ett par år ha en arbetslöshet som överstiger 15 %.

Så ser, fru talman, resultatet ut av fyra socialdemokratiska regeringsår. Det var också år som föregicks av löften om att arbetslösheten redan 1995 skulle ha pressats tillbaka under 5 %, om bara Socialdemokraterna vann valet. Unga, hette det också i valrörelsen 1994, skulle inte behöva gå arbetslösa i mer än 100 dagar. Vi har facit också i fråga om dessa båda vallöften.

För det första var arbetslösheten 1995 7,7 %, inte under 5 %. I början av 1996 inleddes till råga på allt en ny uppgång av arbetslösheten. Inte ens i dag tre år senare har det socialdemokratiska vallöftet uppfyllts.

För det andra väntar också ungdomarna på att se de socialdemokratiska utfästelserna om jobb efter 100 dagar infriade. För ett par månader

Prot. 1997/98:121
9 juni

*Tilläggsbudget 1 för
budgetåret 1998 samt
riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, skattefrågor,
m.m.*

sedan var det 299 665 unga som hittills fått se det som Socialdemokraterna lovade för att vinna valet gå upp i rök.

Ingenting, fru talman, i de yttre villkor som Sverige alltid påverkas av kan skyllas för de senaste årens sysselsättningsdebacle – tvärtom. När Socialdemokraterna övertog regeringsmakten 1994 var Sverige på rätt väg. Jobben blev fler. Arbetslösheten sjönk. Åren sedan 1994 har dessutom präglats av en uppåtgående internationell konjunktur. Det är förutsättningar som Socialdemokraterna har fuskat bort.

Sverige hade i år kunnat se annorlunda ut.

Inom den europeiska unionen är det bara i Sverige, Österrike och Tyskland som antalet jobb har minskat sedan 1994. Om Sverige hade haft samma sysselsättningsutveckling som Finland och Danmark, hade vi i dag haft 200 000 fler jobb. Med samma sysselsättningsutveckling som Irland hade Sverige nu haft över 500 000 nya jobb i stället för motsvarande arbetslöshet.

Om Socialdemokraternas egna prognoser slagit in hade Sverige 1998 haft 210 000 fler jobb än 1994. Och om den positiva trend som Socialdemokraterna ärvde hösten 1994 hade upprätthållits, hade de riktiga jobben i dag varit minst 150 000 fler.

150 000 fler riktiga jobb, fru talman, hade gett 150 000 fler människor trygghet. Men det hade också inneburit att 150 000 fler än vad som nu blivit fallet fått chansen att bidra till att skapa Sveriges välbefinnande.

Bara i år hade vårt land därigenom blivit mer än 50 miljarder kronor rikare. Staten, kommunerna och landstingen hade vunnit nästan 30 miljarder kronor i bättre finanser genom att arbetslösa som får bidrag blivit löntagare och skattebetalare.

30 miljarder kronor är långt mycket mer än alla s.k. Perssonpengar sammantagna. Dessutom skulle dessa 30 miljarder ha varit nyskapade, inte bara omskyflade skattepengar.

Så ser alltså facit ut av fyra år med Socialdemokraterna. Enkelt uttryckt har socialdemokratin inte klarat jobben. Därför förtjänar regeringen inte nytt förtroende efter höstens val.

Erfarenheten är den bästa utgångspunkten när politiken för framtiden skall läggas ut.

Ingenting tyder dessvärre på att Socialdemokraterna har lärt sig något av vikt av de senaste årens missgrepp. Ett omotiverat självförhärlikande har trängt undan varje ansats till nytänkande eller ens eftertanke. Borta är t.o.m. den tidigare, i vart fall retoriska, tilltron till att det bara är genom växande småföretag som jobben kan bli fler.

När statsminister Göran Persson för någon vecka sedan talade på Landstingsförbundets kongress hette det att 75 % av alla nytillträdande unga skulle bli offentliganställda om Socialdemokraterna fick bestämma – 75 %.

Är det vad regeringen nu har att erbjuda? Och är det vad unga vill göra? Och vem har man tänkt sig skall betala den skattetrycksökning som det Perssonska vallöftet i praktiken medför? Dessutom är det enligt ungdomsbarometern 1997 bara 16 % av alla unga människor som kan tänka sig att jobba inom den offentliga sektorn. Varför skulle inte ungdomarna kunna få chansen att jobba i tjänste- och industriföretag? Varför skulle inte alla de nyttiga ting som i dag utförs i offentlig verksamhet också få

chansen att utföras på den del av arbetsmarknaden dit ungdomarna först och främst säger sig vilja gå?

Moderaternas erbjudande är ett annat än ett fullföljande eller t.o.m. en förstärkning av en politik som redan har misslyckats. Arbetslösheten som samhällsproblem skall utrotas genom att fler får möjlighet att arbeta i företag som växer.

Sverige behöver en halv miljon nya jobb netto i företagen. 300 000 av dessa tror vi oss kunna klara redan under den kommande mandatperioden.

För att detta skall lyckas krävs det emellertid att politiken kompromisslöst koncentreras till ambitionen att skapa sådana förutsättningar för företagsexpansion att hundratusentals företagare bokstavligen kan övertygas om att det är rätt och ansvarsfullt att expandera.

Om politiken inte kan bidra till en sådan övertygelse kommer Sveriges kräftgång att fortsätta. Jobb kan aldrig kommenderas fram.

En politik, fru talman, för fler jobb genom mer företagande måste vara sammanhållen och omfatta många områden:

- lägre skatt på arbete och företagande,
- sänkt skatt på hushållstjänster,
- modernisering av arbetsmarknadslagarna,
- en effektiv arbetsmarknadspolitik,
- mindre företagskrångel,
- en skola som ger alla förutsättningar att ge sitt bästa i arbetsliv och annorstädes,
- svenskt deltagande i EMU och
- en säker energiförsörjning genom att kärnkraften används.

För ett par timmar sedan presenterade regeringens egen småföretagardelegation sin slutrapport. En översyn av arbetsrätten, en reformering av semesterlagen och en lång rad andra angelägna förändringar i syfte att göra det lättare för småföretagen att expandera ingår i delegationens förslag. Hittills har regeringen i huvudsak skjutit delegationens idéer ifrån sig trots att delegationen t.o.m. leds av en betrodd socialdemokratisk kommunalman.

Näringsminister Anders Sundström lät inte ens bläcket i betänkandet torka innan han stötte bort det. De förslagen är helt uteslutna att genomföra, sade Anders Sundström enligt TT. Vad var det han talade om? Jo, den finansiering som Småföretagardelegationen lagt till grund för sitt förslag, i vilket bl.a. ingick att vi inte skulle behöva lika mycket arbetsmarknadspolitik eller företagsstöd när Sverige fick ett vettigare klimat för företagandet.

Anders Sundströms nej är en dum örfil gentemot de rådgivare som han uttryckligen bett skulle ge regeringen råd om en bättre framtid för småföretagen. Är det så det skall fortsätta? Om det är så, vad är i så fall vitsen med att ens fråga småföretagarna om råd?

Den väg som Moderaterna erbjuder är växtens och förnyelsens väg. Den sätter målet att Sverige ånyo skall upp till en position bland världens allra mest framgångsrika länder. Runt hörnet finns en framtid som lovar mer än världen någonsin tidigare upplevt. Globaliseringen, marknadsekonomins genombrott som hela världens dominerande ordning och den breda introduktionen av informationstekniken öppnar möjligheter för ett välstånd som erbjuds alla som vill komma med på resan.

*Fel! Okänt
växelargument.*

De nya möjligheterna erbjuds alltså alla men kräver likväl egna ställningstaganden av varje land. Länder som inte vill utvecklas kommer att få åse hur den nya tidens möjligheter går någon annanstans. Det är vad Sverige just nu drabbas av, och det är inte en bra väg för Sverige att möta det nya seklet.

Sverige skall, fru talman, ha de högsta av ambitioner. Här skall ingen dömas till arbetslöshet. Här skall inte en stagnerad ekonomi undergräva tryggheten. Här skall människors bästa ambitioner tas till vara.

Förändringen och förnyelsen är den nya tryggheten. Moderaterna är beredda att leda Sverige på den vägen.

Anf. 153 ELVING ANDERSSON (c):

Fru talman! Så här i slutet av en mandatperiod finns det anledning att summera den gångna mandatperioden. Men enligt min mening finns det kanske ännu större anledning att blicka framåt mot kommande mandatperiod.

För egen del tycker jag att man i dagens debatt tidigare här i mångt och mycket har koncentrerat sig på att summera vad som har hänt och på att försöka klarlägga historiska samband och skulder. Jag ämnar i stället lägga tyngdpunkten på att blicka framåt.

Oavsett vad resultatet av valet i höst blir vet vi att sysselsättningsfrågan kommer att vara en av de absolut viktigaste frågorna – för att inte säga den allra viktigaste frågan – inför den kommande mandatperioden och åren framöver.

Arbetslöshet är ett misslyckande och ett slöseri med resurser, både ekonomiska och mänskliga. Det blir också en mycket stor social påfrestning för de människor som tvingas leva i arbetslöshet.

Det finns dock anledning till en viss optimism inför framtiden. Den viktigaste grunden för att få fart på tillväxten av nya jobb är att det är ordning och reda på statens finanser. Det har uppnåtts under mandatperioden och har bl.a. lett till att vi nu har jämförelsevis mycket låga räntor. Låga räntor är i sig en viktig förutsättning för investeringar för både enskilda och företag. Den låga räntenivån gör det väsentligt lättare för t.ex. ett mindre företag att räkna hem en investering och en expansion som leder till utveckling av verksamheten och till nya jobb.

Det går bra för Sverige, sägs det. Det är onekligen sant. Gigantiska budgetunderskott har förbyts i överskott. Handelsbalansen fortsätter att utvecklas positivt. Inflationen är låg. Räntan är låg. Kronan är stark. Sysselsättningen ökar och arbetslösheten minskar. Antalet nyanmällda lediga jobb ökar och antalet varsel minskar. Med många mått mätt är det alltså sant att det, som man säger, går bra för Sverige.

Om man däremot ställer frågan om det går bra för *hela* Sverige blir svaret dessvärre nej. Den tillväxt i ekonomi och sysselsättning som vi i dag har går, tyvärr, stora delar av vårt land förbi. De regionala obalanserna förstärks just nu. Flyttlassen rullar i snabb takt från mycket stora delar av vårt land in till några få starka tillväxtregioner. Detta är en mycket olycklig utveckling för alla.

Folkomflyttning och centralisering har inga vinnare, bara förlorare. Problem uppstår i avfolkningsbygderna lika väl som på koncentrationsorterna. Regeringens bristande ambition *och* förmåga inom det regionalpolitiska området är förödande för mycket stora delar av vårt land.

Som nation har vi inte råd att avstå från den tillväxtkraft som finns på den svenska landsbygden och på de mindre orterna. Tillväxten kan inte bli hållbar om inte hela vårt land får del av den.

Den stora potentialen för nya jobb finns i de små och medelstora företagen och i nyföretagandet. Våra stora exportindustrier är på många sätt viktiga för Sverige men det är inte där som svaret finns på frågan om hur vi skall åstadkomma full sysselsättning. Det svaret finns i stället hos småföretagen. Det är därför av utomordentligt stor vikt att våra små företag får goda betingelser att växa, liksom att förutsättningarna att starta nya företag är goda. Per-Ola Eriksson har tidigare i debatten i dag redovisat våra förslag på detta område. Jag skall inte upprepa dem men i korthet kan man säga att det handlar om ytterligare sänkningar av arbetsgivaravgifterna riktade till de mindre företagen och om regelförenklingar och minskad byråkrati.

Inte minst omställningen av vårt energisystem ger utrymme för många nya företag och många nya jobb.

Kunskap och kompetens är nyckelbegrepp på arbetsmarknaden i dag. Kompetens blir ett allt viktigare konkurrensmedel både för det enskilda företaget och för Sverige som nation. Kunskap och kompetens framstår alltmer som en färskvara. Ny kunskap tillkommer och gammal kunskap blir omodern. Därför blir frågorna om kunskaps- och kompetensutveckling i arbetslivet alltmer centrala. En fungerande och kontinuerlig kompetensutveckling måste bygga på samverkan mellan tre parter: den anställde, arbetsgivaren och samhället. Modellerna kan se litet olika ut men måste ändå bygga på denna trepartssamverkan. För Centerns del förespråkar vi en modell med kompetenskonton där både den anställde och arbetsgivaren gör avsättningar och där statens roll är att skattemässigt gynna den typen av avsättningar.

Eftersom kompetens och kunskap alltmer blir en färskvara är det mycket angeläget att vi snabbt får fram bra system för lärande i arbetslivet. Nu finns det ju en arbetsgrupp som består av parterna på arbetsmarknaden och som leds av statssekreteraren på Arbetsmarknadsdepartementet. Det är i och för sig bra. Det är dock tre saker som jag i det här sammanhanget vill understryka.

1. Det brådskar. Arbetet måste gå snabbt. Vi måste snart finna systemen för kompetensutveckling i arbetslivet.
2. Det finns mellan 350 000 och 400 000 egenföretagare i vårt land som också måste komma att omfattas av ett system för kompetensutveckling.
3. Inom den offentliga sektorn är behoven av kompetensutveckling minst lika stora som i den privata sektorn. Det behövs ett kunskapslyft för den offentliga sektorn. Inte minst gäller detta inom de prioriterade områdena vård, omsorg och utbildning.

Jag skulle gärna vilja ha en kommentar från arbetsmarknadsministern till dessa punkter när det gäller kunskap och kompetensutveckling.

På arbetsmarknadspolitikens område är vi på väg in i en ganska paradoxal situation. Att samtidigt ha massarbetslöshet och arbetskraftsbrist är för de flesta en ekvation som är svår att få att gå ihop. Inom alltför många yrkesområden rapporteras i dag svårigheter att rekrytera lämplig arbetskraft på många håll i landet. Det gäller inte längre bara yrken som kräver långa akademiska utbildningar som civilingenjörer och civilekonomer utan

Prot. 1997/98:121
9 juni

*Tilläggsbudget 1 för
budgetåret 1998 samt
riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, skattefrågor,
m.m.*

också t.ex. yrkesarbetare inom verkstadsindustrin som svetsare och olika yrkesgrupper inom vårdsektorn. Detta är ett misslyckande för både arbetsmarknadspolitiken och för utbildningspolitiken. Alltför länge och tyvärr fortfarande har tyngdpunkten i arbetsmarknadspolitiken i alltför stor utsträckning handlat om kvantitet uttryckt i s.k. volymmål och alltför litet om kvalitet. Politiken måste därför förändras på så sätt att kvalitet skall prioriteras före kvantitet. Tyngdpunkten måste ligga på yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning.

Vi måste också i betydligt större utsträckning än hittills decentralisera arbetsmarknadspolitiken. En del steg har tagits med bl.a. inrättande av arbetsförmedlingsnämnder i varje kommun, men på väldigt många håll känner ledamöterna i dessa nämnder att deras handlingsutrymme är alltför kringkuret. Fortfarande finns alltför mycket av centralt fastställda detaljbestämmelser. Förutsättningarna ser helt olika ut på olika håll i landet, och därför måste också arbetsmarknadspolitiken se olika ut. På den lokala nivån måste kommunen, arbetsförmedlingen, det lokala näringslivet och fackliga organisationer tillsammans utforma de arbetsmarknadspolitiska insatserna till den egna kommunens och den egna regionens förutsättningar och behov.

Många län och kommuner ansöker om att bli försöksområden eller frizoner. Detta visar väl om något att man vill ha ett större lokalt inflytande. Regeringen inser väl också att alla centrala detaljregler verkar hämmande på de lokala initiativen. Regeringen har därför beviljat ganska många län och kommuner en ökad lokal frihet. Vad jag inte kan förstå är varför inte hela landet skall få dessa möjligheter.

Vi bör göra hela Sverige till en frizon inom arbetsmarknadspolitikens område.

Jag vill alltså sätta upp två ledord för den framtida arbetsmarknadspolitiken, nämligen kvalitet och decentralisering.

Det är också av största vikt att olika skatte- och bidragssystem samverkar och samordnas så att incitamenten att ta lediga arbeten ökar. För en arbetslös med skaplig a-kasseersättning lönar det sig många gånger inte att ta ett erbjudet jobb. A-kasseersättningen försvinner, hyresbidraget kanske minskar, man får kostnader för barnomsorg, man får kostnader för resor till och från jobbet osv. Totalkalkylen blir därför i många fall negativ, och intresset för att ta ett erbjudet jobb blir därför många gånger begränsat.

Vi har från Centerns sida krävt en utredning av hur dessa olika system kan samordnas så att de ekonomiska incitamenten för att ta lediga jobb ökar. Det måste alltid löna sig att jobba. Aktivt arbete måste alltid löna sig före passivt bidragsmottagande.

Fru talman! Att skapa förutsättningar för tillväxt och nya jobb är en av de största utmaningarna inför den nya mandatperioden. Med Centerns ekonomiska politik, Centerns skatte-, närings-, regional- och jordbrukspolitik, Centerns miljö- och energipolitik och med Centerns arbetsmarknadspolitik där kvalitet prioriteras före kvantitet, där en decentralisering genomförs och där det alltid lönar sig att arbeta kan Sverige återigen bli en nation i arbete.

Fru talman! Först en kort deklaration. Folkpartiet hävdar att främsta försvarslinjen mot arbetslöshet går via nya riktiga jobb och genom att sådana tillkommer. Vi pläderar också för sänkta skatter på arbete, en sund lönebildning under parternas ansvar, en vidgad och öppnad tjänstesektor, mindre krångel och enklare redovisning för de små företagen och en modern arbetsmarknad som är mer dynamisk och flexibel men med en tydlig anställningstrygghet i konceptet.

Vi vill öka rörligheten på arbetsmarknaden, främst den yrkesmässiga. Men den regionala obalansen leder till att vi behöver vara observanta på att geografisk rörlighet inte bara får gå åt ett håll, dvs. som nu enbart mot storstadsområdena med en fortsatt utarmning av stora landsbygdsdelar, främst i Norrlands inland. Symtomatiskt var att detta var vi helt ense om när arbetsmarknadsutskottet antog det regionalpolitiska förslaget. Bläcket hade knappt torkat i propositionen förrän riksdagen konstaterade att en fullständig genomlysning och utredning av de regionalpolitiska insatserna är nödvändiga – och detta omedelbart.

Fru talman! Efter en snart fullbordad mandatperiod med socialdemokratiskt styre är det dags att summera, eller om man så vill, sätta betyg på den förda politiken.

Det kan vara intressant att se i backspegeln vilket vägval man gjorde. För oppositionens del är det inte fel att syna resultatet.

Den kraftiga industrinedgången under 80-talet och den accelererande arbetslösheten från hösten 1990 satte full fart. Hösten 1993 lade den förra borgerliga regeringen fram en proposition om åtgärder för ungdomar och långtidsarbetslösa. Den socialdemokratiska oppositionen med partiordföranden Ingvar Carlsson i spetsen, med nuvarande finansutskottets ordförande Jan Bergqvist, före finansministern Allan Larsson, nuvarande partisekreteraren, då uskottsordförande i arbetsmarknadsutskottet Ingela Thalén och ledamoten av riksdagen Göran Persson lade fram en långtgående partimotion om en förbättrad ordning på arbetsmarknaden.

Intressant var att se vad man tog upp där. Man började med att säga att det är angeläget att förhindra att det sägs upp ytterligare 28 000 kommunalanställda. Självfallet är det ett viktigt påpekande, eftersom dessa motionärer nu i regeringsställning under denna period sagt upp ungefär två och en halv gång så många, dvs. att bortåt 80 000 anställda i socialdemokratiskt styrda landsting har fått sitt avsked, särskilt många inom vårdsektorn.

Den förra regeringen lade fram och genomförde en allmän och obligatorisk a-kassa i statlig regi. Detta ville dåvarande oppositionen förhindra, och man sade uttryckligen i motionen att det gällde att förhindra att man ”bröt sönder” arbetslöshetsförsäkringen. Också detta är intressant med tanke på att a-kassan under den regeringsperiod som nu strax är till ända förändrats genom regeringens propositioner tio gånger på drygt tre år. Tala om att bryta sönder med tanke på att a-kassans slutgiltiga status och position fortfarande inte är avgjord.

Ett tredje viktigt krav var en betydande ökning av intäkter i en bredad skattebas byggd på fler i arbete. Här har säkerligen en tidigare finansminister haft sitt finger med i spelet. Det är så sant som det är sagt. Problemet är bara att detta inte fått sin chans under nuvarande regeringsperiod.

*Fel! Okänt
växelargument.*

*Tilläggsbudget 1 för
budgetåret 1998 samt
riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, skattefrågor,
m.m.*

En fjärde kritikpunkt är att man gått till hårt angrepp mot en prognos i dåvarande Finansdepartementet, som 1993 förutspådde att man 1998 skulle kunna ha en samlad arbetslöshet kring 10–11 %. Ett högt, men det visade sig ett realistiskt, antagande då vi så sent som för några dagar sedan kunde konstatera att det reella utanförskapet på arbetsmarknaden i dag ligger runt 12 %. Ambitionen måste höjas kraftigt, sade de socialdemokratiska motionsskrivarna, för annars riskerar vi en utslagning och dessutom får vi inte ordning på finanserna. En annan viktig punkt i kritiken var underkännandet av ungdomspraktiken och att man tog i anspråk reformen arbetslivsutveckling, ALU.

Att använda arbetsmarknadspolitiska åtgärder i en lågkonjunktur är begripligt. Men att i en – som nu – god konjunktur dra på full gas när det gäller t.ex. ALU, som samma kritiserande socialdemokrater gjort, ter sig i en sådan bedömning helt obegripligt.

Nåväl, såväl aptiten på regeringsmakten som alltmer positiva bedömningar av sin egen förmåga bara man kom i regeringsställning går att avläsa mot vad man sedan påstår i sina reservationer. I november 1993 angav man 6,4 % som en rimlig arbetslöshetssiffra. I partimotionen i januari 1994 – också här med partiordföranden i spetsen – bedömde man att den öppna arbetslösheten skulle kunna dra sig ned mot 5 % under kommande budgetår. I mars 1994, då arbetsmarknadsutskottet skrev sitt betänkande, var man ännu tydligare. Ordföranden i utskottet, Ingela Thälén, med god assistans av nuvarande ordföranden Johnny Ahlqvist och den blivande nye AMS-ordföranden Berit Andnor, skrev att arbetslösheten kunde pressas ned till 5 %.

Två månader senare då finansutskottet skrev sitt betänkande sade den socialdemokratiska oppositionen med ledamoten Göran Persson som första namn: ”Det är viktigt med ett utökat EU-samarbete i avsikt att bekämpa arbetslösheten.” Vidare sade han: ”Inget annat är så verkningsfullt för att sanera statsfinanserna som att skapa arbetstillfällen. Det minskar beroendet av både a-kassa och andra offentliga inkomster.” Så sant som det är sagt, men alltför litet hågkommet då dessa opponenter kom i regeringsställning.

I reservationen sades också att det var viktigt att få personer med rätt kompetens. Detta upprepades två gånger i betänkandet och två gånger sade man också att den öppna arbetslösheten då beräknades – dvs. ett kvartal före valet – att komma ned till under 5 % redan under 1995.

Fru talman! Ambitionen var det självfallet inget fel på. Men när vi nu upplever en måttlig efterfrågan på utbildad arbetskraft skapar det genast flaskhalsar. Är inte detta ett tecken på att arbetsmarknadspolitiken är illa skött? Det hurtiga antagandet att arbetslösheten snabbt skulle vara under 5 % ligger fortfarande långt fram i fjärran.

Från sakliga utgångspunkter kan man ju resa frågan: Hur kunde det bli så här? Socialdemokraterna ville ju så väl, och för egen del har jag aldrig betvivlat nuvarande regering och dåvarande opposition i deras vilja att öka sysselsättningen och pressa ned arbetslösheten. Men jag tror, fru talman, att det var några saker som gjorde att det hela gick snett.

Det ställdes i utsikt en rad återställare. Att återställa på en ny modern och förändrad arbetsmarknad med gammaldags 70-talsmetoder var på förhand dömt att misslyckas. Dessutom lät man sig hårt dirigeras av LO,

någonting som det förra statsrådet Bengt Norling så sent som i går bekräftade i en nyutkommen bok.

På återställarfärden stötte man mot flera blindskär. Vänsteroppositionen hade inget hållbart recept. En styrbordssväng mot mitten var ändå en tydlig förbättring, men stödet i form av ett alltför vankelmodigt centerparti "räckte inte ända fram".

Nuvarande regerings upprepade löfte om ungdomsgaranti om högst 100 dagars arbetslöshet har spruckit varje gång, och inte ens detta år har stolta deklarationer från kanslihuset kunnat förhindra att en tredjedel av de unga som har sökt sommarjobb har gått miste om den möjligheten.

Hur ser det då ut? Ja, sysselsättningen är på väg att öka något medan antalet företagare har minskat med 7 000. Jämfört med tiden före regeringsskiftet är sysselsättningen praktiskt taget oförändrad. Under den socialdemokratiska regeringens tre år och åtta månader har det inte tillkommit ett enda nytt jobb netto! Ändå övertog denna regering läget när sysselsättningen var på starkt uppåtgående. Den fortsatte uppåt av bara farten under den första tiden efter regimskiftet. Men när den socialdemokratiska politiken började att få effekt, då minskade också antalet arbetstillfällen. Jämfört med maj 1995, i stort sett när uppgörelsen med Centerpartiet träffades, uppgår nu antalet sysselsatta till 63 000 personer färre.

Att sysselsättningen har ökat något under den senaste månaden är rimligt, eftersom konjunkturen klart har förbättrats. Vid tiden för regimskiftet vid motsvarande tid och motsvarande konjunkturläge ökade sysselsättningen med över 2 000 personer i veckan. Men andelen av befolkningen i verksamhet är ju stillastående.

Den sysselsättningsökning som regeringen storordigt har talat om och som har skett i näringslivet inträffade under det första året efter regimskiftet. Statsminister Persson har talat om att öka antalet nya företag med 100 000 under de kommande tre åren. Det är dock svårt att se hur detta kan ske. Hittills i år har antalet företagare minskat. Nedgången i antalet företagare har pågått en längre tid, dvs. sedan regeringens politik började få full effekt.

Jag påstod vidare att sysselsättningen i kommunerna har minskat under denna regering trots alla vallöften om motsatsen. Det är en del av förklaringen till en sämre utveckling för inte minst den kvinnliga sysselsättningen. Det är tragiskt att konstatera att antalet arbetande inom vård och omsorg ligger lägre än tidigare. Däremot är antalet byråkrater, anställda inom det som kallas offentlig förvaltning m.m., oförändrat. Det kan möjligen vara regeringens prioritering, men det är dagens verklighet.

I partiledardebatten under våren 1994 sade den socialdemokratiska oppositionsledaren och blivande statsministern: "Vi vill stoppa de meningslösa varslen av sjuksköterskor, barnskötare och hemtjänstassistenter. Det är inte rimligt att skicka ut dem i öppen arbetslöshet." Sedan dess har över 70 000 sänts ut i den arbetslöshet som Socialdemokraterna då varnade för. Tala om dubbla budskap!

Professorn i nationalekonomi och tidigare ordföranden för regeringens EMU-utredning Lars Calmfors anser i ett debattinlägg under rubriken "Politisk reträtt" att Socialdemokraterna har tonat ned kampen mot arbetslösheten i syfte att upprätthålla partipolitisk enighet. Han hävdar att Socialdemokraterna under de senaste 15 åren genomfört mycket av det

som de borgerliga ekonomerna rekommenderat, men alltför sent och med stora skadeverkningar som följd.

Fru talman! När jag nu har haft så kritiska synpunkter på den förda regeringspolitiken krävs det ju att jag också redovisar vad Folkpartiet vill se för att man skall komma ur den svåra kris som vi befinner oss i. Den engelske premiärministern Tony Blair var här i går. Det var tre saker som han särskilt nämnde som viktiga att ta itu med. Det var i första hand fler jobb, en begränsad brottslighet och en ökad livskvalitet. Dessa hör ihop i ett gott socialt rättssamhälle. Folkpartiet har länge haft den uppfattningen att främsta försvarslinjen mot hög arbetslöshet måste gå via fler nya riktiga jobb. Vi har pläderat för att man behöver öka med minst 300 000 nya jobb under den kommande mandatperioden.

Det ifrågasattes visserligen av finansutskottets ordförande under förmiddagen om det var möjligt samtidigt som han själv talade om en arbetslöshet kring 3–4 %, dvs. uppemot en halv miljon nya arbetstillfällen. Vi är på samma färdriktning när det gäller vad som krävs, även om Jan Bergqvist just nu har bjudit över oss. Det är alltså viktigt att vi får fler människor i arbete om vi skall komma till rätta med en rad andra saker.

Att bara tala om den öppna arbetslösheten frestar lätt till ”statistikpolitik”. Ett mål för sysselsättningen, dvs. nya jobb, ligger i linje med vad människor efterfrågar. Det är jobb som de vill ha. Det innebär också att vi måste komma bort från den åtgärdsfrossa som regeringen har ägnat sig alltför länge åt. Men inte ens i vårpropositionen hade regeringen någon klar deklaration om hur det skall gå till. Men jag noterar ändå värdet i att regeringen har instämt i utskottets bedömning om att begränsa de många åtgärdsinsatserna som inte bara förvirrar arbetssökande utan faktiskt också de som har att handlägga dessa mer än 20 åtgärder.

Viktigt är att arbetsmarknadspolitiken inriktas på de strukturella problem som har med bl.a. skatter, företagsklimat och lönebildning att göra. Vi förordar och har i vårt budgetalternativ rejält sänkta skatter på arbete i avsikt att öka antalet anställningar. Arbetsgivaravgifterna i tjänstesektorn måste sänkas och en skattereduktion måste införas där också hushållsarbete inkluderas. Den fördubblade sjuklöneperioden som regeringen införde med centerstöd och som har gällt till för bara några veckor sedan har varit ett hårt slag mot möjligheterna att nyanställa för egenföretagare och småföretagare. Folkpartiet vill vara en garant för att ett sådant hugskott inte får fästa i praktisk politik.

Arbetet med regelförenklingar, framför allt för småföretagare, måste omedelbart inledas. Den flexibilitet som gavs – med tydlig anställningstrygghet – under den förra regeringen bör åter komma till heders. Viktigt är att provanställningar kan ske samt att vi får en bättre fungerande lönebildning och ett ökat finansiellt ansvar för a-kassans finansiering och för att uppnå rätt hantering av lönerörelserna från arbetsmarknadens parter.

Vår uppfattning är att arbetslöshetsförsäkringen bör vara allmän, obligatorisk och tidsbegränsad, dvs. fullt i enlighet med riksdagens och arbetsmarknadsutskottets tidigare uttalande om att arbetslöshetsförsäkringen är en omställningsförsäkring och inte något slags allmänt folkbidrag.

Jag vill ställa några frågor till arbetsmarknadsministern. Hur kunde det gå så snett med arbetslösheten när ambitionen var så hög inför den period som snart skall avslutas? Hur kunde nedrustningen bli så kraftig

när det fanns en tydlig socialdemokratisk vilja att upprätthålla aktiviteten inom vård och omsorg?

Hur kom det sig att ungdomsgarantin alltför ofta blev löftesfantasi, eller att man nu på sommarjobben får nobben?

Ja, det är många frågor som reser sig i en granskning av den förda regeringspolitiken. Min synpunkt är att det inte har brustit i ambition och god vilja, men väl i förmåga. Det är låsta dogmer som har gjort att politiken inte har orkat fullfölja de ambitioner som det i denna kammare finns en bred enighet bakom.

Anf. 155 HANS ANDERSSON (v):

Fru talman! Det är en bekymmersam dag, tycker jag. Jag vet inte hur många debatter vi har haft om sysselsättning och arbetslöshet under den här mandatperioden. Jag tvingas konstatera att läget egentligen är oförändrat väldigt allvarligt. Jag har en känsla av att inte bara regeringen i en mängd olika uttalanden, utan också många människor i vårt land, nu faktiskt har vant sig vid massarbetslösheten – det som vi så många har varnat för här i talarstolen år ut och år in.

Det borde vara våldsamma demonstrationer. Det borde vara kraftfulla krav på jobb åt alla. Men i stället tycker jag att människor har blivit rädda. Jag ser hur sysselsättningen viker. Man är glad för det lilla. Mycket i arbetslivet lämnar mycket i övrigt att önska.

Bland politiker handlar det väldigt mycket om att skylla ifrån sig, skylla på någon annan, pajkastning. Det är väldigt mycket slagord och enkla lösningar. Moderaterna excellerar väl i de enkla lösningarna. Det är så enkelt ibland att man måste repetera orden. Jobben, jobben, jobben, säger Carl Bildt och tror att nu blev det nästan statsmannaord. Och sänk skatten, det är receptet för allt. Det är inte trovärdigt, och jag tror att alla vet om det.

Jag skall litet grand kommentera den reservation och den artikel som partiledarna på den borgerliga kanten har skrivit ihop sig om. Det imponerar faktiskt inte. Men innan dess vill jag också titta litet grand på läget i dag och därmed vända mig till Margareta Winberg och regeringen.

Statistiken är inte rolig. Det är alldeles för få i arbete, alldeles för få sysselsatta. Det dallrar litet upp och litet ned, men det går väldigt dåligt framåt. Särskilt illa är det i den offentliga sektorn, där politiker faktiskt har ett visst inflytande.

Arbetskraften minskar. Förvärvsfrekvensen har nått de lägsta nivåerna på mycket länge. Kvinnoförvärvsfrekvensen är nere i 71,5 %. Då, Margareta Winberg, mäter man ju mot arbetskraften som också minskar. Sysselsättningsgraden för kvinnor i dag ligger på 68 % ungefär. Det är ju en hemsk siffra! Det måste vara mycket långt från det mål som Margareta Winberg, i skepnad av Kvinnoförbundets ordförande för några år sedan, ens kunde drömma om.

Obalanstalet ligger på 10,5 % ungefär. Men regeringen själv, eller snarare regeringens experter, säger i kommentarerna till senaste AKU att i den internationella statistiken räknar man ju bland de arbetslösa med heltidsstuderande som samtidigt aktivt söker arbete. Då skulle de 6,6 procenten för april i AKU gå upp till 9,1 %. Med detta ihop med åtgärdsantalet landar jag på 13,1 %, vilket är exakt samma läge som vi hade förra året vid den här tiden.

Prot. 1997/98:121

9 juni

**Fel! Okänt
växelargument.**

Nu kan man om man vill ta detta till utgångspunkt för att gnälla, eller kanske hellre skälla ut regeringen, och säga: Ni är värdelösa. Ni får gå. Margareta Winberg får gå nu i september. Det är Unckels medicin.

Men då måste man ju syna vad Unckel har att säga. Vad är det som har hänt? Den offentliga sysselsättningen har inte ökat. Kommunerna har fortsatt att minska år efter år. Finns det något förslag i den moderata politiken som skulle ha gett något mer jobb någonstans i någon kommun eller i något landsting? Tvärtom, och det vet Per Unckel.

Förutom de totala sifferuppgifterna kan man ju titta på vad det är för jobb som finns. Det är någonting som regering och borgerlig opposition talar alldeles för litet om. Antalet fasta jobb minskar, och de minskar rejält. De har minskat med 680 000 under 90-talet. Antalet korta jobb har ökat med 100 000. Det är framför allt ungdomar, invandrare och unga kvinnor – ungefär en fjärdedel av de unga LO-kvinnorna – som har de jobben. Det är osäkra jobb: Jag får litet inflytande och dålig kompetensutveckling. Jag vet inte om jag skall jobba nästa vecka eller inte, om jag har springvik – och de ökar.

Jag tycker att politiker i de flesta partier ägnar alldeles för litet intresse åt vad jobbet egentligen skall vara för en människa och för en familj. Det skall skapa trygghet, försörjningsmöjligheter men också inflytande över den stora del av tiden som åtgår till jobb.

Arbetsmarknadsdepartementet skickar ibland ut konstiga papper. Ibland skriver Margareta Winberg veckobrev, och ibland är det information. Arbetslösheten sjunker kraftigt! Nu ger vi topplistan över de kommuner där den sjunker mest. Jag läser intresserat om Hagfors och Dorotea. Jag känner till de här kommunerna rätt så bra. I Smedjebacken, som är min grannkommun, minskar arbetslösheten med 3,7 %, och Margareta Winberg säger i uttalandet: Jag gläder mig åt att glesbygden inte släpar efter i orter som tidigare har haft det svårt. Nu ljusnar det mest.

Låt oss titta på Smedjebacken, som under ett år har tappat 250 invånare av 12 000. Det är i princip bara unga människor, nästan bara kvinnor, i arbetskraften. Jag kollade i dag sista kvartalet. Det var 69 som fick gå. Man har ordnat litet kommunal sysselsättning för en del ungdomar. Sedan har vi kunskapslyftet – mycket bra – där det framför allt är kvinnor som går. Men kommunen anställer inte fler. Landstinget anställer inte fler. Fundia vid Stora valsverket anställer inte fler. Det finns några få jobb på småföretagssidan. Läget i Smedjebacken är inget att glädja sig åt, kära Margareta Winberg. Det säger också AMS, som har klart för sig att läget kommer att förvärras och att klyftorna kommer att öka regionalt 1998, 1999 eller 2000.

Nu kan inte Margareta Winberg göra allt åt det här. Vad jag menar är att det är en så konstig information som jag hela tiden får från departementet. Det är som om det vore valtal på gatan. Men den här informationen kom ju i april och maj.

Likadant finns det en topplista när det gäller kvinnorna: Nu är det fina fisken, och situationen blir bättre för kvinnor på arbetsmarknaden. Men sysselsättningen sjunker ju, och det noterar t.o.m. regeringens egna experter. Arbetskraften minskar särskilt mycket. Det är rena raset för kvinnor. Korttidsarbetsmarknaden är vad som gäller.

Jag är alltså besviken på regeringens sätt att hantera mycket allvarliga och strukturellt viktiga frågor. Det talar inte för den ambition som man

har rätt att kräva med de stolta traditioner, rena Meidnertraditioner, som vi har i den svenska arbetarrörelsen.

Det går inte att säga att det går bra för Sverige. Det gör det inte med ökande klyftor. Det gör det inte med ökade orättvisor. Det gör det inte med minskad sysselsättning.

I dag har vi möjligheter. Saneringsprogrammet har lyckats. I dag förutser vi budgetöverskott. Varför då spara i EMU-processens anda och amortera ned statsskulden i ett läge med massarbetslöshet och mycket ledig kapacitet i landet? Det är fel politik, Margareta Winberg, och jag tror att arbetsmarknadsministern egentligen vet det.

Ni moderater, kristdemokrater och folkpartister skriver en artikel som slutar nästan komiskt: Det här blir 300 000 jobb. Är ni inte brända på de 400 000 jobben som har valsat runt i något decennium eller två? Vad har ni att komma med? Sänk skatten förstås! Jag ber om ursäkt. Det är ju självklart patentlösningen. Det finns inte någon argumentation om på vilket sätt det skulle ge fler jobb i det här fallet. Jag är öppen för en diskussion om skattetrycket i vissa sektorer, t.ex. på tjänstesektorn, eller i alla fall delar av den, där även ni vill delta. Men menar ni också att ni vill sänka skatten i den kommunala tjänstesektorn? Eller är inte de kommunala omsorgsjobben, servicejobben, skoljobben riktigt riktiga? Om detta har vi lagt fram förslag. Men vi har också reserverat 4 miljarder på den privata sidan till tjänstesektorn, men inte till pigor.

Mindre krångel, säger man. Javisst, det är väl alla överens om. Vi får se nu vad den nya kommissionen kommer fram till. Det tror jag inte skall bli några problem.

Modern arbetsmarknad, som det så vackert heter, är flexibilitet och att ta bort arbetsrätten i moderaternas tappning. Men det är svårt att få med kd och Folkpartiet, och därför står det praktiskt taget ingenting under punkten.

Eurons möjligheter, talas det om. Man skall få redovisa i bokföringen med euro. Jag tackar för de jobb som skapas därmed, Per Unckel.

Förnuftig energipolitik vill man ha. Vi har inga dyra priser. Vi har en elmarknad som är nordisk, snart europeisk. Det finns ingen elbrist. Jag ser inte ett jobb.

Spjutspets inom IT, säger man. Det tycker ju alla. Det enda konkreta ni säger där är att ni omedelbart vill sälja Telia. Jag tackar. Hur många jobb blir det?

Och så avslutar ni: Därmed tror vi oss skapa 300 000 nya jobb.

Per Unckel är en god retoriker. Det är väl inte alltid han har så mycket sakinnehåll. Men jag tror inte att artikeln, om Per Unckel hade skrivit den, hade varit så fullständigt innehållslös som den nu har blivit.

Det är, för att återknyta till vad jag sade först, illa. Det skapar ett politikerförakt när man behandlar den värsta sjukdomen vi har i vårt samhälle på det här sättet, med enkla lösningar.

Vi har inte enkla lösningar. Lars Bäckström och Per Rosengren har gått igenom en bred palett med politik som vi för fram. Huvudingredienserna är förnyelse och tillväxt i näringslivet, miljöomställning, kompetenslyft, småföretagssatsningar. Men det är också satsningar på den offentliga sektorn, riktade bidrag till den offentliga sektorn som gynnar personaltillväxt. Fler händer – färre liggsår, bättre skola, mindre klasser.

När det gäller omfördelning vill vi lyfta socialförsäkringens och a-kassans nivåer till 85 %. Kan vi få stöd för det, för övrigt, Margareta Winberg?

Vi vill ha en skatteomfördelning. Vi vill inte ha kvar de orättvisa egenavgifterna. Det är en rejäl skattehöjning för låginkomsttagarna, Per Unckel, som vi, ihop med regeringen, har kommit fram till.

Vi vill ha en arbetsmarknadspolitik där vi tar bort volymmål och detaljregleringar men också frizoner. Det lät på Elving Andersson som om hela Sverige skall bli en frizon. Hela Sverige skall leva, brukar Centern säga. Så kan man väl inte uttrycka sig? Vi skall ha ett bra regelverk som ger decentralisering, frihetsgrader och effektiv arbetsmarknadspolitik i hela Sverige. Varför bara i några få län, Margareta Winberg?

Och så vill vi ha ett sysselsättningsmål som kompletterar målet att halvera arbetslösheten. Därför har vi satsat rejält i den här budgeten på de utgiftsområden som handlar om a-kassa och om arbetsmarknadspolitik.

Förklara för mig återigen hur ni i de borgerliga partierna kan sänka utgifterna med 10–15 miljarder kronor per år under de närmaste åren på det här området, och ändå går det bra.

Miljöpartiet har faktiskt varit mycket försiktigare i år. Det tycker jag är bra. Man gör rejäla sänkningar om några år. Det beror på att de, precis som vi, inser att man måste fördela om arbetstiderna och att man skall ha en plan och en lagstiftning om en arbetstidsförkortning. 35-timmarsvecka genomförs under nästa mandatperiod. Det kommer att kräva betydande omfördelningar skattemässigt för att de som är låginkomsttagare och även deras arbetsgivare skall ha råd med det.

Fru talman! Låt mig ägna de sista minuterna av mitt anförande åt arbetslivsfrågorna, som ju ligger inom ramen för den här budgeten. Jag tycker att det kanske är ett område där regeringen har misskött sig mer än på de flesta områden. Jag kan räkna dit a-kassan, alltså trygghetssystemet för de arbetslösa.

Det finns en utredning om deltidsarbetslösa kvinnor. Det har pågått år efter år. Massor av kvinnor har försäkrats ut. Varför fatta ett dåligt beslut först och sedan utreda? Ni kan väl åtminstone göra som med den bortre parentesen, fatta ett dåligt beslut först och sedan dra sig tillbaka och ge Vänsterpartiet rätt.

När det gäller frågan om uthyrning av arbetskraft finns det en utredning. Regeringen vill inte göra någonting.

Så har vi frågan om arbetsrätten. Vi befinner oss i ett läge där hela arbetsmarknaden görs om, där den korta arbetsmarknaden ständigt ökar kraftigt, där mängder med människor har några veckors jobb, några månaders jobb men ingen fast anställning.

När det gäller frågor om arbetsrätten föreslår vi en skärpning av tryggheten och inflytandet för löntagarna. Vi vill hitta nya lösningar som skapar flexibilitet för både arbetsgivare och arbetstagare. Då säger ni: Arbetsrätten ligger där den ligger i dag. Den ligger bra till. Ni har en finfin överenskommelse med Centerpartiet, som naturligtvis inte har givit ett jobb. I den finns ytterligare en form av korttidsanställning som praktiskt taget inte används.

Ni måste inse att arbetsrätten måste utvecklas och moderniseras, men inte på det borgerliga sättet med avreglering, Per Unckel. Det skapar inga

jobb. Det skapar otrygghet, klassklyftor och maktlöshet hos löntagarna. Men ni måste vara med och utveckla arbetsrätten.

Arbetsbidslagen är också en viktig arbetsrättsfråga. Det handlar om inflytande över hur man förlägger arbetstiden. Den skulle vi få i vår. Vad hände med den? Den försvann. Efter valet då? Den frågan är ju oerhört viktig för att få flexibla arbetsbidslösningar.

Kompetensutveckling har jag motionerat om i fem år. Det har varit olika system: avdrag på arbetsgivaravgifterna, skattelindringar, vinstdispositioner, framtidsfonder, konton. Jag vet inte alla modeller vi har använt oss av. Och det är det fler partier som har gjort.

Nu sitter det en arbetsgrupp i de yttersta dagarna under Sture Nordh, som jag i och för sig har förtroende för i flera avseenden.

Jag förutsätter att det kommer ett förslag, och jag förutsätter att det inte bara är ett milt förslag där vi säger: Varsågod, ni kan få litet pengar om ni gör något. Jag förutsätter att det är ett förslag som riktar kompetensutvecklingsresurser till dem som mest behöver dem, att det handlar om rejäla insatser och att arbetsgivarna får vara med och betala en rejäl del av detta. Det ingår i att ha människor anställda att se till att investera i de framtida behoven. Annars kommer ytterligare människor som har gjort sitt att få gå och landa i a-kassa. Det är inte värdigt ett välfärdssamhälle.

Företagshälsovården har förfallit på väldigt många håll. Förra mandatperioden stod jag tillsammans med socialdemokrater här i riksdagen och krävde lagstiftning och att det hände någonting. Vi använde hårda ord mot Börje Hörnlund. Det har inte hänt någonting. Men det finns någon liten utredning.

På varje punkt är det likadant. Låt mig ytterligare lyfta fram frågan om den korta arbetsmarknaden, de korta jobben. Det gör att kompetensfrågor, inflytandefrågor och trygghetsfrågor skall stå i centrum. Det gör att arbetsmarknadspolitik och arbetslivspolitik skall ta varandra i hand. Och det skall inte ske på Moderaternas vis, att man avreglerar och tar bort inflytande och trygghet. Det skall tvärtom innebära att alltmer kompetent personal får alltmer att säga till om och har en allt större trygghet.

Jag tror att om vi får den diskussionen får vi en diskussion som löntagare och arbetslösa känner igen och förstår sig på. I så fall skall vi också kunna ta en rejäl ideologisk drabbning till valet, mellan de partier som vill skala ned budgeten på arbetsmarknads- och arbetslivsområdet och de partier som vill främja sysselsättning genom att också främja trygghet och inflytande för löntagarna.

Jag yrkar inte på något, utan instämmer i de yrkanden på reservationer som Lars Bäckström och Per Rosengren tidigare har gjort.

Anf. 156 PER UNCKEL (m) replik:

Fru talman! Hans Anderssons undringar är värda ett svar även om jag inte har förhoppningen om att här och nu kunna övertyga honom om att han skall skriva under ett borgerligt regeringsprogram.

Tre kommentarer har jag emellertid. Den första är att Hans Andersson inte anser att det är trovärdigt att hävda att sänkt skatt leder till fler jobb och att han inte förstår hur detta kan hänga samman.

Jodå, det förstår Hans Andersson visst. Hans Andersson är inte mindre insiktsfull i dessa frågor än att han inser att om jobben kostar mindre så blir de fler. Det är väl rimligtvis detta som är skälet till att

*Föreläsningsutskottet 1 för
budsåret 1998 samt
riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, skattefrågor,
m.m.*

också Hans Andersson ser motiv för att skatten på vissa tjänster inte skall vara så hög som i dag. Han inser att om den är så hög som i dag är det svårt för människor att med beskattade pengar köpa de tjänster de anser sig ha behov av.

Dessutom vet ju Hans Andersson, för att exemplifiera med de förkättrade hushållstjänsterna, att livs levande försök har utförts som visar att människor är beredda att efterfråga sådana tjänster om de genom lägre skatter får ett lägre pris. Så visst blir det, fru talman, flera jobb om skatten är lägre.

Min andra kommentar har att göra med Hans Anderssons undringar kring den offentliga sektorn: sjukvården, omsorgen och skapandet av nya resurser. När Moderaterna skapar nya resurser säger vi oss att de skapas först och främst genom att företag växer och att människor i dessa företag får möjlighet att bidra.

Som jag sade i mitt anförande skulle vi i dag i Sverige ha 50 miljarder kronor mer att dela på om vi hade fått de arbeten i privata företag som vi var på väg att få vid det förra regeringsskiftet. Stat och kommun hade förbättrat sina finanser med 30 miljarder.

Det är pengar som vi hade kunnat bestämma hur vi skulle kunnat använda bl.a. till att skapa de nya tjänster i offentlig verksamhet som säkerligen är väl så motiverade och som Hans Andersson efterfrågar.

Anf. 157 HANS ANDERSSON (v) replik:

Fru talman! Det finns inte de enkla samband som Per Unckel talar om när det gäller skatt och jobb. Men i vissa fall och på vissa marknader är det riktigt att lönekostnader har en mycket stor betydelse för antal jobb i den branschen, på den marknaden och i det företaget. Det gäller specifikt på tjänstesidan, där det inte är så lättrationaliserat. En stråkkvartett skulle både Per Unckel och jag vilja att den spelades av fyra och inte av tre.

Det är klart att om det är jättebilligt skulle många köpa tjänster i hushållssektorn. Men våra behov i dag när det gäller jobb och hjälp i hushållet för de äldre, för de handikappade och för sjuka människor är oändligt stort. Vi måste prioritera. Jag har ingenting emot att göra riktade sänkningar. Det var vad jag sade. Men då skall vi diskutera till vilka de skall riktas. Är det så Moderaterna skall höja produktiviteten i ett modernt kunskapssamhälle, att vi skall få 100 000 pigor, eller vad ni brukar säga, tror jag faktiskt att ni har bitit er i svansen.

Det talas om sambandet mellan skatt och jobb. Tittar jag i Europa finns inte alls det sambandet. Danskarna ligger bra till, hyfsat i förhållande till andra länder i EU, och de har en relativt hög skatt. Vi kan titta på Spanien. Spanjorerna ligger inte så bra till, fastän de har mycket lägre skatt. Så kan vi titta på land efter land.

Det finns också skillnader. USA har en bättre sysselsättningsutveckling. Låt oss vara noggranna när vi diskuterar den. Titta på demografin så skall Per Unckel se att ungefär 70 % av sysselsättningsökningen beror på tillväxt av den aktiva befolkningen i arbetskraften.

Dessutom är jag inte beredd att vara nöjd med att jobb skapas. Det skall vara jobb som jag kan försörja mig på. Det skall vara jobb som är en del av en samhällsutveckling där välfärd skapas och där klyftor inte onödigtvis skapas. Det finns mycket att säga om detta.

Den enkla lösningen är: Sänk skatten, så ordnar vi jobben! *Never*, Per Unckel! Ni försökte förra mandatperioden. Vi har aldrig tappat så många jobb som då.

Prot. 1997/98:121
9 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 158 PER UNCKEL (m) replik:

Fru talman! Får jag i fråga om klyftor bara påminna om att det inte finns några klyftor som är djupare än dem som går mellan människor som inte får arbeta och de som finns på den riktiga arbetsmarknaden. I detta hänseende är Sverige i dag ett delat samhälle. Det finner vi moderater oss inte i. Sverige skall slutas igen genom att fler får möjlighet att arbeta.

Vad jag hävdar är att lägre skatt leder till fler arbeten än högre skatt. Det finns starka empiriska belägg för denna tes, bl.a. från den hushållssektor som Hans Andersson tidigare har talat om. Däremot hävdar jag inte att lägre skatt är den enda nödvändiga åtgärden för att jobben skall bli fler.

Jag räknade i mitt anförande upp en säker energiförsörjning. Hans Andersson vill visserligen inte behålla kärnkraften utan skrota alltihop. Det blir säkerligen rivningsjobb, men inga nya konstruktiva arbeten. Svenskt deltagande i EMU är ett accepterande av Småföretagardelegationens förslag om enklare regler för företagandet, för att bara nämna ytterligare någon åtgärd. Allt detta måste genomföras om Sverige skall få den sysselsättningsökning som välståndet kräver.

Hans Andersson är inte dummare än att han inser att något steg i den riktningen måste ändå Sverige ta. Jag skulle välkomna om Hans Andersson också i en offentlig debatt kunde lägga undan en del av de blockeringar som han behåfts med så fort han kommer upp i talarstolen och som litet tar överhanden över den klokskap som jag tror att Hans Andersson innerst inne faktiskt besitter.

Anf. 159 HANS ANDERSSON (v) replik:

Fru talman! Jag får tacka för den kommentaren. Men jag tror att Per Unckel menar att den sitter väldigt långt inne. Jag tror ändå att kärnkraftsavvecklingen kommer att skapa jobb. Det skapar inte det desperata fasthållandet i en gammal teknik som egentligen inte ger speciellt många jobb.

Nu sade Per Unckel något som han inte vågade säga i DN-artikeln, nämligen om deltagandet i EMU. Min uppfattning är att det snarast kommer att försvaga sysselsättningsutvecklingen, och jag har väldigt många ekonomer med mig om det.

Sambandet mellan skatt och antal jobb är inte enkelt. Men det finns varken empiriska klara belägg eller teoretiska belägg – låt oss gärna diskutera det på något offentligt seminarium – för att det är som Per Unckel säger. Men det är heller inte så att motsatsen är lätt att hävda.

Men skatten används ju inte till att betala Margareta Winbergs fina kläder. Den används till att få jobb i välfärdssektorn. Med Per Unckels politik avlövas den offentliga sektorn med tiotals miljarder efter tiotals miljarder, inte minst på kommunsidan. Det kommer att leda till att oerhört många jobb förstörs. Det är en prioritering som jag inte kan acceptera.

I övrigt borde vi kunna finna varandra något bättre än vad vi normalt gör när det handlar om näringslivstillväxt och företagsutveckling. Det gäller modernisering, att vi förnyar våra branscher i det svenska näringslivet, höjer kompetensen, utvecklar teknik, förbättrar exporten och underlättar för mindre företag.

Det gäller entreprenörandan. Men låt den besjålas av någon känsla av att jag som människa verkligen är med och gör nytta, inte bara att jag plockar åt mig pengar. Varför har ni som enda lösning att jag skall befrias från att man tar ut skatt av mig, om jag nu tjänar väldigt mycket pengar? Varför är ni så emot att alla andra som arbetar och som inte är ägare skall ha ett inflytande, ägarmässigt eller arbetsrättsligt?

Ni är på fel spår. Ni är i fel sekel. Och ni kommer att vara ännu mer i fel sekel när vi går in i nästa, Per Unckel!

Anf. 160 BARBRO JOHANSSON (mp):

Fru talman! Detta är arbetsmarknadsutskottets sista debatt den här fyraåriga mandatperioden. Jag vill därför börja med att tacka utskottet och speciellt vår kanslipersonal, som nu inte är här i kammaren, för den tid vi har haft. Det är ett hårt arbete i arbetsmarknadsutskottet. Det är klart att den svåra arbetslösheten har tvingat fram beslut, och det ofta i en rasande fart. Jag undrar ibland om de alltid har varit så väl övervägda.

Fru talman! Fortfarande är arbetslösheten mycket stor. Jag tycker att den är oacceptabelt stor. Jag är tyvärr inte lika imponerad av de sjunkande arbetslöshetssiffrorna som regeringen presenterar. Det känns som om de inte är helt stabila. Om det verkligen var så att så många fler hade kommit i arbete och fått jobb hade situationen varit annorlunda.

Arbetslöshetssiffrorna har ökat från 2,9 % år 1990 till 12,3 % år 1997. Det har varit en otrolig arbetslöshetsökning. Då får man också betänka att deltagandet av arbetskraften i procent av befolkningen har sjunkit under denna tid. Annars hade arbetslösheten kanske varit ännu högre. Det har sjunkit från 84 % år 1990 till 76 % år 1997. Det är många som avstår från att söka jobb därför att de inte tror att det finns några. De tycker att det inte är någon idé, och då skapas en latent arbetslöshet. Även kunskapslyftet har naturligtvis bidragit till att siffrorna går ned.

Konjunkturinstitutet bedömer att den öppna arbetslösheten år 2001 skall vara 5,8 %, medan regeringen säger 4,0 % år 2001. Regeringens bedömning är betydligt mer optimistisk än Konjunkturinstitutets. Konjunkturinstitutet säger att det kommer att bli en sysselsättningsökning med 100 000 jobb, medan regeringen säger 200 000 jobb.

Regeringen kan inte neka till att just kunskapslyftet med 100 000–150 000 deltagare har hjälpt till att minska siffrorna. Visst är det bra att människor som tidigare inte har kunnat utbilda sig nu får chans att göra det. Men jag tycker att de skall ingå i statistiken så att man inte missleder människor.

Visst unnar jag regeringen att glädja sig åt ljuset i tunneln. Men att läget är så ljust som regeringen påstår är en sanning med modifikation. Att dribbla med ord är inte heller rätt. Vi talar nu om obalanstalet i stället för om total arbetslöshet. I massmedierna talar man om arbetslöshet när det är den öppna arbetslösheten man menar. Det förvirrar människor, och man får ingen riktig uppfattning om hur stor arbetslösheten egentligen är.

Nej, jag tycker att man skall lägga fram klara besked. Låt oss i stället hjälpas åt att komma till rätta med lösningarna på arbetslöshetsproblemet. Läget är ändå tillräckligt besvärligt som det är.

I ett pressmedelande från AMS som kom i dag står det att 6 % är arbetslösa nu. Det är överskriften. Med det menar man öppet arbetslösa. Då tycker jag att man skall säga det också.

En följd av den höga arbetslösheten är att de som har jobb har drabbats av en väldigt stor press på sina arbeten. Därför vill jag ta upp detta i dag. De som har arbete jobbar alltmer och betalar alltmer för dem som inte har arbete. Många känner sig inlåsta på sina arbetsplatser.

Fru talman! Så många som 25–30 % känner att de inte är nöjda med det jobb de har nu. De skulle vilja byta, men de vågar inte säga något utan förblir tysta. De går och tiger på sin arbetsplats av rädsla för att bli arbetslösa.

Läkare slår nu larm om bl.a. ökad stress och utbrändhet på så stora företag som exempelvis Volvo. Övertid, tidspress och oro för övertalighet ligger bakom. I en undersökning gjord av TCO anser över hälften att det är risk för att bli arbetslös om man är för kritisk på jobbet.

Vad är det då för kritik som man inte vågar komma med? Det som är farligt är att det är större konkurrens på arbetsmarknaden nu. Folk har blivit mer rädda på grund av den ekonomiska kris vi har haft. Arbetsgivarna behöver inte vara rädda om sin personal längre eftersom det är mycket lätt att få tag i personal. Cheferna tål mindre kritik i dag.

Kunde man sänka arbetslösheten så kanske pressen också på dem som nu har jobb minskar.

Vi i Miljöpartiet har i ett flertal motioner och framföranden här i riksdagen framfört kravet på en arbetstidsförkortning och att vi därigenom delar på de jobb som finns. Detta är väl känt, men jag kan ändå inte låta bli att tala om det eftersom arbetstidsförkortningen är en bärande del i Miljöpartiets politik för att få fler i arbete.

I dagens läge på arbetsmarknaden skulle en kraftig arbetstidsförkortning bidra till en sänkning av arbetslösheten. Kortare arbetstider ger dessutom ökad livskvalitet genom mer tid för barn och familj, färre arbetsskador och en förbättrad hälsa.

Vi i Miljöpartiet vill säga detta i ett kontrakt mellan staten och parterna på arbetsmarknaden. Vi har i en rapport tagit upp hur vi vill genomföra en arbetstidsförkortning. Besparingarna för samhället skulle uppgå till drygt 20 miljarder kronor netto, som vi skulle vilja använda till att sänka egenavgifterna med 2–3 procentenheter och höja grundavdraget. De som jobbar heltid och har de lägsta lönerna på arbetsmarknaden skulle då inte i realiteten få någon sänkt lön.

Fru talman! Vi tycker att regeringens tillväxtantaganden är orealistiskt höga. Dessutom har sambandet mellan tillväxt och sysselsättning försvagats kraftigt genom den starka produktivitetsutvecklingen, den s.k. *jobless growth*. Med Miljöpartiets förslag, bl.a. det om arbetstidsförkortningen, skulle man komma ned till 3 % öppen arbetslöshet och mindre än 5 % total arbetslöshet till år 2002.

Med en sänkning av normalarbetstiden till 35 timmar i veckan skulle 200 000 nya jobb kunna skapas.

Fru talman! I det avtal som bilmekanikerna slöt nu uteblev arbetstidsförkortningen, vilket flera av de här 15 000 bilmekanikerna som inte fick

*Föreläsning 1 för
budsjetter 1998 samt
riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, skattefrågor,
m.m.*

arbetstidsförkortning är mycket besvikna på. De anförde bl.a. att de fick en minskad livskvalitet. Flera var ensamma pappor, som hade litet tid för sina barn. De tyckte att de hade kunnat utnyttja arbetstidsförkortningen till detta om de hade fått den. Arbetsgivarna däremot ville ensidigt för-lägga arbetstiden till oregelbundna tider. Detta stoppade en arbetstidsför-kortning.

Fru talman! Vi är på väg in i en helt ny arbetsmarknad. Vi kan se i den prognos som AMS har kommit med i dag att antalet tillfälligt an-ställda och timanställda har ökat väldigt. Vi vet också att övertiden ökar markant. Cirka en tredjedel av de yrkesverksamma arbetar övertid minst en gång i veckan. Arbetstakten har ökat under de senaste fem åren. En internationell jämförelse gjord av OECD visar att Sverige ligger mycket högt. Människor förväntas i dag utföra mer arbete än vad som hinns med på ordinarie arbetstid. De får lov att ta till övertid eller ta med arbetet hem utan att registrera eller få extra betalt för det. Detta ökar också.

Vi kan vara på väg in i någonting som man kan kalla för ett 24-timmarssamhälle, där individen helt glöms bort.

Nej, låt oss dela med oss av vårt arbete så att de som är arbetslösa också kan få känna sig behövda. Detta kommer naturligtvis samhället i stort att tjäna på.

Fru talman! Alla de som döljer sig i statistiken är ofrivilligt arbets-lösa, medan övertidsberget växer för dem som har jobb. Under 1997 arbetade de anställda i vårt land i genomsnitt 2,7 miljoner timmar övertid per vecka. Den övertid som arbetades under hela året motsvarar ca 90 000 arbetstillfällen. Att det så småningom kan komma en begränsning av övertidstaket till 100 timmar välkomnar vi i Miljöpartiet. Vi har ju också föreslagit det i många motioner. Vi hoppas verkligen på detta.

Takten, pressen och de ekonomiska villkoren i arbetslivet gör att vi jobbar även när vi är sjuka. Människor har inte råd att vara hemma när de är sjuka. Den här "sjuknärvaron" motsvarar ca 130 000 arbetstillfällen.

Sammantaget, fru talman, skulle alltså en rättvisare fördelning av ar-betstiden kunna göra mycket för en minskad arbetslöshet. Vi vill se en kortare arbetstid med en ömsesidig flexibilitet i arbetet. Arbetsgivare och arbetstagare bör kunna mötas över en flexibilitet och en förkortad arbets-tid. Det ser Miljöpartiet som en framtid.

Fru talman! Småföretagarna är utnämnda till att vara hjältar. En stor del av de nya jobben skall ju komma just i små och medelstora företag.

Jag har nu under helgen varit i Västergötland på ett av Sveriges vackraste berg, nämligen Kinnekulle. Där breder just nu ramslöken ut sig, och flera orkidéer står i blom. På Kinnekulle finns flera småföretagare. Bygden har kvar sin historiska karaktär, och småföretagarna betyder mycket för bygden. Men det är svårt för dessa små företag att klara sig. Det gäller speciellt två systrar som driver en tygaffär uppe på Kinnekulle. Dessa systrar betyder mycket för bygden genom sin stora kunskap bl.a. om bygden. De arbetar mycket ideellt för att hålla liv i bygden.

Det jag vill säga är att vi skall vara rädda om de företag som finns i Sverige, och inte bara satsa på nya. Det gäller att behålla dem som finns. Krångliga regler förorsakar mycket möda. Det är viktigt att förenkla för småföretagen så att de kan uppmuntras att fortsätta. Som det nu är sätts många käppar i hjulet.

Att många småföretagare i dag dras med ekonomiska problem beror naturligtvis i hög grad på att den inhemska efterfrågan kollapsat under 90-talets krisår. Bilverkstäder, snickerier, närbutiker m.fl. småföretag som betjänar hemmamarknaden har alla fått känna av detta. Om riksdagen kunde lägga om sin ekonomiska politik i en mer expansiv riktning skulle det hjälpa småföretagen.

Alla är betjänta av rättvisa spelregler. Vi i Miljöpartiet föreslår enklare regler, och välkomnar Småföretagardelegationen som i dag presenterat sin rapport. Vi vill också se en skatteväxling för att företagen skall få bättre chans att med lägre arbetsgivaravgift anställa människor och för att underlätta att ta steg mot det ekologiskt hållbara samhälle där fler jobb kommer att skapas.

Jag vill tacka fru talman för de här fyra åren. Tack så mycket! Det har varit trevligt.

Jag står bakom alla de reservationer som Miljöpartiet har till betänkandet, men jag yrkar inte bifall till någon just nu.

Anf. 161 DAN ERICSSON (kd):

Fru talman! En lång dags finansdebatt går nu mot sitt slut. Huvudtemat har varit hur vi skall få människor i arbete för att därmed säkra vårt välfärdssamhälle. Alternativen är i huvudsak två. Det första är regeringen och dess varierande stödpartier, Centern, Vänstern och Miljöpartiet, som inte har något särskilt recept utan flyter med så gott det går i hopp om att den internationella konjunkturuppgången skall ge nya jobb. De beslut på det näringspolitiska och arbetsmarknadspolitiska området som regeringen åstadkommit har under hela denna mandatperiod haft motsatt effekt. De har inneburit en dämpning av sysselsättningen och en inlåsning i åtgärder. Det har varit åtgärder som det ofta ändrats och schackrats med.

Som ett tydligt alternativ till den här låt-gå-politiken formar nu oppositionen, och däribland Kristdemokraterna, en allians för arbete som kan skapa förutsättningar för alla att få ett arbete. Därmed blir det en garant för fortsatt välfärd i Sverige.

Det är mellan dessa alternativ valet står, dvs. mellan en politik för åtgärder och en politik för reguljära arbetstillfällen.

Hur skall vi då sätta fart på företagandet och underlätta nyanställningar? Det finns ett antal punkter som vi har lagt fram under den här mandatperioden. Jag kan upprepa några av dem.

Vi har föreslagit en sänkt skatt inom tjänstesektorn. Våra förslag, som syftar till att göra en svart sektor vit och nettobeskatta hemtjänster, kan på kort tid ge många nya arbetstillfällen inom tjänstesektorn. Det handlar bl.a. om breddade och förbättrade ROT-avdrag för underhålls- och reparationsarbeten.

Det handlar om minskad byråkrati för företagare och förenklningar av regelverket. Småföretagardelegationens förslag, som kom i dag, behöver omsättas i en regeringsproposition snarast möjligt.

Det måste bli lättare att erhålla F-skattsedel för att få i gång nya företag.

Vidare vill vi avskaffa den förtida momsinsbetalningen.

Arbetsgivaravgifterna måste sänkas. Det innebär sänkta kostnader för arbetskraft.

*Föreläsning 1 för
budsåret 1998 samt
riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, skattefrågor,
m.m.*

En flexibel arbetsrätt skulle underlätta ungdomars, invandrares och andra arbetstagares inträde på arbetsmarknaden.

En förutsebar energipolitik och energibeskattnings skulle ge långsiktiga spelregler för de företag som vill investera i Sverige.

Jag vill peka på några ytterligare områden där politiken bör läggas om för att fler skall få möjlighet att få jobb.

En skatteväxling mellan arbetskraftskostnader och kostnader för miljöbelastande verksamhet har diskuterats tidigare under dagen. Vi menar att en sådan bör genomföras. Förutom sänkta arbetskraftskostnader innebär det en skatteväxling som gör att vi får nya arbetstillfällen kopplade till kretsloppssamhället. Det handlar t.ex. om återvinningsindustri, ny och småskalig energiproduktion med inhemska och förnybara energikällor. Vi vill ju att detta skall växa fram.

Fru talman! På just den här punkten noterade jag vad Thomas Östros sade om energiskatterna. Nu är han inte här, men jag blev litet oroad när han sade att vi hade det skattetryck som var lämpligt just på energisidan. Det är alltså ett motsatt budskap till det som näringsministern tidigare sagt, nämligen att produktionsskatten på el måste sänkas för att vi skall kunna klara vår elintensiva industri. Det handlar ju faktiskt om väldigt många jobb, både i den direkta industrin och bland alla de underleverantörer som är beroende av denna industri. Budskapet i dag var alltså att vi har ett lagom skattetryck vad gäller energin. Min uppfattning är att vi inte har det, fru talman. Vi måste sänka det för den elintensiva industrins skull.

I stället för flyttlasspolitik bör regeringen anlägga en regionalpolitisk helhetssyn på närings- och arbetsmarknadspolitiken. Aktiva arbetsmarknads- och regionalpolitiska åtgärder som tillförsäkrar de lokala områdena och regionerna möjlighet till fortsatt sysselsättning är nödvändiga om hela Sverige skall leva. I den delen kan jag instämma i det Elving Andersson sade här tidigare. Det är bara synd, fru talman, att han under den här mandatperioden har stött en politik som har lett till det ökade antalet flyttlass – något som han nu beklagar. Men det är bra, Elving Andersson. Nu skall vi stå upp för att hela Sverige skall leva, även regionerna och kommunerna. Vi skall driva en regionalpolitik som stöttar detta.

Jordbrukspolitiken är också synnerligen väsentlig ur arbetsmarknads-synpunkt. Det måste bli lika konkurrensvillkor för svenska lantbrukare i förhållande till omvärlden. Det är också viktigt för sysselsättningen inte bara i primärproduktionen, jordbruket, utan också i livsmedelsindustrin. Det är där vi nu håller på att tappa jobb. Här måste det bli en omläggning mycket snabbt. Det finns en ganska stark front på detta område. Jag hoppas att regeringen tar till sig det och gör något mycket snabbare än vad man har aviserat. Vi har ju en utredning på området, den Björkska utredningen, som klart visar att vi tappar jobb om vi inte snabbt förbättrar konkurrenssituationen för svenska företagare. Arbetsmarknadsministern, som tidigare sysslat med jordbruk, vet ju detta mycket väl. Jag hoppas att hon diskuterar det med sin kollega jordbruksministern i regeringen.

Också arbetsmarknadspolitiken måste reformeras. I dag är just arbetsmarknadsområdet ett av de mest genomreglerade samhällsområdena. Stela regelsystem kring alla olika åtgärder har skapat brist på flexibilitet och rent av gett rigiditet. Den här detaljregleringen måste ersättas med generella, enkla system med stor flexibilitet.

Fru talman! Vi menar att arbetsmarknadspolitiken också måste utgå ifrån det vi kallar subsidiaritetsprincipen, dvs. den måste föras ned till lägsta möjliga effektiva nivå. Då krävs det en genomgripande nedflyttning av ansvar och resurser till den lokala nivån. Kommun, arbetsförmedling och försäkringskassa bör gemensamt ansvara för genomförandet av arbetsmarknadspolitiken såväl praktiskt som ekonomiskt. De statliga resurser som nu finns för åtgärder bör flytta med i en sådan decentralisering av verksamheten. Företag, fackföreningar, utbildningsinstitutioner och ideella organisationer bör givetvis involveras i det lokala arbetet mot arbetslösheten.

Fru talman! Det här var några tankar om ett politiskt alternativ till den regeringspolitik som har bedrivits under flera år och som vi inte vet vad den kommer att innebära om den drivs vidare efter höstens val. Det vi har sett av den nuvarande regeringen och det tänkta kommande alternativet är ju en mängd löften och en politik som inte har gett det man önskat.

LO-tidningen beskrev det så här i början på året: I medeltal var 558 000 personer, 13,1 % av arbetskraften, öppet arbetslösa eller sysselsatta i arbetsmarknadspolitiska åtgärder under 1997.

Det är i och för sig en procentenhet färre än under 1996, men sysselsättningen minskade med ungefär lika mycket.

Vidare skrev LO-tidningen: Förbättringen på arbetsmarknaden beror främst på politiskt beslutade åtgärder, inte på att fler fått arbete. Regeringens utbildningssatsning kunskapslyftet och särskilda åtgärder för att förtidspensionera äldre arbetslösa har putsat siffrorna. En annan orsak är att antal långtidssjuka ökade kraftigt i fjol. De långtidssjuka räknas inte in i arbetskraften och räknas därmed inte som arbetslösa.

Så långt LO-tidningen om den kamouflerade arbetslöshetsstatistiken. Det är alltså inte jag själv som säger detta, utan det är en tidning som står regeringen nära som beskriver situationen.

Hur ser då dagsläget ut? Det här är ju några månader sedan. Jo, i dag är det en öppen arbetslöshet på nära 7 %, antalet människor i åtgärder motsvarar ca 4 % och sedan finns 3 % i kunskapslyftet. I internationell statistik redovisas dessa som arbetslösa. Sammantaget är det alltså 14 %. Det är en sämre siffra än när den socialdemokratiska regeringen tog makten 1994. Det är resultatet av fyra års experimenterande – som jag ser det – med fram-och-tillbaka-politik.

Jag vill ta upp ett ganska tydligt exempel här i debatten. Nästan hälften av Malmös vuxna befolkning saknar ett riktigt jobb. Av stadens 153 000 invånare mellan 16 och 65 år har bara 56 % arbete inom den privata eller offentliga sektorn. Det visar en granskning som Sydsvenska Dagbladet har gjort. Den brutala sanningen om Malmö är att den ena halvan av befolkningen försörjer den andra. Det är alltså ett citat ur den här undersökningen.

Enligt kommunens egen statistik är nu bara 60 % av befolkningen sysselsatt. Resten är öppet arbetslösa, förtidspensionerade, i AMS-utbildning, studenter, hemmafruar eller människor som helt enkelt inte ansett det lönt att söka jobb. Det ligger en fruktansvärd dramatik i det ras Malmö sett medger Ilmar Reepalu, kommunstyrelsens socialdemokratiske ordförande i Malmö.

Detta, fru talman, är landets tredje största stad. Vad är det som pågår? Vad är det som händer i vårt samhälle? Hans Andersson tog i inledningen

*Tilläggsbudget 1 för
budgetåret 1998 samt
riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, skattefrågor,
m.m.*

av sitt anförande upp detta. Är det en tillvänjning, är det så att man ute bland folket accepterar att vi de facto redan har tvåtredjedelssamhället här? Detta är något vi inte kan acceptera, fru talman.

Jag har under den här mandatperioden, faktiskt vid åtskilliga tillfällen, uppmanat regeringen att försöka få till någon form av rundabordssamtal eller en överläggning där vi gemensamt kunde se på hur vi kan lyfta Sverige, hur vi skall få tillväxt, hur vi skall främja företagande, och hur vi skall förändra arbetsmarknadspolitiken så att den blir ett stöd för tillväxten. Detta har avvisats hela tiden.

Nu står vi där. Det blir så oerhört tydligt, så oerhört krasst genom de här siffrorna att vi har tvåtredjedelssamhället här. Det är förödande. Fru talman! Oavsett vilken regering som kommer till efter höstens val tror jag att det är oerhört angeläget att man sätter sig ned och analyserar denna bistra verklighet, att man försöker finna varandra i den tydliga ambitionen att vi inte kan acceptera det här. Sedan kan vi ha olika förslag till lösningar, men vi måste nog faktiskt sträva efter en mer samlad bild av hur vi skall ta oss ur detta. Det får inte vara så som Hans Andersson säger, att detta är något vi nu accepterar.

Fru talman! Jag måste ändå avslutningsvis peka på några av de misslyckanden, löften och utfästelser som har haglat från den socialdemokratiska regeringen under den här perioden, både tidigare från Anders Sundström, när han var arbetsmarknadsminister, och nu senare från Margareta Winberg.

Det har handlat om RAS, det riktade anställningsstödet som skulle ge 110 000 jobb men där resultatet blev drygt 20 000.

Hundradagarsgarantin för ungdomar har redan varit uppe i debatten flera gånger. 300 000 misslyckanden, fru talman, det tror jag nästan är snudd på rekord i misslyckanden i förhållande till utställda vallöften. 300 000 löftesbrott.

Man har infört en kommunal ungdomsgaranti, som skulle ge 10 000 ungdomar jobb. Resultatet är 2 200.

Det handlar om 55-plus, dvs. OTA, resursarbeten, som givit ett fåtal jobb i förhållande till utfästelserna.

De arbetslösa, fru talman, vill inte ha den typen av åtgärder. Det får jag höra ute på fältet varje gång jag har debatter och andra sammanträffanden med arbetslösa. Detta är ingenting man vill ha. Man vill ha reguljära jobb.

Generationsväxlingen har enligt utskottets betänkande gett 59 jobb – 59 jobb! Det var ett stort slagnummer. Per Unckel sade att det handlade om 10 000 jobb. 59 jobb har det blivit.

Redan förra sommaren garanterades alla gymnasieungdomar feriearbeten. Resultatet förra sommaren var att feriearbetslösheten var högre, och resultatet denna sommar är inte mycket bättre. Dessutom får ungdomar som sysselsätts enligt SSU slavlöner. Det är faktiskt regeringens eget ungdomsförbund som dömer ut regeringens ungdomspolitik. Man kallar det slavlöner, de löner de får som ändå lyckas få ett feriearbete.

De ständiga förändringarna av villkoren i a-kassan ställer till väldiga problem; nu senast gäller det den sommar som ligger framför oss. Också detta har beskrivits tidigare i debatten. I det här sammanhanget kanske arbetsmarknadsministern kan ge ett hopp till många av dem som trott att de skulle få en arbetslöshetsförsäkring under sommaren men som nu

upptäcker att de genom regeringens olika schackranden och ändringar av a-kassan kommer att ställas utanför. I bästa fall får de ett utbildningsbidrag på 103 kr om dagen. Det klarar man sig inte på. Det innebär att många avbryter sina utbildningar. Jag vore tacksam om arbetsmarknadsministern på denna punkt kunde ge ett besked, ett positivt besked som gör att många av dem som nu känner sig utsatta, frågande och som inte vet hur de skall hantera sin situation kan känna sig lugnare.

Fru talman! Jag skulle kunna ägna resten av mitt anförande åt en fortsatt uppräkningslista av misslyckandena, men det får räcka nu. Jag tror att också alla de arbetslösa tycker att det får räcka nu. De har fått nog av en regering som misslyckas med huvuduppdraget, att få fart på sysselsättningen. Grundproblemet är fortfarande att regeringen inte har förstått att utan tillväxtåtgärder och företagsfrämjande insatser kommer det inte fram fler arbetstillfällen. Det går inte att kompensera med arbetsmarknadspolitik. Den socialdemokratiska arbetsmarknadspolitiken, som enligt tidningen Kommun-Aktuellt är "ett reservat för arbetslösa", har nått vägs ände.

Nu är det dags att välja, att välja en fortsatt politik för åtgärder och arbetslöshet eller en politik för sysselsättning och välfärd. Jag, fru talman, väljer det senare.

Anf. 162 HANS ANDERSSON (v) replik:

Fru talman! Det finns ett antal punkter där Dan Andersson och jag delar kritiken mot den här regeringen. Jag tror däremot inte att vi är överens i kritiken mot den förra regeringen – då hörde jag aldrig av Dan Andersson.

Dan Andersson – förlåt mig, jag menar Dan Ericsson. Dan Ericsson representerar något väldigt egendomligt. Han säger alltid: Kan vi inte sätta oss vid ett runt bord, alla tillsammans, och göra upp?! Det låter som smek, smek, smek, men egentligen menar han att vi alla är fähundar och gör allting fel. Sedan citerar han alla otrevligheter han kan komma på – smisk, smisk, smisk! Är han en snäll gubbe, en elak gubbe eller en ful gubbe? Vad skall jag tro? Så kan man inte bete sig i politiken, och egentligen ingen annanstans heller, Dan Ericsson!

Lågkvalitativa åtgärder: Ja, jag har riktat skarp kritik mot regeringen för att man avvek från vad man tänkte sig i tillväxtpropositionen och gick tillbaka till just det som ni var med om att bygga upp. Minns Dan Ericsson hur många vi hade i sådana här åtgärder, i ungdomspraktik och ALU? Sammanlagt var det 141 000 år 1993. Det var riktigt dåliga grejer!

Å andra sidan kan man försvara det. Vad är utmärkande för många av de länder inom EU som styrs av kristdemokrater – men också de som styrs av socialdemokrater? Jo, att 60, 70 eller 80 % av de arbetslösa är långtidsarbetslösa och har varit det i mer än sex månader och att upp till 40, 50 eller 60 % har varit arbetslösa i mer än tolv månader. Det beror på att man i dessa länder har saknat åtgärder av något slag. Vad tycker Dan Ericsson om Tyskland, vad tycker Dan Ericsson om Nederländerna, om Italien, för att ta de länder som ligger väldigt illa till vad gäller de siffrorna?

Säg något om de verkliga problemen, om produktivetsfrågor, om strukturfrågor, om Malmö. Titta på sysselsättningsgraden hos människor med utländsk bakgrund. Sysselsättningsgraden bland utländska medborgare i Sverige i dag ligger på 33 %, bland kvinnor 27 %. Det är inte lätt

**Fel! Okänt
växelargument.**

att lösa de problemen. Regeringen borde ha gjort bättre. Men stå inte bara och gnäll, Dan Ericsson! Åtminstone blir det då inte någon vidare spising kring något runt bord.

Anf. 163 DAN ERICSSON (kd) replik:

Fru talman! Hans Andersson funderar på om jag är snäll eller om jag är en elak gubbe. Hans Andersson är en riktig tomtegubbe, det vet vi. I det betänkande vi har framför oss på bänken kan vi läsa att han vill ösa på, expandera. Hans Andersson och Vänsterpartiet drar på med –32 miljarder på ett bräde. Det kan man ju göra om man är en tomtegubbe.

Jag försöker nog inte direkt att smeka, men jag har under ett antal år i denna kammare försökt vädja. Jag kan erkänna att vi har brister i vår politik. Då kanske också regeringen skulle kunna erkänna sina brister, så att vi tillsammans kunde sätta oss ned och finna en väg ur det. När vi skall summera den här mandatperioden, Hans Andersson, är det kanske rättvist att redovisa vad som har hänt i förhållande till vad socialdemokraterna sade i valrörelsen 1994 och vad man har sagt under de här åren i regeringsställning. Vi har facit nu. Det handlar inte så mycket om att slå, Hans Andersson, det handlar om att redovisa fakta. Men jag nämnde också de alarmerande siffrorna från Malmö och det som Hans Andersson själv tog upp, att det verkar som att vi börjar acceptera den här situationen. Så får det inte bli. Oavsett vilken regering som kommer till under hösten måste vi sätta oss ned och komma överens om att detta måste vändas.

Anf. 164 HANS ANDERSSON (v) replik:

Fru talman! Låt mig klara ut att det inte handlar om några 32 miljarder. Det handlar om 10 respektive 20 respektive 30 miljarder under tre år, vilket är ett budgetutrymme som vi tillsammans med regeringen ser. Man kan göra olika saker av det. Vi tror att man skall satsa pengarna på sysselsättning.

Jag sade också att vi ofta delar kritik. Vi har genom årens lopp haft en del gemensamma reservationer. Men det märkvärdiga är, tycker jag, att när vi då vid dagens slut skall summera det hela blir det för mycket gnäll och för litet analys. Det blir inte en redovisning av de verkliga problemen. De kunde annars synas om man just gjorde en del internationella jämförelser. Men det betyder inte att *jag* inte är kritisk mot regeringen. Jag är rasande kritisk, och jag har visat det gång efter gång. Men jag har försökt att därvid vara väldigt konkret.

Men med tanke på att kd i stället för att landa vid runda bordet landar i jollen efter Per Unckels segelbåt, och egentligen bara har sänkt skatt som lösning, tycker jag att det i väldigt hög grad saknar trovärdighet med den sociala ambition som man i och för sig ofta kan märka inte bara hos Dan Andersson, som jag av misstag råkade säga, utan även, det vill jag faktiskt understryka, hos Dan Ericsson.

Anf. 165 DAN ERICSSON (kd) replik:

Fru talman! Nu när Hans Andersson börjar recensera denna artikel, som om jag inte minns fel publicerades i går, kan jag konstatera att hans analys av artikeln är något annorlunda än statsministerns. Statsministern sade ju att det som var nytt med denna artikel var att Carl Bildt hade vikt sig. Det är något annorlunda än att som Hans Andersson säga att vi har satt oss i jollen som leds av moderaterna.

Om man skall skapa ett samarbete för att få fart på vårt land, på tillväxten och företagandet, gäller det att hitta de partier som faktiskt *står* för en sådan politik. Jag redovisade i mitt anförande några av punkterna för detta. Om Hans Andersson vill ansluta sig till det är det oerhört bra. Jag vet ju från utskottsdiskussionerna genom de här åren att Hans Andersson har en väldigt bra analys av situationen.

Det är möjligt, fru talman, att jag inte är riktigt lika duktig på den analysen. Men jag har ändå kommit fram till slutsatsen att det är genom tillväxt, företagande och sysselsättning som vi skall vända de problem som vårt land har. I den delen har ju faktiskt också Hans Andersson samma uppfattning. Låt oss därför samlas kring åtminstone *det*.

Sedan måste jag ändå avsluta med att säga att jag lyssnade på replikskiftet tidigare. Där hemföll Hans Andersson åt att kalla ett antal arbetstillfällen för 100 000 pigor. Är det inte litet dåligt, Hans Andersson? Alla de som sköter om Hans Anderssons rum här i Riksdagshuset – varför skall man kalla dem pigor? Varför denna nedvärdering? Varför denna klassretorik av sämsta möjliga slag?

Anf. 166 BARBRO JOHANSSON (mp) replik:

Fru talman! Dan Ericsson sade i sitt anförande här bl.a. att det saknas förslag från flera partier, bl.a. från Miljöpartiet, om hur man skall komma till rätta med arbetslösheten. Jag tycker att det är konstigt att Dan Ericsson påstår detta, för jag kommer inte ihåg några direkta förslag från Dan Ericsson heller.

Vi har ju lagt fram en hel del förslag. Bl.a. har vi, som jag sade i talarstolen, lagt fram förslag om arbetstidsförkortning. Det ger 200 000 nya jobb. Vi har också lagt fram förslag om skatteväxling. Det är en viktig åtgärd, tycker vi. Också Dan Ericsson talar om en skatteväxling. Men vi vill finansiera det på ett annat sätt än han. Vi har också lagt fram förslag om friår. Där ser vi också att en mängd jobb skulle kunna komma till, ca 90 000.

Anf. 167 DAN ERICSSON (kd) replik:

Fru talman! Jo, det är riktigt att Miljöpartiet faktiskt har förslag som ligger i linje med kristdemokraternas, t.ex. det här med friår. Sabbat-sårsfrågan har vi faktiskt drivit under flera år. Dessvärre kommer aldrig regeringen till avslut heller i denna fråga.

Men det var kanske inte i första hand ett angrepp på Miljöpartiets arbetsmarknadspolitik. Problemet för Barbro Johansson är ju den egna partiledningen i Miljöpartiet. Den har klart deklarerat att man hör till den vänstra sidan av politiken. Jag beklagar det, för jag tror att det kanske hade kunnat finnas goda förutsättningar för Miljöpartiet att ta sig in på mittfältet i politiken. Men som jag uppfattar positioneringen nu har man

**Fel! Okänt
växelargument.**

lagt sig på vänstersidan. Därmed utgör man indirekt ett stöd också till regeringspolitiken.

Anf. 168 BARBRO JOHANSSON (mp) replik:

Fru talman! Jag vet inte om detta är rätta tillfället att diskutera vilken sida man står på. Vi har väl inte helt tagit ställning till huruvida vi ligger i mittfältet. Det tycker jag inte är rätt tid att diskutera nu.

Men jag tackar ändå för de här fyra åren i utskottet!

Anf. 169 DAN ERICSSON (kd) replik:

Fru talman! Då tolkar jag det uttalandet som väldigt positivt, som att Miljöpartiet vill hålla sig till det politiska mittfältet. Därmed har kanske förutsättningarna ökat för att vi skall få en annan konstellation i Regeringskansliet efter valet.

Anf. 170 ELVING ANDERSSON (c) replik:

Fru talman! Dan Ericsson gjorde en retorisk saltomortal, som jag dessutom tycker var ohederlig, i sitt anförande. Det var det som gjorde att jag kände mig tvungen att begära ordet. Han försökte hävda att Centern är ansvarigt för och har medverkat till att de regionala obalanserna nu ökar. Samtidigt försökte han göra sig själv och kristdemokraterna till någon sorts regionernas förespråkare.

Jag kan bara tolka det som att det regionalpolitiska arbetet har gått Dan Ericsson helt förbi under den gångna mandatperioden. Han har inget sett, han har inget hört och han har inget förstått.

Centern har under alla år stått på barrikaderna för att alla regioner i vårt land skall få en positiv utveckling och för att de skall kunna utvecklas. Tyvärr har Dan Ericsson och kristdemokraterna lyst med sin frånvaro på de här barrikaderna.

Anf. 171 DAN ERICSSON (kd) replik:

Fru talman! Detta var ju nästan litet komiskt. Om det är några som har stått för saltomortaler i det här avseendet är det ju Centerpartiet. Man har faktiskt stöttat de socialdemokratiska budgetarna, som har inneburit nedskärningar på regionalpolitiken, under ett antal år. Sedan kan man nu i de yttersta av dagar försöka ta avstånd från detta. Jag beskrev bara den faktiska verkligheten. Det var inte mer med det.

Sedan till detta att vi skulle ha lyst med vår frånvaro när det gäller regionalpolitiken, landsbygdsfrågorna eller jordbrukspolitiken. Då måste jag säga att Elving Andersson inte har förmåga att uppfatta mycket ljus i tillvaron.

Anf. 172 ELVING ANDERSSON (c) replik:

Fru talman! Jo, fru talman, jag uppfattar skeendet väldigt väl, och det är som jag säger. När det gäller regionalpolitiken har dessvärre Dan Ericsson och kristdemokraterna på ett intensivt sätt lyst med sin frånvaro. Och jag tycker, fru talman, att en politiker som tillhör ett parti som säger sig bl.a. vilja värna om etik och moral i politiken borde hålla sig för god för den här typen av osaklig argumentering i en desperat jakt på billiga debattpoänger.

Anf. 173 DAN ERICSSON (kd) replik:

Fru talman! Jag vet inte vem det är som börjar bli litet desperat nu. Det är i alla fall inte kristdemokraterna. Vi har stått för vår politik under hela denna mandatperiod – till skillnad från Elving Andersson, som har tvingats inordna sig i ledet under den socialdemokratiska regeringspolitiken. Den har inneburit kraftfulla försämringar i regionalpolitiken, för landets bönder och för landsbygden. Det kan vi ju utläsa av statistiken.

Jag behöver inte kritisera detta. Jag konstatera bara fakta. Så är det. Vi har stått för ett alternativ hela perioden. Vi kommer att stå för det också i valrörelsen. Om vi får möjlighet att bilda regering kommer vi också att föra den politiken i regeringsställning.

Anf. 174 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Också jag vill göra en liten reflexion och tillbakablick eftersom det här är denna mandatperiods sista debatt på området.

När den socialdemokratiska regeringen tog över 1994 tog vi också över ett tungt arv. Vi tog nämligen över det största budgetunderskottet, den största skuldsättningen, i vårt lands historia. Och vi tog över en massarbetslöshet av aldrig tidigare skådad omfattning. Det var arvet efter tre år med regeringen Bildt.

Jag hade kanske trott att det i den här debatten något skulle kunna framskymta litet mer borgerlig försiktighet och möjligen litet självkritik – men icke då. Det är precis som tidigare på gränsen till arrogans och självgodhet.

Vi gjorde en stor budgetsanering, och det är klart att en budgetsanering av det slaget – 127 miljarder – egentligen är ganska oförenlig med en effektiv kamp mot arbetslösheten. Det innebar nämligen både skattehöjningar och åtstramning. Och åtstramning höjer ju faktiskt arbetslösheten. Vi var medvetna om det, men vi siktade det andra mer övergripande målet i framtiden. Den saneringen gjordes mycket snabbt. Det är inte något annat land som i modern tid har gjort en sådan sanering så fort och av så stor omfattning. Och nu kan vi ändå se resultatet.

Om man tittar på resultatet och statistiken tycker jag att det skulle finnas en viss anledning till optimism – men inte. Det är möjligen av förklarliga skäl Elving Andersson, eftersom Centern mycket aktivt har bidragit till denna sanering, som är optimistisk och ser med en viss tilltro på framtiden. Men annars är det från vänster till höger bara elände.

Låt mig då försöka om inte vända på er eländesbeskrivning och er pessimism ändå försöka att ge, åtminstone för protokollet, en annan bild. Låt mig jämföra april 1994 med april 1998. I april 1994 fanns det 386 000 öppet arbetslösa i Sverige. Motsvarande siffra i april i år var 246 000. Det är alltså en minskning med 139 687. Det är väl ändå bra att vi har färre öppet arbetslösa, Per Unckel och alla ni andra.

Ja, men ni gömmer dem säkert i åtgärder, får jag säkert höra. Nja, inte riktigt. 1994 var 270 000 personer föremål för åtgärder. Det var under borgerlig tid. Det var den högsta siffran någonsin. Varken förr eller senare har det funnits så många. I år var det 193 000. Det är alltså 77 000 färre.

Då tittar vi på andra grupper. De långtidsarbetslösa är ett mycket stort problem, inte minst inom olika EU-länder. Också i fråga om dessa har vi

Prot. 1997/98:121
9 juni

*Tilläggsbudget 1 för
budgetåret 1998 samt
riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, skattefrågor,
m.m.*

*Fel! Okänt
växelargument.*

gått från 120 000 till 54 000. Det är mer än en halvering. I dag har vi kvar 65 779.

Man kan se på andra resultat. Det är resultat som ni gärna talar om. Vi förlorade under den borgerliga tiden 450 000 jobb. Och vi har, inte mycket men ändå, ökat sysselsättningen sedan 1994 med ca 27 000. Jag medger att det är ett litet tal, men det är dock ett plus. Det har tillkommit många nya jobb i den privata sektorn – 87 000. Ni förlorade 316 000. Nu ökar också sysselsättningen i den offentliga sektorn. Minskningen i den offentliga sektorn sedan 1994 har ju tyvärr ätit upp den ökning som har skett i den privata sektorn.

Man kan se på andra resultat, t.ex. de utländska investeringarna i Sverige. Ni hade under ett par år 27 miljarder. Vi hade under ett par år 68 miljarder. Vi hörde i dag Thomas Östros berätta att den svenska industrin nu räknar med att satsa 69 miljarder under 1998, och det är 10 % mer än 1997. Det är väl bra. Tycker inte Per Unckel att det är bra att det satsas och att det finns en framtidstro?

På grund av att det numera finns förtroende för den svenska ekonomiska politiken har räntan fallit kraftigt. Under er tid höjdes den. Under vår tid har den fallit, och den har fallit med ungefär 3,5 % mellan 1994 och 1998. Jag talar då inte om räntan utan om ränteskillnaden. Vi brukar ju mäta ränteskillnaden mot olika länder. Ränteskillnaden mot t.ex. Tyskland har fallit så mycket, och nu är det bara 15 punkters skillnad. Det betyder ju mycket för vanligt folk. Det betyder mycket för företagare att det blir billigare att låna och billigare att investera. Men det blir också billigare för en person som skall sätta om sitt lån och som har en villa värd 500 000 kr. Den personen betalade 3 737 kr 1994. I dag är summan 1 800 kr. Det är alltså mer än en halvering av räntekostnaden.

I dag kunde vi också läsa ett TT-meddelande från SCB att den privata och den offentliga konsumtionen nu ökar. Den offentliga konsumtionen ökar för första gången sedan 1993.

Allt detta görs naturligtvis därför att det finns ett ökat förtroende för den förda politiken.

Vi kan mäta resultat på andra sätt. Det talas om företagsklimat. Företagsskatten har redan diskuterats, där vi är bäst, om man så vill, eller i varje fall lägst. Det är väl bra att företagen slipper betala så mycket skatt. Jämfört med Tyskland och USA ligger vi mycket lägre.

Vi kan jämföra elkostnaden, som tycks vara ett stort nummer i det nya programmet för de tre borgerliga partierna. För ett medelstort företag i Tyskland eller USA kostar elen dubbelt så mycket som i Sverige.

Vi kan titta på produktivitetsökningen som i Sverige ligger väsentligt högre än i Tyskland och USA.

Jag tycker att det finns anledning att vara något muntrare denna dag när vi diskuterar detta för sista gången inför valet – men icke.

När regeringen ser detta är det klart att vi lägger om politiken på arbetsmarknadens område. Vi har gjort det under ett antal år. Vi började 1996 då riksdagen extrainkallades och då vi påbörjade decentraliseringen av arbetsmarknadspolitik. Då tvingades vi också ha en hög volym på åtgärderna, eftersom det då, precis som 1994, stod rätt still och stampade. Vi såg inte de många nya jobben komma, och därför var vi tvingade att ha en hög nivå på åtgärderna. 1997 vände det, och då vred vi om politiken. Då tog vi ned volymtalen, och då satsade vi mer på kvalitet än på

*Fel! Okänt
växelargument.*

kvantitet, därför att vi såg att de nya jobben kom, vi såg vad som behövdes, och det behövdes framför allt arbetsmarknadsutbildning. Vi mötte därmed den efterfrågan på vissa typer av yrken som vi såg skulle komma. Men vi såg också att det nu fanns en kompetensklyfta mellan de nya jobb som vi såg komma och de arbetslösa som fanns. Det fungerar ju så att om man har varit arbetslös ett tag har man brister i sin kompetens, och därför var det så viktigt med tillskapandet av de 2 extra miljarderna för att vi skulle kunna utbilda svetsare, IT-tekniker, kylmontörer osv. inom arbetsmarknadspolitikens ram. Det är också det som nu sker.

Vad som också sker nu är en annan satsning på framtiden, nämligen kunskapslyftet, det kunskapslyft som hånats och som anklagats för att vara en statistisk manipulering eller ett sätt att gömma de arbetslösa.

Samma uttryck har ju använts mot den aktiva arbetsmarknadspolitik och mot vissa av dessa åtgärder. Men vi får inte glömma att det inte är något nytt påfund. Det var ungefär 100 000 fler under Carl Bildts tid. Det är väldigt konstigt att man från visst håll har denna syn, från högerfalangen här, eftersom också högerregeringar inom EU, som jag jobbar en hel del med, har en helt annan syn på den aktiva arbetsmarknadspolitik. Länder som Tyskland och Spanien, som uppenbarligen styrs av högern, försöker nu att göra som vi har kommit överens om i riktlinjerna, nämligen att dubbelt så många personer inom fem år skall vara föremål för någon form av åtgärd, skall vara aktiva i stället för passiva. Det är ju detta som det handlar om. Åtgärderna är ju till för att motverka passivitet. Åtgärderna är ju inte i stället för jobb. Men i Sverige tänker ni bort och glömmar detta, som högern i Tyskland och Spanien nu kopierar.

Vi har hört mycket om alternativet i dag. Jag har den tidning här där det står: Tillsammans kan vi skapa 300 000 jobb. Då blir man litet nyfiken och tänker: Oj, är det något nytänkande? Är det något visionärt? Är det något som bär in i 2000-talet? Men man blir rätt så besviken.

Det handlar om mindre krångel för företag. Men, Per Unckel, det är något som redan pågår. Det har vi debatterat tidigare i denna kammare och det har regeringen lagt fram förslag om.

Det handlar om att IT skall vara en spjutspets. Ja, Sverige ligger i fronten när det gäller informationsteknik. Vi har också olika typer av program, så detta är ingenting nytt.

Det handlar om pigavdragen. Det nya är att det inte längre skall bli 100 000 jobb. Där tog väl Folkpartiet i litet för mycket. Nu gäller det tiotusentals jobb. Detta är dock inget nytt, utan det här är gammalt.

Det handlar om att informera om euron. Det är också något som vi har lovat att göra efter valet, så det är ingenting nytt.

Det handlar om att behålla kärnkraften. Också det känner vi igen.

Det handlar, förstås, om en arbetsmarknadspolitik som skall vara mera flexibel, dvs. mera otrygg. Det är samma gamla krav som Moderaterna tidigare här har fört fram.

Det handlar slutligen om det som alltid kommer fram och som löser alla problem, nämligen skattesänkningar. Det är ju den trollformel som använts sedan 1991 och som då kunde åstadkomma allt och som uppenbarligen kan göra det nu också. Jag frågar: Vari består det nya? Ni tre partier – Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna – har ju stått här och talat om detta. Men vad är det nya? Vilka är de stora nya tankarna inför 2000-talet?

*Tilläggsbudget 1 för
budgetåret 1998 samt
riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, skattefrågor,
m.m.*

Vi står på tröskeln till ett nytt sekel. Vi står inför en arbetsmarknad i förändring, något som Hans Andersson har beskrivit och som vi kan känna oro inför men som vi på något sätt måste hantera och förhålla oss till.

Vi står inför ett 2000-tal med brist på personal, inte minst inom den offentliga sektorn. Hur skall vi klara det? Hur skall vi klara en nyrekrytering av hundratusentals människor till den offentliga sektorn? Hur skall vi klara att kvaliteten stärks? Hur skall vi kunna omorganisera det hela? Hur skall det ledas i framtiden?

Vi står inför en arbetsmarknad där vi skall kombinera, åtminstone om man får tro EU, flexibilitet och trygghet. Hur skall det gå till? Det är väl en spännande uppgift att se om det är möjligt att göra det.

Ni talar inte om de nya jobben och de nya sektorerna – upplevelsesektorn, musikbranschen, de kvalitativa tjänsterna, multimedier osv., dvs. det som man kan skönja i framtiden. Ni talar inte heller särskilt mycket, i varje fall inte Per Unckel, om den arbetsmarknad som kräver så mycket mer av kompetens och kunskap *av alla*, om man nu vill det. Om man inte vill att en grupp skall släpa efter och att klyftorna och lönespridningen skall öka, måste alla få chansen till kompetens och utveckling, både som arbetslösa och i arbetslivet.

Ni talar inte om den arbetsmarknad som skall bidra till språnget in i det ekologiska samhället, kretsloppssamhället, där vi kan se allt fler gröna jobb som en hävstång in i framtiden. Vad svarar ni då i er artikel på allt detta spännande och utmanande? Jo, ni svarar ungefär så här – litet slarvigt uttryckt: Vi skall städa. Vi skall krångla mindre. Vi skall sänka skatterna.

Jag funderar själv på om en borgerlig idétorika kan illustreras bättre än så. Det är alltså samma gamla politik. Skillnaden nu är att det är ett högerparti till, i denna kammare representerat av Dan Ericsson.

Per Unckel sade att erfarenhet är den bästa kunskapen. Men ni tycks ha glömt allt och ingenting lärt.

Det finns också ett antal frågor som ni inte redovisar. Det handlar då om pengar till kommunerna, och där har ni helt olika uppfattning. Det handlar om kommunalskatterna, och där har ni helt olika uppfattning. Det handlar om a-kassan – om 75 % eller 80 %, om 300 dagar eller ingen parentes. Också där finns det olika uppfattningar. Det handlar om arbetsrätten och en total avreglering, som Moderaterna vill. Det handlar om mera flexibilitet, som Kristdemokraterna vill. Vad menas med det? Och Elver Jonsson, vad menas med en anpassning till de mindre företagen? Vad tycker ni tillsammans? Svara ni tre som har varit med om det här programmet!

Jag tror att det blir så som det blev sist, nämligen att i en regering skall alla partier ha något. Alla skall kunna visa upp något resultat. Samtidigt skall skatterna sänkas. Det här går inte ihop. Erfarenhet är den bästa kunskapen, Per Unckel! Använd erfarenheten – byt politik!

Anf. 175 PER UNCKEL (m) replik:

Fru talman! Arbetsmarknadsministern gjorde ett försök att vara visionär, men vi har ju facit. Resultatet av vad den visionära arbetsmarknadsministern har bidragit med under de två senaste åren känner vi till.

Ingenting när det gäller hennes egna ambitioner har ens varit i närheten av att uppfyllas. Den typen av visioner tror jag att Sverige klarar sig utan.

Arbetsmarknadsministern citerar mig alldeles rätt: Erfarenhet är en god kunskap när man stampar vidare. Hon glömmer emellertid att redovisa erfarenheterna av vart den borgerliga politiken faktiskt ledde när det gäller antalet jobb. Socialdemokraterna ärvde *inte* en arbetsmarknad där arbetslösheten ökade. Man ärvde *inte* en arbetsmarknad där sysselsättningen minskade. Arbetslösheten gick tvärtom ned och sysselsättningen upp när vi skiftade regering 1994. Men ett och ett halvt år senare lyckades Socialdemokraterna efter omläggningen av skatte-, arbetsmarknads- och arbetsrättspolitiken knäcka den goda sysselsättningsutvecklingen så att det återigen gick ned. Inte heller nu, efter ytterligare två år vid regeringsmakten, har ni lyckats komma upp ens till den sysselsättningsnivå som ni för fyra år sedan ärvde av oss. Mycket tydligare kan väl inte misslyckandet skrivas i eldskrift.

Vi säger att vi gärna vill dra erfarenheter av det som fick Sverige att växa under den tiden. Vi såg att Sverige växte när skatterna sänktes. Vi såg att Sverige växte när det blev lättare att starta företag. Vi såg att företagen anställde fler när det blev lättare att anställa. Men vi såg också hur Sverige började krympa igen när denna politik efter regeringsskiftet vändes i sin motsats. Ja, Margareta Winberg, vi skall lära av erfarenheterna och bygga Sverige på fast grund.

Vi skall inte göra som ni har gjort och tro att budgetsanering är oförenligt med att skapa fler jobb. Tvärtom kan en riktig budgetsanering bara göras genom att arbetena blir fler. Det finns ingenting som är så socialt otillständigt och som är så ekonomiskt dumdistigt som att upprätthålla en hög arbetslöshet.

Margareta Winberg sade i sitt anförande att det går så bra – nu sjunker den öppna arbetslösheten och antalet människor som är föremål för åtgärder minskar. Men hon glömmer de 100 000 människor som skulle ha varit arbetslösa om inte kunskapslyftet hade införts. Jag diskuterar inte nu kunskapslyftet i sak, fru talman, men om vi skall redovisa huruvida Sverige går bra eller dåligt måste arbetsmarknadsministern åtminstone lära sig att få statistiken rätt. Hur skall hon annars kunna orientera sig i de politiska slutsatserna?

Anf. 176 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Om vi skall försöka oss på en analys av vad som hände när det blev en uppgång i antalet jobb, Per Unckel, handlade det om att devalveringen gjorde exportindustrin mycket lönsam. Den devalveringen försökte ni i det längsta hålla emot.

Saneringen skall bygga på fast grund. Ja, men ni försökte inte ens. Vad ni gjorde under er tid var att ni, på grund av att ni var fyra partier och alla skulle ha något – alla skulle kunna gå ut till sina väljare och tala om vad de hade fått, och samtidigt skulle ni sänka skatterna – tvingades låna till de reformer som ni hade lovat väljarna och som ni var tvungna att visa upp inför valet 1994. Det är sanningen. Men det går inte att bedriva saneringspolitik om man samtidigt skall låna pengar till reformer.

Skatterna sänktes och därmed gick det bättre. Nej, det blev inte bättre. Skatterna sänktes men ni lånade till det. Det var ju det som var problemet. 240 miljarder kronor i budgetunderskott och en statsskuld som gick

***Fel! Okänt
växelargument.***

rakt upp var ju arvet, Per Unckel! Ni orkade inte göra det som vi sedan tvingades till, nämligen genomföra den budgetsanering som i och för sig var nödvändig.

Sedan säger Per Unckel återigen att jag glömmer kunskapslyftet. Jag tycker att det är ett väldigt märkligt resonemang. Varför tar inte Per Unckel med de andra också? Varför tar han inte med de 300 000 studenterna och säger: Ni glömmer studenterna? De är inte heller i jobb eller står till arbetsmarknadens förfogande i statistiken. Men det är medvetet som han glömmer studenterna. Det är fint att gå på universitet och högskolor. Men när de som har den sämsta utbildningen, de som är arbetslösa och längst ned på klasstrappan skall få ett år för att möjligen få en treårig gymnasiekompetens handlar det om att gömma, glömma eller fiffla med statistiken. Vi tycker inte att det är fult med kunskapslyftet. Därför tycker vi att de skall ha den här andra chansen i livet, vilket ni inte vill. Det vet Per Unckel. Per Unckel vet hur ni har röstat i de omgångarna. Men ta gärna med studenterna också, för i så fall blir siffrorna ännu sämre. Det vill inte ni moderater göra, för det passar inte er ideologi.

Anf. 177 PER UNCKEL (m) replik:

Fru talman! Vi tar inte med studenterna av det enkla skälet att det inte är något krav att vara arbetslös för att få läsa på universitetet. Poängen med kunskapslyftet var att dessa människor annars hade varit arbetslösa. Jag säger ingenting om kunskapslyftet i sig, men en arbetsmarknadsminister som inte ens kan räkna rätt på statistiken riskerar att gå alldeles vill när det gäller slutsatserna om vad arbetsmarknadsministern borde göra åt det nuvarande tillståndet.

Det är detta, fru talman, som är det bekymmersamma i regeringens syn på arbetslösheten. Hurra-vad-vi-är-duktiga-attityden leder till slutsatsen att den som är så vanvettigt duktig naturligtvis inte behöver göra någonting mera. Om det visar sig att den samlade arbetslösheten på toppen av en högkonjunktur likväl kommer att överstiga 10 % är det varje regerings förbaskade skyldighet att göra någonting åt det. Det man borde göra är först och främst att säkerställa att de företag som ni talar om i retoriken men glömmer i praktiken får chansen att växa.

Ni måste sluta med det som Anders Sundström gjorde så fort som Småföretagardelegationens förslag presenterades i dag, nämligen hugga huvudet av förslaget. Hur tror ni att hundratusentals småföretagare som tillfrågats om sin syn på småföretagsamhetens framtid tycker och tänker när den ansvarige ministern sekunderna efter det att han har mottagit förslaget säger: Det där kan jag inte acceptera? Begriper ni inte att de småföretagare som vi vill skall växa tappar sugen, tappar lusten, orken och entusiasmen och att hela Sverige därmed tappar sysselsättning?

Det är denna brist på insikt hos den nuvarande regeringen om företagsamhetens villkor, om tillväxtens förutsättningar och trygghetens allra yttersta villkor som är den allvarligaste bristen när socialdemokratin möter väljarna. Det är därför ni faktiskt inte förtjänar väljarnas förtroende. Det är därför ni skall gå och ersättas med en regering som begriper vad tillväxten egentligen handlar om.

Anf. 178 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Jag hör aldrig Per Unckel kommentera detta faktum att det aldrig har funnits så många i åtgärder. Volymtalet har aldrig varit så högt som när Carl Bildt var statsminister, 270 000 i april 1994. Vi kritiserade det inte då, därför att vi förstod att det var nödvändigt i en situation när det stod still. Men ni kommenterade aldrig heller att det var 77 000 fler i åtgärder, som ni tycker förhatliga åtgärder, under er tid än i dag. Vi tar ned åtgärdsvolymen när det går bättre för Sverige därför att vi då inte behöver ha massåtgärder. Då behöver vi inte ha kvantiteter utan kan satsa på kvalitet. Det är precis det som vi gör.

Låt mig fråga en sak, Per Unckel: Är det inte bra att räntan i dag har halverats? Är det inte någonting viktigt och bra för företagandet? Jag inbillade mig att om man är företagare och skall låna pengar är det av visst intresse om räntan är 6 % eller 11 % eller kanske litet högre. Per Unckel har tyvärr ingen mer replik, men det finns en massa obesvarade frågor, t.ex. den om a-kassan, 75 %, 300 dagar och 200 dagar som något slags grundersättning. Det är någonting som de arbetslösa är oerhört intresserade av att veta. De vill ha besked före valet.

Anf. 179 ELVER JONSSON (fp) replik:

Fru talman! Jag fick inget svar av arbetsmarknadsministern vad som gjorde att nedrustningen av offentlig sektor har fortsatt och slagit särskilt hårt mot värden och detta i en god konjunktur. Jag fick heller inte något svar på varför ungdomsgarantin och sommarjobben hade slagit så fel.

Nu efterlyser arbetsmarknadsministern ömsom mästrande, ömsom vädjande kommentar till att arbetslösheten går ned. Visst är det mycket bra, men vi har sagt att det inte räcker att vi med åtgärder pressar ned den i en god konjunktur. Det stora problemet är att det saknas nya riktiga jobb. Så säger Margareta Winberg att det måste finnas litet självkritik, detta riktat till företrädare för oppositionspartierna som om vi stod här som 1994. Det är ändå den regeringspolitik som Margareta Winberg medverkat till som nu står under prövning. Margareta Winberg kan självfallet erinra sig när det osade svavel här för fyra år sedan när socialdemokrater från Skåne och Jämtland faktiskt hade hårda ord att säga om vår centerpartistiske arbetsmarknadsminister, trots att han gjorde en jätteinsats i den svåra arbetslöshet som vi då hade. I april 1994 hade vi den högsta åtgärds-siffran. Det var riktigt i en svår konjunktur. Men att det görs en stor åtgärdsinsats i en bra konjunktur är mera bekymmersamt.

Sedan säger Margareta Winberg: Något muntrare kan vi väl ändå säga. Låt mig säga: Visst behövs det uppmuntran när det ser ut som det gör. Jag tror att en del av uppmuntran kan vara att socialdemokraterna håller på att tänka om. Men jag tror att vi behöver passera ett val innan detta politiska mod infinner sig, t.ex. med en större öppenhet mot en vidgad tjänstesektor eller mot sänkt skatt på arbete.

Anf. 180 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Jag trodde att jag på ett klagande sätt sade varför vi tvingades göra det vi gjorde under de första år vi regerade. Det berodde på saneringen. Det går inte att bedriva en expansiv politik och samtidigt ha en restriktiv ekonomisk politik. Det går inte ihop. Därmed kan man

*Fel! Okänt
växelargument.*

*Fel! Okänt
växelargument.*

inte heller fullt ut bekämpa arbetslösheten. Vad vi nu ser är mer pengar till vården, omsorgen och skolan – 4 + 8 + 4 + 4 + 4 miljarder. Det här tycks vara någonting som Folkpartiet tycker är bra särskilt med tanke på engagemanget för de här sektorerna och kvinnornas sysselsättning. Men ni skall ju regera med moderaterna, och de är inte riktigt med på noterna. Känns inte det besvärande, Elver Jonsson? Storleksmässigt är ni inte störst.

Ungdomsgarantin: Vi vet att över 200 kommuner har tecknat sig för ungdomsgarantin. Vi vet också att när vi tog över fanns det nästan 40 000 långtidsarbetslösa unga under 25 år. I dag är siffran 6 000, och det är 6 000 för mycket. Jag hoppas att de kommuner som nu går in i ungdomsgarantin skall se till att också dessa 6 000 försvinner.

Det är intressant att höra olika företrädare beskärma sig över sommarjobben. Vad gjorde ni åt sommarjobben? Gjorde ni någonting under er regeringstid åt det? Nej, det gjorde ni inte. Vi började i fjol. Då blev det med liten informationsinsats 12 000 fler sommarjobb. I år säger åtta av tio kommuner att de har fler sommarjobb än i fjol. Så med de insatser som vi har gjort blev det fler i fjol än 1996, och i år blir det fler än 1997.

Anf. 181 ELVER JONSSON (fp) replik:

Fru talman! Fortfarande görs det jämförelser av den förra perioden, då vi hade den svåraste lågkonjunkturen i modern tid, med den här perioden, då det varit en hygglig, för att inte säga bra, konjunktur.

Nu säger Margareta Winberg att det är bra med mer pengar till vården. Det säger vi från Folkpartiets sida, men vi beklagar att det inte kom på en mer reguljär väg, nämligen genom en starkare tillväxt. Då hade vi fått ett inflöde av skattepengar genom att skattebasen hade vidgats.

Det är vårt stora bekymmer: att skattebasen smalnar av och att alltfler skall försörjas av allt färre.

Sedan frågade arbetsmarknadsministern: Är det inte besvärande att regera tillsammans med andra partier som har andra meningar? Tja, det är inte så märkvärdigt. Det kommer vi att få dras med allihop. Inget parti lär väl få någon egen majoritet.

Margareta Winberg talade om den 75-procentiga a-kassenivån. Då vill jag bara litet diskret erinra om att det var en uppgörelse mellan socialdemokrater och moderater. Så vi är inte främmande någon för att umgås med andra partier.

Margareta Winberg talade också om storleken. Den saknar väl egentligen betydelse. Det rör sig inte i första hand om mandattalen utan det är den politiska tyngdpunkten som räknas, och den kommer att ligga – oavsett vilken regering vi får – i det politiska mittfältet. Där befinner sig Folkpartiet, och det gör att vi har ett politiskt hyggligt manöverutrymme. Vi hävdar både tillväxtens betydelse och det sociala ansvaret. I den meningen är vi inte ängsliga för att se i backspegeln. Vi är inte heller ängsliga att jobba utifrån det program som vi nu har lagt fast.

Anf. 182 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Jag hävdar fortfarande att det måste kännas besvärande. Moderaterna vill ju inte fullt ut gå med på att satsa de pengar till vård,

skola och omsorg som Folkpartiet uppenbarligen är med på, även om ni vill öronmärka dem.

Moderaterna vill också kraftigt sänka kommunalskatten, en sänkning med 18 miljarder. Det motsvarar 60 000 jobb. Min fråga till Elver Jonsson blir: Tror Elver Jonsson att det blir bättre vård, skola och omsorg med 60 000 färre anställda i dessa sektorer? Följdfrågan blir då: Vem tror Elver Jonsson att det är som då får gå? Är det kvinnorna, som ni omhuldar så mycket, eller är det männen? Svaret är för mig ganska givet, att det är kvinnorna som tvingas gå.

Det är detta som gör det så intressant. Jag tror att många offentligt anställda är väldigt intresserade av att få veta vad Folkpartiet anser. Är det inte en konflikt att gå ut så hårt tillsammans med ett parti som egentligen vill ha ett annat system? Det är ju det som är motivet för moderaterna. De vill inte ha någon generell välfärd. I det fallet är Folkpartiet och socialdemokraterna mycket närmare varandra när det gäller en offentligt finansierad generell välfärdspolitik som är solidariskt fördelad.

Men så är det ju inte för moderaterna. De vill ha ett annat system. De vill ha ett system där man skall efterfråga och där de som har mest pengar skall kunna betala för litet bättre och litet finare vård. För att kunna genomföra det måste skatterna sänkas kraftigt så att det blir mer i plånboken för den enskilde. Därmed kan den enskilde bestämma mer bland privatiserade verksamheter – precis som man diskuterade på 80-talet. Men den tiden är över nu. Det är bara moderaterna i Sverige och de eventuella partier som tänker regera tillsammans med moderaterna som tror på detta.

Över hela Europa sveper det en annan vind. Det måste kännas besvärande att tvingas att ta ställning i denna konflikt, för det är väl ändå en konflikt.

Anf. 183 HANS ANDERSSON (v) replik:

Fru talman! Jag uppfattade att Margareta Winberg tyckte att jag borde kunna vara muntrare. Jag sade i mitt anförande att det fanns skäl att inte vara så munter i de politiska församlingarna med tanke på den massarbetslöshet som råder.

När man ser på arbetskraftsstatistiken – sysselsättningsstatistiken – blir man inte munter. Särskilt munter blir man inte när man tittar på kvinnornas situation. Förvärvsfrekvensen för kvinnorna är nere på 71 ½ %. I en kommentar till AKU säger regeringens egen tjänsteman: Minskningen av antalet personer i arbetskraften under april – vilket är de senaste siffror som jag har här – berör enbart kvinnorna. De fasta anställningarna minskar medan de tillfälliga ökar. För männen ökade tillsvidareanställningarna. För kvinnorna innebär det en drastisk minskning, och det är en minskning som vi har sett under hela våren. Så här är det på område efter område. Jag tog upp den korta arbetsmarknaden. 25 % av LO-kvinnorna har korta anställningar. Det är framför allt kvinnorna som drabbas av den bortre parentesen som ni införde när det gällde deltids-a-kassa.

Jag tycker faktiskt att Margareta Winberg skall tänka sig för väldigt noga innan hon är alltför munter när vi talar om arbetslöshet, sysselsättning och arbetskraft.

Det faktum att det inte går bättre när det gäller sysselsättningen talar väl för att man får göra drastiska ingrepp i fråga om övertidsuttaget. Inget händer.

Prot. 1997/98:121
9 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

*Tilläggsbudget 1 för
budgetåret 1998 samt
riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, skattefrågor,
m.m.*

Var har vi planen för arbetstidsförkortningen? Den borde väl komma när man ser att trots att produktionen i näringslivet ökar så mycket, ökar inte sysselsättningen som den skall.

För att inte tala om hur man ser på budgetöverskottet! Skall det användas till sänkning av fastighetsskatten för folk som har det verkligt bra? Eller skall det användas för att höja a-kassan till 85 % och för att sätta in sysselsättningsåtgärder i näringslivet och i den offentliga sektorn?

Anf. 184 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Jag blir något häpen när Hans Andersson tar upp fastighetsskatten och skattesänkningar över huvud taget. Om jag har förstått saken rätt var också Vänsterpartiet pådrivande när det gällde att göra någonting åt fastighetsskatten. Om jag läste Dagens Nyheter rätt försökte Vänsterpartiets representant i skatteutskottet – men han misslyckades tack vare Centerpartiet – få till en majoritet mot regeringen. Han uttalade att skattesänkningar skulle vara vid handen. Det är inte riktigt det som vi ser stå för dörren nu.

Om vi ser på den senaste AKU:n ökade arbetskraftsdeltagandet för första gången på länge. Ökningen uppgår till 39 000, och det är kvinnorna som står för den ökningen – 47 000. Men för männen går det ned. Sysselsättningen ökar totalt, och det handlar om både män och kvinnor. För första gången på länge är det nu en statistiskt säkerställd uppgång i den offentliga sektorn, inom vård och omsorg. Man förhindrar inte bara uppsägningar, utan nu nyanställer man.

Det är också intressant att se på hur kvinnor och män betar sig när de blir arbetslösa. De betar sig helt olika. Kvinnor skapar nätverk, bildar kooperativ eller utbildar sig – en kraftig majoritet av kunskapslyftet utgörs av kvinnor. Männen, särskilt på landsbygd och i glesbygd, väntar på att det skall hända någonting.

Trots att jag ser att det är fråga om korta jobb och tillfälliga påhugg för kvinnor är jag inte lika orolig för kvinnorna som jag är för männen. Männen har inte kraft att ta sig ur arbetslösheten på samma sätt som kvinnorna har.

Anf. 185 HANS ANDERSSON (v) replik:

Fru talman! Jag kan hålla med om att det finns ett stort problem i det manliga mönstret på arbetsmarknaden. Men jag vidhåller att vi under en lång tid har haft en mycket besvärande situation för kvinnor. Det kan vi avläsa på kvinnors förvärvsfrekvens och sysselsättningsgrad.

Jag ställde tidigare ett antal frågor, bl.a. om Smedjebacken – för att ta ett konkret exempel. Arbetsmarknadsdepartementet skickar ut glada depescher om att det nu går uppåt, därför att arbetslösheten i sig minskar. Men i Smedjebacken kan man se att det i första hand handlar om att människor flyttar, och det gäller i en mycket stor del av glesbygden. Jag skulle vilja höra hur Margareta Winberg ser på det förhållandet, att läget är dramatiskt i en stor del av glesbygden.

Den stora fråga som jag försökte att resa i mitt anförande var arbetslivsfrågorna. Är det inte dags att koppla ihop arbetsmarknadspolitiken med arbetslivsfrågorna? Är det inte så att regeringen måste ur den passiviteten som den har befunnit sig i under hela mandatperioden? Det är inte

en enda fråga som är löst. När det gäller frågan om arbetsrätten säger regeringen att det inte finns något att göra. Det låter helt vansinnigt med tanke på den nya arbetsmarknad som vi nu lever i.

Hur är det med arbetstidslagstiftningen och inflytandet över arbetstiderna? Det händer ingenting. Hur går det med kompetensutvecklingen? Kommer regeringen att ställa krav och att avisera förslag som innebär att man faktiskt garanteras en betydande del kompetensutveckling inom ramen för sitt reguljära arbete och att arbetsgivarna skall stå för en hel del av fiolerna när det gäller finansieringen?

Det är en typ av fråga som jag åtminstone skulle vilja ha en *hint* om innan vi bryter för sommaren. Jag lovar att vi från Vänsterpartiet kommer tillbaka i samtliga dessa frågor med konkreta förslag och med mycket nerv i diskussionen.

Anf. 186 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! I en situation med mycket hög arbetslöshet tenderar debatten att fokuseras nästan enbart på det. Det må vara rätt eller fel, men så är fallet.

När vi nu ser att det ändå sker någonting, att arbetslösheten minskar och jobben kommer, om än i alltför långsam takt – om det kan vi nog vara överens – kan vi också fokusera på andra områden. Arbetslivsfrågorna är ett sådant område. Det kan t.ex. handla om arbetsorganisation, tystnad på jobbet eller mobbning på jobbet. Men det kan också handla om de konstiga tjänsterna framför allt inom den offentliga sektorn, som inte kommer att attrahera eller kunna locka personer en bit in på 2000-talet, då det kommer att behövas så många nyrekryteringar. Människor kommer inte att vilja arbeta där, därför att det är ingen som kan försörja sig på 58,72 %, dessutom med dålig lön på heltid redan från början.

När det gäller det sistnämnda vill jag säga att Margot Wallström och jag har fått ett uppdrag att jobba med under ett år. Vi skall försöka skapa en struktur där heltid blir norm. Det blir ett spännande arbete, som jag ser mycket fram emot. Vi skall börja arbetet redan i sommar. Vi förbereder också en arbetslivsproposition, som skall komma i höst, med innehåll av det slag som jag har nämnt här.

När det gäller kompetensutveckling för de personer som har arbete är, som Hans Andersson vet, gruppen i gång. Jag hoppas, tror och förutser att gruppen skall kunna lämna ett förslag i sommar. Det är tre parter som skall bli överens. Därför kan jag inte uttala mig mer bestämt än så. Det är naturligtvis ett ansvar framför allt för arbetsgivarna att se till att människor under sin anställningstid får kontinuerlig utbildning. Men det behövs litet smörjmedel både från arbetstagarnas sida och från statens sida, och det är det som vi nu diskuterar.

Anf. 187 BARBRO JOHANSSON (mp) replik:

Fru talman! Jag hör nu att arbetsmarknadsministern tar upp detta med tystnad på jobbet, som jag ägnade en del av mitt anförande åt, och att det skall komma en arbetslivsproposition som vi kan vänta till hösten. Det är bra.

Margareta Winberg tog upp att det behöver skapas nya gröna jobb i kretsloppssamhället. Jag undrar då hur arbetsmarknadsministern vill göra.

Prot. 1997/98:121
9 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

*Fel! Okänt
växelargument.*

Varför inte öppna sig för en skatteväxling som vi i Miljöpartiet föreslår? Vi vill finansiera en skatteväxling genom höjda energiskatter och höjda skatter på miljöstörande utsläpp och därmed en sänkning av skatten på arbete.

Vi vill sänka arbetsgivaravgiften de närmaste tre åren med 7–8 miljarder. Det ger nya gröna jobb, och det styr samhället i en ekologisk inriktning, som arbetsmarknadsministern också var inne på. När även EU föreslog en liknande skatteväxling sade den svenska regeringen nej, vilket var att gå emot ett ekologiskt arbete för ett hållbart samhälle.

Jag vill också ta upp frågan om arbetstidsförkortning, som även Hans Andersson nämnde. Det är någonting som vi har tjatat om i fyra år här. Margareta Winberg är öppen för det ibland och ibland inte. Jag undrar om det kommer något förslag om en arbetstidsförkortning. Jag ser arbetstidsförkortningen i förening med en skatteväxling, som vi i Miljöpartiet föreslår, som det absolut viktigaste för att få fram nya jobb.

Sedan har jag en liten fråga. Jag har sett avigsidorna med resursarbete, hur människor faktiskt utnyttjas för att utföra vanliga jobb med mindre betalt. Människor blir först avskedade men får sedan komma tillbaka som resursarbetare. Skall detta verkligen fortsätta? Miljöpartiet är med på en reservation tillsammans med tre andra partier om att detta skall avskaffas.

Anf. 188 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! När det gäller skatteväxlingen har vi faktiskt tagit en del steg i den riktningen. Det som är problemet med alla miljöskatter är bara att de inte bygger på att vi skall få in pengar, utan de bygger på att det miljöfarliga skall avskaffas, och i takt med att det avskaffas minskar ju skattebasen. Det gör att det är en något osäker skattebas. Men det betyder inte att vi inte skall använda oss av den. Självfallet är de ekonomiska styrmedlen viktiga. Vi får också tänka på att vi inte kan gå i en alldeles egen takt här, därför att vi har en konkurrenssituation att ta hänsyn till. Det kan ibland vara en ganska knepig balansgång att beskatta på ett sådant sätt att verksamheten ändå blir kvar i Sverige och inte flyttar till något annat land som har en lägre sådan skattesats.

När det sedan gäller resursarbeten känner jag inte igen det som Barbro Johansson beskriver. Om man tittar på de olika typer av åtgärder som finns, vill jag hävda att resursarbetena hör till dem som är de bästa kvalitativt. Det är de fackliga företrädarnas uppgift att se till att man inte skall kunna bli avskedad en dag och nästa dag komma tillbaka som resursarbetare. Det är naturligtvis helt fel. Men resursarbeten är, som jag ser det, en bra metod att använda i avvaktan på att de nya och många miljarder som vi nu har anslagit och kommer att anslå till vården, skolan och omsorgen får full kraft, dvs. tills man kan anställa på vanligt sätt fullt ut. Under den tiden kan resursarbetare vara en bra avlastning för personalen och kan höja kvaliteten för de sjuka, för de gamla och för barnen.

Anf. 189 BARBRO JOHANSSON (mp) replik:

Fru talman! Jag vill påminna om att jag också frågade hur arbetet med arbetstidsförkortning fortsätter och om vi så småningom kommer att närma oss en arbetstidsförkortning. Som jag sagt tidigare är det ju varan-

nan damernas som skall gälla, vilket även Socialdemokratiska kvinnoförbundet har drivit så länge. Det kanske kan få genomslag någon gång, speciellt när vi har en kvinnlig arbetsmarknadsminister.

Jag tackar för svaret på frågan om skatteväxling. Det kanske kommer att bli en öppning för en skatteväxling så småningom, hoppas jag.

Vad som inte har tagits upp i dag är detta med friåret, som Margareta Winberg har varit inne på och även Sture Nordh litet grand. Man kanske kan hoppas på att det kommer att bli någonting av detta i framtiden.

I dagarna sjunger flera ungdomar en strof i en känd studentsång: Den ljusnande framtid är vår. Jag hoppas för våra ungdomars skull att framtiden blir ljus, Margareta Winberg, och undrar vad man skall göra för att den verkligen skall bli så ljus. Jag hoppas att den blir bättre.

Därmed vill jag från utskottets sida tacka Margareta Winberg för den här tiden och för debatterna. Jag har verkligen uppskattat att arbetsmarknadsministern ställer upp på våra debatter. Det tycker jag är väldigt fint.

Jag skall läsa boken *Jobbigt*, som vi fick.

Anf. 190 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Jag vill också tacka Barbro Johansson för den här tiden.

Vi har ju diskuterat arbetstiden många gånger, och det finns inget nytt att säga i frågan. Vi har ett beslut från vår kongress om att arbetstiderna skall minskas. I första hand skall det ske genom överläggningar mellan parterna. Om det inte leder till något bra resultat är vi inte främmande för lagstiftning. Så har det uttryckts.

Övertiden kommer det sannolikt att hända någonting med senare i höst om vi får fortsätta, naturligtvis beroende på valet.

Friåret är fortfarande en lockande tanke för många. Men i nuvarande konjunktur med svårigheter inom många branscher att hitta kvalificerat folk är ju inte friåret det som ligger först. Det handlar alltså om att undandra arbetskraft. Det kan man syssla med när arbetslösheten är väldigt hög och det inte finns så många nya jobb. Men i en situation när arbetslösheten sjunker och de nya jobben blir fler och fler är friårstanken inte helt konjunkturpolitiskt riktig.

Slutligen strofen den ljusnande framtid är vår: Jag är ganska övertygad om att de studenter som nu går ut och som utbildar sig under några år en bit in på 2000-talet kommer att ha en ganska stor arbetsmarknad att välja på. Så i den bemärkelsen tror jag att det som de sjunger faktiskt kommer att slå in.

Anf. 191 DAN ERICSSON (kd) replik:

Fru talman! I ett sammanhang i sitt anförande sade Margareta Winberg: om inte klyftorna skall öka. Men, fru talman, klyftorna finns ju redan. Jag hänvisade i mitt anförande till Ilmar Reepalu, kommunstyrelsens ordförande i Malmö och socialdemokrat. Han sade att det ligger en fruktansvärd dramatik i det ras Malmö har sett. Där är alltså bara 60 % av befolkningen sysselsatt.

Ser inte Margareta Winberg det här enorma bekymret? Ligger det någonting i vad Hans Andersson sade om att vi håller på att vänja oss vid en sådan här oacceptabel situation?

Prot. 1997/98:121

9 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

***Fel! Okänt
växelargument.***

I sin förlängning kommer detta att skada tilltron till det parlamentariska demokratiska systemet på ett allvarligt sätt. Det är en verklig utmaning att konstatera att klyftorna redan finns här. Frågan är vad Margareta Winberg har för kommentar till det.

Sedan har jag ett par ytterligare kommentarer. Kunskapslyftet tycker vi är bra. Men vi tycker inte att man skall försöka dölja att många har varit arbetslösa. I internationell statistik redovisas det som arbetslösa.

Det är alldeles utmärkt om man får ett kompetenslyft. Problemet är om man inte får jobb när man har genomfört detta lyft. Det är det vi pekar på. Vi måste ju också se till att vi får fram jobben, så att man får ett arbete när man har gått igenom kompetenslyftet.

Ministern sade också att vi för en arbetsmarknadspolitik som skulle bli mer otrygg. Men hur kan den bli det om den leder till att fler får föt-fäste på arbetsmarknaden? Det mest otrygga i dag är väl om man inte har ett jobb. Vi syftar till att få fler i arbete och till att reformera arbetsmarknadspolitiken.

Sedan hade jag också en fråga om a-kassan och dem som nu står där frågande inför sommaren. Det skulle vara intressant om ministern kunde ha ett besked på den punkten. Jag tror att det är väldigt många som skulle uppskatta det.

Anf. 192 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Ja, jag ser de ökande klyftorna i t.ex. Malmö. Det bekymrar mig oerhört. Där handlar det om personer som har varit långtidsarbetslösa. Det är personer som, när nu jobben kommer, inte kan ta dem därför att de har dåligt självförtroende, de har fel utbildning om de ens har någon och de kan dålig svenska. För de personerna är den traditionella aktiva arbetsmarknadspolitiken viktig och bra. Det är på den vägen man måste fortsätta.

Jag skulle vilja fråga tillbaka: Tror Dan Ericsson att klyftorna blir mindre om man sänker skatterna? Tror inte Dan Ericsson ändå att den offentliga sektorn, som är skattefinansierad och kräver rätt så höga skatter, har en jämlig och utjämnande effekt? Hur blir det då om man skall regera ihop med ett parti som så kraftigt vill sänka skatterna just inom kommuner och landsting, med motsvarande 60 000 jobb? Det kan väl inte minska klyftorna i samhället.

Inte heller minskar väl klyftorna om arbetsrätten blir mer flexibel, dvs. om det blir otryggare att gå till jobbet, om man blir otryggare i sin anställning. Minskar det klyftorna, Dan Ericsson? Jag tror inte det. Jag tycker att ni skulle ta er en ordentlig funderare på vilket sällskap ni är i. Sällskapet vill inte ha minskade klyftor, utan sällskapet har en politik som leder till ökade klyftor.

Jag vill också gärna svara på frågan. De studenter det rör sig om är mellan 500 och 700 stycken. Det är alltså inte fler än så. Men för de personerna har det här i många fall varit mycket olyckligt. Därför kommer regeringen på torsdag att fatta ett beslut som innebär att de som nu har ramlat mellan stolarna kommer att kunna få en praktik av något slag med motsvarande utbildningsbidrag för att inte vara utan pengar i sommar.

Anf. 193 DAN ERICSSON (kd) replik:

*Fel! Okänt
växelargument.*

Fru talman! Det var ju i alla fall ett besked. Om jag hörde rätt handlar det fortfarande om utbildningsbidrag, 103 kr om dagen. Är det ett annat utbildningsbidrag kan ministern ta upp det i sin nästa replik. Men jag tycker att det är utmärkt om man nu gör någonting åt dem som i dag känner bekymmer.

Det är väl ändå så, fru talman, att klyftorna blir mindre om fler kommer i arbete. Det är det som är den stora klyftan i dag. Vår politik syftar till att fler skall få arbete. Därför har vi ett batteri med förslag som vi vill genomföra snarast möjligt. På det sättet minskar vi klyftorna i samhället.

Ministern sade i sitt anförande att hon tyckte att jag stod för ytterligare ett högerparti. Sedan försökte hon utmåla alla skillnader mellan oss och moderaterna. Ministern får bestämma sig.

Och vad gäller det här med högerparti: Vem var det som sänkte ersättningen från a-kassan till 75 % tillsammans med moderaterna? Jo, det var faktiskt arbetsmarknadsministern. Tillhör hon därmed ett högerparti? Det var faktiskt ministern som inför valet 1994 sade att ersättningen från a-kassan skulle höjas. Sedan, i regeringsställning, sänkte man den tillsammans med högerpartiet.

Den typen av schabloner, vad som är högerparti eller inte, kan vi resonera mycket om. Vi står för en mittfältspolitik, för en kristdemokratisk politik. Det är våra förslag som gäller.

Avslutningsvis, fru talman, vill jag önska ministern, debattdeltagare och utskottets ordförande Johnny Ahlqvist en god sommar. Han glädde säkert många genom att inte uppta tid för kammaren.

Anf. 194 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Jag skulle också vilja svara på några andra kommentarer som Dan Ericsson gjorde i sitt inlägg. Dan Ericsson påstod några saker, t.ex. att sysselsättningen minskar. Det är inte riktigt. Jag har den senaste AKU:n här. Som jag sade tidigare ökar både arbetskraftsdeltagandet och sysselsättningen för både kvinnor och män i både offentlig och privat tjänst.

Jag vill också svara på frågan om utbildningsbidragen. Vi förbereder alltså ett förslag som ger ett utbildningsbidrag motsvarande a-kassa. Om man har uppfyllt villkoren får man motsvarande sin a-kasseersättning. Men det krävs en motprestation för att få det. Allra helst skall ju studenter naturligtvis arbeta på sommaren. Det är ju det naturliga. Men vi vet att alla inte kan få ett arbete, och då är detta en lösning det här året.

Vi sänkte inte a-kasseersättningen till 75 % för att vi tyckte att det var en lämplig nivå. Vi gjorde det därför att det var ett led i saneringsarbetet. Så fort saneringen var nästan färdig återställde vi den till 80 % därför att vi tyckte att det var rimligt att ha den där. Ibland får man faktiskt se till det mer långsiktiga syftet med en åtgärd.

Vad ni nu är i färd med är ju att vilja regera ihop med ett parti som har som ideologi en låg a-kasseersättning, som har som ideologi att det skall svida litet i skinnet när man är arbetslös därför att man då hellre tar ett jobb.

Det är en ideologi som jag inte delar. Därför står jag inte heller bakom sådana tankar på att a-kasseersättningen skall vara 75 % eller på att man bara skall kunna få ersättning i 300 dagar och sedan något slags

*Tilläggsbudget 1 för
budgetåret 1998 samt
riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, skattefrågor,
m.m.*

grundbelopp. Men det är väl någonting som ni och moderaterna får klara ut.

Återigen: Betänk sällskapet!

Anf. 195 LENNART HEDQUIST (m):

Fru talman! Den här debatten handlar ju också om tilläggsbudgeten. Jag står självfallet bakom samtliga moderata reservationer till tilläggsbudgeten, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservationerna 18, 20 och 28.

I tilläggsbudgeten föreslår regeringen att kommuner och landsting skall erhålla ett extra statsbidrag för innevarande år, 1998, på 4 miljarder kronor. Förslagets innebörd är alltså att man i kommunernas redan beslutade och löpande budget tillför medel till en verksamhet vars omfattning och inriktning redan är fastställd.

När vi talar om kommuner och landsting skall vi vara medvetna om att det är organisationer som i huvudsak – jag tror att det är 210 av de 284 kommunerna – är socialdemokratiskt styrda. De är alltså huvudsakligen styrda av socialdemokraterna, som har ansvaret för att servicen till medborgarna försämrats under innevarande mandatperiod.

Om syftet med pengarna vore att förbättra sysselsättningen inom tjänstesektorn vet vi att åtgärden är tämligen verkningslös. Men här är syftet uppenbarligen ett annat. Man vill hålla den egna organisationens förtroendevalda på gott humör samtidigt som man vill få det att låta trovärdigt att problemen i offentlig sektor är en fråga om ett litet extra statsbidrag.

Alla som insiktsfullt studerat detta närmare vet att problemen i huvudsak handlar om strukturfel. Varför skulle annars medborgarna i det land som betalar mest för offentlig service få uppleva just de här bristerna?

Vad nu dessa extra skattepengar närmast kommer att göra är att konservera en felaktigt bedriven verksamhet i offentliga monopol och därmed fördröja det nödvändiga och viktiga förändringsarbetet i kommuner och landsting. Eller också kommer pengarna att gå rakt ned i de svarta hål som finns i inte minst många av de socialdemokratiskt styrda kommunerna.

Vanliga medborgare känner dessutom i regel till alltför många exempel på misshushållning för att de skall tycka att det är rätt, om man nu har 4 miljarder extra att spendera i tilläggsbudgeten, att låta de pengarna gå in i de kommunala budgetarna i stället för att ge en skattereduktion till hushållen.

Låt oss göra tankeexperimentet att dessa 4 miljarder direkt under det löpande budgetåret i stället användes just för skattereduktion för hushållstjänster i enlighet med det förslag som de borgerliga partierna har lagt fram. Då hade vi fått en omedelbar stimulans inom denna viktiga del av tjänstesektorn. Hushållen kan dessutom fatta betydligt snabbare beslut än kommuner och landsting. Då hade fler riktiga jobb tillkommit, och arbetslösheten sjunkit.

Det är den typen av åtgärder som dessutom skulle kunna minska utgifterna i kommunerna och samtidigt öka kommunernas skatteintäkter i och med att jobb tillkommer. Höga skatter minskar däremot i praktiken skattebasen genom att förhindra att nya jobb tillkommer. Det är viktigt att komma ihåg att kommunernas ekonomiska ställning den här mandatperi-

oden påverkats främst av den mycket svaga utvecklingen av kommunernas skatteintäkter.

Regeringens s.k. tillförsel av extra statsbidrag är naturligtvis i första hand ett bevis för att man på något sätt vill kompensera kommunsektorn för det dåliga resultatet av regeringens ekonomiska politik. Det är vad de socialdemokratiska kommunalråden ute i landet fått erfara i sitt budgetarbete. Det var en positiv ekonomisk utveckling i kommunerna när landet hade en bra ekonomisk tillväxt år 1994 och 1995. Men den utvecklingen kom snabbt av sig när socialdemokraterna genomförde sin skattechock på statssidan på ca 70 miljarder kronor, och därutöver skedde kommunal-skattehöjningar.

Fru talman! Det är dessutom intressant att notera att socialdemokraterna i finansutskottet uppenbarligen anser att skattehöjningar i storleksordningen 70 miljarder kronor är att anse som synnerligen stora. Man rubricerar nämligen skattesänkningar som vi moderater förslagit och som ligger på en betydligt lägre nivå såsom mycket stora. Det står på s. 64 i utskottsbetänkandet. Om man säger att vår summa är mycket stor är den skattechock som socialdemokraterna har genomfört under den här mandatperioden synnerligen stor.

Jag tror att det var ett oavsiktligt men senkommet erkännande av vad den här mandatperioden och den s.k. budgetsaneringen har kännetecknats av, nämligen en skattechock som i praktiken har minskat inte minst kommunernas skatteintäkter genom de följder den har haft på olika områden i samhället.

Anf. 196 LISBET CALNER (s):

Fru talman! Jag tycker att det har varit riktigt roligt att förbereda sig inför att tala om tilläggsbudgeten för 1998. Det har hänt en hel del positivt på den ekonomisk-politiska arenan hittills detta budgetår trots att man i den allmänna debatten lätt kan få en annan uppfattning, för att inte tala om alla dysterkvistar vi har lyssnat till här i dag under den ekonomiska debatten om budgeten för kommande år.

Politiken är som livet i övrigt. Framgångar, motgångar och medgångar blandas. Politikernas uppgift är naturligtvis att göra bedömningar av skeenden utifrån sin ideologiska och politiska uppfattning och tro. En talare började sitt anförande i morse med att säga: Svensk ekonomi har gått i stå. Det kan varken vara ideologi, politisk uppfattning eller tro. Jag uppfattar det mer som okunnighet eller illvilja.

Fru talman! Jag ämnar göra några reflexioner kring det som hittills under detta år har varit positivt. Det känns angeläget med tanke på de eländesbeskrivningar som har serverats här i kammaren i dag. Efter att ha hört Lennart Hedquist förstår jag att tongångarna inte kommer att bli så väldigt mycket annorlunda under den fortsatta debatten.

Häromveckan fanns det de som hävdade att det går så bra för Sverige att det inte behövs någon räntesänkning för att öka tillväxten. En SE-bankens talesman säger i en av förra veckans tidningar: Det finns inget behov av att Riksbanken sänker reporäntan i det här ekonomiska läget. Utvecklingen för Sverige ser mycket ljus ut, och räntesänkningar riskerar att försvaga kronan.

Riksbanken sänkte styrräntan med en kvarts procent i torsdags, och enligt Ekot på kvällen hade kronan stärkts gentemot dollarn. Sänkningen

Prot. 1997/98:121

9 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

*Tilläggsbudget 1 för
budgetåret 1998 samt
riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, skattefrågor,
m.m.*

beror främst på att inflationen förväntas bli rekordlåg de närmaste åren. När Lennart Hedquist hörde till regeringspartiet var det ingen som talade om rekordlåg inflation. Ett av skälen var också att banken räknar med att löneökningarna kommer att ligga kring 3–4 %.

I förra veckan höjde värderingsinstitutet Moody's Sveriges kreditvärldighet. Det betyder att trovärdigheten för den politik som den socialdemokratiska regeringen för har ökat. I mars i år kunde vi läsa i OECD:s Sverigerapport att de ekonomiska förhållandena i Sverige har förbättrats *remarkabelt* i ett internationellt perspektiv. Det är ett styrkebesked för svensk ekonomi att Riksbanken sänker reporäntan i en pågående konjunkturuppgång. Det skrev Dagens Industri i fredags.

Sverige är billigast i Europa för företagare. Det läste jag i en oberoende utredning som KPMG Bohlins i Kanada har gjort. Jag är överraskad, sade den kanadensiske fiskeriministern på besök i Stockholm. Det är inte den bild som brukar förmedlas i internationell press om Sverige. Frågan inställer sig naturligtvis: Vem eller vilka är det som ger den felaktiga Sverige bilden i utlandet?

Vi vet alla att vi inte har lyckats lika bra när det gäller jobben. Jag tycker att man kan erkänna det. Men AMS spår en ljusning. Arbetslösheten sjunker och sysselsättningen ökar, säger man i sin vårprognos. Enligt den ökar sysselsättningen med 113 000 personer i år och nästa år. Det skulle innebära att över 4 miljoner personer kommer att ha ett jobb i slutet av nästa år.

Arbetslösheten minskar således, och antalet jobb är rekordstort. Jag upptäckte just, fru talman, att det är andra gången jag använder ordet rekord. Vi socialdemokrater, i många delar i samarbete med Centern, har inte anträtt den enda vägen, som moderaterna talade om under sin regeringsperiod 1991–1994. Men jag tycker ändå att det verkar som att vi har svängt in på rätt väg.

Kan vi inte tillsammans glädjas åt att alltfler människor som vill ha ett jobb också har fått ett jobb eller också kommer att få ett jobb? På förmiddagen har det talats om sysselsättning, arbetslösa som grupp, procent-satser, och det har gjorts beskillningar om ointresse för de arbetslösa. Bakom dessa ord döljer sig människor av kött och blod. Skall det vara så omöjligt att vi tillsammans gläds med dem som fått ett jobb och med alla dem som kommer att få ett jobb?

Sammanfattningsvis vill jag konstatera att räntesänkningen var bra. Vi har fortfarande en något hög realränta med tanke på den rekordlåga inflationen. Många kurvor pekar åt rätt håll. Vi har låg inflation som väntas hålla i sig till sommaren 2000, löneavtalen sträcker sig över tre år, bytesbalansen förstärks, tillväxten är god, kronan stärks och optimismen hos medborgarna växer.

Detta skapar möjligheter till fler jobb. Tillgången på kapital är god. Produktiviteten i industrin är fortsatt hög. Det finns arbetskraft, och det behövs investeringar i Sverige som ger fler jobb. Riksbanken har nu med penningpolitiken gett sitt bidrag till en ökad tillväxt.

SCB:s undersökning om hushållen gjordes i maj, och den visar en ljusnande framtid – ett uttryck vi gärna använder så här i studenttider – för hushållen. Optimisterna blir fler och pessimisterna färre i de svenska hushållen. Fler tror på förbättringar för såväl landet som den egna ekonomin, och även på ökad sysselsättning.

Den offentliga sektorns finanser har tillfrisknat. Från i år kommer Sverige att ha balans i sin budget. De allt starkare offentliga finanserna och den stigande tillväxten innebär att vi nu har möjlighet att skapa utrymme för förbättringar inom kärnverksamheterna i den gemensamma sektorn – skolan, vården och omsorgen.

För att värna kvaliteten, Lennart Hedquist, inom de här områdena tillförs kommunerna ytterligare 4 000 miljoner kronor per år t.o.m. 2001. Redan under detta budgetår sker den första utbetalningen – eller tillskottet om man vill uttrycka det på det viset. Det är ju inte bara 4 miljarder kronor som vi har beslutat om. Vi har tidigare beslutat om 8 miljarder, så tillskottet blir faktiskt 12 miljarder i år.

Det är många, Lennart Hedquist, som frågar efter en bättre kommunal service och fler händer i vården. Vi tänker på de enskilda människorna och inte på att berika kommunsektorn. Vi vill berika servicen till de enskilda människorna. Det innebär att de kommunala statsbidragen tillsammans ökat med 72 miljarder kronor sedan 1996 fram till 2001.

Det i sin tur innebär att budgeten för 1999, utgiftsområde 25 för kommunerna, nu innehåller en större summa än räntekostnaden för statskulden som hittills under alltför många år varit den största posten.

Jag tycker att detta är glädjande. Det visar också att vi socialdemokrater har lyckats i vårt uppsåt att minska underskott, lån och räntebetalningar och i stället använda pengarna till att bygga ut välfärden. Vägen dit har varit besvärlig och bekymmersam för många människor. Men nu är vi inne på den rätta vägen, som jag sade. För mig är den rätta vägen att föra en politik som skapar möjligheter för alla människor att färdas väl genom livet.

I går fattade riksdagen beslut om nationella mål för äldrepolitiken. I tilläggsbudgeten föreslår regeringen att 250 miljoner kronor skall anvisas för att öka förutsättningarna för kommunerna att uppfylla dessa mål. Av någon som jag tycker underlig anledning motsätter sig Centern, Folkpartiet och Moderaterna detta förslag. Jag tycker att det är bra om äldre vid behov snabbt kan flytta till ett annat boende.

För att Samhall inte skall behöva minska sysselsättningen i jämförelse med 1997 tillför vi Samhall 100 miljoner kronor i tilläggsbudgeten.

Sjöfarten tillförs ytterligare 110 miljoner kronor dels genom periodiseringseffekter, dels genom att bidraget till kostnader för sociala avgifter höjs från 29 000 till 45 000 kronor per kalenderår och årsarbetskraft fr.o.m. den 1 juli i år.

Jag ser fram emot resultatet av den interdepartementala arbetsgrupp som skall tillsättas för att komma med ett samlat förslag vad gäller sjöfarten och dess möjligheter att konkurrera på den internationella marknaden.

Riksdagen har tidigare fattat beslut om att bemyndiga regeringen att under 1998 fatta beslut om 500 miljoner kronor under åren 1999, 2000 och 2001 till regionalpolitiska åtgärder. I tilläggsbudgeten för i år begärde regeringen ytterligare 500 miljoner kronor för detta ändamål.

Arbetsmarknadsutskottet anför i sitt yttrande till finansutskottet att det är mycket angeläget att ta till vara nuvarande högkonjunktur för att få till stånd sysselsättningsskapande och tillväxtbefrämjande investeringar i främst regionalpolitiskt utsatta områden.

Medel för regionalpolitiska åtgärder används huvudsakligen för att direkt stödja investeringar i småföretag – det som vi ju alla säger att vi

*Fel! Okänt
växelargument.*

värnar – samt för medfinansiering i projekt inom ramen för EU:s strukturfonder. Nu när strukturfondsarbetet kan börja ge utväxling i form av intressanta projekt för regionerna är det viktigt att vi tar till vara den här möjligheten. Det blir då ett återflöde på den avgift som Sverige betalar till EU – allt enligt arbetsmarknadsutskottets yttrande.

Finansutskottets majoritet ansluter sig till förslaget att bemyndiga regeringen att under 1998 fatta beslut som innebär sammanlagda utgifter om högst 1 miljard kronor under åren 1999, 2000 och 2001. Utskottet förutsätter att bemyndigandet fördelas till länen enligt gängse fördelningsprincip.

Trafikutskottets majoritet anser att byggandet av Botniabanan är ett viktigt trafikpolitiskt järnvägsprojekt som bör genomföras. Vidare säger utskottet att väl fungerande järnvägskommunikationer i Norrland är en förutsättning för att näringslivet i norra Sverige skall kunna konkurrera på den internationella marknaden. Finansutskottet tillstyrker den föreslagna finansieringen.

I dagens beslut är det bara Moderaterna som inte tycker att Botniabanan skall börja byggas i år.

När det tidigare i dag talades om arbetsmarknaden hörde jag någon talar säga att alltför många bara har tillfälliga anställningar. Jag vill ställa en fråga till Lennart Hedquist. Moderaterna vill ju ha en uppluckring av arbetsrätten. De tre partiledarna lovar 300 000 nya jobb om de får regeringsmakten. De skrev i DN i går att en politik för nya jobb är en politik som skapar radikalt förbättrade villkor för företag och företagande. Jag undrar om löntagarnas möjligheter att få en bra lön, bra arbetsmiljö och en fast anställning är något som en borgerlig regering över huvud taget kommer att bry sig om – om nu olyckan skulle vara framme. Själv anser jag att vi skall ha ett bra klimat för företagsamma människor – oavsett om man är löntagare eller företagare. Vad tycker Lennart Hedquist?

Är Socialdemokraterna redo att pressa tillbaka skatten? Det var en fråga som ställdes här på förmiddagen. Jag vill erinra om att Socialdemokraterna i samarbete med först Vänsterpartiet och sedan Centerpartiet pressat tillbaka de offentliga utgifterna med mer än 250 miljarder kronor – det underskott som regeringen 1991–1994 lämnade efter sig.

År 1993 var den offentliga sektorns utgifter i Sverige 71 % av bruttonationalprodukten. År 1997 var den offentliga sektorns utgifter 63,9 % av bruttonationalprodukten. Det var alltså en utgiftsminskning på 7 procentenheter. Jag har tagit siffrorna från Ekonomifakta.

Varför är det ingen som talar om detta? Man kan ju inte börja med att sänka inkomsterna och sedan ta utgifterna. Facit av en sådan politik har vi. Det var den som fördes 1991–1994, och det vet ju alla hur det gick – även om en del har väldigt svårt att minnas och dra sig detta till minnes. Men det är också många som har gott minne. Jag tänker så här: Visst är det bra med ett gott minne, men jag tycker att det är väl så bra att lämna ett efter sig.

Fyrpartiregeringens representanter har inte lyckats med vare sig det ena eller det andra. Det måste vara någon ordning på den ekonomiska politiken. Det är bättre att göra rätt från början. Se till att vi har inkomster! Sedan kan vi ta itu med utgifterna och hur de skall fördelas.

Fru talman! Tillsammans skapar den ordinarie budgeten och den tilläggsbudget vi nu har att fatta beslut om goda möjligheter för en förbättrad vård, skola och omsorg liksom förbättrade möjligheter till fler jobb.

Därför, fru talman, yrkar jag bifall till finansutskottets hemställan i betänkande nr 27 och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 197 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Fru talman! Det är självfallet så, Lisbet Calner, att när ekonomiska indikatorer för vårt land är gynnsamma finns det anledning att vara glad. Det är naturligtvis väldigt bra att vi under de här åren, när den internationella konjunkturen och den svenska konjunkturen har varit bättre, har fått se ett utslag på de ekonomiska indikatorerna. Det är ett mycket känt faktum hur oerhört konjunkturberoende Sverige, och inte minst de svenska statsfinanserna, är.

Därför kan man möjligen vara litet förvånad över att internationella bedömare tycks bli förvånade och säger att det har varit en remarkabel förbättring. I en uppåtgående konjunktur kommer nämligen denna s.k. remarkabla förbättring. Det är bara det att risken är påtaglig att det blir en remarkabel försämring för Sverige om man inte rättar till de strukturella problemen i ekonomin som vi fortfarande har, och som socialdemokraterna inte har tagit tillfället i akt att rätta till under denna period.

Det är det som debatten om den ekonomiska politiken egentligen handlar om. Då får vi en situation med en permanentning av en låg sysselsättning eftersom vi inte har förmåga att skapa nya jobb. För dem som skall vara ute på arbetsmarknaden är det allra viktigaste att det hela tiden tillkommer nya riktiga jobb, Lisbet Calner.

Om vi inte rättar till strukturen i ekonomin får vi vidare en permanentning av låg tillväxt i förhållande till de länder som vi har i vår europeiska omvärld. Under den här perioden har vi haft en lägre ekonomisk tillväxt än de länder vi vill jämföra oss med i OECD.

Vi får en permanentning av ett högt skattetryck. Vi tror hela tiden att vi skall lösa problem inom servicenäringarna i offentliga monopol genom att bibehålla detta höga skattetryck. Detta är en felaktig väg. Det är därför det är felaktigt att ösa ytterligare 4 miljarder kronor över kommunerna.

Anf. 198 LISBET CALNER (s) replik:

Fru talman! Jag skall inte förneka att vi har haft goda förutsättningar, Lennart Hedquist. Med det gäller ju också att ta vara på de förutsättningarna med den politik man för. Det tycker jag att den socialdemokratiska regeringen har gjort.

Vi var några stycken från finansutskottet som besökte OECD i Paris. Vi upplevde ingen förvåning över att vi hade uppnått den här remarkabla förbättringen i internationellt hänseende. Vad man menade var naturligtvis det som Lennart Hedquist och alla andra som deltog i fyrpartiregeringen har velat glömma, nämligen att vi inte har ökat statsskulden i förhållande till bruttonationalprodukten, att vi har klarat av budgetunderskottet, att vi har en låg inflation och att vi har en väsentligt mycket lägre ränta. Det är det som är den remarkabla återhämtningen med en socialdemokratisk politik till skillnad från den moderata politiken som fördes 1991–1994.

*Föreläsningsutskottet 1 för
budsåret 1998 samt
riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, skattefrågor,
m.m.*

I dag har jag hört uttrycket riktiga jobb många gånger, Lennart Hedquist. Vad är riktiga jobb? Jag tänkte så här för mig själv: De riktiga jobb som finns, är det de som utförs av kvinns?

Anf. 199 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Fru talman! Riktiga jobb tillkommer på en arbetsmarknad och inte genom arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Det är därför som det är så viktigt att vidta sådana åtgärder att arbetsmarknaden kan bringas att fungera och att vi får fram nya riktiga jobb, Lisbet Calner.

I det avseendet tycker jag att det är symtomatiskt att man nu tror att man kan förbättra situationen genom att ställa dessa 4 miljarder till kommuners och landstings förfogande i stället för att se till att de kan gå till en skattereduktion för hushållen så att hushållen kan se till att det skapas riktiga jobb genom t.ex. det föreslagna systemet med hushållstjänster.

Jag tycker att tilläggsbudgeten i det hänseendet är ett exempel på att Socialdemokraterna inte har förmåga att rätta till felaktiga strukturer i vår ekonomi.

Anf. 200 LISBET CALNER (s) replik:

Fru talman! Jag tror inte att vi blir ense om vad som är riktiga jobb, Lennart Hedquist. Jag skulle möjligen kunna tänka mig att man pratar om reguljära jobb. Men både riktiga och reguljära jobb kommer nu när kommunerna börjar anställa människor i vården, skolan och omsorgen för att de enskilda människorna skall få ett bättre liv.

Anf. 201 MIKAEL ODENBERG (m):

Fru talman! Under den här mandatperioden har av olika skäl energifrågan och energipolitiken varit allestädes närvarande i riksdagens arbete. Det finns naturligtvis inget skäl att göra ett undantag på denna mandatperiods näst sista riksmötesdag. Nu är det ju inte så konstigt att energipolitiken har stått i fokus för mycket av den politiska debatten under den här mandatperioden.

Lisbet Calner berömde sig nyss av att det var så väldigt många som fått jobb. I själva verket är det ju, som har redovisats tidigare under debatten i arbetsmarknadsrundan, så att fler människor än någonsin står utanför den reguljära arbetsmarknaden. I en situation när fler människor än någonsin går utan ett riktigt jobb skulle man ju kunna tycka att landets politiska ledning skulle försöka att koncentrera alla resurser på att skapa så goda förutsättningar som möjligt för investeringar, företagande och sysselsättning.

Paradoxalt nog är det precis i det läget som landets politiska ledning, Socialdemokraterna, Centern och Vänstern, väljer att inleda den största kapitalförstöringen i modern tid. Till priset av enorma samhällsekonomiska kostnader skall vi förtidsavveckla kärnkraftverk i Sverige. Vi skall avyttra eller låta bli att utnyttja produktionsresurser som står till det svenska folkhushållets förfogande.

Av partitaktiska och maktpolitiska skäl väljer socialdemokratin och Göran Persson att utmana inte bara förnuftet och folkviljan, senast i dag manifesterad med en ny opinionsundersökning, utan också den borgerliga oppositionen i riksdagen, hela det svenska näringslivet och en samlad

fackföreningsrörelse med Landsorganisationen, Metall och Pappers i spetsen.

Detta är anmärkningsvärt i sig. Jag tycker att det är än mer anmärkningsvärt – och det har bäring på dagens ärende tilläggsbudgeten – att den här nya politiska vägen, denna destruktiva och extrema energipolitiska väg, har anträtts genom en serie beslut av riksdagen totalt i blindo.

Det började i juni 1997 när riksdagen fattade sitt energipolitiska principbeslut. Då beslutade riksdagen i princip att förtidsavveckla svenska kärnkraftsreaktorer med början i Barsebäck med stöd av en avvecklingslag som vid den tidpunkten inte ens existerade i sinnevärlden. Samtidigt införde vi statsbidrag till oljeeldning och andra konstigheter.

Riksdagens energipolitiska beslut våren 1997 fattades utan att regeringen för riksdagen hade redovisat några som helst konsekvenser av den föreslagna politiken för energiförsörjningen, för samhällsekonomin, för statsfinanserna och för miljön. Vi vet ju att man får elda tre ton stenkol i minuten bara för att ersätta en reaktor i Barsebäck. Man antydde inte några som helst konsekvenser för utvecklingsmöjligheterna för våra industribygder. Man talade inte om hur detta skulle komma att påverka hushållens ekonomi. Man antydde inte ens på något sätt konsekvenserna för det kanske allra viktigaste, nämligen industriinvesteringar och industri-sysselsättning.

Hösten 1997 beslutade vi om en statsbudget. Trots att ambitionen då var att vi redan under innevarande budgetår skulle avveckla en reaktor i Barsebäck antydde regeringen inte vad detta skulle komma att kosta.

I december 1997 fattade vi ett riksdagsbeslut om en avvecklingslag. Den avvecklingslagen tvingade regeringen igenom riksdagen mot en mycket hård kritik och opposition från Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna. Det är exempellöst i parlamentarisk historia. Vi ansåg att regeringens beredning var så knapphändig och så bristfällig att propositionen över huvud taget inte dög till att ligga till grund för ett riksdagsbeslut. Men det struntade riksdagsmajoriteten i. Man körde igenom avvecklingslagen.

Sedan har man på ett kraftfullt sätt desavouerat av Regeringsrätten som i sitt inhibitionsbeslut har ifrågasatt om det här landets regering är kompetent att styra landet i enlighet med grundlagarna. Hur det ärendet hanteras i slutändan vet vi inte. Hur den slutliga domen blir vet vi inte. Men inhibitionsbeslutet från Regeringsrätten gav den borgerliga oppositionen i riksdagen rätt. Detta beslut var inte berett på ett tillfredsställande sätt. Det var inte klarlagt att denna lagstiftning och regeringens efterföljande beslut står i överensstämmelse med Europarätt, med EG-rätt och med svensk grundlag. Inte heller vid denna tidpunkt antydde man vad kostnaderna för den nya energipolitiken skulle komma att bli.

Nu skriver vi juni 1998, och regeringen har fortfarande inte mäktat med att tala om vad detta kommer att innebära för samhällsekonomin, än mindre vad det kommer att innebära för statsfinanserna. Man har mage att komma till Sveriges riksdag och begära ett anslag på 1 miljon kronor för avveckling av Barsebäck och därtill ett fullständigt obegränsat bemyndigande att överskrida detta anslag med hur mycket som helst och träffa vilken uppgörelse som helst med Sydkraft.

Då kan man naturligtvis som regeringen, liksom en inställsam, lismande majoritet i finansutskottet, säga att förhandlingstaktiska och för-

Prot. 1997/98:121

9 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

*Fel! Okänt
växelargument.*

handlingstekniska motiv gör att man naturligtvis inte i statsbudgeten och tilläggsbudgeten kan avslöja vad man tror att en förtida kärnkraftsavveckling i Barsebäck kostar. Jag bejaktar det förhandlingstekniska alternativet, men slutsatsen av det är inte uppenbart att regeringen skall ha ett obegränsat bemyndigande att ingå vilken överenskommelse som helst och att först i efterhand informera Sveriges folkvalda riksdag. Den logiska slutsatsen är i stället att regeringen gör som vid varje annan stor förhandling, att man träffar en uppgörelse villkorad av riksdagens godkännande. Detta borde den socialdemokratiska majoriteten i finansutskottet haft ryggrad att säga, även om regeringen råkar ha samma partifärg. Det handlar nämligen om att försvara riksdagens intressen och riksdagens ställning gentemot regeringen.

När regeringen begär det här obegränsade bemyndigandet är det en begäran som står i uppenbar strid med intentionerna bakom den nya budgetlagen. Budgetlagen utgår från föreställningen att ramanslag skall hållas och i nödfall kunna överskridas med 10 %. Större överskridanden förbehålls situationer som med Erik Åsbrinks ord i propositionen om budgetlagen karakteriseras som nödsituationer, när en snabb händelseutveckling tvingar regeringen att agera utan att inhämta riksdagens godkännande. Man talar om utgifter med anledning av katastrofer. Jag är i och för sig fullt beredd att rubricera regeringens energipolitik som katastrofal, men det var ju inte detta Erik Åsbrink syftade på i förarbetena till budgetlagen.

Min uppfattning är att alla riksdagsledamöter oavsett partitillhörighet borde uppfatta den begäran om bemyndigande som regeringen har riktat till riksdagen som en utmaning mot folkstyret. Det är beklagligt att den socialdemokratiska riksdagsmajoriteten uppenbart mot bättre vetande – det står mellan raderna i betänkandet – är beredd att acceptera en sådan hanteringsordning.

Detta ställs, fru talman, i närmast brutal kontrast gentemot hur det privata bolaget Sydkraft hanterar frågan. Den verkställande ledningen och styrelsen i Sydkraft tvekade inte en sekund att säga till aktieägarna: Träffar vi en uppgörelse med staten kommer vi självfallet att inkalla en bolagsstämma som får godkänna detta. Vi förhandlar med staten, vi träffar en villkorad uppgörelse, och sedan får en extra bolagsstämma godkänna.

Sveriges regering gör tvärtom. Man vill ha en in blanko-fullmakt från riksdagen, som över huvud taget inte vidare skall befatta sig med denna fråga utan först i efterhand, nästa riksmöte, någon gång i höst, informeras om det ekonomiska utfallet av regeringens göranden och låtanden och expeditionsvi s anvisa de tilläggsanslag som behövs.

Om man uttrycker detta med en liturgi som känns hemtam i alla fall för en liten del av kammarens ledamöter kan man formulera det så, att det internationella storkapitalet har visat prov på ett betydligt mer demokratiskt sinnelag än vad Sveriges regering har uppvisat gentemot folkets valda företrädare i denna riksdag.

Jag tycker att det är beklagligt. Det är, fru talman, särskilt beklagligt mot bakgrund av de uttryckliga löften som näringsministern har gett till riksdagen. Han sade vid ett KU-förhör den 6 november förra året: Riksdagen kommer så småningom att få ta ställning till ersättningsbeloppet. Det visar sig nu att detta inte är sant. Jag vet inte, fru talman, vilka uppfö-

randeregler som gäller i Sveriges riksdag. I Underhuset får man aldrig säga att en minister eller en annan underhusledamot ljuger, utan man får formulera det så att ”den ärade ledamoten från Leicester slarvade litet med sanningen”. Överför vi detta till svenska förhållanden nödgas jag mot bakgrund av vad näringsministern sade i konstitutionsutskottet konstatera att näringsministern beklagligtvis har slarvat litet grand med sanningen. Det är tragiskt, och socialdemokraterna borde betänka den praxis man sätter när man utnyttjar bemyndigandemakten i budgetlagen på det sätt som här föreslås i finansutskottets betänkande.

Mot den här bakgrunden ber jag att få yrka bifall till den av Moderaterna, Folkpartiet liberalerna och Kristdemokraterna i betänkandet om tilläggsbudgeten avgivna reservationen nr 20 under mom. 22. Bifall till den reservationen innebär alltså att riksdagen avvisar regeringens krav på ett bemyndigande att utan begränsningar stänga Barsebäck.

Anf. 202 LISBET CALNER (s) replik:

Fru talman! Tonen i debatten i dag har varit litet aggressiv, men jag måste erkänna att Mikael Odenbergs anförande tar dagens pris. Jag beklagar att Mikael Odenberg uppenbarligen inte fick prata av sig på den särskilt anordnade debatten den 26 maj. Mikael Odenberg höll då ungefär samma anförande. Anders Sundström betecknade det som att Mikael Odenberg alltid använder starka ord. Jag tycker inte att det var ett tillräckligt starkt betyg över Mikael Odenbergs sätt att uppträda. Det var starka ord blandade med invektiv, skulle jag närmast vilja säga. Partitaktiska, makttaktiska, lismande, ingen ryggrad bland socialdemokraterna i finansutskottet – det är inte så ofta vi hör sådana beskyllningar här i kammaren. Jag förstår att Mikael Odenberg är besviken över att han inte har nått längre med sina idéer, eftersom han här håller samma tal som han höll vid debatten den 26 maj.

Anders Sundström svarade på utfallet den 26 maj med att säga:

Vi har nu en produktionsapparat som tål att vi stänger av den första reaktorn. Det är faktiskt så att Sverige över en klimat- och konjunkturykel har ett överskott av el som motsvarar den första Barsebäcksreaktorn. Det är därför vi nu kan börja. Det är inte märkvärdigare än så.

Jag vill själv tillägga att vi faktiskt gör vårt energisystem mindre sårbart genom att ställa om energisystemet för framtiden.

Vad gäller det bemyndigande som finansutskottets majoritet vill ge regeringen ligger det naturligtvis i riksdagens intresse att regeringen kan träffa en överenskommelse som är så fördelaktig som möjligt för staten. Om priset vore satt i anslaget, som är offentligt, hur skulle då förhandlingarna bli? Vilken är utgångspunkten när man skall förhandla, Mikael Odenberg, om den ena parten redan är låst vid en summa?

Anf. 203 MIKAEL ODENBERG (m) replik:

Fru talman! Jag får först tacka Lisbet Calner för priset. Jag har aldrig förut fått något pris av Lisbet Calner.

Det är möjligt att omdömena är hårda, men de är tyvärr motiverade. Ni får det omdöme ni förtjänar. Det framgick av Lisbet Calners replik att hon inte har förstått det, men detta handlar inte om energipolitik utan om riksdagens ställning. Det handlar inte om att vi förordar att regeringen

skall begära ett specificerat anslag och avslöja sin förhandlingsposition i förtid. Jag bejakade ju i talarstolen att jag kan förstå det förhandlingstekniska motivet.

Det handlar inte om sårbara energisystem, utan det handlar om att regeringen skall visa respekt för de valda företrädarna för Sveriges folk och göra som man gör i alla andra sammanhang: Förhandla med motparten, villkora avtalet av riksdagens godkännande och ge sedan de valda företrädarna för Sveriges folk en möjlighet att diskutera och fatta beslut om den uppgörelse som regeringen har träffat och om finansieringen av den uppgörelsen.

Vad regeringen vill nu är att få ett *carte blanche*, som gör att riksdagen över huvud taget inte kommer att befatta sig med frågan, inte kommer att ha möjlighet att ta ställning till någonting, eftersom allting redan är fullbordat och verkställt. Detta, menar jag, är uttryck för en ringaktning för riksdagen, som dessutom är helt onödig, Lisbet Calner. Det är därför jag tycker att ni borde ha haft ryggrad att protestera i finansutskottet. Det hade inte varit några som helst problem för regeringen att förhandla med Sydkraft och träffa en uppgörelse som i sådana fall är villkorad av riksdagens godkännande. Varför har ni inte gjort det? Varför, Lisbet Calner?

Anf. 204 LISBET CALNER (s) replik:

Fru talman! Men, Mikael Odenberg, visst handlar det om energipolitiken också. Det kan man väl inte komma ifrån – även om Mikael Odenberg nu tar upp det speciella bemyndigandet som regeringen skall få. Vi säger så här i betänkandet: Näringsutskottet har yttrat sig i frågan och anser det logiskt att med tanke på tidigare beslut om bl.a. lag om kärnkraftens avveckling ge regeringen det föreslagna bemyndigandet.

Finansutskottets majoritet framhåller dock att grundregeln alltid bör vara att behov av extra medel som överstiger kreditgränsen i första hand skall begäras på tilläggsbudget. Det gäller också i det nu aktuella fallet, och det skulle vara önskvärt att riksdagen ges möjlighet att fatta beslut om en sådan anslagsförändring aktualiseras. Utskottet har vid flera tillfällen påpekat att det är viktigt med transparens i regeringens budgetförslag så att riksdagen kan fatta beslut på ett fullgott beslutsunderlag.

I det aktuella fallet kan dock utskottets majoritet ha viss förståelse för att det inte går att precisera anslaget. Finansutskottets majoritet anser att regeringens begäran ligger inom ramen för såväl budgetlagens bokstav som dess intentioner. Men man vill erinra om att bemyndigandet att överskrida anslaget om ett riksdagsbeslut inte hinner inväntas gäller budgetåret 1998. Därefter upphör beslutet att gälla.

Det är således inte så som motionärerna – eller i det här fallet Mikael Odenberg – säger; att innebörden av regeringens förslag är att riksdagen inte över huvud taget kommer att beröras av ärendets vidare hantering. Det betraktar jag mer som konspirationsteorier som Mikael Odenberg för till torgs.

Anf. 205 MIKAEL ODENBERG (m) replik:

Fru talman! Men det *är* ju ingen konspirationsteori. Det framgår väldigt tydligt av förarbetena till budgetlagen. Där skriver man: Ett bemyndigande är således liktydigt med att anslag så småningom måste anvisas.

Därför är det naturligt att beslut om omfattningen av och ändamålet med ett bemyndigande prövas lika noga som ett anslagsbeslut.

Så skriver Erik Åsbrink och Göran Persson i propositionen om budgetlagen. Man konstaterar också där att det naturligtvis är meningslöst att riksdagen i efterhand expeditionsartat tvingas att anvisa tilläggsanslag för redan beslutade och verkställda utgifter.

Nu står Lisbet Calner och läser högt ur betänkandet. Det är med förlov sagt ganska meningslöst. Jag har det framför mig, och jag kan läsa det själv. Men varför drar inte Lisbet Calner slutsatsen av det hon läser upp? Hon säger ju själv att det naturliga vore att inte göra på det här sättet. Det är ju en kristidsbestämmelse i budgetlagen som man utnyttjar här. Varför drar då inte Lisbet Calner slutsatsen av det som står i betänkandet och avvisar det här bemyndigandet så att regeringen tvingas komma till riksdagen med ett villkorat avtal?

Min poäng, och orsaken till att jag gör åtskillnad mellan formfrågan och energipolitiken, är att litet tuffare tag mot regeringen, ett krav på regeringen att komma till riksdagen, inte skulle förhindra er från att verkställa er destruktiva och extrema energipolitik. Det skulle gå alldeles utmärkt. Men ni skulle kunna göra det under iakttagande av respekt för riksdagen i stället för att på det sätt som nu sker begära fullständigt o begränsade in blanko-fullmakter som i realiteten innebär att riksdagen först i efterhand informeras om redan verkställda beslut.

Därvidlag tycker jag att den socialdemokratiska riksdagsmajoriteten, kanske mån om en situation då man själv en gång är i opposition, borde ha visat mer ryggrad i förhållande till regeringsmakten.

Anf. 206 BEATRICE ASK (m):

Fru talman! När riksdagen i dag debatterar riktlinjerna för den ekonomiska politiken och tilläggsbudgeten sker det i gränslandet mellan de sista dagarna på vårterminen och de första sommarlovsdagarna för tusentals barn och ungdomar. En del har fått betyg för första gången. Andra lämnar skolan med avslutningsbetyg. Men många – alltför många – får inget fullständigt betyg. De har inte nått sådana kunskaper som krävs för nivån godkänt. Det heter inte Icke godkänd. Det har socialdemokraterna tagit bort. Det heter ingenting. Men i sak är det oavsett benämning en olycka att tusentals elever når otillräckliga resultat i skolan.

Utbildning är en investering för framtiden – både när det gäller den enskilde och för Sverige. Det är de kunskapsintensiva branscherna som växer, och det är med kunskaper och kompetens som vi slåss i den internationella konkurrensen. Tillkortakommanden när det gäller skola och utbildning är därför väldigt allvarliga.

Svensk skola och utbildning har många förtjänster, men vi är inte världsbäst. Det borde vi vara. Orsakerna till våra tillkortakommanden är flera. Men ett problem är att flit och goda resultat inte värderas särskilt högt. Att vara duktig är snarast ett problem på många håll i utbildningssystemet. Enhetligheten och kollektivets sammanhållning präglar fortfarande svensk skola.

OECD tog i sin Sverigerapport om den ekonomiska utvecklingen upp just behovet av förändringar inom utbildningspolitiken. Man påpekade bl.a. att de svenska eleverna får färre antal undervisningstimmar än elever i andra OECD-länder. Svenska elever når goda resultat avseende läsför-

**Fel! Okänt
växelargument.**

ståelse, sade man. Men man var förvånad över att många elever inte når upp till godkänd förmåga.

Man konstaterade att svenska elever är genomsnittliga när det gäller matematik och naturkunskap. Man sade att genomsnittsåldern vid antagning till högre utbildning är 24 år. Man konstaterade också att det tar väldigt lång tid för svenska studenter inom den högre utbildningen.

Kanske skall vi vara tacksamma för att OECD inte tog upp antalet elever med ofullständiga betyg och att man inte gjorde någon analys av det växande bekymret med att rekrytera och behålla duktiga lärare. Jag vågar påstå att socialdemokraterna givit skolan och utbildningen nya problem i stället för att reda ut gamla under den här mandatperioden. Man har konsekvent rivit ned incitament för elever, lärare och forskare att göra sitt allra bästa. Det står i strid med de ambitioner som vi måste ha när det gäller Sveriges utveckling.

Dessutom visar man alldeles för ofta ett direkt förakt för kunskap och kompetens. Därmed undergrävs förutsättningarna för den sociala rörlighet som är viktig för varje människa oavsett bakgrund om man skall kunna få en chans som är likvärdig alla andras i livet.

Låt mig lista några exempel på vad som har hänt under den här perioden. Majoriteten har försämrat villkoren för att starta och driva fristående skolor. Envetet hävdade man att det inte var syftet med besluten. Men man kan kväva en positiv utveckling genom att göra det krångligt och orättvist och genom att ersätta kvalitetskrav med politiskt tyckande. Socialdemokratiska kommunpolitiker tycker inte om friskolor, och det märks.

I grundskolan har socialdemokraterna tagit bort kravet på skolan att genomföra nationella prov och ge skriftliga omdömen om elevernas kunskaper från årskurs fem. Antalet betygsssteg har minskats, och det första betygstillfället har senarelagts. Utrymmet för elevens val har minskats. På försök ger man i stället chansen till elever att överta rektorernas jobb. Men att själv bestämma mer över *vad* man vill studera och *var* får man inte. Kan det bli mer bakvänt?

Socialdemokraterna har avskaffat möjligheten för flertalet elever att tentera upp betygen under gymnasietiden. Den som vill ha ett bättre betyg uppmuntras inte att skaffa sig kunskaper på fritiden, utan hänvisas till komvux efter tre år. I stället för att uppmuntra flit och studier tvingar man eleverna att taktisera. Det kanske enda sättet att komma in på en önskad högskoleutbildning blir att maska – rejält.

Dessutom vidhåller man att alla oavsett förkunskaper och studieförmåga skall läsa många gemensamma kurser utformade för vidare studier på högskolan – trots alla rapporter om att många hoppar av eller misslyckas redan från början i gymnasiet. Principen om att alla skall kunna läsa på högskolan direkt har blivit viktigare än eleverna.

Man har ändrat reglerna för antagningen till högskolan. Också dessa förändringar stimulerar taktiserande i stället för verkligt kunskapsinhämtande. Det gäller att koncentrera sig på kurser som ger många poäng, och de svåraste bör man undvika.

Men nu skall ju inte sjungande studenter inbilla sig att det är särskilt enkelt att få en plats i alla fall. De socialdemokratiska antagningsreglerna missgynnar 19-åringar alldeles särskilt mycket.

Reglerna för studiemedel lägger hinder för studerande när det gäller feriearbeten, samtidigt som t.ex. gymnasieskolans löften om arbetsplatsförlagd utbildning sviks för 40 % av eleverna.

Vi har en skolminister som tycker att det är riktigt att polisanmäla en 7-åring, men fel att diskutera betyg i ordning och uppförande.

Att med detta i ryggsäcken påstå att utbildningens väl och ve handlar om extra statsbidrag till kommunerna, vilket vi fick höra i debatten tidigare i dag, imponerar inte. Det är hur pengar används som är det viktigaste, inte en och annan krona till i kommunernas och i bästa fall skolornas budget. Jag är rätt stolt över att med Skolverkets statistik som stöd kunna konstatera att moderatstyrda kommuner satsar mer på lärare och mindre undervisningsgrupper än socialdemokratiskt styrda kommuner i mitt eget län. Socialdemokraterna har ibland en vidlyftigare budget, men då är det administrationen som man har lagt mer pengar på, inte undervisningen.

Till sist: finansminister Erik Åsbrink sade tidigare i dag i debatten att vi, med anledning av alla ambitioner om utveckling på det ekonomiska området, måste fråga oss hur vi skall få en bättre utbildad befolkning. Jag förstår att många socialdemokrater undrar, därför att den förda utbildningspolitiken inte leder utvecklingen framåt. Nu menade Erik Åsbrink i första hand förmodligen utbildning riktad till vuxna. Kunskapslyftet är ett omfattande projekt, inte minst i budgeten. Och det låter sig sägas att fler platser i högre utbildning har tillkommit. Och det är bra. Men vuxnas utbildning kommer aldrig att lösa våra problem om grunden i utbildningssystemet eroderas.

Fru talman! Den socialdemokratiska utbildningspolitiken duger inte om vi med kunskap och kompetens skall bygga framtiden. Betyget på den förda utbildningspolitiken måste bli Icke godkänd.

Vi moderater förordar en politik som sätter kunskaper och kompetens i centrum. Vi bejakar utveckling och nytänkande, och vi respekterar individernas olika önskemål och idéer. När det gäller vår politik och våra förslag ber jag med hänsyn till kammarens tid att få hänvisa till våra mer än 30 motioner och hundratals hemställanspunkter på utbildningens område som vi lagt under de senaste åren samt de moderata reservationerna också i detta ärende.

Anf. 207 JAN BJÖRKMAN (s):

Fru talman! Det är ingen överdrift att påstå att utbildningsfrågorna under senare år har stått högt, för att inte säga högst, på den politiska dagordningen. Detta är både naturligt och bra.

För det första har det sin grund i det faktum att nästan alla är överens om att det samhälls- och arbetsliv som vi nu har framför oss kommer att ställa högre krav på kunskap och kompetens än det som vi lämnar.

Det som hittills har känts tryggt och säkert för att ta sig in på arbetsmarknaden räcker inte längre.

För det andra beror det naturligtvis på den stora omställning som har gjorts av skolan under senare år, alltifrån decentraliseringen till det reformarbete som har pågått och som alltjämt pågår.

Här finns läroplan för förskola och förskoleklass, implementering av ny läroplan och nytt betygssystem för grundskolan och en ambitionshöjning för gymnasieskolan.

Prot. 1997/98:121

9 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

***Fel! Okänt
växelargument.***

Kunskapslyftet som en satsning på vuxenutbildning kommer att ha stor betydelse för Sverige som nation och för de enskilda människorna långt in i nästa sekel.

Vi har också påbörjat utbyggnaden av den kvalificerade eftergymnasiala utbildningen, den s.k. KY-utbildningen och genomfört den kraftigaste expansionen av högskolans grundutbildning någonsin.

Lärarutbildningen ses just nu över och förnyas, och i dagarna har ett kompletterande uppdrag getts för att även skolledarutbildningen skall ses över.

Till detta kommer att regeringen har aviserat ett nytt studiestödssystem som är både nödvändigt och efterlängtat.

För det tredje har skolan stått i fokus för de problem och de brister som kan konstateras och som kräver en både seriös och en konstruktiv diskussion. Riksdagen har ju också under våren anordnat en särskild debatt om situationen i våra skolor.

Vi har i kammaren kunnat diskutera dessa svårigheter också utifrån t.ex. regeringens utvecklingsplan för förskola, skola och vuxenutbildning. Debatten genomfördes vid ungefär den här tiden under det förra riksmötet.

Regeringen har dessutom följt upp den skrivelsen med en proposition under våren som handlar om hur gymnasieskolan kan stärkas ytterligare. Och denna får riksdagen anledning att återkomma till under kommande riksmöte.

I årets vårproposition har skolministern också presenterat ett tiopunktsprogram för likvärdighet och kvalitet i skolan. I programmet pekas på hur angeläget det är att kommunerna redovisar hur de tänker uppnå de nationella målen för skolan. Varje förälder skall vid utvecklingssamtalen få redovisat hur eleven förhåller sig till målen.

Vidare skall en Skolverkets inspektionsnämnd inrättas. Nämnden skall granska skolan på regeringens uppdrag. Läraryrket skall utvecklas, och regeringen har också under våren fördelat 75 miljoner kronor till olika utvecklingsprojekt.

Ett IT-program för skolan har också presenterats som ett led i detta tiopunktsprogram. Programmets avsikt är att stärka IT som ett pedagogiskt verktyg, vilket innebär att 1,5 miljarder kronor satsas på detta ändamål under en treårsperiod. Inte mindre än 60 000 lärare kommer att erbjudas utbildning i att använda datorn som ett professionellt och pedagogiskt verktyg. Varje elev och lärare skall få en egen e-postadress, och IT-stöd till elever med funktionshinder skall utvecklas, för att bara nämna några av punkterna i tiopunktsprogrammet.

Till dessa satsningar kommer som en viktig förutsättning en ökad satsning på kommunernas verksamhet. Utöver tidigare gjorda insatser kommer nu beslut om ytterligare statsbidrag till vård, omsorg och skola. Med dessa beslut har sammanlagt 72 miljarder tillförts skolan, vården och omsorgen under perioden 1997–2001.

Det är intressant att i detta sammanhang notera att Moderaterna vid varje beslutstillfälle har sagt nej till de ökade satsningarna på vård, omsorg och skola. Så gör man också i det betänkande som vi nu behandlar.

Det är intressant att höra hur Beatrice Ask och andra moderater kritiserar skolan för dess brister samtidigt som de avvisar alla förslag till resursförstärkningar. För mig och för många andra i olika partier i denna

kammare är det naturligt att bejaka ytterligare satsningar på skolan, men så är det inte för Moderaterna.

Hur har Beatrice Ask tänkt sig att klara av denna ekvation? Eller det kanske helt enkelt är så att det är skattesänkarfolket inom Moderata samlingspartiet som har dragit det längsta strået och skolföreträdarna som har kommit till korta.

För mig och socialdemokratin är det klart att det behövs nya resurser för att säkra kvaliteten i skolan och se till att ytterligare prioriteringar görs för elever med behov av särskilt stöd.

Fru talman! Vi har ju tidigare i denna kammare kunnat se hur Moderaterna konsekvent har motsatt sig satsningar på de mindre och medelstora högskolorna. Ord som byggehögskolor har nämnts från moderat håll.

Hur viktiga högskolesatsningarna är kan jag tydligt se i mitt eget län där högskolan Karlskrona/Ronneby har bidragit positivt till utveckling och ny sysselsättning. Det moderata motståndet har här varit kompakt. Hade den moderata högskolepolitiken fått gälla i mitt län, hade vi haft en betydligt sämre utveckling än vi nu har, där sysselsättningen ökar och arbetslösheten minskar.

Uttrycket byggehögskolor fick för någon vecka sedan följa med ytterligare ett omdöme av detta slag. Beatrice Ask kallade i en debatt nyligen gymnasieskolorna för dagis. Jag menar att denna typ av förklenande omdömen inte gynnar verksamheten och definitivt inte ger lärare och elever det stöd som de så väl behöver i sitt tunga arbete.

En gymnasieskola som har genomgått större förändringar på kort tid än någon annan skolform under detta sekel förtjänar att få ett annat omdöme än att kallas dagis. Det vore klädsamt om Beatrice Ask i dag tog tillfället i akt att ta tillbaka denna liknelse mellan gymnasieskolan och dagis.

Fru talman! Satsningar på utbildning är viktiga investeringar inför framtiden. Om Sverige skall hävda sig internationellt är det väsentligt att man har en utbildning av bra kvalitet. Därför är det viktigt att inriktningen även framöver har denna prägel. Föreliggande vårproposition ser jag som ett tydligt led i denna strävan.

Med det anförda yrkar jag bifall till hemställan i betänkandet och avslag på reservationerna.

Anf. 208 BEATRICE ASK (m) replik:

Fru talman! Först gäller det tiopunktsprogrammet om kvalitetsinsatser. Det var väldigt spännande att läsa om detta i propositionen. Tyvärr var den DN-artikel som föregick propositionen mera innehållsrik. Det som återstod av programmet var en del upprepningar av krav som vi moderater har drivit men också en och annan ny sak. Det handlade om en ny nämnd i stället för att ha ett kvalitetsinstitut men det var inte särskilt mycket att hänga i julgranen.

Detta med satsningar på högskolan tycker jag är väldigt intressant. Socialdemokraterna envisas ju med att påstå att vi skulle vara emot den här utbyggnaden men det är inte sant. Skillnaden är att vi tycker att det i stället för politiskt taktiserande mellan socialdemokrater och centerpartister som grund för fördelningen av platser skall vara fasta kvalitetskriterier. Dessutom skall man lyssna till studenternas val.

Prot. 1997/98:121

9 juni

*Föreläsningsutskottet 1 för
budsjetår 1998 samt
riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, skattefrågor,
m.m.*

**Fel! Okänt
växelargument.**

Jag har stor tilltro också till många av de mindre högskolornas kvaliteter. Därför är jag inte rädd för en sådan fördelning. Jag tror inte att man behöver Carl Tham som beskyddare för att de här skolorna skall växa. Där är jag helt övertygad. Men när det gäller volymen och utbyggnadstakten skiljer vi oss inte åt. Där är vi alltså överens.

Eftersom Jan Björkman har varit ansvarig för Gymnasieutredningen måste jag helt kort få återkomma till den. Jag har undrat en hel del över vad det är för poäng, om vi nu vill att alla skall få en bättre utbildning – och där tror jag att vi är överens – att sätta ribban så högt att antalet avhopp och misslyckanden ökar. Inte ens den mest elitistiske politiker skulle komma på ett mer omänskligt utslagningssystem än det som just nu är i farten. Varför vill inte ni socialdemokrater göra något åt problemet? Varför skall så många slås ut och få sitt självförtroende knäckt redan inledningsvis? Vi vet ju att ett livslångt lärande är nödvändigt.

Anf. 209 JAN BJÖRKMAN (s) replik:

Fru talman! Jag tycker att Beatrice Asks argumentation haltar litet grand. Å ena sidan kallar hon gymnasieskolan för dagis och uttalar sig förklenande om den verksamheten. I nästa andetag säger Beatrice Ask: Det är förskräckligt vad högt ni har satt ribban. Ni har satt upp alldeles för höga kvalitetsmål för gymnasieskolan.

Jag tycker att det vore bra om Beatrice Ask kunde bestämma sig för vad som är hållningen här. Ännu bättre vore det om hon tog tillbaka sitt uttalande om gymnasieskolan som dagis.

I Beatrice Asks tidigare inlägg tyckte jag att hon talade om kunskap och kompetens liksom om de nya krav som ställs. Det är intressant att se hur det hänger ihop med resonemanget om att sänka kunskapskraven i gymnasieskolan och att göra ett slags *light* gymnasium, liksom vilka jobb den gymnasieskolan leder till.

Vi är inte överens när det gäller högskolan och de mindre högskolorna, Beatrice Ask! Jag var med i denna kammare när vi röstade om utbyggnaden av högskolan. När det gäller rätten att få inrätta egna professurer vid de mindre högskolorna konstaterar jag att Beatrice Ask, precis som hennes partivänner i övrigt, har röstat nej. När det gäller utbyggnaden av grundutbildningen har Beatrice Ask varnat för den stora kvalitetsrisken med att bygga ut högskolans grundutbildning på det sättet. När det gäller forskningen har ni aktivt motarbetat utbyggnaden av forskningsverksamheten och detta med fasta forskningsresurser till de mindre högskolorna. När det gäller högskolan i min valkrets har ni, som jag tidigare nämnt, sagt nej till forskarskolan i teleinformatik.

Jag tycker att det finns alla skäl i världen att konstatera att vi inte är överens. Ni har ju aktivt motarbetat varje steg i utbyggnaden av de mindre och medelstora högskolorna.

Anf. 210 BEATRICE ASK (m) replik:

Fru talman! Vi kan träta hur länge som helst om vi är överens eller inte när det gäller högskolan. Det är klart att vi inte är överens i alla delar. Poängen är att vi har samma utbyggnadstakt. Vi är överens om att den högre utbildningen måste byggas ut. Men förutsättningen för att det skall vara en lyckad satsning, oavsett vilken konstruktion som väljs på utbygg-

naden, är en solid grund – att fler får bra kunskaper att bygga vidare på. Det är i det avseendet som jag inte begriper hur Jan Björkman och andra socialdemokrater kan försvara en grundskola som misslyckas i den utsträckning som i dag är fallet, och framför allt en gymnasieskola som har blivit så fyrkantig att elever slås ut redan från början.

Hur skall man kunna reparera skadorna vad gäller de här eleverna? Vad kommer någonsin att få dem att känna tilltro till den egna förmågan att lära vidare? Är det meningen att gymnasieskolan skall skicka ungdomar direkt till komvux?

Jag menar att det är betydligt vettigare att lägga en solid grund och att kanske kunna gå litet saktare fram och göra det litet enklare från början för att sedan kunna bygga på; detta i stället för att omedelbart slå ut många elever.

Vad gäller det citat som Jan Björkman nämnde skall jag i ärlighetens namn säga att jag inte har en aning om när uttalandet i fråga kan ha gjorts. Därför kan jag inte förklara andemeningen med det men det verkar våldsamt lösryckt ur sitt sammanhang. Dock finns det anledning att fundera över om vi inte med de besparingar som har skett i socialdemokratisk regi inom skolan, med bl.a. lärarlösa lektioner och mycket annat elände som vi dagligen kan läsa om som följd, i många stycken har fått en skola som mera är förvaring och inte den aktiva utbildningsverksamhet som jag tror att vi båda vill se. Om detta kan betecknas som *något* vet jag inte. Det är i alla fall något som man behöver fundera över, eller hur, Jan Björkman?

Anf. 211 JAN BJÖRKMAN (s) replik:

Fru talman! När det gäller uttalandet om dagis och gymnasieskolan kan jag hjälpa Beatrice Ask på traven. I riksdagsprotokollet från den 29 maj står det: ”Vi kan inte ha eleverna i något slags dagis upp till 16-, 17- eller 18-årsåldern för att sedan skicka dem till komvux – – –.”

Det är intressant att höra Beatrice Ask så målande beskriva bristerna i både grundskolan och gymnasieskolan och tala om besparingar och lärarlösa lektioner. Ändå funderar hon inte ett ögonblick över kopplingen till resurserna. När vi i riksdagsmajoriteten har utökat resurserna till kommunerna har ju Moderaterna sagt nej. Så var det 1997. Man sade nej 1998. Och i det betänkande som vi nu hanterar säger man nej beträffande år 1999 och år 2000.

Om Beatrice Ask på allvar vill ta itu med de här bristerna och göra något åt dem skulle väl Beatrice Ask säga: Vad bra att vi kan tillföra litet nya resurser. Det gör hon dock inte. I stället väljer hon att stå handfallen inför de brister som skolan i dag tampas med och som vi nu, dessbättre, genom riksdagsmajoritetens beslut kan tillföra nya resurser så att man kan jobba ytterligare med kvalitetsutvecklingen.

Om de här bristerna är så tydliga, varför vill man då i kommun efter kommun sänka skatten? Det skulle ju ytterligare rycka undan grunden för möjligheterna att få en bra kvalitet i skolan i dag. Jag tycker att moderaterna är svaret skyldiga på den fråga som jag här har ställt. Man bör använda sommaruppehållet till att hemma fundera över om man inte skall skaffa sig ett alternativ till det tiopunktsprogram och de satsningar som den socialdemokratiska regeringen nu kommer med för att stärka skolan

*Tilläggsbudget 1 för
budgetåret 1998 samt
riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, skattefrågor,
m.m.*

och utbildningen i framtiden. Då kanske man inte kommer tillbaka lika tomhänt till hösten som man i dag är i den här debatten.

Anf. 212 PER WESTERBERG (m):

Fru talman! Debatten kring finansutskottets betänkanden 27 och 20 handlar ytterst om förutsättningarna för att skapa fler arbetstillfällen och ökad tillväxt i ekonomin. Tyvärr måste jag säga att kommunikationspolitiken under mandatperioden inte i något avseende har bidragit till att skapa de förutsättningarna.

Kommunikationspolitiken har lett till att man frågått 1988 års kommunikationspolitiska beslut. Det handlar inte längre om att varje trafikslag skall bära sina kostnader. Det handlar inte längre om att de lönsammaste investeringsprojekten skall genomföras först. I stället har man överdrivit principerna för en form av politisk kohandel, vad som skall byggas och vad som skall investeras i, något som knappast är ekonomiskt rationellt.

Vidare har man infört ett miljökrav i transportpolitiken som innebär att man skall försöka minska transporterna för att förbättra miljön; detta samtidigt som man skall avveckla Barsebäck.

Jag noterar att bara avvecklingen av Barsebäck motsvarar nästan lika stora koldioxidutsläpp som hela bilismen. Att då försöka minska transporterna för att klara miljön är fel metod, detta i synnerhet som vi vet att globaliseringen av näringslivets utveckling och industrins försörjning innebär ökade transporter för att ge arbetstillfällen i Sverige och därmed ökade skatteintäkter och ökat välbefinnande i landet. I stället måste vi möta miljöproblemen i transportnäringen med ökad teknisk utveckling och kravställning. Det är inte minskade transporter som är målet utan i stället god miljö, ökad tillväxt och ökad sysselsättning.

Den metod som man dessutom vill använda för att minska transporterna är höjda skatter på diesel och bensin. För att använda miljöminister Anna Lindhs uttalande skall man inte höja skatten i år före valet. Därför är det lagt på utredning så att resultatet skall komma någon gång i oktober. De tilltänkta koalitionsparterna kapptävlar dessutom om ännu högre krav på höjda skatter på diesel och bensin och därmed en orättfärdig fördelningspolitik i och med att vi vet, precis som en lång rad internationella undersökningar visat, att höjd skatt på diesel och bensin i praktiken innebär att man träffar glesbygden, barnfamiljerna och de grupper i samhället som har minst möjlighet att möta ökade kostnader.

Ovanpå detta får vi den 1 juli i år ett s.k. fritt cabotage i Europa, något som vi står tämligen handfallna inför i Sverige i och med att fritt cabotage innebär att utländska åkare kan konkurrera med svenska åkare i Sverige med utländsk personal och utländska fordonsskatter och utländska fordonspriser. Det innebär redan betydande risker och även genomförande av utflaggning, inte nu längre bara av sjöfartyg, utan även av lastbils- och bussflottor till angränsande länder med lägre fordonsskatter, lägre bränsleskatter och ibland även lägre personalskatter. Det innebär att vi förlorar arbetstillfällen. Vi förlorar kompetens i transportnäringen, som också gör att vi försämrar vårt näringslivs konkurrenskraft. Vi förlorar skatteintäkter utan att egentligen uppnå någonting annat än att många gånger sämre renade bilar med värre avgasutsläpp skall transportera svenska varor i svensk inrikestrafik.

Höjd skatt är ingen lösning. Det är snarast bara frågan när den kommer, i vilken storleksordning den är och vad det kommer att kosta i sysselsättning och välfärd för stora och breda grupper i det svenska samhället.

Vi talar om utflaggning av lastbilar och bussar till utlandet, inte hela företagsgrupper som Stora och liknande, och vi börjar se det även i sjöfartsnäringen, där man försöker möta det med skattesubventioner i stället för att ändra arbetslagar, införa internationella register och ge samma möjlighet till likvärdig konkurrens som övrigt näringsliv har i Sverige. Det blir en något bisarr transportpolitik när varje näring skall ha sina subventioner om man har tillräckligt starkt fack. När man däremot skulle flagga ut hela Ericssons tillverkning från Norrköping till Skottland gick man inte in med några om helst subventioner för att klara den sysselsättningen. Uppenbarligen var facket inte tillräckligt starkt.

Transportpolitiken och kommunikationspolitiken har heller inte drivit på konkurrensutsättningen och avregleringen tillräckligt. Det har gått långsamt med avregleringarna för långväga busstrafik. Vi har noterat att bussar från Sundsvall som åker till Stockholm först måste åka norrut till Timrå för att ta upp passagerare för att sedan kunna åka vidare. Man har tvingats öka skatterna på buss för att kunna släppa regleringarna på buss-trafiken. Fullkomligt självklart är att de som har lägre inkomster och sämre möjligheter har större nytta av bussar. Det är samma sak med tåg och flyg. Där finns det starka skäl för konkurrensfrämjande inslag för att försöka få mer av folktåg och folkflyg och inte bara affärståg och affärsflyg. Men det har gått långsamt, och man har släpat fötterna efter sig.

Vi ser inga ingripanden mot posten, som slår svenskt rekord i antalet olika brott mot konkurrenslagen. Närmare 100 ärenden ligger för avgörande i konflikt med konkurrenslagstiftning. Det är skandalöst att statens egna företag är de som bryter mot lagen mest när det gäller konkurrenslagstiftning.

Vi ser också hur Telia, en av de mest kvalificerade operatörerna, inte kan få komma ut på marknaden och konkurrera fullt ut, som fack och företagsledningen kräver. Precis som de flesta säger tappar man både i värde och i konkurrenskraft i och med att man inte får komma ut och konkurrera på lika villkor. Då behöver man ställa krav på att få nyttja den öppna riskkapitalmarknaden.

Facit av fyra år av socialdemokratisk kommunikationspolitik, som borde ha varit att stödja sysselsättningen och tillväxten i ekonomin, är att den har blivit transportfientlig. Politiseringen av beslutsfattande har ökat. Det har gått trögt, och man har släpat benen efter sig när det gäller avreglering och konkurrensutsättning och därmed effektivisering. Man har förlorat möjligheter att utveckla Telia och ge ny sysselsättning och att skapa ytterligare ett kompetenscentrum på teleområdet i Sverige. Man har svikit sina vallöften om kraftigt ökade satsningar på infrasstrukturen och i stället gjort kraftiga nedskärningar av densamma.

Fru talman! Jag vill inte med detta säga att allt har gått fel, men det mesta har inte blivit gjort. Svenska folket får plikta för detta med färre jobb, sämre välfärd och därmed sämre utveckling, samtidigt som man döljer fortsatta skattehöjningar som träffar svaga grupper när det gäller diesel, bensin och fordon.

Prot. 1997/98:121

9 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

*Tilläggsbudget 1 för
budgetåret 1998 samt
riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, skattefrågor,
m.m.*

Fru talman! Med det anförda ber jag att få instämma med de moderata reservationerna i finansutskottets betänkande.

Anf. 213 KARIN FALKMER (m):

Fru talman! Statsminister Göran Persson förespråkade i en Ekointervju den 22 februari i år en s.k. solnedgångsparagraf. Göran Persson menade i intervjun att regler för företagen som inte använts skall upphöra att gälla efter en viss tid.

I samband med behandlingen av näringsutskottets betänkande nr 10 den 25 mars röstade de socialdemokratiska ledamöterna i kammaren mot införandet av en solnedgångsparagraf, samma förslag som statsminister Göran Persson själv offentligt uttalat sig för. Göran Persson blev för ovanlighetens skull överkörd av sina egna.

Fru talman! Under hela denna mandatperiod, i fyra år, har regeringen hindrat och bromsat förslag till bättre och enklare regler för företagen. Samtidigt har olika företrädare för regeringen, likt vår statsminister, vid upprepade tillfällen talat vackert om småföretagens betydelse och vackert om vikten av att lätta på den särskilt för de mindre företagen så betungande regelbördan.

Det har under fyra år vuxit en djup avgrund mellan de fagra orden och det som regeringen gjort i handling. Regeringens trovärdighet har minskat i samma takt som regelförenklingar ersatts med nya betungande försämringar för företagen. Jag behöver bara nämna momslandet och förlängningen av sjukvårdsperioden för att alla skall förstå vad jag menar.

Fru talman! När vi nu om en stund voterar här i kväll kommer det att handla om regeringens och socialdemokraternas trovärdighet.

I en TV-intervju den 28 maj upprepade statsminister Göran Persson sin önskan om en solnedgångsregel.

I reservation nr 42 i betänkandet FiU20 föreslår Moderata samlingspartiet, Folkpartiet och Kristdemokraterna återigen åtgärder som syftar till att göra det enklare att starta och driva företag, något som regeringsföreträdare ofta har talat sig varma för. Bl.a. föreslår vi återigen att en s.k. solnedgångsprincip införs, en princip som innebär att regler som inte använts på fem år skall ses över och avvecklas.

Detta är samma förslag om en solnedgångsparagraf som statsminister Göran Persson så sent som för en drygt vecka sedan upprepade i en TV-intervju.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation nr 42 i FiU:s betänkande nr 20, den reservation som innehåller det solnedgångsförslag som Göran Persson själv presenterat i massmedierna. Riksdagens ledamöter har nu chansen att med kraft ställa sig bakom statsminister Göran Perssons vid flera tillfällen uttalade önskemål om en solnedgångsparagraf.

Anf. 214 LISBET CALNER (s) replik:

Fru talman! Solnedgångsparagraf låter väldigt trevligt. I dagligt tal kallas det för krångel. Det har sagts från flera av statsråden och från flera av de socialdemokratiska representanterna i dag att det skall vi naturligtvis försöka att undvika. Småföretagardelegationen har lagt fram sitt betänkande i dag, och regeringen kommer naturligtvis att ta detta under övervägande.

*Fel! Okänt
växelargument.*

Jag vet inte om det är riktigt som Karin Falkmer säger, att statsministern presenterade förslaget. Jag såg själv inte inslaget, men jag vill minnas att det var som svar på en fråga som han sade att han inte hade någonting emot att införa någon form av solnedgångsparagraf under förutsättning att det inte blir problem med rättssäkerheten, brottsbekämpningen och sådana saker. Vi har ingenting emot intentionen och andemeningen i det som Karin Falkmer säger, men därtill att rösta på den moderata reservationen i dag, tror jag inte att vi socialdemokrater kommer att göra.

Anf. 215 KARIN FALKMER (m) replik:

Fru talman! Det som gör mig så upprörd är just skillnaden mellan vad socialdemokratiska företrädare säger här i kammaren och vad regeringsföreträdare säger när de är ute och talar i intervjuer eller på gator och torg när det gäller de mindre företagen.

Nu säger Lisbet Calner att flera företrädare i dag har framhållit viken av att göra det enklare för företagen. Småföretagardelegationen lade fram 26 förslag i december 1997. Företrädare i denna kammare har förespeglat att det skulle komma många förslag i samband med vårpropositionen. Besvikelsen hos landets småföretagare blev mycket stor när det visade sig att det i vårpropositionen saknades 22 av Småföretagardelegationens förslag. Observera att det rör sig om förslag som inte innebär några kostnader utan som tämligen enkelt skulle kunna realiseras!

Solnedgångsparagrafen har statsminister Göran Persson vid två tillfällen i massmedierna framhållit som önskvärd. Vid ett tillfälle har den socialdemokratiska riksdagsgruppen i denna kammare röstat emot statsministerns önskemål. I kväll har ni möjlighet att stödja er egen partiledare och också att visa svenska folket att det ligger någonting bakom alla de fagra ord som socialdemokratiska företrädare använder ute i samhällsdebatten.

Visa att ni menar någonting med det som ni säger! Rösta med reservation nr 42!

Anf. 216 MAGNUS JOHANSSON (s):

Fru talman! Då vi i dag skall ta ställning till finansutskottets betänkande FiU20 gör vi det utifrån ett mycket ljust perspektiv i allmänhet. Det var mycket länge sedan framtidens såg så ljus ut som den gör just nu. Man kan med tillförsikt se fram emot ett nytt årtusende.

Dock finns det en liten del som jag skulle vilja uppta kammarens sena timme med. Det handlar om regeringens förslag om sänkt skatt på cigaretter. Skälet till detta anges vara att man på det viset vill försöka att stoppa den ökade illegala införseln och försäljningen samt därigenom säkerställa den skattebas som tobaksskatten utgör. Frågan är dock om detta är rätt sätt och om vi är beredda att betala det pris som en sänkt skatt har genom ökad rökning och sämre folkhälsa.

Det förvånar mig vidare att regeringen i propositionen anför att vårt EU-medlemskap har inneburit försämrade möjligheter att upprätthålla en effektiv kontroll vid gränserna. Vi har under våren fattat en rad beslut som har givit oss större möjligheter att bekämpa gränsöverskridande brottslighet inom ramen för just den europeiska unionen. Dessutom är det

väl inte främst från annat EU-land som smugglingen äger rum. Jag vill nog hävda att EU-medlemskapet snarare utökat våra möjligheter att bekämpa denna typ av brottslighet.

Vad gäller huvudfrågan om man genom att sänka priset kan minska den illegala införseln och försäljningen visar väl andra exempel att det sambandet inte är särskilt starkt.

Som exempel på detta kan anföras att i södra Europa där priserna på tobak är de lägsta inom EU är ca 15 % smugglade cigaretter. Vidare har även Danmark, som har ett tobakspris som anges som ett mål av regeringen, lika stora problem med smugglingen som Sverige har. Dessutom märkte tullen av en ökad illegal införsel av bl.a. tobak redan innan höjningen av tobaksskatten. Sammantaget leder detta mig till att vi måste ha andra metoder att bekämpa cigarettsmugglingen på än att sänka skatten.

Det är därför välkommet att tullen får ytterligare resurser och ökade möjligheter till kontroll av bl.a. punktskatter på tobak. Det är bra. Det är också bra att regeringen har beslutat att tilldela Folkhälsoinstitutet 10 miljoner kronor till alkohol- och drogförebyggande insatser bland barn och ungdom. Jag utgår självfallet ifrån att tobak i detta sammanhang betraktas som en drog.

Fru talman! Men vi riskerar ju att sända dubbla budskap, främst till ungdomar, när vi ena gången inför en åldersgräns för inköp av tobak och anslår medel till information om dess skadeverkningar bara för att nästa gång tala om att det nu blir billigare att röka. En grov uppskattning ger vid handen att den sänkning av priset som regeringen föreslår leder till att ytterligare 5 000, främst unga personer, börjar att röka. Nu börjar 25 000 personer röka varje år, och det tycker jag räcker gott.

Vi har i Sverige länge haft en hög beskattning på bl.a. tobak – detta för att markera vår höga ambition på folkhälsoområdet. Att priset har en stor betydelse visar den undersökning som Folkhälsoinstitutet låtit utföra. Den visar att efter höjningen av skatten förra året har andelen rökare i Sverige minskat från 19 % 1996 till 16 % 1998. Man ser också att priset varit den avgörande faktorn för att drygt 200 000 färre röker dagligen.

Fru talman! Jag ser ingen anledning att uppta kammarens tid med att yrka bifall till den motion som jag och Karin Olsson har skrivit, utan vi nöjer oss med att uttrycka vår tveksamhet till åtgärden av de skäl som jag har anfört, och därför kommer vi att avstå i omröstningen om sänkningen av tobaksskatten.

Anf. 217 ANDERS JOHNSON (fp):

Fru talman! Sveriges ekonomiska problem är inte tillfälliga utan strukturella.

En viktig orsak till att vi under 30 år har halkat efter i den ekonomiska utvecklingen heter Landsorganisationen i Sverige. Bertil Jonsson formulerade den 9 september 1996 uppgiften för Sveriges mäktigaste intresseorganisation på följande sätt: ”Vi säger nej till allt tal om flexibilitet. Vi står i vägen. Vi står kvar.”

Dagens debatt har ju mycket handlat om skillnaden mellan olika politiska partier. Jag tänker i mitt anförande tala om den institution som mycket sätter ramarna för regeringens politik och som till stora delar finansierar regeringspartiets valrörelse.

I årets valrörelse bidrar LO med över 100 miljoner kronor till Socialdemokraterna. Därtill kommer insatser av hundratusentals funktionärer. LO:s valinsatser är större än de resurser som alla andra partier förfogar över tillsammans.

Socialdemokraternas beroende av LO:s ekonomiska stöd sätter gränser för partiets politik. Under den mandatperiod som nu går mot sitt slut har vi sett rader av exempel på hur LO ställt sig i vägen för angelägna ekonomiska reformer. Låt mig ge några exempel:

Det första exemplet är arbetslöshetsförsäkringen, som är mandatperiodens verkliga rysare med beslut, uppskjutanden och upphävanden. I januari 1997 blir det till slut som LO vill och Margareta Winberg säger: "Vi har fattat en överenskommelse mellan socialdemokraterna och LO som stärker den facklig-politiska samverkan. Det är vi väldigt glada över." Och Bertil Jonsson förklarar att regeringen med den överenskommelsen köpte LO:s stöd i kärnkraftsfrågan. Han säger: "Det är viktigare att skapa en a-kassa enligt LO:s önskemål än att fortsätta bråka om kärnkraften. Folk vet ju ändå att LO egentligen vill ha den kvar."

Det andra exemplet är arbetsrätten, som startar med en återställare. Så vill LO nämligen ha det. Sedan kommer en utredning som LO saboterar. Sedan kommer en medling som LO inte accepterar. Sedan kommer några mycket blygsamma justeringar, som på viktiga punkter ändå ger det centrala facket vetorätt. Den 1 april – av alla dagar – i år säger Margareta Winberg: "Med tanke på s-regeringens ideologiska bindning till LO har jag mycket svårt se att vi skulle kunna göra några nya förändringar av arbetsrätten."

Det tredje exemplet är arbetstiderna, där några förslag aldrig läggs fram därför att LO inte accepterar det. LO-tidningen skriver den 12 december 1997: "LO har uppenbarligen fått ett slags vetorätt. LO och socialdemokratiska partiet är överens om ett fackligt-politiskt samarbete i valrörelsen. Det får inte störas av en proposition om ny arbetstidslag som retar upp LO-medlemmarna."

Det fjärde exemplet är lönebildningen, där utredningsdirektiven helt utformas efter LO:s önskan, trots protester från alla andra parter på arbetsmarknaden.

Det femte exemplet är skatterna, där mandatperioden startar med en återställare i LO:s anda.

Det sjätte exemplet är hushållstjänsterna, där något förslag aldrig läggs fram därför att LO inte accepterar det.

Fru talman! Det är så det viktigaste maktblocket i svensk politik arbetar. Pengar, privilegier och personer flödar mellan partiets och LO:s ledningar. Sveriges mäktigaste politiska parti är i händerna på den mäktigaste intresseorganisationen, vars *credo* är att säga nej till allt tal om flexibilitet, att stå i vägen, att stå kvar.

Därmed står också svensk ekonomi kvar och stampar. Den höga arbetslösheten finns kvar, därför att LO står i vägen. Vi halkar ned i välståndsligan, därför att LO vill att Sverige skall stå kvar.

I sina beryktade memoarer säger Göran Persson att en socialdemokratisk politiker blir oerhört svag om han kommer i konflikt med LO. Därför har Persson som statsminister strömlinjeformat partiets politik efter LO:s krav.

Prot. 1997/98:121

9 juni

*Föreläsningsutskottet 1 för
budsjetår 1998 samt
riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, skattefrågor,
m.m.*

***Fel! Okänt
växelargument.***

En som vet vad det handlar om är uppenbarligen Socialdemokraternas informationschef och valstrateg Karl-Petter Thorwaldson, som häromåret i LO-tidningen sade att LO:s makt beror på Socialdemokraterna och Socialdemokraternas makt beror på LO. Han sade vidare: "Låt oss se sanningen i vitögat. Facklig-politisk samverkan är, när högtidstalen har tystnat, ytterst en fråga om makt och maktutövning."

Fru talman! Om det åter skall bli fart på Sverige måste väljarna i höst lyfta ut Socialdemokraterna ur kanslihuset. Vi måste få en regering som vågar ge sig på det hårda arbetet att systematiskt bryta ned det stora maktblocket. LO skall inte längre få stå i vägen.

Till sist, fru talman, får inte en sådan här kväll bara vara en kväll med klagomål och kritik. Det måste också vara en kväll för glädje. Jag vill därför uttrycka min glädje över att ha fått vara med i denna kammare under några månader.

Jag vill särskilt uttrycka ett tack till fru talman för den fina slipsen, som jag i vederbörlig ordning har utkvitterat i kammarfoajén.

Anf. 218 LISBET CALNER (s):

Fru talman! Jag fick just höra att Anders Johnson har skrivit en bok om ämnet fackligt-politiskt samarbete.

Jag fann anförandet osakligt, osannolikt och osmakligt.

Anf. 219 ANDERS JOHNSON (fp):

Fru talman! Jag skall bjuda Lisbet Calner på ett exemplar av boken.

Vartenda påstående är naturligtvis belagt med källa, därför att ett så här kontroversiellt ämne icke kan behandlas utan att man kan belägga det med källa. Ta bara ett av mina påståenden, att LO ger ett större ekonomiskt stöd till Socialdemokraterna i årets valrörelse, som är mer omfattande än vad alla andra partier här i kammaren förfogar över tillsammans. Det bygger ytterst på en uppgift från Socialdemokratiska partistyrelsen, levererad till riksdagens utredningstjänst. På punkt efter punkt kan jag belägga alla citat. Jag tycker också att de är osmakliga.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades efter 4 §.)

4 § Följdlagstiftning till det nya pensionssystemet

Föredrogs

Socialförsäkringsutskottets betänkande 1997/98:SfU14
Följdlagstiftning till det nya pensionssystemet

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

Beslut

FiU27 Tilläggsbudget 1 för budgetåret 1998

Mom. 17 (bemyndigande om regionalpolitiska åtgärder)

1. utskottet
2. res. 18 (m, fp, v, mp, kd)

Prot. 1997/98:121
9 juni

Prot. 1997/98:121
9 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Votering:
170 för utskottet
112 för res. 18
3 avstod
64 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 137 s, 2 m, 22 c, 8 v, 1 mp
För res. 18: 61 m, 21 fp, 7 v, 14 mp, 9 kd
Avstod: 2 s, 1 v
Frånvarande: 22 s, 17 m, 5 c, 5 fp, 6 v, 3 mp, 6 kd

Mom. 22 (bemyndiganden om ersättning för avveckling av en reaktor i Barsebäcksverket)

1. utskottet
2. res. 20 (m, fp, kd)

Votering:
201 för utskottet
105 för res. 20
1 avstod
42 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 144 s, 22 c, 1 fp, 19 v, 15 mp
För res. 20: 73 m, 21 fp, 11 kd
Avstod: 1 v
Frånvarande: 17 s, 7 m, 5 c, 4 fp, 2 v, 3 mp, 4 kd

Mom. 39 (sammanställning av anslag och utgiftsramar på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1998)

1. utskottet
2. res. 28 (m)
3. res. 29 (c)

Förberedande votering:

74 för res. 28
23 för res. 29
209 avstod
43 frånvarande
Kammaren biträdde res. 28.

Huvudvotering:

141 för utskottet
73 för res. 28
92 avstod
43 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 141 s
För res. 28: 73 m
Avstod: 2 s, 22 c, 22 fp, 20 v, 15 mp, 11 kd
Frånvarande: 18 s, 7 m, 5 c, 4 fp, 2 v, 3 mp, 4 kd

FiU20 Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, skattefrågor, m.m.

Mom. 1 (allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken)

1. utskottet
2. res. 1 (m, fp, kd)
3. res. 2 (c)
4. res. 3 (v)
5. res. 4 (mp)

Förberedande votering:

Kammaren biträdde res. 1 med acklamation.

Huvudvotering:

141 för utskottet

106 för res. 1

58 avstod

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 141 s

För res. 1: 73 m, 22 fp, 11 kd

Avstod: 2 s, 21 c, 20 v, 15 mp

Frånvarande: 18 s, 7 m, 6 c, 4 fp, 2 v, 3 mp, 4 kd

Lisbet Calner (s) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Mom. 9, 10 och 11 (utgiftstak för staten m.m.)

1. utskottet
2. res. 26 (m)
3. res. 27 (c)
4. res. 28 (fp)
5. res. 29 (v)
6. res. 30 (mp)
7. res. 31 (kd)

Förberedande votering 1

15 för res. 30

13 för res. 31

278 avstod

43 frånvarande

Kammaren biträdde res. 30.

Förberedande votering 2:

21 för res. 29

16 för res. 30

268 avstod

44 frånvarande

Kammaren biträdde res. 29.

Förberedande votering 3:
23 för res. 28
21 för res. 29
262 avstod
43 frånvarande
Kammaren biträdde res. 28.
Förberedande votering 4:
24 för res. 27
23 för res. 28
259 avstod
43 frånvarande
Kammaren biträdde res. 27.
Förberedande votering 5:
76 för res. 26
22 för res. 27
206 avstod
45 frånvarande
Kammaren biträdde res. 26.
Huvudvotering:
143 för utskottet
73 för res. 26
90 avstod
43 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 143 s
För res. 26: 73 m
Avstod: 22 c, 22 fp, 20 v, 15 mp, 11 kd
Frånvarande: 18 s, 7 m, 5 c, 4 fp, 2 v, 3 mp, 4 kd

Mom. 13 (skattepolitikens allmänna inriktning)

1. utskottet
2. res. 32 (m)
3. res. 33 (c)
4. res. 34 (fp)
5. res. 36 (mp)
6. res. 37 (kd)

Förberedande votering 1:
16 för res. 36
17 för res. 37
272 avstod
44 frånvarande
Kammaren biträdde res. 37.
Förberedande votering 2:
24 för res. 34
13 för res. 37
268 avstod
44 frånvarande
Kammaren biträdde res. 34.

Förberedande votering 3:

24 för res. 33

24 för res. 34

255 avstod

46 frånvarande

Talmannen konstaterade att lika röstetal uppkommit. Utgången skulle avgöras genom lottning.

Talmannen anmodade Åke Gustavsson (s) och Patrik Norinder (m) att fungera som kontrollanter vid lottningen samt Margitta Edgren (fp) att förrätta lottningen.

Den upptagna lottsedeln visade ett *ja* och kammaren hade således antagit res. 33.

Förberedande votering 4:

75 för res. 32

22 för res. 33

209 avstod

43 frånvarande

Kammaren biträdde res. 32.

Huvudvotering:

142 för utskottet

73 för res. 32

91 avstod

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 142 s

För res. 32: 73 m

Avstod: 1 s, 22 c, 22 fp, 20 v, 15 mp, 11 kd

Frånvarande: 18 s, 7 m, 5 c, 4 fp, 2 v, 3 mp, 4 kd

Mom. 16 (särskilda småföretagaråtgärder)

1. utskottet

2. res. 42 (m, fp, kd)

Votering:

180 för utskottet

123 för res. 42

2 avstod

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 142 s, 4 c, 19 v, 15 mp

För res. 42: 73 m, 18 c, 22 fp, 10 kd

Avstod: 1 s, 1 kd

Frånvarande: 18 s, 7 m, 5 c, 4 fp, 3 v, 3 mp, 4 kd

Rigmor Ahlstedt och Birgitta Carlsson (båda c) anmälde att de avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Prot. 1997/98:121

9 juni

Fel! Okänt

växelargument.

5 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
Propositioner
1997/98:168 Godtrosförvärv
1997/98:179 Lag om förbud mot diskriminering i arbetslivet av personer med funktionshinder
1997/98:180 Lag om förbud mot diskriminering i arbetslivet på grund av sexuell läggning
1997/98:181 Ökade möjligheter att ingripa mot vissa mc-klubbar, m.m.

Skrivelser
1997/98:161 Utvärdering av icke-finansiella ägare till banker
1997/98:172 En narkotikapolitisk redogörelse

Motioner
med anledning av prop. 1997/98:165 Utveckling och rättvisa – en politik för storstaden på 2000-talet
1997/98:A63 av Bertil Persson (m)
1997/98:A64 av Elver Jonsson m.fl. (fp)
1997/98:A65 av Barbro Johansson m.fl. (mp)
1997/98:A66 av Michael Stjernström m.fl. (kd)

med anledning av prop. 1997/98:167 Ändringar i lagen (1993:599) om radiokommunikation, m.m.
1997/98:T59 av Per Westerberg m.fl. (m)

6 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 9 juni

1997/98:861 av *Rolf Gunnarsson* (m) till statsrådet Thomas Östros
Namnfrågan för Skattemyndigheten i Gävle
1997/98:862 av *Andreas Carlgren* (c) till statsrådet Ylva Johansson
Åtgärdsprogram för grundskolan
1997/98:863 av *Andreas Carlgren* (c) till statsrådet Ylva Johansson
Individuella studieplaner

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll måndagen den 5 oktober.

7 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att följande skriftliga svar på frågor inkommit

den 9 juni

1997/98:796 av *Per Bill* (m) till statsrådet Leif Pagrotsky
Export av programvara som innehåller stöd för kryptering

1997/98:797 av *Roy Ottosson* (mp) till jordbruksministern
Utfiskning i Bottenhavet

1997/98:798 av *Carina Hägg* (s) till statsrådet Pierre Schori
Barnarbete

1997/98:809 av *Gudrun Lindvall* (mp) till jordbruksministern
Hönsburar

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
den 5 oktober.

8 § Kammaren åtskildes kl. 21.52.

Förhandlingarna leddes

av tredje vice talmannen från sammanträdet början t.o.m. 3 § anf. 23
(delvis),

av talmannen därefter t.o.m. anf. 60 (delvis),

av förste vice talmannen därefter t.o.m. anf. 102 (delvis),

av andre vice talmannen därefter t.o.m. anf. 152 (delvis),

av talmannen därefter t.o.m. anf. 177 (delvis),

av andre vice talmannen därefter t.o.m. anf. 213 (delvis) och

av talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

TOM T:SON THYBLAD

/Barbro Nordström

Prot. 1997/98:121

9 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

*Fel! Okänt
växelargument.*

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Anmälan om förlängd ledighet, m.m.....	1
Meddelande om samlad votering	1
3 § Tilläggsbudget 1 för budgetåret 1998 samt riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, skattefrågor, m.m.	1
Finansutskottets betänkande 1997/98:FiU27	1
Finansutskottets betänkande 1997/98:FiU20	1
Anf. 1 BO LUNDGREN (m).....	1
Anf. 2 PER-OLA ERIKSSON (c)	6
Anf. 3 BO LUNDGREN (m) replik	10
Anf. 4 PER-OLA ERIKSSON (c) replik.....	11
Anf. 5 BO LUNDGREN (m) replik	11
Anf. 6 PER-OLA ERIKSSON (c) replik.....	12
Anf. 7 CARL B HAMILTON (fp)	12
Anf. 8 LARS BÄCKSTRÖM (v)	16
Anf. 9 BO LUNDGREN (m) replik	20
Anf. 10 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik	21
Anf. 11 BO LUNDGREN (m) replik	21
Anf. 12 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik	22
Anf. 13 CARL B HAMILTON (fp) replik	22
Anf. 14 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik	23
Anf. 15 CARL B HAMILTON (fp) replik	23
Anf. 16 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik	24
Anf. 17 ROY OTTOSSON (mp).....	24
Anf. 18 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik	29
Anf. 19 ROY OTTOSSON (mp) replik	29
Anf. 20 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik	30
Anf. 21 ROY OTTOSSON (mp) replik	30
Anf. 22 PER-OLA ERIKSSON (c) replik.....	31
Anf. 23 ROY OTTOSSON (mp) replik	31
Anf. 24 PER-OLA ERIKSSON (c) replik.....	32
Anf. 25 ROY OTTOSSON (mp) replik	32
Anf. 26 MATS ODELL (kd)	33
Anf. 27 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik	37
Anf. 28 TALMANNEN	37
Anf. 29 MATS ODELL (kd) replik.....	37
Anf. 30 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik	38
Anf. 31 MATS ODELL (kd) replik.....	38
Anf. 32 JAN BERGQVIST (s).....	39
Anf. 33 MATS ODELL (kd) replik.....	43
Anf. 34 JAN BERGQVIST (s) replik.....	44
Anf. 35 MATS ODELL (kd) replik.....	44
Anf. 36 JAN BERGQVIST (s) replik.....	45
Anf. 37 BO LUNDGREN (m) replik	45
Anf. 38 JAN BERGQVIST (s) replik.....	46
Anf. 39 BO LUNDGREN (m) replik	46

Anf. 40	JAN BERGQVIST (s) replik.....	47
Anf. 41	CARL B HAMILTON (fp) replik	47
Anf. 42	JAN BERGQVIST (s) replik.....	48
Anf. 43	CARL B HAMILTON (fp) replik	49
Anf. 44	JAN BERGQVIST (s) replik.....	49
Anf. 45	PER-OLA ERIKSSON (c) replik	50
Anf. 46	JAN BERGQVIST (s) replik.....	50
Anf. 47	PER-OLA ERIKSSON (c) replik	50
Anf. 48	ROY OTTOSSON (mp) replik.....	51
Anf. 49	JAN BERGQVIST (s) replik.....	51
Anf. 50	ROY OTTOSSON (mp) replik.....	52
Anf. 51	JAN BERGQVIST (s) replik.....	52
Anf. 52	LARS BÄCKSTRÖM (v) replik	52
Anf. 53	JAN BERGQVIST (s) replik.....	53
Anf. 54	LARS BÄCKSTRÖM (v) replik	53
Anf. 55	JAN BERGQVIST (s) replik.....	54
Anf. 56	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	54
Anf. 57	BO LUNDGREN (m) replik.....	58
Anf. 58	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	58
Anf. 59	BO LUNDGREN (m) replik.....	59
Anf. 60	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	60
Anf. 61	CARL B HAMILTON (fp) replik	60
Anf. 62	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	61
Anf. 63	CARL B HAMILTON (fp) replik	61
Anf. 64	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	62
Anf. 65	MATS ODELL (kd) replik	62
Anf. 66	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	63
Anf. 67	MATS ODELL (kd) replik	64
Anf. 68	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	64
Anf. 69	PER-OLA ERIKSSON (c) replik	65
Anf. 70	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	65
Anf. 71	PER-OLA ERIKSSON (c) replik	66
Anf. 72	LARS BÄCKSTRÖM (v) replik	66
Anf. 73	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	67
Anf. 74	LARS BÄCKSTRÖM (v) replik	67
Anf. 75	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	68
Anf. 76	ROY OTTOSSON (mp) replik.....	69
Anf. 77	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	69
Anf. 78	ROY OTTOSSON (mp) replik.....	70
Anf. 79	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	70
Anf. 80	KARL-GÖSTA SVENSON (m).....	71
Anf. 81	ROLF KENNERYD (c)	75
Anf. 82	ISA HALVARSSON (fp)	77
Anf. 83	ROLF KENNERYD (c) replik	80
Anf. 84	ISA HALVARSSON (fp) replik.....	80
Anf. 85	ROLF KENNERYD (c) replik	80
Anf. 86	ISA HALVARSSON (fp) replik.....	81
Anf. 87	KARL-GÖSTA SVENSON (m) replik	81
Anf. 88	ISA HALVARSSON (fp) replik.....	81

Anf. 89	PER ROSENGREN (v)	81
Anf. 90	KARL-GÖSTA SVENSON (m) replik	84
Anf. 91	PER ROSENGREN (v) replik	85
Anf. 92	KARL-GÖSTA SVENSON (m) replik	85
Anf. 93	PER ROSENGREN (v) replik	85
Anf. 94	ROLF KENNERYD (c) replik	86
Anf. 95	PER ROSENGREN (v) replik	86
Anf. 96	ROLF KENNERYD (c) replik	86
Anf. 97	PER ROSENGREN (v) replik	87
Anf. 98	ISA HALVARSSON (fp) replik	87
Anf. 99	PER ROSENGREN (v) replik	87
Anf. 100	ISA HALVARSSON (fp) replik	88
Anf. 101	HOLGER GUSTAFSSON (kd)	88
Anf. 102	LARS HEDFORS (s)	90
Anf. 103	KARL-GÖSTA SVENSON (m) replik	92
Anf. 104	LARS HEDFORS (s) replik	92
Anf. 105	KARL-GÖSTA SVENSON (m) replik	93
Anf. 106	LARS HEDFORS (s) replik	93
Anf. 107	ROLF KENNERYD (c) replik	94
Anf. 108	LARS HEDFORS (s) replik	94
Anf. 109	ROLF KENNERYD (c) replik	95
Anf. 110	LARS HEDFORS (s) replik	95
Anf. 111	HOLGER GUSTAFSSON (kd) replik	95
Anf. 112	LARS HEDFORS (s) replik	95
Anf. 113	HOLGER GUSTAFSSON (kd) replik	96
Anf. 114	LARS HEDFORS (s) replik	96
Anf. 115	PER ROSENGREN (v) replik	96
Anf. 116	LARS HEDFORS (s) replik	97
Anf. 117	PER ROSENGREN (v) replik	98
Anf. 118	LARS HEDFORS (s) replik	98
Anf. 119	ISA HALVARSSON (fp) replik	98
Anf. 120	LARS HEDFORS (s) replik	99
Anf. 121	ISA HALVARSSON (fp) replik	99
Anf. 122	LARS HEDFORS (s) replik	100
Anf. 123	ROY OTTOSSON (mp) replik	100
Anf. 124	LARS HEDFORS (s) replik	100
Anf. 125	ROY OTTOSSON (mp) replik	101
Anf. 126	LARS HEDFORS (s) replik	101
Anf. 127	Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s)	102
Anf. 128	KARL-GÖSTA SVENSON (m) replik	106
Anf. 129	Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s)	107
Anf. 130	KARL-GÖSTA SVENSON (m) replik	107
Anf. 131	Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s)	108
Anf. 132	HOLGER GUSTAFSSON (kd) replik	108
Anf. 133	Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s)	109
Anf. 134	HOLGER GUSTAFSSON (kd) replik	110
Anf. 135	Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s)	110
Anf. 136	ISA HALVARSSON (fp) replik	110
Anf. 137	Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s)	111

Anf. 138	ISA HALVARSSON (fp) replik.....	111
Anf. 139	Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s).....	112
Anf. 140	ROY OTTOSSON (mp) replik.....	112
Anf. 141	Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s).....	113
Anf. 142	ROY OTTOSSON (mp) replik.....	113
Anf. 143	Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s).....	114
Anf. 144	ROLF KENNERYD (c) replik	114
Anf. 145	Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s).....	114
Anf. 146	ROLF KENNERYD (c) replik	115
Anf. 147	Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s).....	115
Anf. 148	PER ROSENGREN (v) replik.....	115
Anf. 149	Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s).....	116
Anf. 150	PER ROSENGREN (v) replik.....	116
Anf. 151	Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s).....	117
Anf. 152	PER UNCKEL (m).....	117
Anf. 153	ELVING ANDERSSON (c).....	122
Anf. 154	ELVER JONSSON (fp).....	125
Anf. 155	HANS ANDERSSON (v).....	129
Anf. 156	PER UNCKEL (m) replik.....	133
Anf. 157	HANS ANDERSSON (v) replik	134
Anf. 158	PER UNCKEL (m) replik.....	135
Anf. 159	HANS ANDERSSON (v) replik	135
Anf. 160	BARBRO JOHANSSON (mp).....	136
Anf. 161	DAN ERICSSON (kd)	139
Anf. 162	HANS ANDERSSON (v) replik	143
Anf. 163	DAN ERICSSON (kd) replik	144
Anf. 164	HANS ANDERSSON (v) replik	144
Anf. 165	DAN ERICSSON (kd) replik	145
Anf. 166	BARBRO JOHANSSON (mp) replik.....	145
Anf. 167	DAN ERICSSON (kd) replik	145
Anf. 168	BARBRO JOHANSSON (mp) replik.....	146
Anf. 169	DAN ERICSSON (kd) replik	146
Anf. 170	ELVING ANDERSSON (c) replik.....	146
Anf. 171	DAN ERICSSON (kd) replik	146
Anf. 172	ELVING ANDERSSON (c) replik.....	146
Anf. 173	DAN ERICSSON (kd) replik	147
Anf. 174	Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s).....	147
Anf. 175	PER UNCKEL (m) replik.....	150
Anf. 176	Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s).....	151
Anf. 177	PER UNCKEL (m) replik.....	152
Anf. 178	Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s).....	153
Anf. 179	ELVER JONSSON (fp) replik	153
Anf. 180	Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s).....	153
Anf. 181	ELVER JONSSON (fp) replik	154

Anf. 182 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s).....	154
Anf. 183 HANS ANDERSSON (v) replik	155
Anf. 184 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s).....	156
Anf. 185 HANS ANDERSSON (v) replik	156
Anf. 186 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s).....	157
Anf. 187 BARBRO JOHANSSON (mp) replik	157
Anf. 188 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s).....	158
Anf. 189 BARBRO JOHANSSON (mp) replik	158
Anf. 190 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s).....	159
Anf. 191 DAN ERICSSON (kd) replik	159
Anf. 192 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s).....	160
Anf. 193 DAN ERICSSON (kd) replik	160
Anf. 194 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s).....	161
Anf. 195 LENNART HEDQUIST (m).....	162
Anf. 196 LISBET CALNER (s)	163
Anf. 197 LENNART HEDQUIST (m) replik	167
Anf. 198 LISBET CALNER (s) replik	167
Anf. 199 LENNART HEDQUIST (m) replik	168
Anf. 200 LISBET CALNER (s) replik	168
Anf. 201 MIKAEL ODENBERG (m)	168
Anf. 202 LISBET CALNER (s) replik	171
Anf. 203 MIKAEL ODENBERG (m) replik.....	171
Anf. 204 LISBET CALNER (s) replik	172
Anf. 205 MIKAEL ODENBERG (m) replik.....	172
Anf. 206 BEATRICE ASK (m).....	173
Anf. 207 JAN BJÖRKMAN (s)	175
Anf. 208 BEATRICE ASK (m) replik	177
Anf. 209 JAN BJÖRKMAN (s) replik	178
Anf. 210 BEATRICE ASK (m) replik	178
Anf. 211 JAN BJÖRKMAN (s) replik	179
Anf. 212 PER WESTERBERG (m)	180
Anf. 213 KARIN FALKMER (m).....	182
Anf. 214 LISBET CALNER (s) replik	182
Anf. 215 KARIN FALKMER (m) replik	183
Anf. 216 MAGNUS JOHANSSON (s)	183
Anf. 217 ANDERS JOHNSON (fp).....	184
Anf. 218 LISBET CALNER (s)	186
Anf. 219 ANDERS JOHNSON (fp).....	186
(Beslut fattades efter 4 §.)	186
4 § Följdlagstiftning till det nya pensionssystemet.....	186
Socialförsäkringsutskottets betänkande 1997/98:SfU14	186

Beslut	186	Prot. 1997/98:121
FiU27 Tilläggsbudget 1 för budgetåret 1998.....	186	9 juni
FiU20 Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, skattefrågor, m.m.	189	
SfU14 Följdlagstiftning till det nya pensionssystemet	192	
5 § Bordläggning.....	192	
6 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	192	
7 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	193	
8 § Kammaren åtskildes kl. 21.52.....	193	

Elanders Gotab, Stockholm 1998